ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

18ο

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ 2024

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

τίτλος:
18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο Σαμοθράκης 2024

εκδοτικές συμβουλές / επεξεργασία εξωφύλλου / σελιδοποίηση / εκτύπωση:
Εκδόσεις Δίσιγμα
Δαβάκη 14 – ΤΚ: 57009, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 700682
www.disigma.gr / e–mail: info@disigma.gr

εκδότης:
Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών

© 2026
Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται βάσει του Νόμου 2121/93 που ισχύει έως σήμερα καθώς και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Νόμο 100/1975). ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Περιεχόμενα

1η ημέρα, Σάββατο 19 Οκτωβρίου 2024

Εισαγωγή – Χαιρετισμοί 9

Συντονιστής Θανάσης Τσολάκης
Υπεύθυνος Γραφείου Τύπου, Περιφέρεια Μακεδονίας–Θράκης 9

Χαιρετισμός Χριστόδουλου Τοψίδη
Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 9

Χαιρετισμός Σωτήρη Τριανταφύλλου
Προέδρου ΠΟΕΣΥ 10

Χαιρετισμός Παύλου Μαρινάκη
Κυβερνητικού Εκπροσώπου 11

Χαιρετισμός Νίκου Παναγιωτόπουλου
Υπουργού Μετανάστευσης (video) 12

Χαιρετισμός Νίκου Παππά
Επικεφαλής Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΣΥΡΙΖΑ (video) 13

Χαιρετισμός Δημήτρη Κουτσούμπα
Γενικού Γραμματέα ΚΚΕ (video) 14

Χαιρετισμός Αλέξη Χαρίτση
Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας Νέας Αριστεράς (video) 14

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Key Note Speaker: Μιχάλης Μπλέτσας
Καθηγητής, Διευθυντής υπολογιστικών συστημάτων στο Media Lab του MIT,
Διοικητής της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας 15

Πρώτο πάνελ

Συντονιστής: Γιάννης Βοϊτσίδης
Α' Αντιπρόεδρος ΠΟΕΣΥ 18

Γιώτα Αντωνοπούλου
Καθηγήτρια του τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου 19

Ανδρέας Βέγλης
Καθηγητής του Τμήματος Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ 22

Βάλια Καϊμάκη
Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας
του Ιονίου Πανεπιστημίου 25

Κατερίνα Σωτηράκου
Επισκέπτρια Καθηγήτρια του τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του ΕΚΠΑ,
Διευθύντρια του IQ Media Hub 28

Σωτήρης Τριανταφύλλου
Πρόεδρος ΠΟΕΣΥ, διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
και το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου 31

Ανδρέας Παναγόπουλος
Οργανωτικός Γραμματέας, συντονιστής επιτροπής Κώδικα Δεοντολογίας Τ/Ν ΠΟΕΣΥ 36

Παρέμβαση Κωνσταντίνου Γκιουλέκα
υφυπουργού Εσωτερικών, αρμόδιου για θέματα Μακεδονίας–Θράκης 39

Χαιρετισμός Ζωής Κωνσταντοπούλου
Προέδρου Πλεύσης Ελευθερίας (video) 42

Παρέμβαση Θεόδωρου Ρουσόπουλου
Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (video) 43

Χαιρετισμός Μανώλη Κουτουλάκη
Γενικού Γραμματέα Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής 44

Χαιρετισμός Χρήστου Δερμεντζόπουλου
Βουλευτή Έβρου 45

Χαιρετισμός Σταύρου Κελέτση
Βουλευτή Έβρου 45

Χαιρετισμός Θανάση Βίτσα
Δημάρχου Σαμοθράκης 46

Δεύτερο πάνελ

Συντονιστής: Γιώργος Γαβαλάς
Β' Αντιπρόεδρος ΕΣΗΕΑ 47

Θάνος Σαρρής
Διευθυντής Gazzetta.gr 48

Αντώνης Φουρλής
Διευθυντής Huffington Post 50

Γιώργος Κοίλιαρης
Web Technology Officer, Protothema.gr 52

Γιάννης Αναστασίου
Αντιπεριφερειάρχης Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Εξυπηρέτησης του Πολίτη,
Περιφέρεια Θεσσαλίας 53

Μιχάλης Πατεράκης
InfoPro Digital, ΗΠΑ 56

Κάτια Τσιμπλάκη
Δημοσιογράφος, – παρουσίαση διπλωματικής εργασίας 58

Γιώργος Χατζηλίδης
Διευθυντής Voria.gr 60

Key Note Speaker: Σπύρος Βλαχόπουλος,
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών,
πρόεδρος επιτροπής Κώδικα Δεοντολογίας Τ/Ν ΠΟΕΣΥ 61

Παρέμβαση Μαρίας Αντωνιάδου
Προέδρου ΕΣΗΕΑ 64

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΛΑΔΟ

Τρίτο πάνελ

Συντονίστρια: Χρηστίνα Κοψίνη
Γενική Γραμματέας ΠΟΕΣΥ 64

Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου
Καθηγήτρια Νομικής Σχολής, Πανεπιστήμιο Αθηνών 66

Κώστας Παπαδημητρίου
Καθηγητής ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΟΜΕΔ 70

Χρήστος Γούλας
Γενικός Διευθυντής του ΙΝΕ και του ΚΑΝΕΠ της ΓΣΕΕ 74

Αναστάσιος Πετρόπουλος
πρώην Υφυπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης 78

Αντώνης Σκαμνάκης
Καθηγητής του Τμήματος Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ του ΑΠΘ 81

Τέταρτο πάνελ

Συντονίστρια: Μαρία Αντωνιάδου
Πρόεδρος ΕΣΗΕΑ 86

Key Note Speaker: Δημήτρης Γαλαμάτης
Γενικός Γραμματέας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης 87

Σταύρος Καπάκος
Πρόεδρος ΕΔΟΕΑΠ και Γενικός Γραμματέας ΕΣΗΕΑ 91

Νίκος Καρράς
Πρόεδρος ΕΣΗΕΜΘ 93

Θέμης Μπερεδήμας
Πρόεδρος ΕΣΠΗΤ 94

Σωτήρης Κέλλας
Πρόεδρος ΕΤΑΣ ΕΣΗΕΘΣτΕΕ 96

Ερωτήσεις–Παρεμβάσεις 98

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Πέμπτο πάνελ

Συντονίστρια: Ειρήνη Τσαρούχα
Μέλος Δ.Σ. ΕΣΗΕΜΘ 101

Ευθύμης Λέκκας
Πρόεδρος ΟΑΣΠ, Καθηγητής Δυναμικής Τεκτονικής & Εφαρμοσμένης Γεωλογίας ΕΚΠΑ 102

Κίμων Χατζημπίρος
Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ 103

Δημήτρης Πέτροβιτς
Δημοσιογράφος, πρώην Αντιπεριφερειάρχης Έβρου 104

Βασίλειος Βαθρακογιάννης
Πύραρχος, Εκπρόσωπος Τύπου Πυροσβεστικής 105

Νίκος Παναγιώτου
Καθηγητής του Τμήματος Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ του ΑΠΘ 109

Άρης Χατζηγεωργίου
Δημοσιογράφος ΕφΣυν 110

Άγγελος Αρτελάρης
Δημοσιογράφος, υπεύθυνος Επικοινωνίας, Ενημέρωσης & Εξωστρέφειας του Δήμου Διονύσου 111

Δημήτρης Σταματάκης
Δημοσιογράφος ΕΡΤ 112

Ερωτήσεις–Παρεμβάσεις 114

2η ημέρα, Κυριακή 20 Οκτωβρίου 2024

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Συντονιστής: Θανάσης Τσολάκης
Υπεύθυνος Γραφείου Τύπου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας–Θράκης 123

Χαιρετισμός Άντζελας Γκερέκου
Πρόεδρος ΕΟΤ 123

Ηλίας Κικίλιας
Διευθυντής Ερευνών του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ),
Γενικός Διευθυντής του ΙΝΣΕΤΕ 125

Δόμνα Τερζοπούλου
Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Έβρου – Διευθύντρια αρχαιολογικού μουσείου Σαμοθράκης 126

Φανή Μπαχαρίδου
Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 128

Ντέπυ Χιωτοπούλου
Δημοσιογράφος στην ιστοσελίδα Grtimes.gr,
Δημιουργός της Τουριστικής –Ταξιδιωτικής ιστοσελίδας debbiestravel.gr 132

Συμπεράσματα συνεδρίου 136

Εισαγωγή 136

Σωτήρης Τριανταφύλλου
Πρόεδρος ΠΟΕΣΥ 136

Κώστας Βασιλάκης
Έφορος Δ.Σ. ΠΟΕΣΥ 136

Θέμης Μπερεδήμας
Πρόεδρος ΕΣΠΗΤ 138

Νίκος Καρράς
Πρόεδρος ΕΣΗΕΜ–Θ 138

Φώτης Καραγιάννης
Εκπρόσωπος ΕΣΗΕΘΣτΕΕ 139

Μαρία Αντωνιάδου
Πρόεδρος ΕΣΗΕΑ 140

Επίλογος 141

Σωτήρης Τριανταφύλλου
Πρόεδρος ΠΟΕΣΥ 141

1η ΗΜΕΡΑ
ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2024

Έναρξη πρώτης μέρας Συνεδρίου

Συντονισμός εργασιών: Θανάσης Τσολάκης, υπεύθυνος Γραφείου Τύπου, Περιφέρεια Μακεδονίας–Θράκης

Σας καλωσορίζουμε στο 18ο δημοσιογραφικό συνέδριο της Σαμοθράκης, μία διοργάνωση με πολύ μακρά ιστορία, την οποία θα έχουμε την ευκαιρία να την ξεδιπλώσουμε στη διάρκεια αυτού του διημέρου. Σήμερα είναι και μια συμβολική ημερομηνία για το νησί, είναι η 19η Οκτωβρίου, το νησί του Έβρου, η Σαμοθράκη, γιορτάζει την απελευθέρωσή της και φέτος είναι η 112η επέτειος από το συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός. Χρόνια πολλά, λοιπόν, να πω στη Σαμοθράκη, να ευχηθώ καλές εργασίες στο συνέδριο, εύχομαι –αν και είμαι σίγουρος και ως μέλος της οργανωτικής επιτροπής– ότι θα προκύψουν πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για το δημοσιογραφικό κόσμο, και καλώ αμέσως τον Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τον κύριο Χριστόδουλο Τοψίδη, για το χαιρετισμό του.

Χαιρετισμός Χριστόδουλου Τοψίδη, Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Καλημέρα κι από μένα, καλώς ήρθατε στο όμορφο νησί της Σαμοθράκης, χρόνια πολλά για την απελευθέρωσή του.

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε της ΠΟΕΣΥ, αξιότιμοι κύριοι Πρόεδροι των δημοσιογραφικών ενώσεων, κυρίες και κύριοι, κ. Αντιπεριφερειάρχα, φίλες και φίλοι, έχω τη χαρά και την τιμή να σας καλωσορίσω στο 18ο Πανελλήνιο Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης και να σας ευχηθώ πρώτα απ΄ όλα να έχετε μία όμορφη παραμονή στο νησί μας.

Η διοίκησή μας υπερασπίζεται με σθένος το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση και αυτό το δικαίωμα θεσμικά εκφράζεται μέσα από τη δημοσιογραφική πένα. Η ανεξαρτησία του Τύπου αποτελεί θεμελιώδη αρχή σε μία ευνομούμενη πολιτεία και θεωρώ ότι έχουμε όλοι την υποχρέωση να την υπερασπιζόμαστε με όποιον τρόπο πιστεύει ο καθένας.

Μία χειροπιαστή ένδειξη στήριξης της διοίκησής μας, των αρχών που πρεσβεύουμε, είναι το συνέδριο αυτό στο οποίο διαπιστώνω με χαρά ότι η συμμετοχή είναι μεγάλη.

Θέλω να ευχαριστήσω την ΠΟΕΣΥ και στο πρόσωπο του κ. Τριανταφύλλου όλους όσους εργάστηκαν για την οργάνωση αυτού του συνεδρίου, αλλά και όλες και όλους εσάς και για τη συμμετοχή σας.

Έχω την άποψη ότι αυτό το συνέδριο που φέτος διοργανώνεται για 18η χρονιά αποτελεί θεμέλιο λίθο στην εν γένει δημοσιογραφική παραγωγή της χώρας μας, καθώς αποτελεί έναν χώρο διακίνησης ιδεών, μελέτης και συζήτησης νέων δεδομένων που αφορούν τον κλάδο της δημοσιογραφίας.

Είμαι σίγουρος ότι η προοπτική βελτίωσης αυτού του συνεδρίου είναι πολύ μεγάλη και δηλώνω απ΄ αυτό εδώ το βήμα ότι η διοίκησή μας είναι πρόθυμη να συζητήσει οποιαδήποτε πρόταση συντελεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ο στόχος μας είναι να δίνουμε χώρο και χρόνο έκφρασης στο δημοσιογραφικό κόσμο της χώρας μας, προκειμένου να ενισχύσουμε την πρόοδο του κλάδου, που αποτελεί νευραλγική συνιστώσα των σύγχρονων κοινωνιών.

Σε ό,τι αφορά την παρούσα διοργάνωση, περιλαμβάνει ένα πολύ ενδιαφέρον πρόγραμμα και εύχομαι να έχετε χρήσιμες και παραγωγικές συζητήσεις. Αναμένω και αναμένουμε όλοι μας τα συμπεράσματά σας από τη συνολική διοργάνωση και σας καλώ να ανανεώσουμε το ραντεβού μας για την επόμενη φορά στο 19ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός Σωτήρη Τριανταφύλλου, Προέδρου ΠΟΕΣΥ

Αξιότιμε κ. Περιφερειάρχα, κα Αντιπεριφερειάρχη, κύριοι και κυρία μάλλον Πρόεδρε των Ενώσεων Συντακτών, αγαπητοί σύνεδροι, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών και οι Ενώσεις Συντακτών της χώρας χαιρετίζουμε την διεξαγωγή του 18ου Δημοσιογραφικού Συνεδρίου της Σαμοθράκης.

Ενός συνεδρίου θεσμό για τον δημοσιογραφικό κόσμο, ενός συνεδρίου με μεγάλη ιστορία, το οποίο καταφέραμε και αναβιώσαμε το 2022 και θεωρώ ότι η φετινή διοργάνωση είναι ίσως σημαντικότερη από το 2022, γιατί το 2022 ήταν η αναβίωση του συνεδρίου μετά από αρκετά χρόνια –μετά το 2008– φέτος κ. Περιφερειάρχα με αυτή την διοργάνωση δείχνουμε ότι το συνέδριο καθιερώνεται και πάλι και αποκτά συνέχεια, γι΄ αυτό τη θεωρώ πιο σημαντική.

Και βεβαίως έχουμε συζητήσει και μαζί, το είπατε κι εσείς, ότι θα ενδυναμώσουμε το συνέδριο, θα το κάνουμε ακόμα καλύτερο και θα διεξάγεται ανά διετία από δω και πέρα κανονικά.

Η διεξαγωγή ενός συνεδρίου το οποίο γίνεται σε μια πολύ σημαντική μέρα για την Σαμοθράκη, που είναι η απελευθέρωση του νησιού και η ένωσή του με τον εθνικό κορμό, σε αυτή την ημέρα λοιπόν και πάλι επανερχόμαστε με ένα πολύ σημαντικό συνέδριο το οποίο έχει αποτελέσει κατά καιρούς –και νομίζουμε και ευχόμαστε και αυτό θα κάνουμε, να αποτελέσει και φέτος– έναν σημαντικό οδηγό για τις επόμενες κινήσεις μας.

Θέλω να ευχαριστήσω την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κι εσάς κ. Περιφερειάρχα για την όλη υποστήριξη που είχαμε σε αυτή την πορεία της διοργάνωσης του συνεδρίου. Εμείς από την πλευρά μας δεσμευόμαστε να κάνουμε τα πάντα όπως είπα σε συνεργασία μαζί σας να συμβάλλουμε στην συνεχή του αναβάθμιση.

Σε αυτό το συνέδριο έχουν συζητηθεί κατά καιρούς πολλά και σημαντικά θέματα, θέματα τα οποία οδήγησαν σε σημαντικά συμπεράσματα, θέματα τα οποία αποτέλεσαν οδηγό μας για επόμενες κινήσεις.

Για παράδειγμα θυμίζω στο προηγούμενο συνέδριο δύο χρόνια πριν είχαμε συζητήσει το θέμα των slapps. Αυτό μας οδήγησε σε επόμενες αποφάσεις ακόμη και για τη δημιουργία του παρατηρητηρίου, για την ίδρυση του παρατηρητηρίου των slapps.

Όπως έχετε δει τα θέματα του φετινού συνεδρίου είναι απολύτως σύγχρονα, είναι θα έλεγα θέματα και ζητήματα αιχμής για την δημοσιογραφία.

Τεχνητή νοημοσύνη –δε νομίζω ότι υπάρχει πιο σύγχρονο ζήτημα να συζητήσουμε αυτή τη στιγμή– τεχνητή νοημοσύνη, που είναι μία πολύ μεγάλη πρόκληση για την δημοσιογραφία. Θα έλεγα δεν είναι απλά μεγάλη πρόκληση για τη δημοσιογραφία, είναι κάτι το οποίο μετασχηματίζει τη δημοσιογραφία, τα Μέσα Ενημέρωσης, τις εργασιακές σχέσεις, όπως συμβαίνει με όλες τις σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις μετασχηματίζει την κοινωνία ολόκληρη.

Εδώ στη Σαμοθράκη θα κάνουμε και μία πρώτη παρουσίαση του σχεδίου του κώδικα δεοντολογίας, δηλαδή του νέου θεσμικού πλαισίου το οποίο καταρτίζουμε για την τεχνητή νοημοσύνη, το οποίο προετοιμάζουμε εδώ και καιρό και θα κάνουμε την πρώτη του παρουσίαση σήμερα.

Οι συγκλονιστικές αλλαγές στη δημοσιογραφία και στις εργασιακές σχέσεις και στο περιεχόμενο της εργασίας μας, το πώς έχει αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μας είναι ένα άλλο μεγάλο κομμάτι. Αυτή τη στιγμή στη δημοσιογραφία και στα μέσα ενημέρωσης έχουμε ένα εντελώς νέο τοπίο, ένα εντελώς νέο οικοσύστημα. Έχουν αλλάξει τα πάντα, έχουν μεταβληθεί με πολύ μεγάλη ταχύτητα, έχουν μεταβληθεί ραγδαία. Αυτό θα είναι επίσης ένα πολύ μεγάλο θέμα που σε συνδυασμό με την τεχνητή νοημοσύνη και τις τεχνολογικές εξελίξεις θα το συζητήσουμε, είναι κι αυτό όπως και η τεχνητή νοημοσύνη μία πολύ μεγάλη πρόκληση που έχουμε μπροστά μας για να μπορέσουμε να δώσουμε απαντήσεις στα σύγχρονα ζητήματα της δημοσιογραφίας και των Μέσων Ενημέρωσης. Θα πρέπει να κατανοήσουμε το τοπίο κι αυτό ακριβώς προσπαθούμε να κάνουμε και με αυτό το συνέδριο, να κατανοήσουμε το τοπίο για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε. Το νέο επικοινωνιακό τοπίο,

αυτό θέλουμε να κατανοήσουμε, αυτό που έχει δημιουργηθεί από τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες, όπως είναι η οικονομική κρίση. Και βάζουν μεγάλα ζητήματα, όχι μόνο την τεχνολογική εξέλιξη, βάζουν την αξιοπιστία των Μέσων Ενημέρωσης, βάζουν τη διεθνή στέρηση της Ελευθερίας του Τύπου, τη χειραγώγηση, την πολυφωνία, την ελευθεροτυπία, το επιχειρηματικό μοντέλο των Μέσων Ενημέρωσης, ζητήματα που άπτονται τη ίδιας της Δημοκρατίας.

Όλα αυτά λοιπόν είναι μεγάλα θέματα, επιχειρούμε κάποια από αυτά να τα συζητήσουμε και να τα απαντήσουμε εδώ σήμερα, επιχειρούμε να τα αναδείξουμε μαζί με το θέμα της δημοσιογραφικής κάλυψης και της επικοινωνιακής διαχείρισης των φυσικών καταστροφών και των κρίσεων, μαζί και με την πολιτιστική δημοσιογραφία και τον τουρισμό, ένα θέμα που είναι μεν τοπικό αλλά εκφεύγει θα έλεγα των τοπικών ορίων.

Με όλα όσα περιέγραψα επιχείρησα και επιχειρώ να δώσω έτσι μια εικόνα και του σημερινού τοπίου των Μέσων Ενημέρωσης και των όσων θα συζητηθούν εδώ, τα οποία αντιλαμβάνεστε ότι είναι κρίσιμα, καίρια ζητήματα αιχμής για τα Μέσα Ενημέρωση και τη δημοσιογραφία παγκοσμίως.

Είναι μεγάλες οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε, είναι πολλά τα προβλήματα, είναι σημαντικός ο ρόλος ο δικός μας και των ενώσεων συντακτών και όλων των συναδέλφων, των δημοσιογράφων και του πανεπιστημιακού χώρου, ο οποίος μετέχει ως εταίρος και συνομιλητής μας σε αυτό, και της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, η οποία είναι ένας από τους εταίρους μας. Όλα αυτά θα τα συζητήσουμε σήμερα σε ένα συνέδριο το οποίο όπως είπα και πριν κ. Περιφερειάρχα θεωρώ πιο σημαντικό από το προηγούμενο του 2022 γιατί εδώ πλέον το καθιερώνουμε αυτό το συνέδριο.

Εύχομαι λοιπόν καλή επιτυχία στις εργασίες του 18ου Δημοσιογραφικού Συνεδρίου της Σαμοθράκης, είμαι σίγουρος θα συζητηθούν και θα ακουστούν σημαντικά πράγματα από τις ενδιαφέρουσες θεματικές ενότητες που έχουμε από τα πάνελ από τους σημαντικούς ομιλητές μας, τους οποίους θέλω να ευχαριστήσω, όπως θέλω να ευχαριστήσω και τις ενώσεις συντακτών και όλους όσοι είστε εδώ σήμερα και πιστεύω ότι όλα αυτά θα αποτελέσουν ένα οδηγό για τις επόμενες κινήσεις μας και θα μας δείξουν το δρόμο πώς να βαδίσουμε εντός του νέου και εντελώς αλλαγμένου τοπίου το οποίο έχουμε σήμερα στα μέσα ενημέρωσης.

Σας ευχαριστώ πολύ.

<u>Χαιρετισμός Παύλου Μαρινάκη, Κυβερνητικού Εκπροσώπου</u>

Αγαπητέ Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι σύνεδροι, η ΠΟΕΣΥ συμπλήρωσε 30 χρόνια ζωής, 30 χρόνια στην πρώτη γραμμή των εξελίξεων και της Ενημέρωσης, υπερασπιζόμενη την αλήθεια για τους πολίτες και τα δικαιώματα για τους δημοσιογράφους.

Είναι για μένα μεγάλη τιμή να μπορώ να απευθύνομαι σε έμπειρους και νεότερους δημοσιογράφους ως αρμόδιος Υφυπουργός για τον Τύπο, γιατί βλέπω καθημερινά τι σημαίνει μάχιμο ρεπορτάζ και πώς είναι το κυνήγι της είδησης, βλέπω συντάκτες να κυνηγούν την αλήθεια και να μην θυσιάζουν την είδηση στο βωμό του σχολίου.

Όσο σημαντική είναι λοιπόν η ενημέρωση για τους πολίτες, άλλο τόσο σημαντικό είναι να διασφαλίζονται τα δικαιώματα και η ασφάλεια των δημοσιογράφων, προκειμένου να μπορούν να επιτελέσουν αναπόσπαστοι το καθήκον τους.

Τους τελευταίους εννέα μήνες που έχω την ευθύνη του χαρτοφυλακίου του Τύπου και της Ενημέρωσης έχουμε ήδη καταφέρει πολλά. Τέθηκε σε πλήρη λειτουργία το μητρώο έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου, προκειμένου να επικρατεί πλήρης διαφάνεια τόσο στα χρήματα που λαμβάνει κάθε Μέσο από κρατικές επιδοτήσεις, ώστε τα χρήματα των Ελλήνων φορολογούμενων, αλλά και τα χρήματα που αντλούνται από ευρωπαϊκά προγράμματα, να πηγαίνουν μόνο σε Μέσα που πληρούν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις και παράλληλα να διασφαλίζονται τα εργασιακά δικαιώματα των

δημοσιογράφων και να μην γίνεται καταχρηστικά οποιαδήποτε αξιοποίηση ενός δημοσιογράφου, ενός τεχνικού, ενός εργαζομένου.

Υπογράφηκε με ευρεία αποδοχή από τις ενώσεις η νέα διετής συλλογική σύμβαση εργασίας για τους δημοσιογράφους που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την ΕΡΤ, το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, με βελτιωμένους όρους στις μη μισθολογικές παροχές, όπως τα τροφεία και τα vouchers των βρεφονηπιακών σταθμών, του τεχνολογικού εξοπλισμού και άλλα, ενώ περιλαμβάνει σημαντικά μέτρα για την προστασία και την ασφάλεια των δημοσιογράφων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, αλλά και για πρώτη φορά πολιτικών ουσιαστικής αντιμετώπισης περιστατικών παρενόχλησης στους χώρους εργασίας, που καθιστούν την Ελλάδα την πρώτη χώρα που εισάγει στο εθνικό οπλοστάσιο τις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες.

Καταργήθηκε το αδίκημα της απλής δυσφήμισης, ενώ στον πρόσφατο αθλητικό νόμο δημιουργήθηκε ιδιώνυμο αδίκημα για όσους υποκινούν βία κατά των αθλητικογράφων. Οι κινήσεις αυτές αναγνωρίστηκαν μάλιστα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου.

Δεν σταματάμε όμως εδώ. Επόμενο μεγάλο στοίχημά μας είναι η μία δέσμευση και προς την Ευρώπη, αλλά και προς την ΕΣΗΕΑ και την ΠΟΕΣΥ, και είναι τα slapps. Λίγους μήνες μετά την πρώτη μας συζήτηση γι΄ αυτό έγινε και μία σημαντική επίσκεψη στις Βρυξέλλες, και σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης, είναι το επόμενο μεγάλο στοίχημα, το οποίο ούτως ή άλλως είναι και το επόμενο πεδίο που θα κριθούμε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ασφάλεια των δημοσιογράφων, η θωράκιση και η προάσπιση του λειτουργήματός τους είναι κυρίαρχοι στόχοι για την κυβέρνηση και προσωπικά για τον Πρωθυπουργό. Σε αυτή τη διαδρομή χρειαζόμαστε τις ιδέες, τις προτάσεις και τη συμβολή όλων σας, για να υλοποιήσουμε μαζί τις επόμενες δεσμεύσεις. Να αποδείξουμε ότι η σχέση εμπιστοσύνης πολιτείας και δημοσιογράφων μπορεί να αντέξει στο χρόνο και να είναι ακόμα και πιο ισχυρή.

Καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας, Παύλος Μαρινάκης Υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ και Κυβερνητικός Εκπρόσωπος.

<u>Χαιρετισμός Νίκου Παναγιωτόπουλου, υπουργού Μετανάστευσης (video)</u>

Αγαπητές, αγαπητοί σύνεδροι, με ιδιαίτερη χαρά και βαθιά τιμή απευθύνομαι σήμερα σε σας με αφορμή το 18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο που φιλοξενείται στη Σαμοθράκη. Ένα τόπο με ιδιαίτερη πολιτιστική και ιστορική σημασία, αλλά και με ιδιαίτερη γεωστρατηγική θέση στο βορειανατολικό άκρο της Ευρώπης.

Θερμά συγχαρητήρια στην Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών και την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για τη διοργάνωση αυτού του σπουδαίου θεσμού, που παραμένει ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες προβληματισμού και προόδου για τον δημοσιογραφικό κλάδο.

Η φετινή διοργάνωση αποκτά μια ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς η Σαμοθράκη όχι μόνο φέρει πλούσια πολιτιστική και αρχαιολογική κληρονομιά, αλλά βρίσκεται και στην πρώτη γραμμή ενός από τα πιο επίκαιρα και κρίσιμα ζητήματα της εποχής μας, το μεταναστευτικό.

Ως υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου αντιλαμβάνομαι πλήρως την κρισιμότητα του θέματος και τον ρόλο της δημοσιογραφίας στην ορθή παρουσίασή του, με έμφαση στην αντικειμενικότητα, το σεβασμό και την ανθρώπινη διάσταση.

Η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί ένα από τα κυρίαρχα θέματα του συνεδρίου σας, ανοίγοντας νέους ορίζοντες για τη λειτουργία και την επιρροή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Ένας ακόμα κεντρικός άξονας του συνεδρίου σας είναι η δημοσιογραφική κάλυψη και επικοινωνιακή διαχείριση κρίσεων. Οι κρίσεις που αντιμετωπίζει σήμερα ο κόσμος μας, είτε πρόκειται για φυ-

σικές καταστροφές, γεωπολιτικές κρίσεις, υγειονομικές κρίσεις, είτε για την κρίση του μεταναστευτικού, απαιτούν υπεύθυνη και άμεση Ενημέρωση.

Οι δημοσιογράφοι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε αυτό, καθώς όχι μόνο μεταφέρουν τις ειδήσεις, αλλά και διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία αντιλαμβάνεται και αντιδρά σε αυτές τις κρίσεις.

Η ισορροπία μεταξύ ταχύτητας και ακρίβειας, η διαφύλαξη της αλήθειας και η αποφυγή του πανικού, είναι προκλήσεις που η σύγχρονη δημοσιογραφία πρέπει να αντιμετωπίσει με συνέπεια και υπευθυνότητα.

Οι δημοσιογράφοι παίζουν καίριο ρόλο στην ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς επιπλέον, αλλά και στη σύνδεσή της με τον σύγχρονο κόσμο, προβάλλοντας τις πολιτιστικές μας αξίες και τις τουριστικές δυνατότητες της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Τέλος, δε θα μπορούσα να παραλείψω αυτό ακριβώς το μεταναστευτικό ζήτημα, το οποίο αποτελεί ένα από τα πιο πολυσύνθετα και πολυεπίπεδα ζητήματα της εποχής μας.

Η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και η διασφάλιση του ασύλου στους ανθρώπους που το δικαιούνται, είναι θέματα που αφορούν τόσο την εθνική, όσο και την ευρωπαϊκή πολιτική. Σε αυτό το πλαίσιο τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, καθώς διαμορφώνουν τη δημόσια αντίληψη για το ζήτημα.

Εύχομαι ολόψυχα καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου και είμαι βέβαιος ότι οι συζητήσεις σας θα εμπλουτίσουν τον δημόσιο διάλογο και θα προσφέρουν νέες πολύτιμες ιδέες για το μέλλον της δημοσιογραφίας στη χώρα μας.

Είμαι επιπλέον πεπεισμένος ότι τα συμπεράσματά σας θα συμβάλλουν θετικά στην πορεία του κλάδου, προσφέροντας σημαντικές κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που έχουμε μπροστά μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός Νίκου Παππά, επικεφαλής κοινοβουλευτικής ομάδας ΣΥΡΙΖΑ (video)

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φίλοι, αγαπητές φίλες, είναι περιττό πιστεύω ενώπιόν σας να αναφέρω τη συμβολή της Ενημέρωσης και των Μέσων στη δημοκρατική λειτουργία του συστήματος, στην εργασία, στον πολιτισμό και την κοινωνική συνοχή.

Είναι περιττό επίσης να μιλήσω για την αξία της συζήτησης γύρω από τα φλέγοντα ζητήματα και τις προκλήσεις που αφορούν στον τομέα της επικοινωνίας και της ενημέρωσης, καθώς και τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου. Η ελευθερία του Τύπου, άλλωστε, αποτελεί θεμελιώδη λίθο της δημοκρατίας και η προστασία της θα πρέπει να είναι αυτονόητη.

Προϋπόθεση είναι η υποχρέωση της πολιτείας να διασφαλίζει ένα σταθερό πλαίσιο λειτουργίας του mediakού πεδίου, με θεσμικό πλαίσιο διαφάνειας και κυρίως κανόνες ισονομίας. Δημόσια λογοδοσία και ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών, μακριά από σχέσεις εξάρτησης και διαπλοκής.

Ένα πλαίσιο, όπου οι επιχειρηματίες οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά και οι εργαζόμενοι σε αυτά, να νοιώθουν ασφάλεια, να προστατεύονται τα πνευματικά και εργασιακά τους δικαίωμα, ώστε οι πολίτες να μη στερούνται την ποιοτική Ενημέρωση που παρέχεται.

Κυρίες και κύριοι, διανύουμε μία εποχή όπου οι απαιτήσεις και οι προκλήσεις είναι συνεχείς. Στο mediakό πεδίο απαιτείται μία ριζική αναδιοργάνωση με γνώμονα την υπεράσπιση του δημόσιου συμφέροντος, της ποιοτικής Ενημέρωσης και της Δημοκρατίας.

Εύχομαι καλές εργασίες στο συνέδριό σας και χρήσιμα για όλους μας συμπεράσματα.

Χαιρετισμός Δημήτρη Κουτσούμπα, Γενικού Γραμματέα ΚΚΕ (video)

Το συνέδριό σας πραγματοποιείται σε μία περίοδο που οι δημοσιογράφοι και συνολικά ο χώρος της Ενημέρωσης είναι αντιμέτωποι με πολύ μεγάλες προκλήσεις.

Φυσικά γνωρίζουμε καλά ότι τα Μέσα Ενημέρωσης είναι Μέσα που επιδρούν και διαμορφώνουν τη συνείδηση, όπως επίσης γνωρίζουμε τις δυσκολίες που οι δημοσιογράφοι αντιμετωπίζουν στη δουλειά τους, τόσο από την άποψη των εργασιακών συνθηκών, όσο και των συνθηκών στην αναζήτηση και προβολή της ουσιαστικής Ενημέρωσης.

Σήμερα η κατάσταση σε σχέση με παλαιότερα, έχει πολλά καινούρια ποιοτικά και κατά τη γνώμη μας επικίνδυνα στοιχεία. Επανακαθορίζεται ριζικά το τι είναι είδηση και ενημέρωση, αφού πολλές φορές βλέπουμε δευτερεύοντα έως και ασήμαντα γεγονότα να υποσκελίζουν έως και να εξαφανίζουν πολύ σοβαρές εξελίξεις.

Την ίδια ώρα σε μια περίοδο που διαδραματίζονται πάρα πολύ σοβαρά γεγονότα, όπως παραδείγματος χάρη οι δυο ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι που μαίνονται στη γειτονιά μας, η προσπάθεια που γίνεται είναι αυτά τα γεγονότα να παρουσιαστούν μέσα από τον παραμορφωτικό φακό της κυρίαρχης προπαγάνδας και των ευρωνατοϊκών σχεδιασμών και φυσικά σε όλα τα παραπάνω έρχονται να προστεθούν τα νέα Μέσα, όπως η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, που αποτελεί και αντικείμενο προβληματισμού του συνεδρίου σας, για να υποκαταστήσουν τη δημοσιογραφική έρευνα και ενημέρωση.

Είμαστε βαθιά πεπεισμένοι ότι οι δημοσιογράφοι θα μπορέσουν να απαντήσουν σε αυτούς τους προβληματισμούς με θετικό τρόπο, αν δίπλα στις διεκδικήσεις σας για τις δικές σας ανάγκες, που σε τελική ανάλυση αποτελούν και ανάγκες όλου του ελληνικού λαού, βάλετε στο επίκεντρο και τη διεκδίκηση για μια Ενημέρωση που θα εξυψώνει τη συλλογική λαϊκή σκέψη και θα υπηρετεί την κοινωνική πρόοδο και όχι τα κέρδη όσων σήμερα έχουν την οικονομική, πολιτική και mediaκή εξουσία.

Με αυτές τις σκέψεις θα ήθελα να ευχηθούμε καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας, να προχωρήσετε δυναμικά μπροστά.

Χαιρετισμός Αλέξη Χαρίτση, Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας Νέας Αριστεράς (video)

Αγαπητές φίλες, αγαπητοί φίλοι, θα ήθελα κατ΄ αρχάς να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση να απευθύνω ένα σύντομο χαιρετισμό, έστω και εξ αποστάσεως, στο συνέδριό σας.

Θα ήθελα ταυτόχρονα να σας συγχαρώ για την πρωτοβουλία να αναδείξετε αυτά τα πολύ σημαντικά, επίκαιρα, και κρίσιμα ζητήματα στις εργασίες σας. Αυτός άλλωστε είναι και ο ρόλος της δημοσιογραφίας, να αναδεικνύει κρίσιμες πτυχές της κοινωνικής ζωής και ταυτόχρονα να προστατεύει την κοινωνία και τη δημοκρατία.

Η τεχνητή νοημοσύνη αναπτύσσεται ραγδαία κι αυτό βεβαίως ανοίγει νέους δρόμους και για την Ενημέρωση, για την ταχύτητα και για την ακρίβεια της ενημέρωσης.

Ταυτόχρονα όμως εγκυμονεί και κινδύνους, υπάρχουν και παγίδες που έχουν να κάνουν με την αξιοπιστία, έχουν να κάνουν με τη φερεγγυότητα του Μέσου. Τα fake news, η διασπορά ψευδών ειδήσεων, το deep fake αναδεικνύουν τέτοιες προβληματικές πτυχές, και γι΄ αυτό πρέπει να βρισκόμαστε σε εγρήγορση.

Την ίδια στιγμή βεβαίως μπαίνει και το ζήτημα των εργασιακών σχέσεων και των θέσεων εργασίας. Δεν μπορεί η ανάπτυξη της τεχνολογίας να συνοδευτεί από απώλεια θέσεων εργασίας.

Ταυτόχρονα δεν μπορεί να συνοδευτεί και από μείωση της αξιοπιστίας των Μέσων Ενημέρωσης. Πάντα στην ενημέρωση ο ανθρώπινος παράγοντας, η ηθική διάσταση της ενημέρωσης θα πρέπει να παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο.

Τώρα λοιπόν είναι η ώρα για να διεκδικήσουμε πλήρη επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων, κανένας εργαζόμενος στο Τύπο δεν πρέπει να χάσει τη δουλειά του. Και τώρα βεβαίως είναι η ώρα να προστατεύσουμε την Ελευθερία του Τύπου από συμφέροντα οικονομικά, πολιτικά, τα οποία απειλούν αυτή την Ελευθερία, απειλούν τελικά την ίδια τη Δημοκρατία μας.

Θέλω λοιπόν και πάλι να σας συγχαρώ για το συνέδριό σας και θα περιμένω με μεγάλο ενδιαφέρον και τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα αυτής της εξαιρετικής δουλειάς που έχετε μπροστά σας, να είστε καλά.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Key Note Speaker: Μιχάλης Μπλέτσας, Καθηγητής, Διευθυντής υπολογιστικών συστημάτων στο Media Lab του MIT, Διοικητής της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας

Καλημέρα, συγνώμη που δεν μπόρεσα να είμαι εκεί αυτοπροσώπως, δυστυχώς το ταξιδιωτικό μου πρόγραμμα δεν μου επέτρεψε να έρθω εκεί γιατί αύριο πολύ νωρίς το πρωί πετάω για τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Θα μιλήσουμε λίγο για την τεχνητή νοημοσύνη και πώς βλέπω την τεχνητή νοημοσύνη να επηρεάζει το επάγγελμά σας. Αρχίζω να βλέπω λίγο φως και θα προσπαθήσω να σας δείξω λίγες ακτίνες φωτός, διότι μέχρι τώρα η τεχνητή νοημοσύνη έχει κάνει τεράστια ζημιά στο επάγγελμά σας μέσω των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Η μεγαλύτερη εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης δεν είναι τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, τα οποία μεγάλα γλωσσικά μοντέλα δεν έχουν αποφέρει ακόμα τα κέρδη τα οποία θα περίμεναν οι επενδυτές σε αυτά. Κάποιες εταιρείες τα πάνε πάρα πολύ καλά, η NVIDIA για παράδειγμα που φτιάχνει τον εξοπλισμό που χρειάζεται για να στήσει κανείς να εκπαιδεύσει ένα τέτοιο μεγάλο γλωσσικό μοντέλο, όπως το ChatGPT για παράδειγμα, πέρυσι είχε έσοδα 50 δις πουλώντας εξοπλισμό, οι μεγάλοι χρήστες αυτού του εξοπλισμού από την χρήση της γεννητικής γενικότερα τεχνητής νοημοσύνης είχαν έσοδα μόνο 3 δις, επομένως δεν είναι αυτή η κύρια εφαρμογή. Η κύρια εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης είναι οι περίφημες μηχανές προτιμήσεων, δηλαδή οι μηχανές που διαλέγουνε τι θα δείτε εσείς όταν τις χρησιμοποιείτε, τι θα δούμε εμείς ως χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όταν χρησιμοποιούμε αυτά τα μέσα.

Και είναι ουσιαστικά αυτό που έχει επιφέρει το χάος γενικότερα στην ενημέρωση. Δε βλέπουμε πλέον πραγματική πληροφορία, βλέπουμε κάτι που θα μας εντυπωσιάζει, που θα μας τραβήξει το ενδιαφέρον, που συνήθως έχει μικρά ψήγματα αλήθειας και πολλή φαντασία γύρω–γύρω, πολλά στοιχεία εντυπωσιασμού, σίγουρα ό,τι πιο μακριά από τη δημοσιογραφία μπορεί να σκεφθεί κανείς.

Όμως σήμερα ο κόσμος κοιτάει και εντυπωσιάζεται από τα Μέσα, από τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα. Γιατί; Γιατί φαίνεται να είναι σκεπτόμενα, φαίνεται να δείχνουν σημάδια νοημοσύνης. Πως το κάνουν αυτό; Έχουν εκπαιδευθεί με οτιδήποτε έχει γραφτεί από ανθρώπους μέχρι τώρα.

Πολλοί υποστηρίζουν από τους δημιουργούς τους ότι μεγαλώνοντάς τα και δίνοντάς τους περισσότερα δεδομένα θα μπορέσουν τελικά να μιμηθούν και να ξεπεράσουν την ανθρώπινη νοημοσύνη με τον τρόπο που αυτή δουλεύει.

Θα έλεγα να μην ανησυχείτε πάρα πολύ γι΄ αυτό, αν κοιτάξει κανείς πίσω, ακόμα και στη δουλειά του Ludwig Wittgenstein πριν από εκατό χρόνια στο tractatus, απέδειξε ότι ουσιαστικά η ανθρώπινη γλώσσα δεν μπορεί να περικλείσει όλες τις πτυχές της νοημοσύνης, για να το πω πάρα πολύ απλά και λίγο μπακαλικά.

Προσπάθησε πάρα πολύ, προσπάθησε να φτιάξει μία τεχνητή γλώσσα έτσι ώστε να μπορεί να αιχμαλωτίσει όλη τη λογική στο tractatus, το μόνο του έργο που δημοσιεύθηκε στη ζωή του, κατά τη διάρκεια της ζωής του, δεν τα κατάφερε.

Με τον ίδιο τρόπο λοιπόν σήμερα νομίζω ότι οι δημιουργοί των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων υποστηρίζουν ότι μπορούν, η γλώσσα αιχμαλωτίζει όλες τις πτυχές της ανθρώπινης νοημοσύνης. Νομίζω ότι είναι λάθος αυτό.

Επομένως σίγουρα η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να έχει εφαρμογές οι οποίες σε μεγάλο βαθμό οι δυνατότητές της ξεπερνούν αυτές της ανθρώπινης νοημοσύνης και βλέπουμε να βγαίνουν εργαλεία τα οποία μπορούν να βοηθήσουν πάρα πολύ. Μπορεί να βοηθήσουν τη σκέψη και μπορεί να βοηθήσουν και στο επάγγελμά σας και θα σας δείξω ένα παράδειγμα.

Από την άλλη η ζημιά που έχει γίνει είναι ήδη πολύ μεγάλη και συνεχίζει να γίνεται. Βλέπουμε την ευκολία δημιουργίας περιεχομένου αυτή τη στιγμή, το οποίο δεν έχει καμία σχέση βέβαια με την πραγματικότητα.

Βλέπουμε πάρα πολύ στα ειδησεογραφικά site από κάτω μαρκίζες με διαφημίσεις οι οποίες έχουν πολύ έτσι φανταχτερούς τίτλους «αγοράστε τα αυτοκίνητα της περασμένης χρονιάς με πολύ μεγάλες εκπτώσεις, κάντε αυτό, κάντε το άλλο», διαφημίσεις που είναι γραμμένες από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης και οι οποίες σαν μόνο σκοπό έχουν την προσέλκυση του κλικ, ακόμα και η ίδια η Google έχει αρχίσει να έχει πρόβλημα με το συγκεκριμένο θέμα, διότι χάνει πάρα πολλά έσοδα από την διοχέτευση της κίνησης προς τέτοιου είδους περιεχόμενο.

Δεν το βλέπω αυτό να αλλάζει πάρα πολύ σύντομα, αυτό βέβαια κάνει τη δουλειά του ανθρώπου, τη δουλειά του ελέγχου των γεγονότων, την οποία δεν κάνουμε και πάρα πολύ συχνά ειδικά στην Ελλάδα, αλλά αυτό θα πρέπει να κοιτάξει κανείς σε μία περίοδο όπου όλοι μιλάνε για την τεχνητή νοημοσύνη καλό θα είναι να δούμε ποια είναι τα στοιχεία αυτά της ανθρώπινης νοημοσύνης που μας κάνουν να υπερέχουμε και ο έλεγχος των γεγονότων, το fact checking είναι κάτι που δεν μπορεί να κάνει εύκολα η τεχνητή νοημοσύνη. Μπορεί να μας βοηθήσει, αλλά δεν μπορεί να το κάνει, για τον απλούστατο λόγο ότι δεν συλλογίζεται –ακόμα. Το να βάζεις λέξεις στη σειρά επειδή έχεις διαβάσει όλα τα κείμενα που έχουν γραφτεί ποτέ κατά ένα τρόπο πάρα πολύ ωραίο, δε σημαίνει ότι συλλογίζεσαι. Μπερδεύουμε την έκφραση της νοημοσύνης που είναι η γλώσσα, με την ίδια τη νοημοσύνη, νομίζω ότι αυτό το λάθος κάνουμε αυτή τη στιγμή. Φυσικά αυτή είναι η δική μου άποψη και η δική μου πρόβλεψη.

Είδατε τα Βραβεία Νόμπελ τις προηγούμενες μέρες, τα Βραβεία Νόμπελ Φυσικής και Χημείας πήγαν σε δημιουργούς, σε μεγάλους συντελεστές αυτής της επανάστασης που βλέπουμε σήμερα στην τεχνητή νοημοσύνη.

Τα μεν βραβεία φυσικής στους Χόπφιλντ και Χίντον, ο Χόπφιλντ έφτιαξε κάποιες από τις αρχιτεκτονικές των νευρωνικών δικτύων που χρησιμοποιούνται κυρίως στην τεχνητή νοημοσύνη σήμερα, ο Χίντον έλυσε το πρόβλημά του πως μπορούμε να εκπαιδεύσουμε τέτοια μεγάλα μοντέλα σε εύλογο χρόνο, διότι οι μέχρι τότε αλγόριθμοι δεν μπορούσαν να τα εκπαιδεύσουν σε πραγματικό χρόνο.

Το Νόμπελ Χημείας ήταν νομίζω αρκετά πιο ενδιαφέρον, διότι δείχνει τις πραγματικές εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης, που δεν είναι η επεξεργασία της ανθρώπινης γλώσσας, αλλά η βοήθεια στο να βρούμε και να προβλέψουμε καταστάσεις μέσα σε χώρους όπου υπάρχουν πάρα πολλές πιθανότητες.

Ένα τέτοιο παράδειγμα και εκεί που πήγε το Βραβείο Νόμπελ ήταν στην πρόβλεψη της τρισδιάστατης δομής των πρωτεϊνών, η οποία καθορίζει και τη λειτουργία τους μέσα σε ένα οργανισμό και το πήρε ο Ντέμης Χασάμπης και ο Τζον Τζάμπερ της Deep Mind θυγατρικής της Google, οι οποίοι έφτιαξαν ένα μοντέλο τεχνητής νοημοσύνης το AlphaFold2, τώρα είναι μάλιστα δύο μέρες πριν από το Νόμπελ που ανακοίνωσαν και την επόμενη έκδοση το AlphaFold3, το οποίο λύνει αυτό το πολύ μεγάλο πρόβλημα στην επιστήμη, δηλαδή της πρόβλεψης της τρισδιάστατης μορφής πρωτεϊνών.

Πάμε πίσω στο λόγο όμως, στην επεξεργασία της γλώσσας. Όλοι έχετε ακούσει ότι τα μεγάλα μοντέλα γλώσσας βγάζουν περιεχόμενο, απαντούν με περιεχόμενο το οποίο δεν είναι πραγματικό, απλά και μόνο διότι δεν έχουν αίσθηση της πραγματικότητας. Αυτό είπε ο Wittgenstein από το

1920, δεν έχουν καμία αίσθηση της πραγματικότητας, η γλώσσα δεν αιχμαλωτίζει όλες τις λογικές σχέσεις μεταξύ αντικειμένων οντοτήτων. Επομένως δεν μπορεί να κάνει έλεγχο πραγματικότητας. Αυτός παραμένει αποκλειστικό προνόμιο των ανθρώπων και κυρίως των δημοσιογράφων και αποστολή των δημοσιογράφων.

Όλοι έχουμε εντυπωσιαστεί με τα αποτελέσματα, με το τι μπορεί να κάνει η γενετική τεχνητή νοημοσύνη, σήμερα περιμένοντας να ξεκινήσω να σας μιλάω έφτιαχνα κάποια cartoon ποια είναι… –είπα στο Νταλί φτιάξε μου ένα cartoon με το ποια είναι τα υπέρ και τα κατά της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης στην δημοσιογραφία.

Υπάρχουν περισσότερα κατά αυτή τη στιγμή από υπέρ, απλούστατα διότι επιτρέπουν σε ανθρώπους οι οποίοι δεν είναι καλοί δημοσιογράφοι, δεν είναι καλοί γραφιάδες, να γράφουν κείμενα τα οποία εκ πρώτης όψεως φαίνονται καλά. Αν δούμε και το συγκεκριμένο cartoon για κάποιο λόγο θεώρησε το Νταλί ότι το να βάλει κάποια ορθογραφικά λάθη είναι χαριτωμένο.

Εν πάση περιπτώσει, πολύς κόσμος τα χρησιμοποιεί δυστυχώς, πολύς κόσμος θα συνεχίσει να τα χρησιμοποιεί και γιατί θα συνεχίσει να τα χρησιμοποιεί; Γιατί γράφουν καλύτερα από τους περισσότερους ανθρώπους, δυστυχώς.

Αλλά εκείνο που θα ήθελα να σας δείξω είναι ένα εργαλείο που έβγαλε η Google πρόσφατα. Το έφτιαξε κάποιος συνάδελφός σας, επικεφαλής της ομάδας ήταν ένας συνάδελφός σας, λέγεται NotebookLM, στο οποίο μπορεί κανείς να συγκεντρώνει τις σημειώσεις του για κάποιο συγκεκριμένο θέμα και αυτό –περιορισμένο από τις σημειώσεις– να σου δίνει ιδέες, να φτιάχνει περιλήψεις, ακόμα και να φτιάχνει σενάρια για συζήτηση γύρω από το συγκεκριμένο θέμα.

Όπως λέει βέβαια και στο βάθος της σελίδας, ακόμα και το συγκεκριμένο το οποίο περιορίζει την έξοδό του στα θέματα τα οποία του δίνεις εσύ, πάλι μπορεί να φτιάξει πράγματα τα οποία να μην ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, επομένως δικιά σας δουλειά παραμένει ακόμα ο έλεγχος των γεγονότων.

Εκείνο που είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό βέβαια, το οποίο δεν το βλέπω σήμερα, είναι ακόμα σε beta το συγκεκριμένο, είναι ότι μπορεί να σου φτιάξει μία ολόκληρη εκπομπή με δύο ανθρώπους να μιλάνε, οι οποίοι είναι bots βέβαια, δεν είναι πραγματικοί άνθρωποι.

Αυτό το έφτιαξα την περασμένη εβδομάδα, όπως βλέπετε ακούμε κάποιους πραγματικούς ανθρώπους –και σταματάμε το sharing εδώ– ακούσαμε κάποιους ανθρώπους που ακούγονται ιδιαίτερα φυσικοί. Δεν είναι φυσικοί, είναι bots τα οποία μιλάνε με τεχνητή φωνή, η οποία όμως θα μπορεί να μιμηθεί τη δικιά μας φωνή αν θέλουμε. Ειδικά αν υπάρχουν αρκετά δείγματα στο διαδίκτυο από τη δικιά μας φωνή, θα μπορεί να το κάνει και χωρίς τη δικιά μας άδεια.

Επομένως μπαίνουμε σε μία καινούρια φάση, πρέπει να εκπαιδεύσουμε τον κόσμο να καταλαβαίνουν την πηγή της πληροφορίας, δηλαδή δεν πρέπει να κοιτάμε μόνο ποιος λέει τι, αλλά και από πού προήλθε όλη αυτή η πληροφορία και αυτό αρχίζει να αποτελεί μεγάλο κομμάτι της δουλειάς σας. Όπως κάνουμε και στην επιστήμη, όπου παραθέτουμε πηγές, σιγά–σιγά θα πρέπει να αρχίσουμε να παραθέτουμε και πηγές στις ειδήσεις για παράδειγμα με πιο έτσι εμφανή τρόπο –κάτι που δεν κάναμε μέχρι τώρα– πρέπει να εκπαιδεύσουμε τον κόσμο, το κοινό, να μην καταπίνει αμάσητο οτιδήποτε βλέπει γραμμένο, κάτι το οποίο συμβαίνει περισσότερο στις μεγάλες ηλικίες πρέπει να πω. Οι νέες ηλικίες έχουνε πάει προς την άλλη πλευρά, δεν πιστεύουν τίποτα, επομένως κι εκεί πρέπει να γίνει μία διόρθωση.

Αυτό που είπατε σήμερα για τον κώδικα δεοντολογίας είναι πάρα πολύ σημαντικό, εκείνο που θα ήθελα να σας εφιστήσω την προσοχή όμως είναι ότι αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να κοιτάτε συνέχεια γενικότερα, επειδή οι εξελίξεις τρέχουν πολύ γρήγορα αυτή τη στιγμή και δεν μπορούμε εμείς να συζητάμε για πάρα–πάρα–πάρα πολύ καιρό για να βγάλουμε έναν Κώδικα Δεοντολογίας, τον οποίον θα κρατήσουμε απαρχαιωμένο για πάρα πολύ καιρό μετά.

Το βλέπω αυτό και στην Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας, της οποίας την ηγεσία ανέλαβα πρόσφατα, όπου όλοι οι κανονισμοί που βγάζουμε θα πρέπει να αλλάζουν σχετικά γρήγορα. Θα πρέπει να μπούμε δηλαδή σε μία διαδικασία επιτάχυνσης της ρυθμιστικής λειτουργίας, έτσι ώστε αυτή να ανταποκρίνεται στην εξελισσόμενη πραγματικότητα.

Θα κλείσω με ένα παράδειγμα από την Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας. Ήμουνα σε ένα συνέδριο μιλούσα και πήρα ένα τηλέφωνο από κάποια συνάδελφό σας από κάποιο τηλεοπτικό κανάλι. Ήταν ημέρα που αμέσως μετά που είχαν σκάσει οι ασύρματοι και οι βομβητές στην Βηρυτό, πάρα πολύ μεγάλη και εντυπωσιακή επίθεση εφοδιαστικής αλυσίδας. Ήταν η μέρα που στην Ελλάδα είχαμε πάρα πολλή κίνηση άρνησης υπηρεσίας, denial of service attack, σε πάρα πολλές υπηρεσίες προς το κοινό, στις τράπεζες για παράδειγμα και σε κάποιους δημόσιους οργανισμούς, γενικότερα είχαμε έτσι μεγάλη…, η κυβερνοασφάλεια ήτανε πάρα πολύ στην επικαιρότητα.

Μου λέει θέλω να μιλήσετε, θέλω να βγείτε στην τηλεόραση να μιλήσετε γι΄ αυτό το περιστατικό. Λέω ποιο από όλα; Μου λέει να μιλήσετε για το περιστατικό που στο λογαριασμό της Πυροσβεστικής στο twitter κάποιος πήρε τον έλεγχό του, χακαρίστηκε ο λογαριασμός της Πυροσβεστικής στο twitter, στο Χ.

Δε με ευχαρίστησε πάρα πολύ, δε βγήκα στην τηλεόραση, προφανώς δεν είπα κάτι, ήμουν σε συνέδριο, αλλά ξέρετε αυτό είναι η δουλειά σας, να δείτε τι είναι σημαντικό και τι δεν είναι και να ενημερώνετε το κοινό ανάποδα και να μην ακολουθείτε τόσο πολύ τη μόδα.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Πρώτο πάνελ

Συντονιστής: Γιάννης Βοϊτσίδης, Α' Αντιπρόεδρος ΠΟΕΣΥ

Καλημέρα κι από μένα, ευχαριστούμε τους ανθρώπους της Περιφέρειας, αλλά και του Δήμου για τη φιλοξενία και φυσικά χαιρόμαστε που βρισκόμαστε εδώ σε μία ιστορική ημέρα για το νησί.

Η τεχνητή νοημοσύνη μπαίνει λοιπόν ολοένα και περισσότερο στη ζωή μας και είναι λογικό να αγωνιούμε για το τι μπορεί να φέρει στην κοινωνία, θετικά ή αρνητικά. Ακούσαμε ήδη σημαντικά πράγματα από τον καθηγητή Μιχάλη Μπλέτσα, ο οποίος είναι Διοικητής της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας.

Είναι προφανές ότι βρισκόμαστε σε αχαρτογράφητα νερά, όπως όταν εμείς οι παλαιότεροι δημοσιογράφοι προσπαθούσαμε με πολύ μεγάλη δυσκολία να κατανοήσουμε τι είναι οι υπολογιστές και τι είναι το διαδίκτυο.

Μπαίνοντας λοιπόν στη διαδικασία να εξειδικεύσουμε το θέμα για τους δημοσιογράφους και για την δημοσιογραφία, προκύπτουν για όλους μας κρίσιμα ερωτήματα, τα οποία θα θελήσουμε βέβαια να απαντηθούν στην συνέχεια.

Πώς θα αλλάξει το τοπίο στην ενημέρωση, ποιες είναι οι προοπτικές και τα προβλήματα, θα βοηθηθούμε ελέγχοντας γεγονότα, εξοικονομώντας χρόνο μέσα από κάποια εργαλεία τα οποία θα μας προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη;

Θα ελέγχεται από δημοσιογράφους; Πόσο σοβαρός θα είναι ο κίνδυνος παραπληροφόρησης; Θα υπάρξει περαιτέρω μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού; Και βέβαια επειδή ως συνδικαλιστές στις Ενώσεις και την Ομοσπονδία βρισκόμαστε μπροστά στη μεγάλη πληγή της ανεργίας και της υποαπασχόλησης, ερώτημα σημαντικό: θα μειωθούν οι θέσεις εργασίας από «ρομποτικούς» παρουσιαστές ή ρεπόρτερ; Θα επιδεινωθεί λοιπόν η κατάσταση στον κλάδο μας που είναι γνωστό ότι δεν είναι καλή αυτή τη στιγμή;

Άλλα ερωτήματα: θα αυξηθούν οι ανισότητες μεταξύ των μέσων ενημέρωσης των μεγαλύτερων και των μικρότερων; Θα αντέξει ο περιφερειακός Τύπος ο οποίος ήδη πλήττεται και μάλιστα πολύ σοβαρά; Πόσο δύσκολη θα είναι η προσαρμογή, πώς θα εκπαιδευτούμε στα νέα δεδομένα; Πρόκληση λοιπόν και ευκαιρία για βελτίωση κατά κάποιο τρόπο ή μία απειλή; Ή ίσως ένα νόμισμα με δύο όψεις που θα πρέπει να δούμε ποιες είναι αυτές οι δύο όψεις;

Θα μας δώσουν λοιπόν τα φώτα τους σε αυτό το πρώτο πάνελ στο συνέδριο άνθρωποι που ασχολούνται ήδη επί πολλά χρόνια με την τεχνητή νοημοσύνη. Κάποιοι είναι ήδη εδώ μαζί μας, κάποιοι άλλοι θα βγουν μέσω zoom, επομένως να μην πω εγώ περισσότερα πράγματα ως μη ειδικός, να ακούσουμε τους ειδικούς από δω και πέρα.

Και βέβαια θα ξεκινήσουμε με την κα Γιώτα Αντωνοπούλου, καθηγήτρια του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, η οποία παλαιότερα θήτευσε και Πρόεδρος στο ΕΤΑΠ–ΜΜΕ.

Ξεκινάμε λοιπόν με την κα Αντωνοπούλου.

<u>Γιώτα Αντωνοπούλου Καθηγήτρια του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου</u>

Καλημέρα σας. Αγαπητέ Γιάννη, αγαπητοί και αγαπητές συνάδελφοι και συναδέλφισσες, πραγματικά λυπάμαι πάρα πολύ που δεν είμαι στη Σαμοθράκη, πραγματικά σας ζηλεύω.

Γιατί για μας τους δημοσιογράφους σαν τη Σαμοθράκη δεν έχει, για να παραφράσω και το γνωστό τουριστικό σλόγκαν το οποίο αφορά τη Χαλκιδική και το οποίο αναπαρήγαγε με μία εξαιρετική ευκολία το ρομπότ Σοφία όταν βρέθηκε στη ΔΕΘ, στην προηγούμενη ΔΕΘ, και συνομίλησε μάλιστα με τον κ. Μπλέτσα και με τον νυν Επίτροπο τον κ. Τζιτζικώστα, τον οποίον αποκαλούσε μάλιστα και «Τζίτζι».

Η αλήθεια είναι ότι παρακολουθώντας το ρομπότ Σοφία να περιφέρεται ανά την Ελλάδα, να μετέχει σε συζητήσεις, να μετέχει σε συνεδριάσεις, να δίνει συνεντεύξεις σε Μέσα Ενημέρωσης και ούτω καθεξής, η αλήθεια είναι ότι από τη μια εντυπωσιαστήκαμε, από την άλλη ανησυχήσαμε, προβληματιστήκαμε για το πού μπορεί να φτάσουνε οι δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης και ποιες είναι οι δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης σήμερα. Αλλά φτάνοντας στην 3η Ολυμπιάδα Ρομποτικής η Σοφία έσπευσε να ανακηρύξει την Κρήτη ως υποψήφιο αυτόνομο κρατίδιο, είπε ότι έχει μια αυτονομία το νησί άρα θα μπορούσε κάλλιστα να είναι ένα αυτόνομο κρατίδιο και εκεί εν πάση περιπτώσει εκπνεύσαμε και όλοι με ανακούφιση αντιλαμβανόμενοι ότι είναι πολύ πεπερασμένες οι δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης σήμερα που μιλάμε, ακόμα και γι΄ αυτό το εξυπνότερο ρομπότ στον κόσμο, το οποίο μάλιστα έχει λάβει όπως γνωρίζετε και την σαουδαραβική ιθαγένεια.

Και η τεχνητή νοημοσύνη κάνει τερατώδη λάθη ακόμα αυτή τη στιγμή που μιλάμε. Είναι λοιπόν ένα ερώτημα το οποίο έχει τεθεί –το έθεσε εισαγωγικά και ο Γιάννης ο Βοϊτσίδης– στο επάγγελμά μας η τεχνητή νοημοσύνη τι δουλειά μπορεί να κάνει και να τώρα ένα παράδειγμα ζημιάς που μπορεί να γίνει.

Δηλαδή να εμπιστευθείς την τεχνητή νοημοσύνη και όχι τις δικές σου γνώσεις και όχι το δικό σου ρεπορτάζ και εν τέλει και όχι τις δικές σου νοητικές λειτουργίες, έτσι;, και να αναπαράγεις και θέματα τα οποία δε γνωρίζεις σε βάθος, τέτοιες φαιδρότητες.

Από την άλλη πλευρά βεβαίως δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσουμε και επιτρέψτε μου εδώ πέρα για να σας βοηθήσω και εσάς στην παρακολούθηση, δεν ξέρω βλέπετε τις διαφάνειες, έχουν εμφανιστεί οι διαφάνειες; Ναι, λοιπόν τις βλέπετε κι εσείς.

Δεν μπορεί λοιπόν παρά να συνομολογήσουμε ότι αυτή τη στιγμή η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιείται σε πάρα πολλά μεγάλα Μέσα, χρησιμοποιείται στο Bloomberg, χρησιμοποιείται στο Associated Press –λέω ενδεικτικά– χρησιμοποιείται στην Washington Post, χρησιμοποιείται στους Los Angeles Times, χρησιμοποιείται στη Wall Street Journal.

Ακόμα και ο αυστραλιανός Guardian, δηλαδή μια εφημερίδα η οποία δεν θα εμπιστευότανε το περιεχόμενό της σε τεχνολογικά Μέσα, βασίζεται στο δημοσιογράφο, στον άνθρωπο δημοσιογράφο, λοιπόν ακόμα κι αυτή σε ένα βαθμό, σε ένα μικρότερο βαθμό βεβαίως, χρησιμοποιεί τέτοιου τύπου συστήματα.

Και η αλήθεια είναι ότι ως ανάγκη για το Μέσον ξεκίνησαν κιόλας όλα αυτά τα συστήματα. Δηλαδή πώς ξεκίνησε όλο αυτό; Ξεκίνησε από το περιοδικό Forbes, το οποίο ανέθεσε σε μια εταιρεία, στην MRATScience, να φτιάξει ένα έξυπνο λογισμικό το οποίο λογισμικό να μπορεί να συνθέτει δεδομένα τα οποία βεβαίως τροφοδοτούνται με την ανθρώπινη παρέμβαση, έτσι με ανθρώπινο χειρισμό και το οποίο να μπορεί όταν λαμβάνει αυτά τα δεδομένα να μπορεί να τα συνθέσει με ταχύτητα και να φτιάξει έτοιμα άρθρα, να τα ανακτήσει αυτά τα άρθρα βεβαίως και να μπορεί το Forbes να δίνει αξιόπιστες προβλέψεις των οικονομικών αποτελεσμάτων των μεγάλων εταιρειών ήδη την παραμονή της ανακοίνωσής τους και με αυτόν τον τρόπο να διευκολύνει τους πελάτες του.

Μιλώντας λοιπόν για τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης, στα μεγάλα στα διεθνή Μέσα Ενημέρωσης, δεν μπορεί παρά να επισημάνουμε για την ακρίβεια των πραγμάτων ότι δεν μιλούμε για μία περιορισμένη χρήση, μιλούμε για μία χρήση η οποία μπορεί και να αφορά ακόμα και το 30% ή και κάτι παραπάνω της ημερήσιας παραγωγής αρθρογραφίας ή άλλου τύπου δημοσιογραφικών κειμένων, όπως παραδείγματος χάρη οι Times της Νέας Υόρκης έχουνε γράψει ότι «το Bloomberg παράγει περίπου το ένα τρίτο του περιεχομένου του με αυτόν τον τρόπο».

Δηλαδή τι κάνει η τεχνητή νοημοσύνη; Διαβάζει ανακοινώσεις εταιρειών αμέσως μόλις δημοσιοποιηθούν και αμέσως μπορεί να συντάξει ένα κείμενο και να διαμορφώσει ένα κείμενο το οποίο θα περιλαμβάνει βασικά οικονομικά στοιχεία.

Αλλά βεβαίως κι αλλού χρησιμοποιείται η τεχνητή νοημοσύνη, χρησιμοποιείται στην παραγωγή τίτλων, στην επιλογή φωτογραφιών, χρησιμοποιείται η ρομποτική η λεγόμενη αλγοριθμική δημοσιογραφία ακόμα και στα μεγάλα αθλητικά events όπως στους Ολυμπιακούς Αγώνες που εισήχθη για πρώτη φορά το 2016 στην διοργάνωση στο Ρίο. Εκεί η Washington Post πρώτη χρησιμοποίησε έναν αλγόριθμο τον «iliogra» ο οποίος ήτανε συνδεδεμένος με την ιστοσελίδα της ΔΟΕ και την ιστοσελίδα των στατιστικών και εντός 45 δευτερολέπτων έγραφε και ανέβαζε έτοιμα κείμενα.

Στο πολιτικό ρεπορτάζ χρησιμοποιείται και μάλιστα η ίδια η δημιουργός εταιρεία, η πρώτη δημιουργός εταιρεία η MRATScience κάνει και διάφορες προτάσεις κατά καιρούς προς την Αμερικανική Κυβέρνηση και ούτω καθεξής. Δημιουργεί, εν πάση περιπτώσει, υπηρεσίες οι οποίες περιλαμβάνουν άρθρα τα οποία διαμορφώνονται μέσα από στοιχεία τα οποία, όπως έχει προτείνει, μπορούν να συλλέγονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κι εδώ βεβαίως υπάρχουνε σοβαρότατα ζητήματα δεοντολογίας.

Αλλά ήδη κι από το 2014 ο Nick Diakopoulos, Έλληνας ερευνητής ο οποίος τότε ήταν ερευνητής, σήμερα είναι καθηγητής σε μεγάλο πανεπιστήμιο της Αμερικής, είχε προβλέψει ότι μπορεί να πάμε και στο drone journalism και μάλιστα είχε πει ότι η τεχνογνωσία αυτή υπάρχει. Δηλαδή ότι είναι δυνατόν ένα έξυπνο λογισμικό σαν αυτό το οποίο περιγράψαμε, το οποίο μπορεί να ετοιμάζει έτοιμα κείμενα να είναι συνδεδεμένο με ένα drone, το drone να τραβάει εικόνα από ένα συμβάν, να μεταφέρει την πληροφορία στο έξυπνο λογισμικό, το έξυπνο λογισμικό να γράφει και ούτω καθεξής.

Αντιλαμβάνεστε ότι αυτό δεν μπορεί στην πράξη να εφαρμοστεί, εξ ου και δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι τώρα διότι προφανώς υφίστανται πολύ σοβαρά ζητήματα τα οποία έχουν να κάνουν με τα προσωπικά δεδομένα.

Και στα events χρησιμοποιείται η τεχνητή νοημοσύνη, η Microsoft και η IBM έχουνε ανακοινώσει ότι η μέση απόδοση των επαγγελματιών μεταγραφέων στη συγκεκριμένη διαδικασία μπορούν να προσεγγίσουν ακόμα και αυτό το οποίο μπορεί να παράξει ο άνθρωπος. Μάλιστα ισχυρίζονται ότι υπολείπονται κατά τούτο, ότι ακόμα μπερδεύονται από κάποιους θορύβους και από κάποιες «τοπολαγγές» ή κάποιες ιδιαίτερες γλωσσικές φόρμες.

Πάμε λοιπόν –για να καταλήξουμε– τι μπορεί να κάνει η τεχνητή νοημοσύνη σήμερα στην δημοσιογραφία. Μπορεί πράγματι να χρησιμοποιηθεί πολλαπλώς, ένα τέτοιο λογισμικό γραφής τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να χρησιμοποιηθεί πράγματι για τη δημιουργία περιεχομένου μεγάλης μορφής, για τη δημιουργία ελκυστικών επικεφαλίδων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αύξηση του χρόνου παραγωγής, για σύνθεση και ανάλυση δεδομένων, για μείωση σφαλμάτων γραφής και βεβαίως η τεχνητή νοημοσύνη συνεχίζει να εξελίσσεται και έτσι εξελίσσονται και αυτοί οι βοηθοί γραφής.

Όμως μιλούμε πάντα για κάποιους βοηθούς και για τίποτα περισσότερο, γιατί μας καταδιώκει το ερώτημα εάν –τέθηκε και προηγουμένως– εάν η τεχνητή νοημοσύνη έρχεται τελικώς να υποκαταστήσει τον δημοσιογράφο, εάν έρχεται να καταργήσει θέσεις εργασίας, οι οποίες αυτή τη στιγμή καλύπτονται από δημοσιογράφους και στον επόμενο τόνο πιθανώς θα τις δούμε να καλύπτονται από έξυπνα λογισμικά.

Εδώ θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τα εξής: Όλα αυτά τα μεγάλα Μέσα τα οποία χρησιμοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη εδώ και πάρα πολλά χρόνια στην παραγωγή κειμένου, το Bloomberg, το Associated Press, η Washington Post, όλα αυτά τα μεγάλα Μέσα, δεν απέλυσαν προσωπικό λόγω της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης.

Δημοσιογραφικό προσωπικό αποδεσμεύτηκε προκειμένου να παράξει με πληρέστερο τρόπο, με ακριβέστερο τρόπο, αυτό στο οποίο βρίσκεται και η πεμπτουσία του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, η παραγωγή πρωτογενούς είδησης.

Το ίδιο συνέβη και στις αθλητικές διοργανώσεις, δεν έστειλαν λιγότερους δημοσιογράφους να καλύψουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αποδεσμεύτηκαν οι δημοσιογράφοι να κάνουνε μια πραγματικά δημοσιογραφική δουλειά, αντί να κάθονται και να γράφουν αυτά που όλοι είχαμε δει στην τηλεόραση.

Άρα λοιπόν υπάρχει ένα θέμα, πώς χρησιμοποιείται αυτή η τεχνητή νοημοσύνη κι εδώ υπάρχει μία διττή ευθύνη των Μέσων και των δημοσιογράφων των ίδιων. Διότι μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να έχει όλες αυτές τις δυνατότητες τις οποίες προείπαμε, αλλά τι της λείπει;

Τα πολύ–πολύ βασικά, τα δομικά στοιχεία του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, η πραγματική νοημοσύνη, οι νοητικές λειτουργίες του δημιουργού, η δημιουργικότητα του δημοσιογράφου, η ενσυναίσθησή του, δηλαδή το σημείο αυτό το οποίο θα σταθεί και θα δει τα γεγονότα, για να τα καταγράψει.

Η εσωτερική δυναμική του κειμένου, αυτό που καθιστά το κάθε κείμενο ελκυστικό, διαβαστερό όπως λέμε, διαφορετικό, μοναδικό. Πέραν του γεγονότος ότι όπως προείπαμε συνεχίζει η τεχνητή νοημοσύνη να κάνει πάρα–πάρα πολλά λάθη.

Αγαπητοί και αγαπητές συνάδελφοι, η τεχνητή νοημοσύνη και ποιήματα μπορεί να γράψει, δεν βλέπω τους ποιητές να ανησυχούν. Και πεζογραφήματα μπορεί να γράψει, δε βλέπω τους λογοτέχνες να ανησυχούν. Και δεν καταλαβαίνω γιατί θα πρέπει να ανησυχούμε εμείς, στο βαθμό βεβαίως που είμαστε παρόντες και ενεργοί στην εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης.

Ωραία, ο όρος τεχνητή νοημοσύνη είναι ένας βαρύγδουπος όρος, προφανώς δεν ομιλούμε περί νοημοσύνης, προφανώς η νοημοσύνη προϋποθέτει νοητικές λειτουργίες, προφανώς τα μηχανήματα δεν έχουν νοητικές λειτουργίες.

Δεν προέρχομαι από τις επιστήμες της πληροφορικής, από τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες προέρχομαι, αλλά εν πάση περιπτώσει συνομιλώντας με ανθρώπους, και ακούγοντας προηγουμένως και τον κ. Μπλέτσα ως περισσότερο ειδικό σε αυτό το τεχνολογικό κομμάτι, αντιλαμβάνομαι ότι βρισκόμαστε στον κοινό τόπο ότι δεν παράγονται νοητικές λειτουργίες και δεν μπορούν να παραχθούν νοητικές λειτουργίες από τα έξυπνα λογισμικά.

Και μάλιστα έτσι ακούγοντας και τον κ. Μπλέτσα να αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίον η επιστήμη τα έχει ορίσει όλα αυτά, επιτρέψτε μου κι εμένα να αναφερθώ στον τρόπο με τον οποίον εδώ και πολλές δεκαετίες ο Γκάρντνερ έχει ορίσει την ανθρώπινη νοημοσύνη στις πολλαπλές της μορφές.

Στη γλωσσική, στη λογική, στη μουσική, στην σωματική και την αισθητική, στη χωρική, στη διαπροσωπική, στην ενδοπροσωπική, στη φυσιοδιφική και στην υπαρξιακή.

Και βεβαίως στην περίφημη συναισθηματική νοημοσύνη –τι από όλα αυτά έχει η τεχνητή νοημοσύνη; Τίποτα αγαπητοί συνάδελφοι και αγαπητές συναδέλφισσες. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι πάντα οι άνθρωποί τους.

Όμως σύμφωνα και με την εξίσωση ατομικής απόδοσης, που πλέον χρησιμοποιούμε στις οικονομικές επιστήμες, η απόδοση ενός εργαζόμενου είναι μία συνάρτηση τριών πραγμάτων, τριών παραγόντων, ενός γινομένου.

Των ατομικών του χαρακτηριστικών, δηλαδή των γνώσεων και των δυνατοτήτων του, της εργασιακής προσπάθειας που καταβάλλει και της οργανωσιακής υποστήριξης, και βλέπουμε ότι από αυτά τα τρία χαρακτηριστικά και τα τρία εμπεριέχουν τον παράγοντα άνθρωπο και μόνο το τελευταίο εμπεριέχει τον παράγοντα τεχνολογία.

Δε θέλω να σας κουράσω, οι προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης οπωσδήποτε είναι πάρα πολλές και είναι βέβαιο ότι βρισκόμαστε σε μια εποχή στην οποία θα κληθεί να συνεργασθεί ο άνθρωπος με τη μηχανή. Αυτό πράγματι μπορεί να έχει δύο όψεις, έτσι; Αυτό το οποίο μπορούμε να κάνουμε – και συγχαίρω την ΠΟΕΣΥ η οποία αναλαμβάνει και την πρωτοβουλία πρώτη αυτή μεταξύ των δευτεροβάθμιων σωματείων σε όλη την Ευρώπη να φτιάξει έναν κώδικας δεοντολογίας– είναι να μετέχουμε στις εξελίξεις αυτές, δηλαδή να τις παρακολουθήσουμε, να εκπαιδευτούμε, να εκπαιδεύσουμε με τη σειρά μας και εν πάση περιπτώσει να συμβάλλουμε ο καθένας και η κάθε μία από εμάς σε αυτήν την εξέλιξη. Αυτήν την εξέλιξη η οποία έτσι κι αλλιώς αυτή τη στιγμή υπάρχει και πάντοτε υποστήριζα ότι δεν έχουμε κανένα λόγο να φοβόμαστε την εξέλιξη της επιστήμης γενικά. Έχουμε όμως λόγους να φοβόμαστε τον τρόπο με τον οποίον εμείς χρησιμοποιούμε την εξέλιξη της επιστήμης.

Και για να το επικεντρώσω αυτό στο δημοσιογραφικό επάγγελμα, θα επαναλάβω πολύ γρήγορα και θα κλείσω με αυτό, κάτι το οποίο έχω πει πάρα πολλές φορές. Το copy–paste δεν έγινε εξαιτίας του internet, εμείς χρησιμοποιήσαμε με κακό τρόπο το internet προκειμένου να μπούμε στη διαδικασία και στη λογική του copy–paste.

Προφανώς κάθε τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να προσφέρει και την μία δυνατότητα και την άλλη. Από κει και πέρα όμως είναι στο χέρι μας το πώς θα τη χρησιμοποιήσουμε. Είναι στο χέρι μας το πώς θα εκπαιδεύσουμε εαυτούς και πώς θα εκπαιδεύσουμε τους νεότερους συναδέλφους μας.

Με λίγα λόγια δεν έχουμε να φοβόμαστε τίποτα, κατά την ταπεινή μου άποψη τουλάχιστον, από την τεχνητή νοημοσύνη. Ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια μας μπορεί να είναι, ίσως όχι τόσο πολύτιμο, πάντως ένα χρήσιμο εργαλείο εν πάση περιπτώσει στη σημερινή της εξέλιξη.

Από τι έχουμε να φοβόμαστε; Πάντα έχουμε να φοβόμαστε από τον κακό μας εαυτό. Σας ευχαριστώ πολύ.

Ανδρέας Βέγλης, Καθηγητής του Τμήματος Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ

Καλημέρα και από εμένα, ευχαριστώ Γιάννη για την προσφώνηση και θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διοργανωτές του συνεδρίου για την πρόσκληση να συμμετάσχω. Θα ήθελα να είμαι από κοντά, αλλά δυστυχώς κι εγώ έχω ταξίδι αύριο το πρωί στο εξωτερικό, ευελπιστώ σε επόμενο συνέδριο να μπορέσω να είμαι από κοντά και να επισκεφθώ και την όμορφη Σαμοθράκη.

Θα ξεκινήσω λοιπόν αμέσως κάνοντας διαμοιρασμό της παρουσίασής μου και να δούμε λίγο πράγματα που ούτως ή άλλως σε σημαντικό βαθμό έχουνε ειπωθεί από τους προηγούμενους ομιλητές, απλώς εγώ θα ήθελα λίγο να σας τα παρουσιάσω ας το πούμε με πιο οργανωμένο τρόπο.

Μιλάμε για τα πεδία εφαρμογής της τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία. Ανέκαθεν η δημοσιογραφία και τα ΜΜΕ γενικά είχαν στενή σχέση με την τεχνολογία. Από το έντυπο περάσαμε στο ραδιόφωνο στην τηλεόραση στο διαδίκτυο και τις υπηρεσίες του διαδικτύου, μετά ήρθε η κοινωνική

δικτύωση, που προκάλεσαν όλα αυτά σημαντικές αλλαγές στον τρόπο παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης περιεχομένου.

Τα τελευταία δύο χρόνια βρισκόμαστε στον αστερισμό της τεχνητής νοημοσύνης, παρά το γεγονός ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν αναπτύχθηκε μόνο τα τελευταία δύο χρόνια, αλλά σε βάθος πολλών δεκαετιών γινόταν σημαντικές προσπάθειες, οι οποίες όμως παρουσίασαν σημαντική εξέλιξη από το 2020 μέχρι σήμερα, με την εμφάνιση των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων τα οποία ουσιαστικά είναι στατιστικά μοντέλα που βάζουνε λέξεις τη μία πίσω από την άλλη και αυτές οι λέξεις κάνουνε νόημα.

Άλλωστε πολλά ΜΜΕ του εξωτερικού χρησιμοποιούν εδώ και χρόνια τεχνητή νοημοσύνη για διάφορες λειτουργίες, για παραγωγή περιεχομένου, βοηθητικού κυρίως περιεχομένου για τα ΜΜΕ, περιεχομένου για τοπικές ειδήσεις, δοκιμές τίτλων ή και προσπάθειες να πείσουνε –στην περίπτωση του New York Times– τους αναγνώστες να θέλουν να έχουν πρόσβαση σε περιεχόμενο πίσω από paywall ώστε να αποκτήσουν συνδρομή.

Αν θέλουμε βέβαια να δούμε έτσι πιο σχηματικά πιο οργανωμένα πως μπορεί η AI να χρησιμοποιηθεί στον χώρο των ΜΜΕ, θα λέγαμε με δύο τρόπους, στη συλλογή ειδήσεων, συλλογή πληροφοριών θα το έλεγα και στην παραγωγή περιεχομένου.

Για παράδειγμα στην ανακάλυψη περιεχομένου σήμανση και συλλογή περιεχομένου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αποσπάσματα από ειδησεογραφικούς οργανισμούς, σήμανση και συλλογή περιεχομένου σε κυβερνητικούς δικτυακούς τόπους.

Ανακάλυψη περιεχομένου από δομημένα δεδομένα και από μη δομημένα δεδομένα, που όταν λέμε δομημένα δεδομένα εννοούμε ας πούμε δεδομένα τα οποία είναι περασμένα σε έναν πίνακα, όπου κάθε πίνακας έχει μία ετικέτα κάθε στήλη έχει μια ετικέτα που αναφέρει τι ακριβώς είναι τα δεδομένα τα οποία έχουμε μέσα.

Βέβαια να πούμε ότι η πλειοψηφία των δεδομένων που υπάρχουν σήμερα διαθέσιμα είναι μη δομημένα δεδομένα και αυτά όμως μπορούνε σε πολύ σημαντικό βαθμό να αξιοποιηθούνε και από τα σημερινά γλωσσικά μοντέλα. Μη δομημένα δεδομένα για παράδειγμα είναι τα έγγραφα τα οποία μπορούνε να χρησιμοποιήσουνε εφαρμογές τύπου ChatGPT, εργαλεία τύπου ChatGPT τα οποία θα μας βοηθήσουνε στο να έχουμε πρόσβαση στις πληροφορίες πιο γρήγορα.

Και για να γίνω πιο συγκεκριμένος, εδώ μπορείτε να δείτε για παράδειγμα ότι έχω δώσει στο ChatGPT έχω ανεβάσει ένα αρχείο pdf το οποίο έπειτα του ζητάω να μου πει τα βασικά ευρήματα της εργασίας και να τα συνοψίσει σε μία παράγραφο στην ελληνική γλώσσα, το οποίο το κάνει με μεγάλη επιτυχία και πολύ γρήγορα. Ή να πάρει μία παρουσίαση και να μου αναλύσει, να μου περιγράψει με κείμενο τι υπάρχει μέσα στην παρουσίαση.

Για ειδική εφαρμογή μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τεχνητή νοημοσύνη για την περίπτωση της μετάφρασης και ειδικά της μετάφρασης από κείμενα τα οποία έχουνε πολλές γλώσσες μέσα. Γιατί συνήθως τα σημερινά διαθέσιμα εργαλεία μετάφρασης, όπως είναι το Google translate, όπως είναι το Deepl, κάνουν πολύ καλύτερη δουλειά από το ChatGPT, για παράδειγμα, στο να μεταφράσουνε ένα κείμενο το οποίο είναι σε μία γλώσσα, σε μια άλλη γλώσσα, αλλά σε περίπτωση που έχουμε ένα κείμενο το οποίο έχει πολλές γλώσσες μέσα στο ChatGPT και άλλου τύπου LLM αλγόριθμοι είναι πολύ καλές περιπτώσεις.

Επίσης μπορούμε πολύ εύκολα να δημιουργήσουμε περιεχόμενο για μέσα κοινωνικής δικτύωσης από υπάρχον περιεχόμενο, βοηθώντας έτσι στον δημοσιογράφο να γίνει περισσότερο παραγωγικός και να παρουσιάσει τη δουλειά του ευκολότερα σε πολλά διαφορετικά κανάλια.

Φυσικά πολύ σημαντική δουλειά μπορεί να γίνει στην αυτόματη συγγραφή από δομημένα δεδομένα, αυτό που σας είπα που ήδη βρίσκονται στη μορφή ενός πίνακα για παράδειγμα κι έχουμε πολλά τέτοια δεδομένα, ας πούμε αθλητικά, καιρός και οτιδήποτε άλλο προσφέρεται και ξέρουμε κάθε φορά ότι τα δεδομένα με τα οποία θα παρουσιάσουμε είναι πολύ συγκεκριμένα. Ας πούμε γίνεται

ένας σεισμός, ξέρουμε ότι έχουμε γεωγραφικό πλάτος και μήκος, έχουμε μέγεθος, έχουμε την περιοχή, έχουμε ημέρα και ώρα. Αυτά είναι στάνταρ τα δεδομένα, οπότε μπορεί πολύ εύκολα η τεχνητή νοημοσύνη σήμερα να μας παρέχει κείμενα τα οποία βασίζονται σε δομημένα δεδομένα.

Αλλά και στην περίπτωση των μη δομημένων δεδομένων μπορεί να μας βοηθήσει πάρα πολύ. Σε νεκρολογίες, σύντομες ανακοινώσεις τύπου, προεπισκόπηση εκδηλώσεων, δελτία τύπου και για να παράγει αλλά και για να πάρει πληροφορίες μέσα από ήδη μη δομημένα δεδομένα, ανακοινώσεις για παράδειγμα, τα οποία έπειτα μπορούν να χρησιμοποιηθούνε για να βγει δημοσιογραφικό κείμενο, πάντοτε υπό την καθοδήγηση του δημοσιογράφου.

Αυτό είναι ένα πολύ βασικό σημείο, θα περάσω κάποια πράγματα γρήγορα, γιατί αυτό το οποίο πρέπει να προσπαθήσουν να πετύχουν οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί, οι ενώσεις, οι ακαδημαϊκοί και η πολιτεία, είναι να είναι πάρα πολύ εμφανές, να είναι πολύ διαφανές, πού χρησιμοποιείται τεχνητή νοημοσύνη στην παραγωγή δημοσιογραφικού περιεχομένου και πάντοτε αυτό να γίνεται υπό την επίβλεψη του ανθρώπινου παράγοντα, του δημοσιογράφου.

Εδώ βλέπουμε μια άλλη περίπτωση όπου στην περίληψη στο να κάνουμε περιλήψεις μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε, αλλά πάντοτε ελέγχοντας το τι ουσιαστικά έχει παράξει ως περίληψη. Στο συντονισμό σχολίων, πολλοί δημοσιογράφοι έχουνε καθήκοντα τα οποία έχουνε σχέση με το moderation των σχολίων και εδώ μπορεί να μας βοηθήσει πάρα πολύ με αυτόματο τρόπο σημαίνοντας τα σημεία τα οποία πρέπει να δώσουμε περισσότερη προσοχή.

Αλλά και στο μετασχηματισμό και επαναχρησιμοποίηση περιεχομένου, δηλαδή από υπάρχοντα άρθρα να βγάλουμε δομημένα στοιχεία και μετά να τα ξαναχρησιμοποιήσουμε ξανά για να τα συνδυάσουμε και να βγάλουμε κανονικά δημοσιογραφικά κείμενα.

Φυσικά στο SEO στη βελτιστοποίηση μηχανών αναζήτησης η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να γίνει ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο και νομίζω ήδη θα αρχίσουν να εμφανίζονται τέτοιου τύπου plugin ας πούμε για την περίπτωση του WordPress, όπου θα μας δίνει προτάσεις παραλλαγής τίτλων, λέξεων κλειδιά και λοιπά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο search engine optimization.

Εδώ σας έχω κι ένα παράδειγμα, έχω ένα άρθρο το οποίο είναι από ένα ειδησεογραφικό μέσο που το δημοσίευσε πριν ένα μήνα περίπου, με τις επιθέσεις των χούθι στην Ερυθρά Θάλασσα, όπου εδώ το δίνω στο ChatGPT και του προτείνω να μου παράξει έναν άλλον τίτλο, το οποίο το κάνει αρκετά καλά και παραλλαγές τίτλων, οι οποίοι φυσικά κάποιοι είναι καλοί, κάποιοι δεν είναι τόσο καλοί τίτλοι, πάντοτε βέβαια όλα αυτά υπό την ανθρώπινη καθοδήγηση.

Όπως και στην παραγωγή των λέξεων κλειδιά ή ακόμη και αυτό το ίδιο να το παράξει για να μπορεί να το στείλουμε π.χ. στο X, μία ανακοίνωση στο X, ένα τιτίβισμα ας το πούμε για να κρατήσουμε και τον παλιό όρο στο X, σχετικά με αυτό το άρθρο.

Ένας άλλος τομέας στον οποίον μπορεί να χρησιμοποιηθεί είναι στην εξατομίκευση περιεχομένου σε μορφή ειδοποιήσεων για έκτακτα γεγονότα, ανάλογα με τις προτιμήσεις του χρήστη.

Προφανώς όλα αυτά δεν είναι όλα τέλεια που έχουμε μπροστά μας, προφανώς υπάρχουν πολλά προβλήματα στην εφαρμογή που έχουν σχέση με την ακρίβεια και τη μεροληψία, με το λανθασμένο περιεχόμενο, τα hallucination των συστημάτων αυτή τη στιγμή, που πιστεύω αυτό σε σημαντικό βαθμό θα επιλυθεί, αλλά με την ανάγκη να τηρηθούν οι δημοσιογραφικές αξίες και η δημοσιογραφική δεοντολογία. Είναι ζωτικής σημασίας η ευθυγράμμιση των εφαρμογών AI με τις δημοσιογραφικές αξίες, να διασφαλίζονται τα αποτελέσματα να συνάδουν με τις αρχές της ακριβούς και αξιόπιστης πληροφόρησης.

Άλλωστε, για να αναφέρω κι εγώ κάτι από τον Nick Diakopoulo, που ανέφεραν και οι προηγούμενοι ομιλητές, όταν ρωτήθηκε από τον Nick Diakopoulo το ChatGPT που μπορεί να βοηθήσει στη δημοσιογραφία αυτή τη στιγμή και έδωσε ας πούμε τα πεδία στα οποία θα μπορούσε να εμπλακεί θα δείτε ότι έχει πάρα πολύ λίγα πράσινα πεδία –όπου είναι αυτά τα οποία μπορεί κατά τη γνώμη του ChatGPT να τα αναλάβει εξ ολοκλήρου, τα οποία είναι ας πούμε πολύ ανώδυνες περιπτώσεις, π.χ. να

βεβαιώσει ότι έγινε η ανάρτηση κάποιου κειμένου σε συγκεκριμένη ώρα και μέρα ή να κάνει share την οθόνη με αυτοματοποιημένο τρόπο σε πλατφόρμες που ήδη γινότανε ούτως ή άλλως– αρκετά κίτρινα, τα οποία είναι αυτά που θα μπορούσε σε κάποιον βαθμό να ακολουθήσει, και αρκετά κόκκινα, όπου εκεί θεωρεί και το ίδιο το ChatGPT κατά τη γνώμη του –όσο είναι δυνατόν να έχει γνώμη, τέλος πάντων– ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί.

Άρα λοιπόν τι γίνεται τώρα; Πού βρισκόμαστε τώρα; Και να κλείσω και με αυτό αυτή τη σύντομη παρέμβασή μου. Πρέπει να σχεδιάσουμε εργαλεία με τεχνητή νοημοσύνη όπου οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν τα εργαλεία παραμένουν στον έλεγχο των συνολικών εργασιών.

Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να αυτοματοποιήσει επιμέρους εργασίες με υψηλό βαθμό διαθεσιμότητας και αξιοπιστίας. Οι ανθρώπινες ικανότητες πρέπει να παραμείνουν έλεγχος–εποπτεία, υποβοηθούμενες όμως από τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης.

Ορισμένες εργασίες δημοσιογραφικές μπορεί να χρειαστεί να επανασχεδιαστούν. Επαναπροσδιορισμός και της διαδικασίας παραγωγής ειδήσεων, σχεδίαση εξειδικευμένων διεπαφών, ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να διατηρούν την αυτονομία και τον έλεγχο, υποβοηθούμενοι όμως από τέτοια εργαλεία.

Θα πρέπει, όπως ανέφερα και προηγουμένως, στο σχεδιασμό της τεχνητής νοημοσύνης να ενσωματώσουμε τις αξίες των ειδήσεων, έτσι ώστε τα αποτελέσματα αυτών των συστημάτων να είναι αξιόπιστα σε σχέση με τις ανάγκες της σύνταξης και να τηρούνται οι ηθικές δεσμεύσεις του επαγγέλματος. Και είναι σημαντικό τα ΜΜΕ να διατηρούν κάποια σημαντική ανεξαρτησία από τις μεγάλες εταιρείες της τεχνολογίας.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Βάλια Καϊμάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας του Ιονίου Πανεπιστημίου

Καλημέρα, καλημέρα σε όλους! Τι να πω κι εγώ, ότι λυπάμαι διότι δεν είμαι κοντά σας; Αυτό νομίζω πια εξυπακούεται.

Θα ανανεώσουμε το ραντεβού, όσοι βρισκόμαστε μακριά από την Αθήνα ή από τη Θεσσαλονίκη, είναι πολύ δύσκολο για μας να ταξιδέψουμε μέχρι εκεί, κάτι που αποδεικνύει ότι στη χώρα μας μιλώντας για τεχνητή νοημοσύνη το 2024 έχουμε ακόμα μια δυσκολία σε παλαιότερα πράγματα, όπως είναι οι μεταφορές και μάλιστα από μέρη δύσκολα, όπως η Κεφαλονιά που βρίσκομαι εγώ τώρα, μέχρι τη Σαμοθράκη.

Δε θα διαφωνήσω με τους προηγούμενους ομιλητές, θα συμφωνήσω. Δε συμβαίνει πολύ συχνά αυτό, συμβαίνει μάλλον σπάνια, όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση νομίζω ότι δεν έχουμε να «μοιράσουμε» πολλά διαφορετικά πράγματα, απλώς εγώ θέλω να πάρω δύο διαφορετικές αφετηρίες.

Η πρώτη αφετηρία είναι αυτό που είπε προηγουμένως ο Ανδρέας, τα προβλήματα των αλγόριθμων και της τεχνητής νοημοσύνης από τη σκοπιά της μεροληψίας, από τη σκοπιά της ηθικής και της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, άρα και από τη σκοπιά της διαφάνειας και της δικαιοσύνης. Νομίζω ότι αυτά είναι ζητήματα που θα συζητηθούν και σε επόμενα πάνελ, έχω δει ότι υπάρχουν έγκριτοι νομικοί, δε θα μιλήσω για το νομικό κομμάτι εγώ καθόλου, πραγματικά καθόλου, όμως θέλω να πάμε μαζί ένα βήμα πίσω, σε αυτό που είπε ο κ. Μπλέτσας προηγουμένως, στο ότι αλγόριθμοι υπάρχουν στη ζωή μας, υπάρχουν στη ζωή των δημοσιογράφων πάρα πολλά χρόνια, δεν είναι κάτι καινούριο. Είναι μόνο πια που βλέπουμε λέξεις και δε βλέπουμε κώδικα κατά κάποιο τρόπο, που αρχίσαμε να ασχολούμαστε όλοι με αυτό, όλη η κοινωνία και σαφώς κι εμείς οι δημοσιογράφοι.

Λοιπόν τα social media ήταν αυτά που έκαναν την πολύ μεγάλη ζημιά. 2024, το Reuters Institute Digital News Report: «61% από τους συμπολίτες μας ενημερώνονται από τα social media καθημερινά». Αυτό είναι από μόνο του ένα πρόβλημα.

Πόσοι όμως από αυτούς γνωρίζουν ότι οι αλγόριθμοι καθορίζουν τις ειδήσεις που βλέπουν και πόσο το έχουμε ενσωματώσει κι εμείς, το έχουμε συνειδητοποιήσει, ότι δεν έχει πλέον σχεδόν … –έχει μάλλον ελάχιστη σημασία η ποιότητα του άρθρου μας, η γλώσσα του, η ποιότητα της δημοσιογραφικής έρευνας– σημασία έχει αν αυτό θα πάει μπροστά, θα ανέβει επάνω από τους αλγόριθμους.

Θέλω να θυμηθούμε μαζί το μηχανισμό, γιατί οι αλγόριθμοι κρύβουνε μια μεροληψία και όλη αυτή η μεροληψία, όλος αυτός ο μηχανισμός, μεταφέρεται και στα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, τα LLMs που αναφέρθηκαν και προηγουμένως, περίπου αυτούσιο, για να μη σας πω και χειρότερα.

Όταν μιλάμε για μεροληψία των αλγορίθμων, αναφερόμαστε στη μεροληπτική συμπεριφορά των αλγορίθμων που χρησιμοποιούνται για την επιμέλεια, την κατάταξη και τη διανομή ειδησεογραφικού περιεχομένου.

Κι όταν λέμε επιμέλεια είναι μια κακή μετάφραση στα ελληνικά της λέξης curation η οποία σημαίνει ότι έχεις πολλά μπροστά σου και χρησιμοποιείς μια οπτική γωνία για να επιλέξεις από αυτά, είναι ακριβώς η δουλειά που κάνουν οι επιμελητές στις εκθέσεις τέχνης. Λέμε ότι επιμέλεια τάδε, για μια έκθεση για τον Ντεγκά ας πούμε με επιμέλεια του τάδε, έχει διαλέξει μια συγκεκριμένη οπτική γωνία κι έχει μαζέψει πίνακες του ζωγράφου με θέμα το φως ας πούμε ή με θέμα τη γυναίκα ή με θέμα δεν ξέρω εγώ τι άλλο. Στη δημοσιογραφία στα ελληνικά το λέμε επιμέλεια, αλλά θέλω να έχουμε αυτό στο μυαλό μας, το curation.

Αυτή η μεροληψία λοιπόν προκύπτει από πολλά διαφορετικά στοιχεία, προκύπτει από τον τρόπο σχεδιασμού της εκπαίδευσης των αλγορίθμων. Αυτό λοιπόν βασίζεται σε δεδομένα τα οποία τα ίδια τα δεδομένα αντανακλούν τις ανθρώπινες προκαταλήψεις ή τις ανθρώπινες ανισότητες. Μπορούν λοιπόν να προωθούν συγκεκριμένους τύπους περιεχομένου, έχοντας ως μόνο κριτήριο την αλληλεπίδραση.

Ποια είναι τα βήματα σε αυτά; Είναι η συλλογή και η ανάλυση των δεδομένων, συλλέγουν και αναλύουν τεράστιες ποσότητες δεδομένων από τις δραστηριότητες των χρηστών, από τα likes, από τα σχόλια, από τις κοινοποιήσεις, από το χρόνο παραμονής σε περιεχόμενο –τώρα πια μπορούν να ξέρουνε αν πηγαίνουμε το ποντίκι μας επάνω ή προς τα κάτω και πόσο κάτω σκρολάρουμε και όλα τα υπόλοιπα– και όλα αυτά τα χρησιμοποιούμε για να δούμε τι είναι αυτό που είναι πιθανό να ενδιαφέρει τον κάθε χρήστη.

Μετά πηγαίνουμε σε μία δεύτερη έννοια, το οποίο κάνουν οι αλγόριθμοι των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η οποία έννοια είναι κομβική για την τεχνητή νοημοσύνη, όπως την κουβεντιάζουμε σήμερα ως γλωσσικό μοντέλο, γιατί και οι αλγόριθμοι φυσικά τεχνητή νοημοσύνη είναι έτσι; Είναι κομβικό λοιπόν η προσωποποίηση περιεχομένου. Αυτό που προσπαθούν όλοι να κάνουν με τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα και με τις νέες ανακαλύψεις είναι να δούνε πώς το περιεχόμενο θα γίνει πιο προσωποποιημένο.

Με βάση λοιπόν την ανάλυση των δεδομένων οι αλγόριθμοι μπορούν να προσαρμόσουν το περιεχόμενο στις προτιμήσεις του κάθε χρήστη. Αν αλληλεπιδρά ένας χρήστης με συγκεκριμένες ειδήσεις ενός πολιτικού περιεχομένου, τέτοιες ειδήσεις θα του προτείνουν οι αλγόριθμοι και παρακάτω.

Ακόμα και στην αναζήτηση…, εάν ήμουνα εκεί θα σας έβαζα να κάνετε ένα τεστ, θα σας έλεγα βάλτε ας πούμε τη λέξη Ουκρανία στο google και πείτε μου ποια είναι τα αποτελέσματα που βγάζει στον καθένα σας. Πιθανόν να υπάρχουν ένα–δύο που θα είναι κοινά σε όλους μας, τα υπόλοιπα όμως αποτελέσματα δε θα είναι τα ίδια.

Ήδη η Google –όπως και στην αναζήτηση, όπως και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης– έχει περάσει στην προσωποποιημένη πληροφόρηση και αυτό είναι το ζητούμενο τώρα και για τα Μέσα Ενημέρωσης –λάθος κατά τη γνώμη μου.

Και βέβαια έχουμε την κατάταξη περιεχομένου, αρχίζουνε λοιπόν μετά να τα κατατάσσουν σε πρώτο, δεύτερο, τρίτο, βασισμένοι σε παράγοντες όπως η δημοφιλία, η συνάφεια και η συνολική τάση, αυτό που λέμε trends τα διάφορα.

Θα θυμίσω άλλη μια φορά ότι αυτό δημιουργεί αυτό που λέμε filter babbles –προσωποποιημένες φούσκες πληροφοριών. Όσο διαβάζουμε μία είδηση για κάτι, τόσο με μία συγκεκριμένη οπτική, αν εγώ ας πούμε είμαι αρνητής των εμβολίων και διαβάζω ένα δύο τρία άρθρα αρνητών των εμβολίων, σε λίγο τα social μου θα είναι σχεδόν αποκλειστικά κατοικημένα από ειδήσεις που έχουν να κάνουν με την άρνηση των εμβολίων, δε θα βλέπω τίποτε άλλο μετά.

Αυτό δεν είναι μόνο θέμα ότι εμείς κλεινόμαστε σε μία φούσκα, είναι ότι κλεινόμαστε ο καθένας στη φούσκα του, όπου εκεί νομίζει ότι όλοι οι υπόλοιποι είναι διαφορετικοί…, –θα σας δώσω ένα παράδειγμα τι λέει ο κόσμος συχνά σε εκλογές. Μα εγώ έβλεπα ότι στο facebook ή εγώ έβλεπα ότι στο instagram ας πούμε όλοι στήριζαν το δικό μου κόμμα, γιατί πήγε τόσο χάλια; Δε στήριζαν όλοι το δικό σου κόμμα, όλοι αυτοί που έβλεπες εσύ στήριζαν το δικό σου κόμμα.

Και αυτό το κάνουμε το λάθος και ως επαγγελματίες πολλές φορές, οι οποίοι θεωρούμε ότι είναι μία ένδειξη το τι βλέπουμε εμείς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το οποίο όμως είμαστε κι εμείς ένας χρήστης που έχει προτιμήσεις, έχει προσωποποιημένη πληροφόρηση και έχουμε κι εμείς τη φούσκα μας.

Θα τα πάω με τίτλους τώρα, γιατί δε θέλω να καθυστερήσω πολύ, όλη αυτή η διαδικασία ενισχύει τις ακραίες ή εντυπωσιοθηρικές ειδήσεις, γιατί έχουνε πιο πολλά likes ή γιατί τσακώνονται από κάτω, έτσι; Αν σε ένα άρθρο τσακωθεί κόσμος από κάτω αμέσως–αμέσως αυτό πηγαίνει προς τα πάνω.

Κάτι πάρα πολύ σημαντικό που μας ενδιαφέρει και σήμερα είναι οι αδιαφανείς αποφάσεις επιμέλειας. Δεν ξέρουμε, και θα γυρίσω σε λιγάκι σε αυτό, δεν ξέρουμε με ποιο τρόπο, το έχουμε ακούσει χίλιες φορές αυτός ο αλγόριθμος που τι κάνει ο αλγόριθμος και αλλάζει διαφορετικά. Ναι, είναι αδιαφανής ο τρόπος με τον οποίο ο αλγόριθμος λειτουργεί.

Και φυσικά έχουμε και την αύξηση της εξάρτησης από τις πλατφόρμες 61% και έχει ξεκινήσει από κάτω και μη φτάσουμε και στο 90%. Ο μηχανισμός αυτός –θέλω να το περάσω λίγο πιο γρήγορα– θέλω να σας δείξω αυτό μια που μιλάγαμε για το filter babbles, αυτό είναι μία απεικόνιση μία οπτικοποίηση μίας συζήτησης στο twitter.

Βλέπετε λοιπόν το κόκκινο είναι η μία άποψη, το μπλε είναι η άλλη άποψη, βλέπετε λοιπόν πόσο ελάχιστοι χρήστες, κάθε βουλίτσα είναι ένας χρήστης, πόσο λίγοι είναι οι χρήστες οι οποίοι αλληλεπιδρούν και με τις δύο απόψεις. Είναι αυτοί που βρίσκονται στο κέντρο και σε σχέση με τους υπόλοιπους, είναι πάρα μα πάρα πολύ λίγοι.

Ενίσχυση της πόλωσης είπαμε, προκαταλήψεις λοιπόν, διαστρέβλωση των γεγονότων, fake news, ασυμμετρία πληροφοριών και αδιαφάνεια της διαδικασίας. Νομίζω ότι είναι αυτά τα τέσσερα που πρέπει να κρατήσουμε, είναι τα ίδια ακριβώς που ισχύουν για τους αλγόριθμους που διέπουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, είναι τα ίδια όμως και για τις εφαρμογές τύπου ChatGPT, copilot ή τι χρησιμοποιεί ο καθένας. Ακριβώς τα ίδια είπε και ο Αντρέας προηγουμένως.

Έχουμε λοιπόν να δούμε ποια θα ήτανε μια αποτελεσματική διακυβέρνηση των αλγορίθμων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι είναι προσανατολισμένη στο χρήστη και ότι είναι και κοινωνικά υπεύθυνη. Πώς μπορούν οι χρήστες να κατανοήσουν την αλγοριθμική δικαιοσύνη και πως ερμηνεύουν την αλγοριθμική διαφάνεια.

Να πούμε και την αλγοριθμική δικαιοσύνη, να πούμε και την αλγοριθμική διαφάνεια και να το κατανοήσουμε και να το ερμηνεύσουμε και πώς αντιλαμβάνονται οι χρήστες τις διαδικασίες που βασίζονται σε αλγόριθμους εν γένει, σε όλους τους αλγόριθμους.

Εδώ υπάρχει μια πολύ μεγάλη έρευνα, την είχα βάλει αλλά δε θέλω τώρα να προχωρήσω, θα αφήσω την παρουσίασή μου για να δείτε και τα υπόλοιπα, νομίζω όμως ότι θέλω να κλείσω με το μαύρο κουτί.

Το μαύρο κουτί είναι αυτό που έχω κι εδώ παραπάνω ένα, δείτε πως δουλεύει το black box model, είναι το μοντέλο των αλγορίθμων. Του δίνουμε μια φωτογραφία με την πεταλούδα, –μάλλον, ας πάμε παρακάτω στο explainable AI, έχει τη φωτογραφία με την πεταλούδα, μπαίνει μέσα στο μαύρο κουτί

του αλγόριθμου και μας δίνει μια εξήγηση –γιατί; Γιατί έχει έξι πόδια, γιατί έχει φτερά, γιατί έχει δεν ξέρω εγώ τι άλλο και μας δίνει κι ένα αποτέλεσμα, είναι ένα έντομο.

Στο black box model του δίνουμε τη φωτογραφία και μας δίνει απευθείας το αποτέλεσμα ότι αυτό είναι ένα έντομο. Οι εσωτερικές λειτουργίες λοιπόν είναι κρυμμένες από το χρήστη, ο οποίος δεν μπορεί να εξετάσει ούτε τον κώδικα, ούτε τη λογική που παρήγαγε τα αποτελέσματα.

Αυτό συμβαίνει για δύο λόγους, πρώτον γιατί οι προγραμματιστές θέλουν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους και δεύτερον γιατί καμιά φορά δεν ξέρουν ούτε και οι ίδιοι πως έχει προκύψει αυτό που βρήκαν.

Άρα λοιπόν αν ήθελα να δώσω ένα συμπέρασμα είναι ότι δεν πρέπει δεν αρκεί απλώς να αποκαλύψουμε τι κρύβεται στο μαύρο κουτί, πρέπει να εκπαιδεύσουμε τους χρήστες των ειδήσεων σχετικά με το πώς μπορούν να δράσουν βάσει αυτού και πώς οι δικές σου επιλογές μπορούν να προσφέρουν περισσότερο έλεγχο στις τεχνικές που αφορούν τις επιλύσεις τους.

Θα σας δώσω ένα παράδειγμα για να καταλάβετε τι εννοώ. Θα έπρεπε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, στην αναζήτηση της Google ή του Bing ή οποιουδήποτε άλλου να υπάρχει ένας κουμπί πως λέμε θέλω δε θέλω cookies, να υπάρχει κι ένα κουμπί που να λέει θέλω δε θέλω τους αλγόριθμους να καθορίζουν το τι εγώ θα δω και τι δε θα δω.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

<u>Κατερίνα Σωτηράκου, Επισκέπτρια Καθηγήτρια του τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του ΕΚΠΑ, Διευθύντρια του IQ Media Hub</u>

Γεια σας κι από μένα.

Ακούσαμε τόσα ενδιαφέροντα πράγματα πριν, δεν ξέρω από πού να ξεκινήσω. Η επεξηγήσιμη τεχνητή νοημοσύνη, που ακούσαμε ακριβώς πριν, έχει να κάνει με το αν μπορούμε να εξηγήσουμε τον αλγόριθμο, έτσι;

Το διδακτορικό μου ήταν πάνω σε αυτό, οπότε κάποιες φορές το μαύρο κουτί μπορούμε να το εξηγήσουμε, κάποιες φορές δεν μπορούμε, οπότε αυτό που με ενδιαφέρει εμένα να δούμε μαζί σήμερα είναι αρχικά τι είναι τεχνητή νοημοσύνη, γιατί μας ενδιαφέρει;

Ξέρετε όλοι ότι πριν από λίγες μέρες το Νόμπελ Φυσικής δόθηκε στη μηχανική μάθησης, στην τεχνητή νοημοσύνη και είναι κάτι το οποίο το γνωρίζουμε εδώ και πάρα πολλά χρόνια, η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι κάτι καινούριο, όπως είπε και ο κ. Βέγλης πριν υπάρχει από την δεκαετία του ΄60, τώρα αυτό που ζούμε είναι το μεγάλο «μπουμ», το μεγάλο άλμα, και αυτό συμβαίνει εξαιτίας των LLMs, των large language models, για το οποίο όλοι τώρα ακούμε και φοβόμαστε αν ο ρομποτικός ρεπόρτερ θα μας πάρει τη δουλειά.

Θα ξεκινήσω λίγο λέγοντας ότι πάντα ο άνθρωπος, από την αρχαία Ελλάδα είχε την έννοια μίας μεγάλης μηχανής, που μόνη της μπορεί να αποφασίζει και να δρα. Οπότε όλοι γνωρίζετε τον Τάλω, που σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία ήταν ένας μεγάλος μυθικός γίγαντας που προστάτευε τη μινωική Κρήτη. Η λέξη αυτόματο επίσης είναι μια ελληνική λέξη, οπότε πάντα στο μυαλό μας θέλαμε και ονειρευόμασταν ένα ρομπότ το οποίο να σκέφτεται όπως εμείς.

Ας μιλήσουμε λίγο για το τι είναι ο ορισμός της τεχνητής νοημοσύνης, αναφέρουμε λοιπόν ότι έχουμε μία μηχανή η οποία μιμείται τις γνωστικές λειτουργίες του ανθρώπου, άρα είναι μια μηχανή που σκέφτεται και δρα σαν τον άνθρωπο –το όνειρό μας δηλαδή. Οπότε τι θέλουμε; Να μπορεί να μάθει, όπως ένα μικρό παιδί, και να μπορεί να επιλύσει τα προβλήματα.

Τι ορίζεται ως το νοήμον σύστημα; Ένα σύστημα το οποίο σκέφτεται λογικά, τώρα μπορούμε να μιλήσουμε με το ChatGPT για παράδειγμα και να θεωρήσουμε ότι είναι άνθρωπος. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε ότι δεν είναι άνθρωπος, έτσι; Μιλάμε με μια μηχανή, αλλά σκέφτεται λογικά ή σκέφτεται ανθρώπινα.

Ναι, δεν έχει συναισθηματική νοημοσύνη, έχει εκπαιδευτεί όμως σε πάρα–πάρα–πάρα πολλά δεδομένα, δομημένα και αδόμητα, οπότε ξέρει πολύ καλά τι πάει να πει συναίσθημα. Οπότε λίγο–λίγο, δεν ξέρω αν είδατε και τα ρομπότ του Έλον Μασκ, τα optimus, τα οποία πλέον και μιλούν και κινούνται και βλέπουν και δρουν όπως ο άνθρωπος, οπότε όσο περνάει ο καιρός είμαστε ακόμα πιο κοντά στον μυθικό αυτό γίγαντα που μας μιμείται και μας προστατεύει, πράττει λογικά και πράττει ανθρώπινα. Έχετε δει φαντάζομαι τα ρομπότ ή το Siri ή την Alexa που αρχίζουν και κάνουν παύσεις όταν μιλούν, όπως κάνουμε κι εμείς.

Όλα αυτά λοιπόν δείχνουν ότι κι εμείς οδηγούμαστε πλέον σε ρομπότ, τα οποία μιμούνται τον άνθρωπο κι είναι δύσκολο να καταλάβουμε αν είναι άνθρωπος ή δεν είναι, οπότε κι εσείς τώρα με την τεχνητή νοημοσύνη πολλές φορές σκέφτεστε αν θα έπρεπε να το φοβόμαστε ή όχι.

Αυτό είναι ένα ζήτημα που θα το συζητήσουμε ενδεχομένως στο πάνελ μετά, γιατί μιλάμε για αυτονομία, μαθαίνουμε τη μηχανή να δρα αυτόνομα. Όταν κάτι δρα αυτόνομα υπάρχει κίνδυνος εκεί, οπότε όσο πιο προσαρμοστικό είναι το σύστημα, δηλαδή τι κάνουμε; Έχουμε έναν αλγόριθμο. Τι είναι ο αλγόριθμος; Είναι στην ουσία μία σειρά με κανόνες, με ενέργειες που έχει αρχή μέση και τέλος και θέλει κάτι να λύσει. Οπότε όταν αυτός ο αλγόριθμος μαθαίνει και προσαρμόζεται, όταν μιλάμε στο ChatGPT και δε μας αρέσει αυτό που μας λέει, μετά είναι ακόμα καλύτερο και ακόμα καλύτερο, οπότε προσαρμόζεται. Όταν είναι και αυτόνομο και δεν μπορούμε και να το επεξηγήσουμε, σίγουρα υπάρχει ένας κίνδυνος εκεί.

Αυτό που θέλω να συζητήσουμε τώρα είναι τι κάνουμε εμείς στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ. Θα σας δείξω μία έρευνα που έχουμε κάνει από το καινούριο μας project που λέγεται IQ media hub. Η έρευνα αυτή είναι μία συνεργασία δικιά μου, της κας Μανδενάκη, της κας Καράμπελα και του καθηγητή του κ. Μουγκλά, ο οποίος τρέχει όλα τα προγράμματα και το NT LAB το εργαστήριο νέων τεχνολογιών του ΕΚΠΑ. Και τι έχουμε κάνει εμείς λοιπόν; Έχουμε μια μεγάλη κοινότητα δημοσιογράφων, η οποία έχει ως στόχο να μιλήσει για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των Μέσων. Όπως βλέπετε κι εδώ έχουμε κάποιους οργανισμούς από Ελλάδα Κύπρο Γαλλία και Πορτογαλία, με σκοπό να ανταλλάξουμε απόψεις, να δούμε πώς λύνουμε τα προβλήματά μας και να φέρουμε experts από όλο τον κόσμο να μας εξηγήσουν πώς θα καταφέρουμε να μετασχηματίσουμε τις επιχειρήσεις μας.

Λοιπόν κάναμε μία μεγάλη έρευνα με σκοπό να δούμε σε τι φάση βρίσκεται τώρα η Ελλάδα, όσον αφορά το digital transformation, και τι μέλλεται να έρθει. Λοιπόν τι είναι ψηφιακός μετασχηματισμός με δυο λόγια; Είναι το πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία, την πληροφορία και ό,τι καινούριο εργαλείο έρχεται, για να μετασχηματίσουμε την δουλειά μας.

Κάναμε μια μεγάλη έρευνα με 200 επαγγελματίες των Μέσων, και managers και αρχισυντάκτες και δημοσιογράφους, από το Δεκέμβριο του 2023 μέχρι τον Ιανουάριο του 2024.

Τι βρήκαμε; Λοιπόν βρήκαμε γι΄ αρχή ότι στην Ελλάδα, για να μιλήσουμε για την Ελλάδα γιατί δεν έχουμε πολύ χρόνο, οι πιο πολλοί mediakοί οργανισμοί ασχολούνται με τη διαφήμιση ακόμα. Έχουμε μείνει στη διαφήμιση. Από εκεί έρχονται τα έσοδα. Και μετά σαν δεύτερο έχουμε το περιεχόμενο που έρχεται από χορηγίες.

Λίγο–λίγο ξεκινούν τα subscription, να σας πω κιόλας σε αυτό το σημείο ότι μέσα στους συνεργάτες μας στο project IQ media hub είναι και η Καθημερινή που έχει ξεκινήσει και το subscription model και πηγαίνει και πολύ καλά, εκτός από την Καθημερινή έχουμε τη Liquid που κι εκείνη δουλεύει με τεχνητή νοημοσύνη και το Πορτογαλικό Πρακτορείο είναι μαζί μας και ο Alpha Κύπρου.

Λοιπόν σας είπα εγώ πριν τι πιστεύουμε ότι είναι η τεχνητή νοημοσύνη και ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Τι πιστεύουν οι ίδιοι οι επαγγελματίες του χώρου; Πιστεύουν ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός πρακτικά σημαίνει να έχουμε ένα ψηφιακό αποτύπωμα, το οποίο όμως το έχουμε εδώ και 15 χρόνια, έτσι; Ακόμα και οι εφημερίδες έχουν γίνει πλέον websites.

Μετά έχουμε πολύ κόσμο που λέει ότι θέλουμε να έχουμε μία στρατηγική ψηφιακού μετασχηματισμού στον οργανισμό, κάτι που όπως έδειξαν τα ερωτηματολόγια και οι απαντήσεις δεν είναι αυτό που συμβαίνει στην Ελλάδα.

Μετά ο ψηφιακός μετασχηματισμός πολλές φορές σχετίζεται με την τεχνητή νοημοσύνη και με εργαλεία τα οποία εξηγούν το πώς ο χρήστης που διαβάζει τις ειδήσεις μας αλληλεπιδρά και τι βλέπει, τι διαβάζει, πόσο μένει στο site. Μετά έχουμε την αυτοματοποίηση της δουλειάς μας και στο τέλος έχουμε το πόσο χρησιμοποιούμε το AI στην παραγωγή ειδήσεων.

Ποια είναι λοιπόν τα προβλήματα, οι δυσκολίες, πού δυσκολευόμαστε; Οι πιο πολλοί δημοσιογράφοι έχουν απαντήσει ότι δε γνωρίζουν ποια είναι τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης τα οποία προσφέρονται.

Στη συνέχεια έχουμε ότι το 50% των Μέσων στην Ελλάδα και γενικότερα αποτελούνται από μεγαλύτερους δημοσιογράφους σε ηλικία, οι οποίοι δε γνωρίζουν ποιες είναι αυτές οι τεχνικές και πώς μπορούν οι ίδιοι να ανταποκριθούν στην τεχνητή νοημοσύνη και αυτό που έρχεται.

Δεν ξέρουν να τα χρησιμοποιήσουν πολλές φορές ακόμα κι αν ξέρουν ότι υπάρχουν, δεν μπορούν να τα εμπιστευτούν –και πολύ καλά κάνουν, αν με ρωτάτε– πιστεύουν ότι ο μετασχηματισμός αυτός είναι ακριβός κι ότι χρειάζεται να απολύσουμε κόσμο και να προσλάβουμε καινούριους.

Τώρα, όταν ρωτήσαμε τα Μέσα στην Κύπρο, στην Πορτογαλία, στη Γαλλία και στην Ελλάδα αν έχουν τώρα κάποια συστήματα τεχνητής νοημοσύνης τα οποία να αναλύουν το πώς οι χρήσεις αλληλεπιδρούν –κι εδώ πέρα μιλάμε για μεγάλα δεδομένα, έτσι;– είπανε όχι. Αν χρησιμοποιούν μεγάλα δεδομένα για την έρευνα και τη δημοσιογραφία, επίσης όπως βλέπετε οι πιο πολλοί πάλι απάντησαν όχι, οπότε είμαστε δυστυχώς πολύ πίσω σε αυτά τα πεδία.

Τώρα, όταν θα μιλήσουμε για ψηφιακό μετασχηματισμό πάλι, όταν θα μιλήσουμε για ψηφιακό μετασχηματισμό στην Ελλάδα βλέπουμε ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα η οποία ως απάντηση έχει δώσει ότι πρακτικά το 50% των Μέσων δεν έχει κάποιο σχέδιο ή κάποια στρατηγική για ψηφιακό μετασχηματισμό.

Βλέπουμε ότι η Γαλλία έχει και η Γαλλία όντως είναι πολύ μπροστά σε αυτό το κομμάτι, έχει άλλα προβλήματα βέβαια. Η Πορτογαλία επίσης πάει αρκετά καλά, η Κύπρος όπως η Ελλάδα είναι γύρω στο 50% δηλαδή οι μισοί έχουν, οι μισοί δεν έχουν.

Εδώ μπορεί να έρθει και το πρόβλημα ότι οι πιο πλούσιοι mediakoί οργανισμοί θα έχουν και οι πιο φτωχοί –ας το πούμε έτσι– δε θα έχουν. Οπότε εδώ αρχίζουμε να μιλάμε για τον εκδημοκρατισμό της τεχνητής νοημοσύνης και αν πράγματι αυτό συμβαίνει ή αν τελικά κάποιοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτά τα εργαλεία και κάποιοι θα μείνουν εκτός.

Λοιπόν και στην ερώτηση που κάναμε «από πού πιστεύετε ότι πρέπει να ξεκινήσει ο ψηφιακός μετασχηματισμός», οι περισσότεροι πιστεύουν ότι πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι οι άνθρωποι που δουλεύουν για μας, οι δημοσιογράφοι μας, γνωρίζουν τα πάντα και έχουν εκπαιδευτεί –και αυτό είναι το πρώτο και πιο σημαντικό– στη συνέχεια να βρούμε την κατάλληλη χρηματοδότηση για να μπορέσουμε να πάμε προς αυτήν την κατεύθυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της τεχνητής νοημοσύνης, μετά φυσικά να έχουμε συγκεκριμένα εργαλεία για να χρησιμοποιήσουμε στο newsroom. Στη συνέχεια φυσικά να προσλάβουμε κάποιους εξειδικευμένους και στο τέλος να κάνουμε μεγάλες συνεργασίες με εξειδικευμένες εταιρείες για να μας βοηθήσουν να κινηθούμε πιο γρήγορα και πιο σωστά.

Τέλος θα σας δείξω κι αυτό το slide το οποίο τι δείχνει; Δείχνει τις διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά το τι πιστεύουμε ότι θα κερδίσουμε αν μετασχηματιστούμε και αν χρησιμοποιήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη για τη δουλειά μας.

Η Ελλάδα όπως βλέπετε πιστεύει ότι αν δουλέψουμε με την τεχνητή νοημοσύνη θα έχουμε περισσότερα clicks και περισσότερους αναγνώστες.

Στη συνέχεια πιστεύει ότι θα βγάλει πιο πολλά λεφτά –κάτι το οποίο δεν συμβαίνει π.χ. στην Γαλλία, που πιστεύει ότι το πιο σημαντικό για μας όταν χρησιμοποιούμε τεχνητή νοημοσύνη είναι να δώσουμε καλύτερη εμπειρία στο χρήστη και στη συνέχεια να του δώσουμε καλύτερη ποιότητα ειδήσεων, διότι μπορούμε να αυξήσουμε την ποιότητα των ειδήσεων με την τεχνητή νοημοσύνη. Στην Ελλάδα λοιπόν έχουμε αυτό το θέμα ότι δεν έχουμε πολλά χρήματα και πάντα αναζητούμε τα χρήματα, άρα πιστεύουμε ότι με όλα αυτά τι θα κερδίσουμε; Να βγάλουμε παραπάνω χρήματα.

Υπάρχουν πολλά ενδιαφέροντα συμπεράσματα απ΄ αυτή την έρευνα και αυτό που κάνουμε εμείς έχοντας αυτά τα στοιχεία είναι ότι το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο έχει μια σειρά μαθημάτων για τους δημοσιογράφους που είναι στο project και κάποια ανοιχτά μαθήματα και πάρα πολλά σεμινάρια και συνέδρια και τα θερινά σχολεία που θα γίνουν τον επόμενο χρόνο με σκοπό να εκπαιδεύσουμε τους δημοσιογράφους σε όλα αυτά που έρχονται ή είναι ήδη εδώ.

Πιστεύουμε ότι με τη ρομποτική δημοσιογραφία μπορούμε να διευκολυνθούμε, αλλά πρέπει να τη γνωρίζουμε και να έχουμε ένα θεσμικό πλαίσιο, γιατί υπάρχει μεγάλο ζήτημα ειδικά πνευματικών δικαιωμάτων με την τεχνητή νοημοσύνη.

Όποιος θέλει να μάθει παραπάνω μπορεί να εγγραφεί στο news letter που έχουμε στο IQ media hub, με μεγάλη μου χαρά να σας ξαναδώ και να κάνουμε ενδεχομένως μία συζήτηση και μετά την ομιλία για την τεχνητή νοημοσύνη και ό,τι άλλο θέλετε να με ρωτήσετε.

Ευχαριστώ πάρα–πάρα πολύ.

Σωτήρης Τριανταφύλλου, Πρόεδρος ΠΟΕΣΥ, διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ευχαριστώ πολύ. Να ανεβάσουμε το PowerPoint. Να πω ότι αυτή η έρευνα που παρουσιάστηκε τώρα έχει πάρα πολύ σημαντικά στοιχεία πραγματικά, και καινούρια στοιχεία κατά ένα μέρος και στοιχεία τα οποία επιβεβαιώνουν αυτά που ξέραμε. Δηλαδή στέκομαι σε ένα σημείο το επιχειρηματικό μοντέλο. Το επιχειρηματικό μοντέλο των Μέσων Ενημέρωσης τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει. Το υπάρχον, μάλλον το επιχειρηματικό μοντέλο στο οποίο στηριζόταν τα Μέσα Ενημέρωσης για πολλά χρόνια, για δεκαετίες, έχει καταρρεύσει. Ήταν από τη μία διαφήμιση κι από την άλλη κυκλοφορίες, δεν υπήρχε κάτι άλλο, αυτοί ήταν οι δύο πόλοι, οι δύο πυλώνες του επιχειρηματικού μοντέλου, το οποίο κατέρρευσε, έτσι;

Τώρα βλέπετε τι ευκαιρίες υπάρχουν για τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα κι είναι μία θα έλεγα από τις βασικές θετικές προεκτάσεις της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης από τα Μέσα Ενημέρωσης, η αλλαγή του επιχειρηματικού μοντέλου και η ενίσχυση του επιχειρηματικού μοντέλου.

Επίσης είδα κι ένα άλλο συμπέρασμα τώρα στο τέλος για το ότι τα Μέσα Ενημέρωσης στην Ελλάδα δεν έχουν λεφτά. Ναι είναι προφανές, σωστό είναι αυτό, επιβεβαιώνει αυτό που ξέρουμε αλλά είναι πολύ σωστό και είναι σωστό να το επισημαίνουμε και να προκύπτει και από έρευνα. Γιατί τι έχει συμβεί στην Ελλάδα; Ερχόμαστε από μία πολύ μεγάλη οικονομική κρίση που έπληξε καίρια τα Μέσα Ενημέρωσης –και τη χώρα βεβαίως– αλλά και τα Μέσα Ενημέρωσης κι έχει αλλάξει όλο το τοπίο και μαζί με την τεχνολογική αλλαγή έχει συντελέσει πάρα πολύ στη ραγδαία αλλαγή του τοπίου.

Επειδή έχουν ειπωθεί πάρα πολλά σημαντικά πράγματα έως τώρα, εγώ θα μείνω σε δύο–τρία ζητήματα που αφορούν στην χρήση της τεχνητής νοημοσύνης από τα Μέσα Ενημέρωσης και στον κεντρικό ρόλο του δημοσιογράφου, που υπάρχει ο κεντρικός ρόλος του δημοσιογράφου και είναι βασικός.

Θα πω ότι αυτά τα συστήματα είναι πολύ παλιά, το είπε σωστά η κα Σωτηράκου πριν, από τη δεκαετία του ΄60 ξεκινούν οι αλγόριθμοι. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000–2003 έχουμε τη χρήση της ρομποτικής δημοσιογραφίας στα Μέσα Ενημέρωσης, που κατ΄ αρχήν ξεκίνησε από το αθλητικό ρεπορτάζ, γιατί ευνοεί το αθλητικό ρεπορτάζ λόγω των πολλών στατιστικών τα οποία έχει, και από το 2014 τη ρομποτική δημοσιογραφία –εγώ θα τη χαρακτήριζα ένα βήμα πριν την τεχνητή νοη-

μοσύνη, γιατί υπήρχαν δύο κατευθύνσεις στη ρομποτική δημοσιογραφία, η κατεύθυνση τεχνητής νοημοσύνης που η μηχανή παρήγαγε το δημοσιογραφικό περιεχόμενο ή οτιδήποτε άλλο, και η δεύτερη κατεύθυνση που υπήρχαν πρότυπα πάνω στα οποία έγραφε όμως ο άνθρωπος, έδινε στοιχεία ο άνθρωπος στο θέμα της ρομποτικής δημοσιογραφίας, γι΄ αυτό λέω είναι ένα βήμα πριν. Αυτό έχει ξεκινήσει από το 2003. Από το 2014 έχει ξεκινήσει η χρήση τεχνητής νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης, δηλαδή το Reuters από τότε χρησιμοποιεί τεχνητή νοημοσύνη, απλά έχει δοθεί πολύ μεγάλη έμφαση τα τελευταία χρόνια με το ChatGPT, έτσι; Από το Νοέμβριο του 2022 και μετά και άλλα εργαλεία τα οποία υπάρχουν τώρα.

Η εποχή στην οποία βρισκόμαστε είναι αυτή στο τέλος, είναι η πέμπτη βιομηχανική επανάσταση, η συνεργασία ανθρώπου και ρομπότ, έτσι; Είναι ο μετασχηματισμός που έλεγα προηγουμένως και που λέω και τώρα ότι έχει προκαλέσει η τεχνητή νοημοσύνη, μετασχηματισμό της κοινωνίας ολόκληρης, έχουμε πάει στην πέμπτη βιομηχανική επανάσταση.

Βεβαίως έχουμε πάρα πολλές άλλες εξελίξεις, μία νέα εξέλιξη που ευνοεί τα συστήματα της τεχνητής νοημοσύνης, της ρομποτικής δημοσιογραφίας, της δημοσιογραφίας δεδομένων και όλα αυτά, της επαυξημένης και εικονικής πραγματικότητας που χρησιμοποιείται πάρα πολύ στα Μέσα Ενημέρωσης, είναι η εξέλιξη του web, η εποχή του web–3 στην οποία βρισκόμαστε τώρα.

Web–1 το πρώτο web το στατικό μέχρι το 2003 περίπου, web–2 με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την αλληλεπίδραση που αλλάζει και βασικές ιεραρχίες στην ενημέρωση και στη δημοσιογραφία. Μία βασική ιεραρχία ήταν ότι υπήρχε ένας πομπός κι ένας δέκτης, δημοσιογράφοι και Μέσα Ενημέρωσης και το κοινό. Τώρα αυτό γίνεται και αντίστροφα και το κοινό παράγει ειδησεογραφικό περιεχόμενο, γι΄ αυτό λέω ότι έχει αλλάξει η ιεραρχία στην ενημέρωση με το web2. Και web3 βεβαίως που εξελίσσει πολύ περισσότερο και ευνοεί αυτά τα συστήματα της τεχνητής νοημοσύνης.

Εντάξει, το ίδιο είναι η εξέλιξη του web, υπάρχουν πάρα πολλοί ορισμοί για την τεχνητή νοημοσύνη, δόθηκε και πριν ένας ορισμός που είναι ένας από τους σημαντικούς ορισμούς, δε θα σταθώ σε αυτό, είναι προφανώς η τεχνολογία που επιτρέπει –μάλλον κρατάω πολλές φορές της κυρίας Μήτρου– είναι η τεχνολογία που επιτρέπει στους υπολογιστές να κάνουν πράγματα τα οποία απαιτούν νοημοσύνη όταν γίνονται από ανθρώπους, περίπου το ίδιο που είπε η κα Σωτηράκου πριν είναι ο ορισμός της τεχνητής νοημοσύνης.

Είναι αυτό που σας έλεγα η παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη, εμφανίστηκε το 2014 αλλά έλαβε πολύ μεγάλη ώθηση με το ChatGPT το 3 αρχικώς το 4 τώρα κι εκεί έχουν πάρει ώθηση όλες αυτές οι διαδικασίες και η χρήση από τα Μέσα Ενημέρωσης.

Είναι μια σημαντική και ανατρεπτική τεχνολογική εξέλιξη η τεχνητή νοημοσύνη για τα Μέσα Ενημέρωσης, έτσι; Τα επηρεάζει σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Οι τεχνολογίες αυτές δε σχεδιάστηκαν για τη δημοσιογραφία, αλλά βρίσκουν έδαφος πολύ καλό στη δημοσιογραφία και χρησιμοποιούνται και γι΄ αυτό χρησιμοποιούνται πάρα πολύ.

Θα προχωρήσω να δούμε λίγο γιατί τα Μέσα Ενημέρωσης χρησιμοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη και θα δείτε εδώ σε αυτή τη διαφάνεια κάποια πράγματα σε σχέση με τις θέσεις εργασίας, θα το δούμε και στη συνέχεια ότι κεντρικός παράγων της χρήσης αυτών των συστημάτων τουλάχιστον ακόμη –το είπε ο κ. Μπλέτσας στην αρχή αυτό– είναι ο άνθρωπος, δε γίνεται δίχως τον άνθρωπο.

Όταν θα πάνε στο επόμενο βήμα τότε είναι που θα πρέπει να το ξαναδούμε και ίσως να αρχίσουμε να ανησυχούμε, γιατί ξέρετε η τεχνητή νοημοσύνη είναι κάτι που κατ΄ αρχάς είναι πάρα πολύ γοητευτικό θέμα, όπου φαντάζεται ένας ότι ένα ρομπότ κάνει κάτι από μόνο του. Θα σας δείξω μετά ρομπότ να παρουσιάζει ειδήσεις.

Από την άλλη προκαλεί φόβο το τι μπορεί να κάνει. Η τεχνητή νοημοσύνη κατά πολλούς έτσι μελετητές του πεδίου χαρακτηρίζεται αυτό που λένε τα existential risks, δηλαδή αυτά τα οποία μπορούν από μόνα τους να καταστρέψουν, όπως είναι οι πανδημίες και λοιπά.

Αυτό ίσως να είναι το επόμενο βήμα, τώρα πάντως ο άνθρωπος έχει κεντρικό ρόλο σε αυτό και αντιθέτως από τα θρυλλούμενα και από τους φόβους που υπήρχαν, δεν έχει στοιχίσει απώλεια θέσεων εργασίας –και η κα Αντωνοπούλου έχει σταθεί σε αυτό στην εισήγησή της. Έχει βοηθήσει, δρα υποστηρικτικά προς το έργο του δημοσιογράφου, έρχεται και υποβοηθά το έργο του δημοσιογράφου, παράγει ειδησεογραφικό περιεχόμενο και κάνει και άλλες δουλειές που ενδεχομένως οι δημοσιογράφοι δεν θα μπορούσαν να τις κάνουν ή τις έκαναν και απαιτούσε πάρα πολύ χρόνο. Παλιές μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, γράφαμε τα αποτελέσματα: Ολυμπιακών Αγώνων, παγκοσμίου κυπέλου, ειδικά στους Ολυμπιακούς Αγώνες γράφαμε όλα τα αποτελέσματα, ώρες ατέλειωτες γράφαμε τα αποτελέσματα. Τώρα αυτό το κάνει η τεχνητή νοημοσύνη, έτσι; Αυτό. Δεν αντικατέστησε τον άνθρωπο, αντιθέτως τον απελευθέρωσε, έρχεται και δρα υποστηρικτικά και απελευθερώνει τον άνθρωπο.

Και κάποια Μέσα Ενημέρωσης τώρα πια, οι New York Times και το Associated και η Washington Post έχουν προσλάβει και ειδικούς στην τεχνητή νοημοσύνη, οι New York Times τον έχουν ονομάσει artificial intelligence editor, γιατί είναι αυτός ο οποίος αποφασίζει το με ποιο θέμα θα ασχοληθεί η τεχνητή νοημοσύνη.

Η ρομποτική δημοσιογραφία που σας έλεγα πριν, τα δύο είδη ρομποτικής δημοσιογραφίας, το χαρακτηρίζω ένα βήμα πριν την τεχνητή νοημοσύνη, έτσι; Πάντως είναι και αυτό αλγόριθμος η ρομποτική δημοσιογραφία.

Τα bots, για τα οποία μίλησε ο κ. Μπλέτσας στην αρχή, έτσι είναι ρομποτική δημοσιογραφία, αλγοριθμική δημοσιογραφία είναι επί της ουσίας, ρομποτική που το λέμε έτσι είναι πολύ πιο ωραίος ο τίτλος, το ρομποτική.

Αν δούμε τους λόγους, είναι μία διεθνής έρευνα αυτή περυσινή, αν δούμε τους λόγους για τους οποίους τα Μέσα Ενημέρωσης χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη παγκοσμίως, στην Ελλάδα δε χρησιμοποιούν πάρα πολύ, λίγα εργαλεία χρησιμοποιούν και το επόμενο πάνελ έχει συναδέλφους από Μέσα Ενημέρωσης της Ελλάδας που θα μας μιλήσουν για τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιούν και πώς τα χρησιμοποιούν. Νομίζω επιβεβαιώνω και με αυτά που λέω, μάλλον η έρευνα που παρουσιάστηκε πριν επιβεβαιώνει αυτά.

Αυτοί είναι οι τρεις κυριότεροι λόγοι: παραγωγή περιεχομένου, το news production, το news distribution η διανομή και το news gather το να μαζεύουμε ειδήσεις, είναι οι τρεις κυριότεροι λόγοι της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης από τα Μέσα Ενημέρωσης. Είναι από άλλη έρευνα αυτό, επιβεβαιώνει το ίδιο. (παρουσιάζονται διαφάνειες).

Υπάρχουν μεγάλες ανησυχίες για ηθικά ζητήματα, η τεχνητή νοημοσύνη έχει πολλές αρνητικές επιπτώσεις ακόμη, ίσως η μεγαλύτερη να είναι η παραγωγή ψευδών ειδήσεων. Αυτή να είναι ίσως η μεγαλύτερη αυτή τη στιγμή, έτσι; Συμφωνούμε, αυτή είναι η μεγαλύτερη αρνητική επίπτωση της τεχνητής νοημοσύνης.

Ο αλγόριθμος κερδίζει Πούλιτζερ. Δεν είναι μόνο τα Νόμπελ, είναι και τα Βραβεία Πούλιτζερ, τα δύο τελευταία. Μάλλον, τα τελευταία. Δύο από τα βραβεία Πούλιτζερ, δύο από τα δεκαπέντε θέματα που βραβεύθηκαν, έκαναν χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, πέντε στα σαρανταπέντε θέματα που υποβλήθηκαν είχαν χρησιμοποιήσει συστήματα τεχνητής νοημοσύνης. Ενδεχομένως και τα προηγούμενα χρόνια να έχουν χρησιμοποιηθεί στα Πούλιτζερ συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, απλά από τα τελευταία Πούλιτζερ του 2024, ετίθετο το ερώτημα της επιτροπής προς τους υποψηφίους για βράβευση αν χρησιμοποιούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης και τι συστήματα τεχνητής νοημοσύνης χρησιμοποιούν.

Οπότε στα τελευταία έχουμε δύο βραβεία που κέρδισαν με τεχνητή νοημοσύνη. Βεβαίως δεν αντικατέστησε τον άνθρωπο ο αλγόριθμος, η τεχνητή νοημοσύνη, το εργαλείο αυτό, ούτε έγραψε κείμενο. Επί της ουσίας είναι το Michigan Chicago από το City Beurre, απ΄ αυτά τα δύο Μέσα που βλέπετε και οι New York Times είναι οι δύο που πήραν, αλλά τι;, εργαλεία τα οποία διάβαζαν χιλιάδες

φακέλους, αυτό κάνανε επί της ουσίας, έτσι; Γιατί είναι κι αυτό τεχνητή νοημοσύνη και χρήση τεχνητής νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης, δεν είναι παραγωγή περιεχομένου όμως, κάνανε κάτι άλλο εδώ, διευκόλυναν πάρα πολύ τον άνθρωπο. Τον διευκόλυναν πάρα πολύ, φανταστείτε να καθόταν ένας άνθρωπος να διαβάσει χιλιάδες φακέλους από το αστυνομικό τμήμα του Σικάγο για κάποιες πανομοιότυπες υποθέσεις. Μπορεί να ήθελε και χρόνια, έτσι; Και το έκανε σε λίγες μέρες φαντάζομαι, δεν ξέρω πόσο, αλλά και ώρες ίσως, σε λίγες ώρες ναι.

Λοιπόν δεν ξέρω αν ο αλγόριθμος … –αυτό είναι μία μεγάλη συζήτηση που γίνεται τα τελευταία χρόνια και υπάρχει έτσι και αρθρογραφία και διχογνωμία των ειδικών για το αν ο αλγόριθμος θα καταφέρει ποτέ να κερδίσει Πούλιτζερ γράφοντας κείμενο. Ενδεχομένως και να συμβεί σε κάποιο επόμενο στάδιο.

Το Associated Press είναι από τα πρωτοπόρα Μέσα όπως είπα, από το 2014 χρησιμοποιεί την τεχνητή νοημοσύνη, αυτά είναι τα κείμενα (παρουσιάζονται διαφάνειες), γράφει τυποποιημένο κείμενο «σεισμός 5,3 Ρίχτερ έγινε στην Αθήνα», αυτό.

Το Associated –στα ζητήματα ηθικής– και το Associated και η Washington Post έχουν κάνει κάποια βήματα μπροστά ηθικής και διαφάνειας, δηλαδή υπάρχει ένδειξη ότι οι ειδήσεις είναι γραμμένες από αλγόριθμο, σωστά το επεσήμανε ο κ. Μπλέτσας στην αρχή, δεν υπάρχει από το σύνολο των Μέσων Ενημέρωσης αυτό. Διαβάζεις είδηση από αλγόριθμο και νομίζεις ότι διάβασες από τον άνθρωπο. Κάποια Μέσα Ενημέρωσης μεγάλα, όπως το Associated Press και η Washington Post αυτό το κάνουν αρκετά χρόνια.

Εντάξει, εδώ το είχα προσαρμόσει και στο αθλητικό ρεπορτάζ ότι καλύπτει πολλά, γιατί το αθλητικό ρεπορτάζ λόγω όπως σας είπα των πολλών αριθμών που χρησιμοποιεί είναι πρωτοπόρο στην χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και της ρομποτικής. Η Washington Post είχε φτιάξει κι ένα δικό της αλγόριθμο και ξεκίνησε από το 2016 να καλύπτει αθλητικά γεγονότα, αλλά και τις αμερικάνικες εκλογές. Δεν έγραφε κείμενα, στατιστικά έβγαζε κι έγραφε αποτελέσματα.

Δηλαδή αυτό που έκανε η Washington Post ήταν αυτό: αντί να τα γράφει ο άνθρωπος τα αποτελέσματα τα έκανε ο αλγόριθμος, αυτό. Υποστηρικτικά δηλαδή στο έργο του ανθρώπου ερχόταν και δούλευε ο αλγόριθμος της Washington Post, που είναι και δικό της αλγόριθμος, τον έχει κατασκευάσει ο όνομα του αλγόριθμου είναι heliograph, του έχει δώσει και όνομα.

Αυτό είναι το διαφημιστικό της Washington Post για το τι δημιουργεί ο αλγόριθμος (παρουσιάζεται διαφάνεια), έχει κάνει έναν δικό της αλγόριθμο ο οποίος υποβοηθά πάρα πολύ το έργο των δημοσιογράφων και παράγει μεγάλες ποσότητες ειδησεογραφικού περιεχομένου.

Και στον απολογισμό που έκανε το ίδιο το Μέσο, ανέφερε ότι «περισσότερο υποβοήθησε το έργο των δημοσιογράφων, γιατί οι δημοσιογράφοι απελευθερώθηκαν και παρήγαγαν ποιοτικό περιεχόμενο, έκαναν έρευνες, συνεντεύξεις και όλα αυτά που πρέπει να κάνει ο δημοσιογράφος».

Το yahoo sports είναι επίσης ένα Μέσο που χρησιμοποιεί πολλή τεχνητή νοημοσύνη, στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Παρίσι χρησιμοποιήθηκε από Μέσα Ενημέρωσης η τεχνητή νοημοσύνη και κατά το πρότυπο που είδατε.

Ένα νέο εργαλείο είναι αυτό του NBC, αυτό το εργαλείο ήτανε σαν chat από τεχνητή νοημοσύνη, τον ρώταγες και σου απάνταγε τα πάντα: το πρόγραμμα, ποιοι έχουν κερδίσει, ποιοι είναι οι επόμενοι αγώνες, πότε είναι οι αγώνες, πότε παίζει η εθνική ομάδα μπάσκετ των Ηνωμένων Πολιτειών. Εντάξει, η τεχνητή νοημοσύνη έδωσε κάποιο υψηλού επιπέδου έτσι περιεχόμενο.

Κάναμε μία ημερίδα για την τεχνητή νοημοσύνη τέλος Δεκεμβρίου, 8/12/2023. Αυτά (παρουσιάζεται διαφάνεια) είναι ορισμένα από τα συμπεράσματα της ημερίδας αυτής που μίλησαν αρκετοί ειδικοί και η οποία μας έδωσε και το έναυσμα να ξεκινήσουμε τη σύνταξη του κώδικα δεοντολογίας, που έλεγα πριν.

Η βασική αρχή είναι ότι η τεχνολογία δεν πρέπει να βλάπτει τον άνθρωπο, διαδραματίζει κομβικό ρόλο για την ελευθερία της έκφρασης, πολλές φορές μπαίνει και σε ζητήματα ελεύθερης Ενημέρωσης και Δημοκρατίας, όπως είπα στην αρχή.

Η χειραγώγηση είναι ένα ζήτημα που θέλει μεγάλη προσοχή, έχουν χειραγωγηθεί από τους αλγόριθμους εκλογές, έτσι; Υπάρχει αποδεδειγμένα με πόρισμα επιτροπών και του Βρετανικού Κοινοβουλίου που έχουν χειραγωγηθεί τρεις εκλογικές αναμετρήσεις από τους αλγόριθμους. Οι αμερικάνικες εκλογές του 2016, το δημοψήφισμα για το brexit του 2015 και το δημοψήφισμα για την Καταλονία το 2017.

Όταν λέμε χειραγωγήθηκε, δεν αλλάξανε το αποτέλεσμα, οδήγησαν τους πολίτες στο προς ποια κατεύθυνση θα ψηφίσουν και αυτό το κάνανε οι αλγόριθμοι, το σκάνδαλο της Cambridge Analytica για να μην μακρηγορώ με αυτό.

Απαιτείται διαφάνεια, είναι μη προβλέψιμη και πλέον τίθεται, προσέξτε το αυτό, ένα νέο υποκείμενο δικαίου για τις μηχανές. Αυτά τα περί διαφάνειας. Ποιος έχει την ευθύνη για το κείμενο που γράφεται; Το μηχάνημα; Το Μέσο; Ο χειριστής του μηχανήματος; Θα πρέπει να λογοδοτούν οι σχεδιαστές του μηχανήματος.

Η είσοδος των μηχανών –έως τώρα τουλάχιστον με τα δεδομένα που έχουμε– δεν αντικαθιστά τον άνθρωπο, υποβοηθά το έργο του. Βεβαίως εγείρονται ανησυχίες για το λανθασμένο, το fake περιεχόμενο, το ψεύτικο περιεχόμενο, που είναι και το πλέον αρνητικό –όπως συμφωνούμε, από ό,τι βλέπω, όλοι από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης– γι΄ αυτό και όπως είπα είναι επιτακτική η θέσπιση κώδικα δεοντολογίας. Αργότερα ο κ. Βλαχόπουλος ο καθηγητής νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών θα κάνει μία πρώτη έτσι παρουσίαση του σχεδίου του κώδικα δεοντολογίας τεχνητής νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης. Είναι ο Πρόεδρος της επιτροπής που έχει συστήσει η ΠΟΕΣΥ για τον κώδικα δεοντολογίας.

Κοιτάξτε, ο Γιάννης Έξαρχος είναι Έλληνας, είναι ο Πρόεδρος του OBS που είναι ο μεγάλος οργανισμός, παγκόσμιος οργανισμός που κάνει την τηλεοπτική παραγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Υπάρχει ένας μεγάλος οργανισμός που δίνει την εικόνα δηλαδή των Ολυμπιακών Αγώνων, που ο Πρόεδρός του είναι Έλληνας. Και για τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης φέτος στους Ολυμπιακούς Αγώνες είχε δώσει μία συνέντευξη τύπου και κράτησα αυτό, ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι να εκτοπίζει θέσεις εργασίας, στην πραγματικότητα είναι να προσφέρουμε περισσότερες ευκαιρίες, έτσι;, να κάνουν πιο ενδιαφέροντα πράγματα οι άνθρωποι, όπως έγινε και με άλλες μεγάλες τεχνολογικές αλλαγές.

Γι΄ αυτό τώρα πια στις Ηνωμένες Πολιτείες –και στο βορρά, γιατί υπάρχει ένα μεγάλο ψηφιακό χάσμα μεταξύ βορρά και νότου, είναι μεγάλη η απόσταση του βορρά είναι πολύ πιο προηγμένος και ο ευρωπαϊκός βορράς, αλλά και γενικότερα ο βορράς και σε σχέση με το νότο– πολλές αγγελίες για δημοσιογράφους που βγαίνουν απαιτούν δημοσιογράφους καταρτισμένους σε εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, έτσι; Που μπορούν να τα δουλέψουν όλα αυτά. Γι΄ αυτό και απαιτείται, σωστά ειπώθηκε, απαιτείται ενημέρωση πάνω σε αυτά τα θέματα. Άρα νομίζω ότι είναι πολύ καλή και προς τη σωστή κατεύθυνση η πρωτοβουλία σας αυτή και μπορούμε να τη δούμε και περισσότερο.

Η τεχνητή νοημοσύνη λοιπόν καταλήγω λέγοντας ότι…, –θα δούμε δύο βίντεο αμέσως μετά– καταλήγω με αυτό, λέγοντας ότι η τεχνολογία δεν πρέπει να βλάπτει τον άνθρωπο. Η είσοδος των μηχανών τουλάχιστον έως τώρα δεν αντικαθιστά τον άνθρωπο, μιλάω για τα Μέσα Ενημέρωσης, έτσι; Γιατί υπάρχουν τομείς που τον αντικαθιστά τον άνθρωπο.

Ο δημοσιογράφος είναι αυτός που ασκεί ελεγκτικό ρόλο και αποφασίζει και αυτός βρίσκεται στο επίκεντρο και βεβαίως είναι αυτό που λέμε και γι΄ αυτό θέλουμε και τους κώδικες δεοντολογίας και το πλαίσιο το ρυθμιστικό, καθιέρωση –είναι ένας όρος που υπάρχει τον τελευταίο καιρό– μιας «ηθικής τεχνητής νοημοσύνης», η οποία δε θα πάει σε άλλα στάδια και θα μας καταστρέψει.

Αν μπορούμε να δούμε τα δύο βίντεο, να δείτε ότι υπάρχουν και ρομπότ παρουσιαστές ειδήσεων, αλλά πως υπάρχουνε ρομπότ παρουσιαστές ειδήσεων; Για να δούμε, αυτό είναι, το πρότεινε το Κινε-

ζικό Πρακτορείο Ειδήσεων, το 2018 έγινε αυτό, που για πρώτη φορά παρουσίασε δελτίο ειδήσεων avatar ανθρώπινο. Για να το δούμε.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΒΙΝΤΕΟ

Αυτό ήταν το πρώτο βίντεο, ο partner που είπε είναι ο άντρας ρομπότ, ο άντρας avatar. Είναι πραγματική παρουσιάστρια ειδήσεων του Κινεζικού Πρακτορείου Ειδήσεων, το 2018 το φτιάξανε αυτό, και αντιστοίχως υπήρχε και ο άντρας. Μπορούσε να παρουσιάζει δελτία ειδήσεων και στα αγγλικά και στα κινεζικά, αλλά να δούμε σε αυτό το βίντεο και με αυτό κλείνω πώς γίνεται το avatar.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΒΙΝΤΕΟ

Λοιπόν ο άνθρωπος ήταν στο επίκεντρο, από άνθρωπο έγινε.

Και ήθελα να κλείσω με αυτά τα δύο βίντεο και για να δούμε την εξέλιξη της τεχνολογίας, που και πολλά χρόνια πριν, έτσι;, έχει ξεκινήσει αυτό –έξι χρόνια πριν ξεκίνησε– και να κλείσω με το αισιόδοξο μήνυμα ότι ο άνθρωπος είναι στο επίκεντρο και από τον άνθρωπο εξαρτώνται όλα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

<u>Ανδρέας Παναγόπουλος, Οργανωτικός Γραμματέας, συντονιστής επιτροπής Κώδικα Δεοντολογίας Τ/Ν ΠΟΕΣΥ</u>

… έλεγα λοιπόν ότι παίρνοντας αφορμή από την παρουσίαση της Κατερίνας της Σωτηράκου για τον Τάλως, θυμήθηκα ότι είχα διαβάσει πρόσφατα πως η μητέρα των προγραμματιστών και της τεχνητής νοημοσύνης εν τη ευρεία εννοία –και θα κάνω ένα άλμα λογικής– είναι η Atal Ovelas.

Η Atal Ovelas, μπορεί να μην την ξέρουμε όλοι, είναι μία Κόμισσα Αγγλίδα, έφτιαξε τις πρώτες μηχανές –ο κύριος Βέγλης που προέρχεται και από αυτόν τον τομέα πιθανώς θα ξέρει περισσότερα– είναι η κόρη του Λόρδου Βύρωνα. Κάνω λοιπόν ένα άλμα λογικής και λέω ότι η τεχνητή νοημοσύνη είναι φιλελληνική.

Θα ήθελα να πω ότι –παρότι είμαι ένθερμος υποστηρικτής της τεχνητής νοημοσύνης και της τεχνολογίας, γιατί μας εξυπηρετεί στην καθημερινότητά μας τους δημοσιογράφους– ότι θα γίνω λίγο «λουδίτης» σήμερα, γιατί ακούσαμε όλα αυτά τα καλά που μπορεί να έχει, αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν και προβλήματα ή ζητήματα που θα πρέπει να σταθούμε και θα πρέπει να μας απασχολήσουν ως δημοσιογράφους.

Ένα από τα προβλήματα για παράδειγμα που έχουμε με την τεχνητή νοημοσύνη αφορά τα πνευματικά δικαιώματα. Όλοι αυτοί οι αλγόριθμοι εκπαιδεύονται ή εκπαιδεύονταν με ζητήματα που αφορούν, με περιεχόμενο το οποίο ήταν δημοσιογραφικό. Και υπάρχουν εταιρείες Μέσων Ενημέρωσης όπως οι New York Times που έχουν στραφεί εναντίον των εταιρειών, δεν θέλουν να χρησιμοποιείται το περιεχόμενό τους από μηχανές τεχνητής νοημοσύνης ή από εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης ή για την εκπαίδευση των εργαλείων αυτών. Υπάρχουν άλλα ζητήματα που αφορούν το κοινό ή εμάς τους δημοσιογράφους πώς τα χρησιμοποιούμε.

Αναφέρθηκε προηγουμένως η Βάλια η Καϊμάκη και θα προσπαθήσω να κάνω share μία παρουσίασή μου, δεν είχα σκοπό να κάνω παρουσίαση αλλά θέλω να δείτε δυο–τρία πράγματα. Αναφέρθηκε προηγουμένως η Βάλια η Καϊμάκη για παράδειγμα στους αλγορίθμους και το filter babble και πως δημιουργούν προβλήματα στους χρήστες και το κοινό.

Έλεγε λοιπόν η Βάλια ότι υπάρχει ένα ζήτημα με τους αλγορίθμους και το τι περιεχόμενο σου σερβίρουν για να διαβάσεις ως χρήστης και το filter babble, πάμε ένα βήμα παρακάτω που είναι τα deep fake news τα οποία παράγονται και κυκλοφορούν. Αυτό είναι ένα βίντεο που κυκλοφόρησε στο twitter για τον πόλεμο της Ουκρανίας και παρουσίαζε τον Ζελένσκι να λέει ότι θα πρέπει να παραδώ-

σουνε οι Ουκρανοί στρατιώτες τα όπλα τους, το οποίο είχε κατασκευαστεί με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και ούτω καθεξής.

Άρα αυτόματα λοιπόν εμείς οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στο τι περιεχόμενο χρησιμοποιούμε ή θα πρέπει να ενισχύσουμε τις πρακτικές του fact checking για να μπορούμε να δούμε πάρα πολλά πράγματα σε σχέση με το περιεχόμενο που αναζητούμε, βρίσκουμε και δημοσιεύουμε.

Για να γίνει αυτό χρειάζεται να εκπαιδευτούμε, χρειάζεται όλοι μας να μάθουμε πέντε πράγματα, δέκα, δεκαπέντε, είκοσι, για να μπορέσουμε να χρησιμοποιήσουμε σωστά τα εργαλεία της τεχνολογίας και να μην τα χρησιμοποιήσουμε λάθος. Είναι άπειρα τα παραδείγματα του παρελθόντος, όπου είχαμε προβλήματα γιατί χρησιμοποιήσαμε άκριτα, χωρίς να διασταυρώσουμε ή χωρίς να κάνουμε οτιδήποτε που θα έπρεπε με βάση τον κώδικα δεοντολογίας μας, με βάση τις αρχές του επαγγέλματός μας να προσέξουμε.

Ένα άλλο παράδειγμα που θα ήθελα να πω είναι το εξής: Είπαμε προηγουμένως ότι για παράδειγμα, το ανέφερε η Γιώτα η Αντωνοπούλου, έχει δίκιο μεν, αλλά, δεν μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να έχει αυτή την δυναμική στο κείμενο που θα γράψει το δημοσιογραφικό. Κι όμως μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη –αν υποθέσουμε ότι ο καλύτερος δημοσιογράφος στην Ελλάδα είναι ο Χ– να την εκπαιδεύσουμε, να εκπαιδεύσουμε τα εργαλεία να μάθει το στυλ με το οποίο γράφει ο δημοσιογράφος αυτός και να γράφει με το ανάλογο στυλ. Αν τους δώσουμε χίλια κείμενα, μπορεί δύο χιλιάδες, αυτόματα να γράφει σα να γράφει ο δημοσιογράφος Χ.

Ένα τρίτο θέμα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε και το λέω γιατί πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε – και γι΄ αυτό είπα, και ίσως θα ξένισα κάποιους λέγοντάς ότι θα είμαι λουδίτης, βάζω τα ζητήματα γιατί είναι τα ζητήματα με τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε το μέλλον.

Ένα ζήτημα για παράδειγμα είναι η…

… οξφορδιανή προφορά έχω; Θα μπορούσα αυτή την προφορά να την κάνω αυστραλιανή, θα μπορούσα να την κάνω αμερικάνικη, να την κάνω με προφορά του Κάνσας, να μιλάω ινδικά, να μιλάω ό,τι γλώσσα θέλετε. Γράφω ένα κείμενο και του λέω κάνε τη φωνή μου…, επανακλωνοποίησα τη φωνή μου. Σήμερα –απλώς δεν είχα το χρόνο να το κάνω– κανονικά είχα σκοπό να μην είμαι εγώ εδώ και να είναι το άβατάρ μου εδώ και να τα λέει αυτά, και θα τα είχα γραμμένα και θα τα έλεγε.

Ή μπορεί να δούμε ζητήματα που αφορούν την κλωνοποίηση της φωνής και πόσο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ένα Μέσο για την παραγωγή ηχητικών ντοκουμέντων από έναν δημοσιογράφο. Το τεστ έγινε με μία φορά που μίλησα για δεκαπέντε δευτερόλεπτα. Φανταστείτε λοιπόν αν αυτό θα μπορούσε να είναι είτε περιεχόμενο, είτε ψεύτικο περιεχόμενο με τη φωνή του Παναγόπουλου. Αν ο Παναγόπουλος θεωρείται αξιόπιστος.

Είναι λοιπόν ζητήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν, η τεχνητή νοημοσύνη και τα έσοδα, μάλλον θα αυξηθεί πάρα πολύ, το 2022 θα έφτανε 15 δις η αγορά της τεχνητής νοημοσύνης και θα αυξηθεί κατά μέσο όρο 18,4% έως το 2030. Δεν αφορούν μόνον τους δημοσιογράφους τα ζητήματα, αφορούν και τα Μέσα Ενημέρωσης, και εκεί θα πρέπει να δούμε, είδαμε στην παρουσίαση της Κατερίνας Σωτηράκου ότι δεν υπάρχει στρατηγική στα Μέσα Ενημέρωσης στο πώς θα εφαρμόσουν την τεχνητή νοημοσύνη και θα ήθελα να ελπίζω ότι αυτή τη φορά –και αυτό προσπαθούμε να προλάβουμε και με τον κώδικα δεοντολογίας– δεν θα αναπτυχθεί η τεχνητή νοημοσύνη μέσα στους mediakούς οργανισμούς και κατ΄ επέκταση από τους συναδέλφους δημοσιογράφους με άναρχο τρόπο, όπως για παράδειγμα αναπτύχθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες είτε τα ραδιοτηλεοπτικά Μέσα, είτε τα Μέσα στο internet.

Τι καλό έχει για τους δημοσιογράφους; Έχουμε παραπάνω χρόνο να κάνουμε δημιουργική δουλειά. Μπορεί να έχουμε έναν «δόκιμο» σε εισαγωγικά δημοσιογράφο να μας κάνει τις μικροδουλειές, που θα είναι η τεχνητή νοημοσύνη ένας AI assistant. Να μας βρίσκει πάρα πολλά δεδομένα ή ανωμαλίες μέσα τα δεδομένα που υπάρχουν, για να μπορούμε να βρούμε πάρα πολύ γρήγορα πληροφορί-

ες και να φτιάξουμε ένα θέμα. Θα μπορούσε να μας γράφει ή να μας κάνει καλύτερο ένα κείμενό μας, αλλά πάντα όλα αυτά θα πρέπει να ελέγχονται από έναν δημοσιογράφο.

Τι κακό μπορεί να έχουμε; Μπορεί να έχουμε κάποιες απώλειες θέσεων εργασίας. Είπαμε ότι ναι δεν υπάρχουν απώλειες θέσεων εργασίας ναι, αλλά για παράδειγμα οι μεταφραστές δε θα χαθούν κάποια στιγμή; Μπορεί σήμερα όχι, αύριο όχι, μπορεί αυτοί οι άνθρωποι να χαθούν γιατί τα εργαλεία θα εκπαιδευτούν και σε δύο ή τρία χρόνια θα μπορούν τότε να κάνουν πολύ καλή απόδοση των κειμένων.

Θα παράγεται πάρα πολύ γρήγορα περιεχόμενο, σχεδόν αξιόπιστο, αν υπάρχει κι ένας άνθρωπος και το ελέγχει που ταυτόχρονα θα μπορεί να εκπαιδεύει τον αλγόριθμο, ήδη υπάρχουν στην Ελλάδα εταιρείες που το κάνουν. Άρα να μία πιθανή θέση εργασίας που μπορεί να χαθεί.

Ίσως θα πρέπει να επανασχεδιαστούν τα news rooms και να χρησιμοποιηθούν, να υπάρξουν νέες ειδικότητες, γιατί θα χρειαζόμαστε ανθρώπους οι οποίοι θα μπορούν να αντιληφθούν καλύτερα την τεχνητή νοημοσύνη από ό,τι ένας δημοσιογράφος, να μπορούν να αντιληφθούν πώς είναι δομημένα δεδομένα ή αδόμητα δεδομένα, για παράδειγμα έγιναν αναφορές στην παρελθοντική χρήση της τεχνητής νοημοσύνης από δομημένα δεδομένα, δηλαδή από πίνακες, από χρηματιστήρια, από οικονομικές καταστάσεις, από spots και ούτω καθεξής. Τώρα όμως είμαστε στην πιο δύσκολη φάση ή στην πιο καλύτερη φάση για μένα, αλλά πιο δύσκολη φάση γιατί πια η τεχνητή νοημοσύνη διαλέγεται ως άνθρωπος. Διαλέγεται, νομίζεις ότι μιλάς σε έναν άνθρωπο, κι αυτό είναι ένα στάδιο εξέλιξης περισσότερο.

Δε θα πάω σε μία έρευνα, το μόνο που θέλω να πω είναι το εξής: Το mistral είναι ένα εργαλείο τεχνητής νοημοσύνης σαν το ChatGPT, σε μία πρόσφατη παρουσίαση που έκανα του είπα «ωραία πως μπορείς εσύ να βοηθήσεις εμένα που είμαι δημοσιογράφος στη δουλειά μου;», και μου λέει στην έρευνα, στο να γράψω, στο να δημιουργήσω φωτογραφίες, να κάνω editing, να προωθήσω το περιεχόμενο στο…, να δημιουργήσω συνθήκες συνεργασίας μέσα στο news room, αλλά υπάρχει αυτό που ειπώθηκε πριν, οι παραισθήσεις της τεχνητής νοημοσύνης, το hallucination, όπου εκεί μας λέει λοιπόν η τεχνητή νοημοσύνη ότι εγώ μπορώ να κάνω έρευνα και να βρω πηγές που να είναι αξιόπιστες και να είναι ακριβείς. Μα υπάρχουν αυτές οι παραισθήσεις οι οποίες δημιουργούν πρόβλημα, άρα ποτέ δεν είναι ακριβές. Προσπαθεί λοιπόν εν τη ευρεία εννοία, υπάρχει ο κίνδυνος να μας παραπλανήσει. Λέει να μας γράψει άρθρα, αλλά πάλι μπορεί να υπάρχει πρόβλημα. Να μας διορθώσει άρθρα, να τα ελέγξει ότι είναι σωστά. Δεν μπορεί, χρειάζεται πάντα ένας άνθρωπος μέσα.

Να μας φτιάξει φωτογραφίες ή να κάνει editing σε φωτογραφίες, που κι εκεί μπορεί να υπάρχουν προβλήματα, θα θυμάστε όλοι, προσπερνάω εγώ την παρουσίασή μου, τις ψεύτικες φωτογραφίες του πάπα να φοράει ένα… μπουφάν, τον Τραμπ να τον έχουν συλλάβει κάτι αστυνομικοί και ούτω καθεξής, που αυτές είναι ψεύτικες φωτογραφίες.

Για παράδειγμα υπάρχουν Μέσα Ενημέρωσης τα οποία συνεργάζονται με το ChatGPT και του λένε δώσε μας σε ποια πηγή το βρήκες αυτό και το ChatGPT παρήγαγε ψεύτικα links, ψεύτικα άρθρα τα οποία για να πείσει τους δημοσιογράφους ότι υπήρχαν οι πηγές μέσα στα Μέσα Ενημέρωσης που εργάζονταν κι όταν τα πάταγες σου έβγαζε 404 error.

Άρα λοιπόν χρειαζόμαστε περισσότερα πράγματα, χρειαζόμαστε media literacy και AI literacy. Όσοι θέλετε να παίξετε which face is real.com παίξτε, είναι πάρα πολύ εύκολο για να δείτε ποια φωτογραφία είναι αληθινή ή όχι και ποια έχει κατασκευαστεί με τεχνητή νοημοσύνη ή όχι. Και έχει και οδηγίες πώς να το δώσετε, για παράδειγμα εδώ θα δείτε ότι δεν είναι σχηματισμένη πολύ καλά η φαβορίτα του ανθρώπου που είναι αριστερά όπως βλέπω εγώ. Σας έδειξα αυτό για τον Ζελένσκι, που και αυτό το βρήκαν, για παράδειγμα υπάρχει ένα εργαλείο που μπορείς να βρεις το αν είναι ή όχι. Και το βασικό μήνυμα που θέλω να πω είναι ότι θα πρέπει να τη χρησιμοποιούμε όπως λέμε drain responsible – use responsible.

Πρέπει λοιπόν κατά την άποψή μου να υπάρχει ένας άνθρωπος, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος μέσα στο news room για να μπορεί να ελέγξει αν θα δημοσιευθεί κάτι ή όχι που έχει παραχθεί με την τεχνητή νοημοσύνη, θα πρέπει να υπάρχει ένας δημοσιογράφος ο οποίος θα είναι υπεύθυνος όταν θα πηγαίνει ο οργανισμός, το Μέσο Ενημέρωσης το οποίο εργάζεται να ελέγχει και θα μπορεί να πει ναι όχι ή χρειαζόμαστε αυτό, ή όταν θέλουμε να φτιάξουμε δικά μας εργαλεία, πρέπει να εκπαιδεύσουμε τα news room στην φιλοσοφία της τεχνητής νοημοσύνης, στην αρχιτεκτονική της, ποια είναι τα θετικά, ποια τα αρνητικά –δεν πρέπει να γίνουμε προγραμματιστές, όχι, αλλά πρέπει να καταλάβουμε πώς λειτουργεί αυτό.

Πρέπει να εκπαιδεύσουμε τους δημοσιογράφους πώς να κάνουν υποδείξεις στην τεχνητή νοημοσύνη, πώς να κάνουν prom, δηλαδή πώς να ρωτάνε την τεχνητή νοημοσύνη για να τους παράγει το καλύτερο αποτέλεσμα. Πρέπει να έχουμε τις δημοσιογραφικές αξίες και τον κώδικα ηθικής στις καθημερινές μας πρακτικές και αυτό ενδεχομένως για να προστατεύσουμε τους δημοσιογράφους και την δουλειά μας μπορεί να το προσφέρει ο κώδικας δεοντολογίας. Είναι διαφορετικός ο κώδικας δεοντολογίας ο οποίος βασίζεται σε γενικές αρχές που διέπουν το δημοσιογραφικό επάγγελμα από τα guide lines που προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε καθημερινά.

Και το βασικό είναι ένα, ποτέ να μην δημοσιεύεται κάτι το οποίο δεν θα έχει ελεγχθεί και δε θα έχει επιβεβαιωθεί από έναν άνθρωπο δημοσιογράφο. Είναι αυτό που λένε στο εξωτερικό και στο χωριό μου human in the loop.

Πρέπει να προστατεύουμε τις πηγές μας και άρα σημαίνει ότι δεν μπορούμε να βάζουμε απόρρητα πράγματα μέσα, ηχητικά ντοκουμέντα, κείμενα, έγγραφα, μέσα στις μηχανές αναζήτησης όπως το ChatGPT το gemini ή οποιοδήποτε άλλο, γιατί αυτά κάποια από τα στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον. Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να έχουμε δικά μας εργαλεία και θα πρέπει να μάθουμε να εκπαιδευτούμε οι δημοσιογράφοι στα fact checking tools, πέρα από την κοινωνία που πρέπει να μάθει τι είναι η τεχνητή νοημοσύνη, είναι ανάγκη εμείς οι δημοσιογράφοι να εκπαιδευτούμε για το τι έρχεται, και είναι ανάγκη επειδή μπορεί με την τεχνητή νοημοσύνη σε τέσσερα, πέντε, εφτά χρόνια να μπορούμε να γράψουμε κείμενα μία χαρά, πάρα πολύ γρήγορα, σε αυτό που λέμε στην Ελλάδα copy–paste που γίνεται σε πολλές περιπτώσεις σε πάρα πολλούς δημοσιογραφικούς οργανισμούς. Αυτοί οι άνθρωποι που εργάζονται και κάνουν αυτού του είδους τη δουλειά οι λεγόμενοι συντάκτες ροής μπορεί να κινδυνεύουν και να έχουν εκπαιδευτεί μέχρι τώρα μόνο σε αυτήν τη διαδικασία λειτουργίας του δημοσιογράφου και άρα αυτοί οι άνθρωποι για να επιβιώσουν και για να είναι πιο χρήσιμοι, και γιατί θα τους χρειαζόμαστε, θα πρέπει να εκπαιδευτούν και στις βασικές αρχές πώς κάνουμε ρεπορτάζ στο πεδίο.

Ευχαριστώ πολύ.

<u>Παρέμβαση Κωνσταντίνου Γκιουλέκα, υφυπουργού Εσωτερικών, αρμόδιου για θέματα Μακεδονίας–Θράκης</u>

Καλημέρα σε όλους τους συναδέλφους, χαίρομαι ειλικρινά που μπορώ έστω και διαδικτυακά να παρέμβω στο συνέδριο και να συμμετάσχω έστω και κατ΄ αυτόν τον τρόπο στο συνέδριο. Λυπάμαι γιατί δυστυχώς ανειλημμένες υποχρεώσεις εδώ στην Θεσσαλονίκη ήταν αδύνατον να μου επιτρέψουν να ταξιδέψω μέχρι τη Σαμοθράκη, αν και το ήθελα πάρα πολύ.

Κατ΄ αρχήν να ξεκαθαρίσω κάτι, επειδή είμαι ένας απ΄ αυτούς που πραγματικά θεωρώ ότι η δημοσιογραφία κυρίως είναι λειτούργημα κι όχι επάγγελμα –και το λέω γιατί όπως όλοι μας έχω διανύσει κι εγώ τα δικά μου χιλιόμετρα στη δημοσιογραφία, ξεκίνησα από δω από τη Θεσσαλονίκη κι έχω δουλέψει σχεδόν σε όλα τα Μέσα της Θεσσαλονίκης και σε κάποια αθηναϊκά Μέσα στα 27 χρόνια της δημοσιογραφικής μου πορείας πριν μπω στην πολιτική– κι αυτό που θέλω να πω είναι ότι πράγματι έχουν αλλάξει πάρα πολλά.

Έχουν αλλάξει πάρα πολλά γενικότερα στον τρόπο επικοινωνίας, και αυτό είναι το ένα το οποίο αξίζει τον κόπο να σημειώσουμε, και το δεύτερο είναι ακόμη και στον τρόπο με τον οποίον εμείς προσφέρουμε, εμείς οι δημοσιογράφοι, κι επιτρέψτε μου να θέτω την επαγγελματική μου ιδιότητα πιο πάνω από την πολιτική μου ιδιότητα, βεβαίως συνυπάρχουν αυτά τα δύο. Το λέω αυτό γιατί για μένα είναι πάρα πολύ σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε κάτι, πρώτον ότι ο κλασικός τρόπος επικοινωνίας –που όσοι ξεκινήσαμε από εφημερίδες και υπηρετήσαμε πολλά χρόνια τη δημοσιογραφία μέσα από τις στήλες των εφημερίδων, είχαμε μάθει να επικοινωνούμε διαφορετικά μέσα από το γραπτό λόγο– βεβαίως μετά με τα ηλεκτρονικά Μέσα Ενημέρωσης άλλαξαν τα πράγματα άρδην και τώρα πλέον και με το διαδίκτυο έχουμε έναν άλλο τρόπο επικοινωνίας, κι εδώ είναι ακριβώς και η δική μας τεράστια ευθύνη. Και ποια είναι αυτή; Επειδή απευθύνομαι σε επαγγελματίες συναδέλφους μέλη των Ενώσεων Συντακτών και είναι κάτι το οποίο απασχολεί και τις Ενώσεις, είναι ότι θα πρέπει πρώτα–πρώτα να επαναπροσδιορίσουμε την ιδιότητα του δημοσιογράφου.

Και το λέω αυτό γιατί δεν είναι δυνατόν ο καθένας, χρησιμοποιώντας και πολλές φορές και ψευδεπίγραφα την ιδιότητα ή την ταυτότητα του δημοσιογράφου, να λειτουργεί στο χώρο μας ανεξέλεγκτα. Το ανυπόγραφο κείμενο, το κείμενο το οποίο είναι ανεξέλεγκτο, το κείμενο το οποίο δε βασίζεται σε εξακριβωμένες πηγές ή πληροφορίες –και όταν λέω κείμενο εννοώ τον κάθε τρόπο με τον οποίον επικοινωνεί ένας δημοσιογράφος– όλο αυτό δημιουργεί πραγματικά πολλά προβλήματα. Και μιλώ για το χώρο μας γιατί; Γιατί νομίζω ότι αν εμείς δεν προστατεύσουμε και δεν περιχαρακώσουμε το χώρο μας –και εδώ πλέον με τη διπλή μου και τη θεσμική ιδιότητα του πολιτευόμενου πολίτη, εάν δε ζητήσουμε από την πολιτεία αυτή η περιχαράκωση να είναι όσο το δυνατόν πιο αυστηρή– φοβάμαι ότι υπάρχουν πάρα πολλοί κίνδυνοι να χαρακτηριστεί άρδην ο χώρος μας από πολλούς, επιπόλαια θα έλεγα ίσως τις περισσότερες φορές, ως ένας χώρος παραγωγής όχι ειδήσεων, αλλά ψευδών ειδήσεων ή κακών ειδήσεων, με την έννοια δηλαδή των μη ελεγμένων ειδήσεων.

Το λέω γιατί ζούμε στην εποχή που ο καθένας μπορεί να επικοινωνεί, μπορεί να φωτογραφίζει, μπορεί να κινηματογραφεί και να ανεβάζει οτιδήποτε στο διαδίκτυο, που είναι ένα ευρύτατα πλέον διαδεδομένο Μέσο Επικοινωνίας, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι τον καθιστά και δημοσιογράφο.

Οι κανόνες δεοντολογίας επομένως που ούτως ή άλλως υπάρχουν στο χώρο μας, μιλώ και για την Πανελλήνια Ομοσπονδία, μιλώ και για τις επιμέρους Ενώσεις, αυτό νομίζω ότι πρέπει να είναι ίσως το ευαγγέλιο για κάθε συνάδελφο, είτε εν ενεργεία επαγγελματία συνάδελφο –όσα χρόνια κι αν έχει στο χώρο– αλλά κυρίως για τους νεοεισερχόμενους συναδέλφους.

Γιατί ο καθένας χρησιμοποιεί την έννοια του δημοσιογράφου για να μπορεί να καλύπτεται πολλές φορές –τουλάχιστον μιλώ για μια ευτυχώς μικρή μερίδα ως τώρα, αλλά υπάρχει κι αυτή η μειοψηφία– να καλύπτεται πίσω από την ιδιότητα του δημοσιογράφου, για να μπορεί είτε να έχει πρόσβαση, είτε πολύ περισσότερο να έχει επιρροή λόγω της ιδιότητάς του, κάτι το οποίο είναι τελείως λανθασμένο.

Ξέρετε, κατάλαβα αυτό το οποίο έλεγαν για μας, ότι είμαστε η τέταρτη εξουσία, όταν πέρασα από την άλλη πλευρά κι όταν το 2000 πρωτοεξελέγην Βουλευτής, και από δημοσιογράφος που είχα απέναντί μου πολιτικούς, μετεβλήθην σε πολιτικό που είχα απέναντί μου –το απέναντί μου σχηματικά, έτσι;, όχι με την έννοια την εχθρική– απέναντί μου δημοσιογράφους. Τότε κατάλαβα πραγματικά τη δυνατότητα και την εξουσία που έχει ένας δημοσιογράφος, αλλά και το τεράστιο μέγεθος της ευθύνης. Θα μου πει κανείς περίμενες τότε να το καταλάβεις; Όχι, ασφαλώς και όχι, είναι όμως τελείως διαφορετικά να έχεις κι αυτές τις βιωματικές εμπειρίες.

Θέλω να πω δηλαδή έτσι κοντολογίς, για να μην καθυστερώ και να μην καθυστερώ και τις εργασίες του συνεδρίου, ότι επειδή μπήκαμε σε μία νέα εποχή και τώρα με την τεχνητή νοημοσύνη, που είναι και ένα από τα θέματα του φετινού συνεδρίου, με την τεχνητή νοημοσύνη θα αλλάξουν ακόμη περισσότερο τα πράγματα, εκεί νομίζω ότι εμείς πρέπει να περιχαρακώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο το χώρο μας.

Υπάρχουν από τη μία τα θεσμικά αιτήματα, τα οποία έχει η οικογένεια των δημοσιογράφων και είναι τα περισσότερα απ΄ αυτά πάρα πολύ σημαντικά. Υπάρχουν τα οικονομικά ζητήματα που επίσης είναι σημαντικά, θυμίζω τα παλαιότερα προβλήματα, αγγελιόσημο και τα λοιπά, όλα αυτά που τροφοδοτούσαν τα ταμεία μας, και βλέπουμε σήμερα τι γίνεται.

Πάνω απ΄ όλα όμως νομίζω ότι υπάρχει η ανάγκη να περιχαρακώσουμε το χώρο μας και να μπορέσουμε να προσδιορίσουμε εμείς οι ίδιοι –δε θα το κάνει κάποιος άλλος για μας, η πολιτεία θα έρθει θεσμικά να λειτουργήσει δίνοντας το πλαίσιο στο οποίο θα λειτουργήσουμε εμείς οι δημοσιογράφοι– αλλά πρώτα–πρώτα πρέπει εμείς να προσδιορίσουμε ποιος είναι και ποιος δεν είναι δημοσιογράφος, τι σημαίνει και τι επιτρέπεται να κάνει κανείς ως δημοσιογράφος –το επιτρέπεται όχι με την έννοια της λογοκρισίας αλλά με την έννοια της δεοντολογίας πάντοτε– και με αυτή την έννοια θεωρώ ότι όπως συμβάλλαμε και συμβάλλουμε τα μέγιστα κατ΄ αρχήν στην ίδια τη λειτουργία του πολιτεύματος –γιατί με την κριτική και με το σχολιασμό των δημοσιογράφων η εκάστοτε εξουσία, τα πολιτικά κόμματα, η δημοκρατία γενικότερα λειτουργεί πολύ καλύτερα, γιατί ξέρει ότι έχει να δώσει λόγο και ότι πρέπει να απαντήσει σε όλα αυτά– από την άλλη δεν πρέπει να επιτρέψουμε κάποιους να θεωρούν ότι κρατώντας το μικρόφωνο μιας τηλεόρασης, την πένα τους στον γραπτό λόγο, μπορούν να μεταβληθούν αυτόματα σε τιμητές της κοινωνίας, σε τιμητές των πάντων.

Ο ρόλος της δημοσιογραφίας είναι η Ενημέρωση, κατεξοχήν η έγκυρη ή έγκαιρη Ενημέρωση και με την έννοια αυτή ο δημοσιογράφος πρέπει να γνωρίζει και εκείνος τα δικά του όρια τα οποία τα ορίζει ο ίδιος και τα ορίζουν οι ίδιες οι οικογένειές μας.

Επιμένω σε αυτό, γιατί δυστυχώς πέρα από το γεγονός ότι έχουμε δει, έτσι, κάποια μελανά και αρνητικά φαινόμενα, σε αντίθεση με αυτό έχουμε κάποια λαμπρά παραδείγματα, κατ΄ αρχήν τώρα που μαίνονται οι δύο πόλεμοι στην καρδιά της Ευρώπης και στη Μέση Ανατολή, είμαστε πολύ υπερήφανοι γιατί βλέπουμε συναδέλφους μας κυριολεκτικά στην πρώτη γραμμή, διακινδυνεύοντας τη ζωή τους –όταν κανείς βγαίνει με κράνος και με αλεξίσφαιρο γιλέκο να μεταδώσει από την πρώτη γραμμή τις ειδήσεις, αυτό είναι κάτι που ξεφεύγει από τα όρια του επαγγελματισμού και πια επιτρέψτε μου να πω ότι εκτείνεται στα όρια του ηρωισμού– και χάρη σε αυτό που πάντοτε προσέφεραν οι δημοσιογράφοι, και δυστυχώς θρηνήσαμε και πολλά θύματα από τέτοιες αποστολές, κατάφερνε ο συμπολίτης μας, το κοινό να ενημερώνεται αμέσως από την πηγή των γεγονότων για ό,τι συνέβη κι αυτό είναι κάτι που πρέπει να το εξάρουμε, σε αντίθεση με τα προηγούμενα που είπα για τα αρνητικά φαινόμενα της δημοσιογραφίας.

Το δεύτερο που θέλω, και καταλήγω με αυτό, είναι να σας πω ότι επειδή η πολιτική δεν είναι επάγγελμα και δεν το αισθάνομαι ως επάγγελμα, είναι αποστολή, εγώ ήμουν δημοσιογράφος, παραμένω δημοσιογράφος και είμαι πολύ υπερήφανος που ανήκω σε μια ιστορική Ένωση όπως στην Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας–Θράκης, αλλά πέρα από αυτό θέλω να γνωρίζετε ότι ανάμεσά σας όσοι είμαστε στην μαχόμενη πολιτική προερχόμενοι από τους χώρους μας και τουλάχιστον εγώ δε θέλω να εκπροσωπήσω άλλους, μιλώ για τον εαυτό μου, είμαστε στη διάθεσή σας και το λέω αυτό και προς τον Πρόεδρο, προς το Προεδρείο, αλλά και συνολικά προς όλους τους συναδέλφους, εάν νομίζετε ότι οπουδήποτε μπορούμε να προσφέρουμε καλές υπηρεσίες, αυτό θα το κάνουμε. Προχθές εδώ στη Θεσσαλονίκη στο Μακεδονίας Θράκης ήταν ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ο Υφυπουργός ο Παύλος ο Μαρινάκης, συζητήσαμε και για θέματα δεοντολογίας των δημοσιογράφων, συζητήσαμε και για θέματα κυρίως, γιατί αυτό αφορούσε και στον κ. Μαρινάκη, κάποιων περιπτώσεων που πρέπει να αντιμετωπίσει άμεσα η πολιτεία. Αυτό είναι νομοθετικές πρωτοβουλίες που πρέπει να ληφθούν για ορισμένους συναδέλφους μας που θίγονται από προηγούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις που τους περιλαμβάνουν και αυτούς. Εννοώ δηλαδή διαφημίσεις και διαγωνισμούς που γίνονται και εμπλέκονται σε κάποιες εκπομπές δημοσιογράφοι, ενώ αυτό αφορά στην παραγωγή, αφορά στα κανάλια, αφορά στα Μέσα Ενημέρωσης και σαφώς όχι στους δημοσιογράφους.

Με αυτή λοιπόν τη λογική, θέλω να ξέρετε ότι είμαι κοντά στην οικογένειά μας, γιατί είμαι μέλος αυτής της οικογένειας και είναι μεγάλη μου τιμή που είμαι μέλος, και οτιδήποτε χρειαστείτε πραγματικά θα χαρώ προσφέροντας και το Υπουργείο που θα μπορούσε να φιλοξενήσει μία διοργάνωση και της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας μας αλλά και των επιμέρους Ενώσεων, θέλω να ξέρετε ότι μέσα στους στόχους που έχουμε βάλει, αν προλάβουμε –γιατί οι δικές μας θητείες είναι θητείες με λήξη πάντοτε, και ευτυχώς που είναι έτσι για τη δημοκρατία– θέλουμε να στραφούμε σε δύο πράγματα:

Το ένα είναι ότι εγώ βρίσκομαι σε κάποιες συζητήσεις για να κάνουμε ένα παλαιότερο όνειρο πραγματικότητα, μαζί με την Ένωση Συντακτών και ενδεχομένως και το πανεπιστήμιο, ένα Μουσείο Τύπου στη Θεσσαλονίκη, όχι όμως για τη Βόρειο Ελλάδα, αλλά για ολόκληρη την Ελλάδα. Το ένα είναι αυτό.

Και το δεύτερο, που θέλω να το γνωρίζετε συνάδελφοι, είναι ότι μιλήσαμε με τους συναδέλφους μας, μιλώ για τους σκιτσογράφους–γελοιογράφους, οι οποίοι σατιρίζουν με τον δικό τους τρόπο και κριτικάρουν την επικαιρότητα, αυτή τη στιγμή γίνεται μία πολύ σημαντική διοργάνωση στην Αθήνα και με τον Πρόεδρο της Ένωσής τους συζητήσαμε να μεταφέρουμε αυτή την έκθεση για τα 50 χρόνια από τη μεταπολίτευση και τη συμβολή του Τύπου μέσα από το πενάκι των σκιτσογράφων και των γελοιογράφων, να μεταφέρουμε αυτή την έκθεση και στην Θεσσαλονίκη, στο Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης, για να μπορέσουμε να συμβάλλουμε κι εμείς με αυτόν τον τρόπο όχι στην ενημέρωση του κοινού, αλλά καλύτερα στο να τιμήσουμε όλους εκείνους –είτε βρίσκονται εν ζωή είτε έχουνε φύγει από τη ζωή– που ήτανε στην πρώτη γραμμή και με το δικό τους τρόπο συνέβαλαν και στην Ενημέρωση, αλλά πάνω απ΄ όλα όπως επανέλαβα και προηγουμένως, στη λειτουργία της Δημοκρατίας.

Με αυτές λοιπόν τις σκέψεις χαιρετίζω το συνέδριό σας, ευχαριστώ για την ευκαιρία που μου δώσατε να παρέμβω έστω και διαδικτυακά, θέλω να στείλω θερμούς χαιρετισμούς σε όλους τους συμμετέχοντες συναδέλφους στην Σαμοθράκη μας που σήμερα γιορτάζει και τα ελευθέριά της, είναι συμπτωματικά δηλαδή και μια μέρα και εθνικού χαρακτήρα, αφού αυτό το νησί που έχουμε επιλέξει εμείς να κάνουμε τα συνέδριά μας και πολύ σοφά το επιλέξαμε, είναι σημαντικό ότι σήμερα γιορτάζει και την απελευθέρωσή του.

<u>Χαιρετισμός Ζωής Κωνσταντοπούλου, Προέδρου Πλεύσης Ελευθερίας (video)</u>

Καλημέρα σε όλες και όλους, εύχομαι καλή επιτυχία στο 18ο Πανελλήνιο Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης.

Σας το εύχομαι ως γυναίκα, πολιτική αρχηγός, βουλευτής, ακτιβίστρια, δικηγόρος, σας το εύχομαι όμως και ως εκείνο το παιδί που άκουγε τον ασύρματο της αστυνομίας στην αίθουσα σύνταξης στα Νέα, όπου εργαζότανε για πολλά χρόνια η μητέρα μου, και έγραφε το ρεπορτάζ, ως παιδί που ήθελε να γίνει δημοσιογράφος.

Σας το εύχομαι και ως παιδί που παρακολούθησε το 1ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο στη Σαμοθράκη, μαζί με τη μητέρα μου τη Λίνα Αλεξίου, και έχω πραγματικά πολύ γλυκιές, ζεστές και ζωντανές αναμνήσεις από αυτό το τόσο σημαντικό συνέδριο.

Εύχομαι οι εργασίες του συνεδρίου να αποδώσουν καρπούς, και θα ήθελα να σας συναντήσω και να ακούσω τα συμπεράσματα των συζητήσεων στα πολύ σημαντικά θέματα που έχετε επιλέξει. Τεχνητή νοημοσύνη, εργασιακές σχέσεις, κάλυψη των φυσικών καταστροφών, δημοσιογραφία και κάλυψη του πολιτισμού και του τουρισμού.

Υπάρχουνε πολλές ανάγκες στην ελληνική κοινωνία για ενημέρωση, για πληροφόρηση, για αλήθεια, και η αποστολή του δημοσιογράφου είναι ιερή, γι΄ αυτό και δημοσιογράφος δεν είναι ένα επάγγελμα, είναι λειτούργημα για την κοινωνία, για τη δικαιοσύνη, για την αλήθεια, για τα δικαιώματα, για τις ελευθερίες.

Το λέω με απόλυτη επίγνωση του ότι βρισκόμαστε σε μία περίοδο που οι αρχές του κράτους δικαίου απειλούνται, που η δημοσιογραφική ελευθερία επίσης βάλλεται, που η Ελευθερία του Τύπου

αμφισβητείται έμπρακτα και που οι εξουσίες επιχειρούν με πολλούς τρόπους να «κανοναρχίσουν», να ελέγξουν, να χειραγωγήσουν την Ενημέρωση.

Γι΄ αυτό και ο ρόλος του δημοσιογράφου είναι κομβικός, οι πολίτες ζητούν την αλήθεια, ζητούν να ενημερώνονται κι έχουν το δικαίωμα αυτό. Και οι δημοσιογράφοι, εσείς, μέσα σε αυτό το περιβάλλον πρέπει να μπορείτε ακώλυτα να ασκείτε την αποστολή σας. Σε μία εποχή όπου δημοσιογράφοι δολοφονούνται καθημερινά στη Γάζα, μεταφέροντας την είδηση του πολέμου και της γενοκτονίας.

Σε μία εποχή όπου ακόμη και η δικαιοσύνη παρεμβαίνει υπέρ της κυβέρνησης και κατά της αναζήτησης της αλήθειας. Σε μία εποχή όπου η ισότητα ανδρών και γυναικών, η ισότητα όλων των ανθρώπων είναι υπό έμπρακτη αμφισβήτηση. Σε μία εποχή όπου οι απλοί άνθρωποι, οι πολίτες, επιζητούν τρόπους συμμετοχής.

Θέλω να ευχηθώ αχειραγώγητη, ελεύθερη Ενημέρωση, θέλω να ευχηθώ να κατακτήσετε και να διεκδικείτε μέχρι να κατακτήσετε όλα εκείνα τα μέσα για την αξιοπρεπή άσκηση του λειτουργήματός σας. Θέλω να σας ευχηθώ καλές εργασίες, καλή δύναμη, και να σας πω με όλη μου την καρδιά ότι στην αποστολή για Ενημέρωση, για πληροφόρηση, για αλήθεια, για δικαιοσύνη, είμαι και θα είμαι συμπαραστάτης σας.

<u>Παρέμβαση Θεόδωρου Ρουσόπουλου, Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (video)</u>

Αγαπητοί φίλοι και πρώην συνάδελφοι εν τη δημοσιογραφία, σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση.

Βρίσκομαι στο Στρασβούργο όπου λίγο καιρό πριν ως Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης είχα τη χαρά να συμμετάσχω στην ψήφιση της 1ης Διεθνούς Σύμβασης για την τεχνητή νοημοσύνη και τους κινδύνους που μπορεί να προκύπτουν από την κακή χρήση της σε ζητήματα δημοκρατίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κράτους δικαίου.

Στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης μετέχουν 612 Βουλευτές από 46 χώρες. Συμμετέχω σε αυτήν από το 2019 και πολλές φορές είχα την ευκαιρία ως απλός βουλευτής και από τον περασμένο Ιανουάριο ως εκλεγμένος Πρόεδρός της, να διαπιστώσω ότι η ανάγκη προστασίας της ελεύθερης δημοσιογραφίας ήταν και είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος όλων ημών που εκπροσωπούμε τον παλαιότερο πολιτικό οργανισμό στην Ευρώπη.

Φέτος το Συμβούλιο της Ευρώπης συμπληρώνει 75 χρόνια ζωής, και η συμμετοχή σε αυτόν αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για οποιαδήποτε χώρα της ηπείρου μας θέλει να γίνει αργότερα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως πρωτοπόρος οργανισμός για τη Δημοκρατία, το Συμβούλιο της Ευρώπης ήταν και ο πρωτοπόρος παγκοσμίως οργανισμός στο θέμα της τεχνητής νοημοσύνης.

Τα αυτοματοποιημένα εργαλεία δημιουργίας κειμένων, εργασιών, ρεπορτάζ, σχολίων, αναλύσεων, τα εκατομμύρια κείμενα αναφοράς από τα οποία αντλεί η τεχνητή νοημοσύνη υλικό, αλλά και η ταχύτητα ανταπόκρισης των έξυπνων μηχανών, είναι ήδη παρόντα στην καθημερινότητα των μεγάλων δημοσιογραφικών συγκροτημάτων.

Η συγγραφή ήταν το πρώτο στάδιο, τώρα έχουμε ήδη περάσει σε ένα δεύτερο κι αυτό το δεύτερο αφορά την προσωποποίηση των ειδήσεων, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο στις ανάγκες του κάθε χρήστη.

Η άρνηση της πραγματικότητας δεν είναι η απάντηση, το στοίχημα είναι να δημιουργήσουμε αξιόπιστα εργαλεία ελέγχου γεγονότων, που αξιοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη, ώστε να καταπολεμηθεί η παραπληροφόρηση και να διασφαλίζονται οι κανόνες της δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

Παράλληλα η άνοδος της τεχνητής νοημοσύνης εγείρει ζητήματα εμπιστοσύνης, αξιοπιστίας και εν δυνάμει μπορεί να θέσει υπό απειλή την ίδια τη Δημοκρατία. Η διασπορά των λεγόμενων deep fake news και παραποιημένου περιεχομένου, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα παραγωγής πειστικών αλλά διαστρεβλωμένων αφηγήσεων, υπονομεύει την εμπιστοσύνη του κοινού στα Μέσα Ενημέρωσης και την πολιτική συμμετοχή.

Πώς όμως μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα είναι συμβατή με τις αρχές και τις αξίες μας; Προς αυτή την κατεύθυνση το Συμβούλιο της Ευρώπης εργάστηκε για την επίτευξη της σωστής ισορροπίας μεταξύ του μετριασμού των κινδύνων που ενέχει η τεχνητή νοημοσύνη και της πλήρους αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων που αυτή μπορεί να προσφέρει.

Έτσι το Συμβούλιο, όπως σας είπα στην αρχή της ομιλίας μου, συνέταξε και υιοθέτησε τη Σύμβαση Πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη τον Μάιο του 2024. Την πρώτη δηλαδή διεθνή νομικά δεσμευτική σύμβαση, διασφαλίζοντας ότι η ανάπτυξή της είναι συμβατή με την εντολή του, δηλαδή τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Αγαπητοί φίλοι, τα fake news, η προπαγάνδα όπως οι παλαιότερες γενιές ονομάζαμε, ήταν πάντοτε παρόντα στη ζωή των ανθρώπων σε οποιαδήποτε εποχή. Από την εποχή του Αλκιβιάδη, του Φρειδερίκου του Λοχία, του Γκέμπελς και όλων εκείνων που αξιοποίησαν την έλλειψη πρόσβασης των μαζών στις πηγές των ειδήσεων.

Η κλασική δημοσιογραφία, ο επαγγελματικός λόγος μας και η λογοδοσία, ήταν και θα είναι η μόνη σταθερά. Με την προσθήκη μιας ασφαλιστικής δικλείδας που πάντοτε ίσχυε, αυτό που σήμερα στα αγγλικά ονομάζεται media literacy δηλαδή αλφαβητισμός στα Μέσα. Αυτό σημαίνει πως όσο καλύτερα και πιο σφαιρικά διαβασμένος και ενημερωμένος είναι ένας πολίτης, τόσο λιγότεροι οι κίνδυνοι να παρασυρθεί.

Δυστυχώς κυριαρχεί η ευκολία της εικόνας στο διαδίκτυο και σε αυτό που κακώς ονομάζεται social media, αφού όπως πολλές φορές δημοσίως έχω υποστηρίξει τα λεγόμενα social media δεν είναι media, αλλά κοινωνική διασύνδεση. Media, Μέσα Ενημέρωσης είναι αυτά που απασχολούν επαγγελματίες δημοσιογράφους, υποχρεωμένους στη λογοδοσία έναντι των πολιτών αναγνωστών και όχι στην διασπορά χύδην απόψεων, που όσο σεβαστές κι αν είναι –γιατί κάθε άποψη πρέπει να είναι σεβαστή– δεν αποτελούν ειδήσεις, δεν αποτελούν ειδήσεις που ενημερώνουν τον κόσμο.

Η επαγγελματική δημοσιογραφία και η αξιοποίηση των γνώσεων, που σε πληθώρα υπάρχουν γύρω μας πλέον, είναι κατά την δική μου γνώμη η απάντηση στα όποια προβλήματα δημιουργήσει η κακή χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.

Σας ευχαριστώ και πάλι για την πρόσκληση, καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας.

<u>Χαιρετισμός Μανώλη Κουτουλάκη, Γενικού Γραμματέα Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής</u>

Ευχαριστώ πολύ, καλημέρα σε όλους. Εκ της ιδιότητας θα σας καλωσορίσω κι εγώ, είναι πολύ σημαντικό ότι αυτό το συνέδριο λαμβάνει χώρα σε ένα νησί.

Βρισκόμαστε εδώ και βρέθηκα εδώ εκπροσωπώντας τον Πρωθυπουργό στους εορτασμούς, σήμερα η Σαμοθράκη γιορτάζει όπως γνωρίζετε, και ήταν πολύ σημαντικό, ενημερώθηκα για την οργάνωση συνεδρίου, κυρίως αυτό που αντιλαμβάνομαι και δυο λόγια έτσι όχι τυπικά αλλά ουσιαστικά. Η αντίληψη του διαλόγου μεταξύ των επαγγελματιών –όπως είπε ο κ. Ρουσσόπουλος– της Ενημέρωσης είναι πάρα πολύ σημαντικό κι όταν αυτό λαμβάνει χώρα στην περιφέρεια, στην «επαρχία», όπως πολλές φορές δεν ξέρω αν είστε δημοσιογράφοι που εδρεύετε στην Αθήνα το λέτε, το λέμε στο δημόσιο λόγο πολλές φορές. Αυτό ενοχλεί ξέρετε καμιά φορά, η έννοια της «επαρχίας». Εμείς είμαστε πολύ υπερήφανοι επαρχιώτες, αλλά με την πολύ θετική έννοια, ότι η ελληνική περιφέρεια έχει να δώσει. Τα ελληνικά νησιά, επιτρέψτε μου να πω, είναι ιδιαίτεροι τόποι της χώρας μας, που απαιτούν μία προσοχή πρώτα από το κράτος, αλλά και ο τρόπος με τον οποίον απευθυνόμαστε ή απευθύνεστε και εσείς στο δημόσιο λόγο σας, έχει μεγάλη αξία για τους νησιώτες.

Επομένως αντί χαιρετισμού και όχι παραίνεσης, επ΄ ουδενί, θα έλεγα ότι αξίζει να αναδεικνύουμε τις ιδιαιτερότητες των τόπων, τις ιδιαίτερες ανάγκες, με έναν τρόπο που και ο κόσμος θα ενημερώνεται για να αντιληφθεί την διαφορετικότητα των νησιωτών.

Αυτό το οποίο είναι αυτονόητο για την κεντρική ενδεχομένως Ελλάδα, την ηπειρωτική Ελλάδα, δεν είναι καθόλου αυτονόητο για τους νησιώτες, είτε αυτό αφορά τη γεωγραφική απομόνωση, που

από μόνη της έχει δημιουργήσει ταυτότητα, και αυτή η ταυτότητα πρέπει να επικοινωνηθεί, είτε αφορά την πολιτική επικαιρότητα, είτε αφορά την επικαιρότητα στα θέματα του πολιτισμού, την επικαιρότητα στα θέματα του τουρισμού, αλλά και ένα σωρό άλλες θεματικές ενότητες που αφορούν τον κόσμο και είναι δική σας εξειδίκευση.

Και επίσης να εξάρω, βλέποντας και στο πρόσωπό σας βέβαια, τώρα σας είδα, αλλά και πάρα πολύ κόσμο ότι έχουνε ανάγκη και οι συνάδελφοί σας στην Περιφέρεια της στήριξης. Τα περιφερειακά Μέσα –ελπίζω να μην είμαι εκτός θέματος, αλλά λέω αυτό που νοιώθω κι αυτό που πιστεύω κι αυτό που βλέπω– έχουν ανάγκη ενός υψηλού επιπέδου Ενημέρωσης. Κάνουν τον δικό τους αγώνα, και τα Μέσα και αυτοί που εργάζονται για τα Μέσα, και αξίζει τον κόπο να έχουμε περισσότερη όσμωση του κέντρου και της Περιφέρειας και σε αυτό το σκοπό, γι΄ αυτό και το συνέδριο έχει την αξία του και συγχαρητήρια για την περιφερειακότητά του.

Καλή επιτυχία, καλή δύναμη, εδώ η Σαμοθράκη έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες με τις δικές της Θερμοπύλες που φυλάσσει. Κάθε τόπος ξεχωριστός, κρατήστε αυτό, η διαφορετική ταυτότητα που αξίζει και ειδικής αντιμετώπισης και στο κομμάτι της επικοινωνίας και ειδικά όταν αυτό αφορά και εθνικά θέματα, γιατί η νησιωτικότητα δεν είναι κάτι που επιδέχεται πολιτικών παρεμβάσεων, είναι εθνική πολιτική όπως πολύ συχνά λέμε στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και ως τέτοια πρέπει να την αντιμετωπίζουμε.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, να είστε καλά.

<u>Χαιρετισμός Χρήστου Δερμεντζόπουλου, βουλευτή Έβρου</u>

Καλημέρα κι από μένα, ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία, θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές, στην Περιφέρεια και τον Περιφερειάρχη μας τον κ. Τοψίδη.

Η αλήθεια είναι ότι είναι μία σημαντική μέρα και για τη Σαμοθράκη, καθώς όλοι όπως γνωρίζετε –έχουμε και το Γενικό Γραμματέα– γιορτάζει η Σαμοθράκη και νομίζω ότι πρωτοβουλίες όπως η σημερινή, είναι το 18ο Συνέδριο, είναι πολύ σημαντικές.

Προφανώς σεβόμαστε το ρόλο του δημοσιογράφου, την αποστολή που επιτελεί, και η πολιτεία οφείλει να είναι δίπλα τους, να είναι δίπλα και στην κριτική τους και εμείς επιζητούμε την αυστηρή κριτική.

Και θα ήθελα να συνεχιστεί για πολλά ακόμα χρόνια, κ. Περιφερειάρχη, το συγκεκριμένο συνέδριο, γιατί όντως γίνεται μία πολύ σημαντική όσμωση και η Περιφέρεια το έχει ανάγκη.

Καλές εργασίες εύχομαι σε όλους, καλή επιτυχία.

<u>Χαιρετισμός Σταύρου Κελέτση, βουλευτή Έβρου</u>

Κύριε Γενικέ, κυρίες και κύριοι και, κυρίως, αγαπητοί προσκεκλημένοι–μέλη του συνεδρίου, σας καλωσορίζουμε στη Σαμοθράκη, εγώ και ως Σαμοθρακίτης σας καλωσορίζω στο νησί μας, και μάλιστα μία τόσο σημαντική μέρα όπως είναι η σημερινή, μιας και η Σαμοθράκη όπως ξέρετε γιορτάζει τα 112 χρόνια από την απελευθέρωσή της.

Ξέρετε, το δημοσιογραφικό συνέδριο –που ξεκίνησε από τη δεκαετία του ΄90– το παρακολουθούσα όλα αυτά τα χρόνια με διαφορετικές ιδιότητες. Πάντοτε υπήρχε κι ένας προβληματισμός, αξίζει τον κόπο να γίνεται αυτό το συνέδριο στο νησί; Αξίζει τον κόπο να σπαταλούνται κάποια χρήματα από…, όποιος φορέας τότε χρηματοδοτούσε, προκειμένου τόσοι δημοσιογράφοι να μετακινούνται από την υπόλοιπη χώρα και να έρχονται εδώ για να …, τέλος πάντων για να προβληματίζονται και πάνω στο θέμα της άσκησης του επαγγέλματος, αλλά και σε άλλα εξειδικευμένα θέματα και που με πολύ χαρά βλέπω τη θεματολογία σας φέτος η οποία είναι πολύ σημαντική, αυτό για την τεχνητή νοημοσύνη και όχι μόνο, για την δημοσιογραφία στο θέμα της διαχείρισης των κρίσεων, αλλά και τα δικά σας τα εσωτερικά ζητήματα.

Σας λέω λοιπόν, ως Εβρίτης και ως άνθρωπος που ασχολείται με τα κοινά εδώ στην περιοχή, ότι σε αυτό το συνέδριο η Σαμοθράκη οφείλει πάρα πολλά. Γιατί ήταν το συνέδριο που έβγαλε τη Σαμοθράκη από την αφάνεια. Ήταν ένα νησί του Βορείου Αιγαίου, απομακρυσμένο, δύσκολα προσβάσιμο, που οι περισσότεροι δεν το γνώριζαν. Κι εγώ αυτή την εμπειρία την ήξερα από τη δεκαετία του ΄80 που ήμουν φοιτητής στην Αθήνα, δεν την ξέρανε τη Σαμοθράκη.

Μέσα από αυτό το συνέδριο η Σαμοθράκη απέκτησε πολλούς φίλους, φανατικούς οπαδούς, και ανθρώπους που έγραψαν σε διάφορα έντυπα –κυρίως τότε υπήρχανε τα έντυπα που ήταν οι εφημερίδες τα περιοδικά– αλλά και αργότερα και σε ηλεκτρονικά, για τις ομορφιές της Σαμοθράκης για το περιβάλλον της Σαμοθράκης, για την ιδιαιτερότητα του νησιού, και όλο αυτό πραγματικά έδωσε μια υπεραξία στο νησί, την οποίαν την απολαμβάνει τα τελευταία χρόνια.

Γι΄ αυτό λοιπόν είμαι χαρούμενος που ξαναξεκίνησε η λειτουργία, εν πάση περιπτώσει, το να γίνεται και πάλι ο θεσμός αυτός, το συνέδριο στη Σαμοθράκη. Εγώ πλέον είμαι οπαδός του να γίνεται, ας μη γίνεται κάθε χρόνο ας γίνεται κάθε δύο χρόνια, αλλά εν πάση περιπτώσει πρέπει να γίνεται. Προσέφερε και προσφέρει στο νησί και μπορεί να προσφέρει πολλά περισσότερα και στο μέλλον.

Σας ευχαριστούμε για την παρουσία σας όλους και κυρίως αυτούς που ήρθατε από μακριά, εύχομαι καλές εργασίες και παραγωγικές στο συνέδριό σας και να ξέρετε ότι σας παρακολουθούμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον πάντα.

Να είστε καλά.

<u>Χαιρετισμός Θανάση Βίτσα, Δημάρχου Σαμοθράκης</u>

Κατ΄ αρχάς συγνώμη για τη διακοπή που σας κάνουμε στις εργασίες σας. Λόγοι ανωτέρας βίας, ξέρετε, η απελευθέρωση, οι εκδηλώσεις, μας οδήγησαν στο να απευθύνουμε το χαιρετισμό ετεροχρονισμένα κάπως, κάπως πιο αργά από αυτό που συνηθίζεται.

Κυρίες και κύριοι, εκλεκτές προσκεκλημένες και προσκεκλημένοι, είναι μεγάλη η χαρά και η τιμή μας που σας φιλοξενούμε στα πλαίσια του Δημοσιογραφικού Συνεδρίου, θεσμό που επιβιώνει χάριν των προσπαθειών του Περιφερειάρχη της Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης και των άλλων μελών της Περιφερειακής Αρχής, μετά από το προηγούμενο, το 2022, χάριν της τότε Περιφερειακής Αρχής. Η αρχή του χάνεται στη δεκαετία του ΄90.

Δυο λόγια επιτρέψτε μου, έχω την τιμή να εκπροσωπώ αυτόν τον τόπο και θα σας απασχολήσω για δυο–τρία λεπτά. Η Σαμοθράκη είναι ένας τόπος μοναδικός, με βαθιές ρίζες στην ιστορία, τόπος γνωστός και άγνωστος ταυτόχρονα, νησί που απωθεί και έλκει. Σε αυτόν τον ορεινό –κατά κανόνα– τόπο, νοιώθεις τη νησιωτικότητά του μόνο αν στρέψεις το βλέμμα στη θάλασσα. Σε αυτό λοιπόν το νησί ζουν επί χιλιάδες χρόνια άνθρωποι, άδειασε και ξανά κατοικήθηκε πολλές φορές στο πέρασμα του χρόνου.

Πιστεύω πως δεν είναι αναγκαίο να αναφερθώ στην αρχαία ιστορία της, αντ΄ αυτού σας προτείνω μια επίσκεψη έστω και σύντομη στο ανακαινισμένο αρχαιολογικό μας μουσείο, που σας προσφέρει ο Δήμος Σαμοθράκης αύριο –να ενημερωθείτε για όσους θέλετε να πάτε στο μουσείο και στον αρχαιολογικό χώρο.

Η φύση του νησιού μας λοιπόν είναι ιδιαίτερη. Σίγουρα με την πρώτη ματιά αντιληφθήκατε ότι δεν βλέπετε αυτό που γνωρίζατε ως εικόνα, μέση εικόνα του ελληνικού νησιού. Σε μία περίμετρο λοιπόν 59 χιλιομέτρων υψώνονται 1611 μέτρα βουνό.

Δεν έχει εξελιχθεί τουριστικά, τουλάχιστον στους αριθμούς, είναι προορισμός με έντονο εναλλακτικό πρόσημο, μια μορφή τουρισμού υπαρκτή μεν ως προς τη ζήτηση, αλλά χωρίς πρόβλεψη από την ελληνική νομοθεσία ως προς τα καταλύματα.

Να λοιπόν ένα αίτημά μας, στο οποίο μπορείτε να μας υποστηρίξετε. Σήμερα το φαινόμενο αυτό το βιώνουμε με ένα προβληματικό τρόπο, ενώ θα μπορούσαμε να το βιώσουμε με ένα πολύ καλό τρόπο.

Η κτηνοτροφία μας έχει παραγωγή, είναι γνωστό το κατσικάκι της Σαμοθράκης, απασχολεί μεγάλο ποσοστό του ντόπιου δυναμικού, έστω και στα όρια της επιβίωσης. Αντίθετα με τους λιγοστούς γεωργούς και ψαράδες, οι οποίοι εγκαταλείπουν το επάγγελμα.

Λίγες μέρες πριν πουλήθηκε η τελευταία ψαρότρατα της Σαμοθράκης –για μας είναι γεγονός!–, δεν θα υπάρχουν πλέον αφρόψαρα Σαμοθράκης, σαρδέλα Σαμοθράκης από δω και πέρα. Ειδικά για τους φτωχοποιημένους αλιείς μας έπονται κι άλλες δυσκολίες, με την υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος που θα επέλθει μετά την εγκατάσταση δύο μεγάλων αιολικών πάρκων στη θαλάσσια περιοχή της. Ονομάζονται υπεράκτια, αλλά στην πραγματικότητα είναι παράκτια.

Με πρόσφατο ομόφωνο ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου, δηλώσαμε την αντίθεσή μας, δεν είμαστε αντίθετοι στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πιστεύουμε όμως ότι αυτές οι εγκαταστάσεις πρέπει να είναι σε μεγέθη τέτοια και σε χώρους κατάλληλους, ώστε να μην επιφέρουν συντριπτική αλλοίωση στο περιβάλλον. Εξάλλου αυτή είναι η περιουσία μας, το απόθεμά μας για το μέλλον.

Κυρίες και κύριοι, η καλύτερη προϋπόθεση επιβίωσης σε αυτό το νησί είναι ο σεβασμός στο φυσικό–πολιτισμικό περιβάλλον του. Ναι, επιδιώκουμε τις βασικές υποδομές, ναι, επιθυμούμε την ανάπτυξη υπό όρους, επιδιώκουμε να καταστήσουμε τον τόπο μας ελκυστικό ως ανάχωμα στη δημογραφική συρρίκνωσή του.

Η νησιωτική και όχι μόνο Ελλάδα πληθυσμιακά καταρρέει. Είναι μέσα Οκτώβρη και αν σας δοθεί η δυνατότητα μίας σύντομης περιήγησης στους οικισμούς θα καταλάβετε τι εννοώ.

Απευθύνομαι σε λειτουργούς της δημόσιας Ενημέρωσης. Η συνάντησή σας εδώ έχει πολύ ενδιαφέρουσα θεματολογία. Εμείς, οι εκτός του επαγγέλματός σας, εμείς που «μαθαίνουμε» εντός εισαγωγικών ή μαθαίνουμε εκτός εισαγωγικών από εσάς, εκτός από ότι αυτονόητα σεβόμαστε τα εργασιακά σας και συμβολικά έστω σας καταθέτουμε την υποστήριξή μας, για το θέμα της κάλυψης των διαχειρίσεων κρίσεων από φυσικές καταστροφές και ζώντας την εμπειρία εδώ τοπικά το 2017, ομολογώ ότι σας θεωρούμε και σας θεωρούσαμε αρωγούς.

Για το άλλο θέμα της πολιτιστικής δημοσιογραφίας και του τουρισμού, η δημοσιογραφία μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος ενός τόπου, ενισχύοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και προωθώντας την αυθεντική εμπειρία που αυτός προσφέρει.

Έτσι η Σαμοθράκη μπορεί να αποτελέσει έμπνευση για τις συζητήσεις σας, είναι ένα παράδειγμα του πώς μπορεί να γίνει η διαχείριση με τις σύγχρονες προκλήσεις, με σεβασμό στην ιστορία, στην κοινωνία και στο περιβάλλον.

Για την τεχνητή νοημοσύνη και τη δημοσιογραφία, το ερώτημα είναι πως η τεχνολογία μπορεί να λειτουργήσει χωρίς να θυσιάσει τις θεμελιώδεις αρχές της Ενημέρωσης.

Αυτά με τα μάτια ενός μη ειδικού, η ουσία θα αναλυθεί από σας πολύ καλύτερα.

Με τις σκέψεις αυτές σας ευχαριστούμε για την παρουσία σας στο νησί μας και σας ευχόμαστε καλή επιτυχία με σεβασμό στο λειτούργημά σας.

Ευχαριστώ πολύ.

Δεύτερο πάνελ

Συντονιστής: Γιώργος Γαβαλάς, Β' Αντιπρόεδρος ΕΣΗΕΑ

Να 'στε καλά! Κύριε Περιφερειάρχη, κα Αντιπεριφερειάρχη, κ. Περιφερειάρχη Έβρου, κύριοι Βουλευτές, κ. Δερμετζόπουλε, κ. Κελέτση, κ. Γραμματέα Νησιωτικής Πολιτικής, κ. Δήμαρχε της Σαμοθράκης, κ. Πρόεδρε της Ομοσπονδίας, κα Πρόεδρε της ΕΣΗΕΑ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζουμε στην ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στη δουλειά μας; Επηρεάζεται ο παράγων εμπιστοσύνη του δημοσιογράφου; Είναι μερικά από τα ερωτήματα που μας απασχολούν.

Έτσι, για να συνοψίσουμε τι έγινε μέχρι τώρα, ο καθηγητής του MIT ο κ. Μπλέτσας, είπε ότι υπάρχουν περισσότερα κατά, παρά υπέρ. Όχι καλοί δημοσιογράφοι φαίνονται καλοί γραφιάδες μέσω της τεχνητής νοημοσύνης, θα το χρησιμοποιούμε όμως είπε γιατί φαίνεται ότι γράφουν καλύτερα.

Να εκπαιδεύσουμε, μας πρότεινε, τον κόσμο να ελέγχει την πηγή της πληροφορίας και όχι ποιος είπε τι. Σε αυτό μάλιστα συμφώνησε και η καθηγήτρια, η κα Βάλια Καϊμάκη.

Ο καθηγητής του ΑΠΘ, ο κ. Βέγλης, μας παρουσίασε τον τρόπο χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης και είπε ότι ο άνθρωπος να παραμένει στον έλεγχο των συνολικών εργασιών.

Ανεξαρτησία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης από μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, και μας είπε ότι είναι κάτι που σημείωσε σχετικά με τον άνθρωπο και η κα Σωτηράκου και ο Σωτήρης ο Τριανταφύλλου, αλλά και ο Ανδρέας ο Παναγόπουλος. Τέλος ο Σωτήρης ο Τριανταφύλλου συνέδεσε το ακαδημαϊκό κομμάτι με την αντιμετώπιση της τεχνητής νοημοσύνης.

Να έρθουμε λοιπόν στη χρήση των εργαλείων της τεχνητής νοημοσύνης από τους ίδιους τους χρήστες της δουλειάς μας, που είμαστε εμείς οι δημοσιογράφοι.

Θα ήθελα να καλέσω στο πάνελ δύο από τους συντελεστές οι οποίοι είναι παρόντες, τον κ. Γιάννη Αναστασίου ο οποίος είναι Αντιπεριφερειάρχης Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Εξυπηρέτησης του Πολίτη Περιφέρειας Θεσσαλίας, καλώς ήρθατε.

Και βεβαίως τη συνάδελφο την Κάτια την Τσιμπλάκη, η οποία θα μας παρουσιάσει τη διπλωματική της εργασία και τα συμπεράσματα απ΄ αυτή.

<u>Θάνος Σαρρής, Διευθυντής Gazzetta.gr</u>

Καλησπέρα, ελπίζω να είστε καλά.

Με συγχωρείτε λίγο για πιθανόν περίεργους θορύβους που ακούσετε, είμαι σε εξωτερικό χώρο γιατί είμαι εκτός Αθήνας για δουλειά, κι αυτός είναι και ο λόγος που δεν μπορούσα να είμαι εκεί και να ακούσω τα όσα ενδιαφέροντα έχουν ειπωθεί μέχρι στιγμής.

Εγώ θα ήθελα να σας μιλήσω λίγο για τον τρόπο που εμείς στο news room του Gazzetta έχουμε αρχίσει και χρησιμοποιούμε την τεχνητή νοημοσύνη και για κάποιες υλοποιήσεις που έχουμε κάνει.

Αρχικά άκουσα πολύ ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις σχετικά, έτσι λίγο, με τη δεοντολογία και την ηθική της τεχνητής νοημοσύνης στη δουλειά μας και είναι πραγματικά νομίζω πρωτόγνωρο για όλους όλο αυτό που συντελείται τελευταία. Είναι κάτι το οποίο αλλάζει πάρα πολύ γρήγορα, καλούμαστε να προσαρμοστούμε με όλες τις ανησυχίες που μπορεί να υπάρχουν, προτού όμως περάσω σε αυτά θα ήθελα να μιλήσω λίγο για κάποια εργαλεία που εμείς χρησιμοποιούμε και για κάποιες έτσι υλοποιήσεις που έχουμε κάνει στο κομμάτι της ψηφιακής δημοσιογραφίας, το digital, προκειμένου να ενισχύσουμε γενικότερα το δημοσιογραφικό περιεχόμενο, όσο κι αν δε μου αρέσει αυτή η λέξη, περιεχόμενο, αλλά για να γινόμαστε περισσότερο κατανοητοί.

Σε πρώτη φάση θα ήθελα να σας μιλήσω για τα ηχητικά blogs που έχουμε δημιουργήσει –αυτό έχει γίνει με την γραπτή συναίνεση των αρθρογράφων του Gazzetta– όπου ουσιαστικά το κείμενο το οποίο στέλνουν και ανεβαίνει στη στήλη τους, το άρθρο τους, μετατρέπεται αυτόματα σε ηχητικό με τη φωνή τους. Έχουν δηλαδή ηχογραφήσει ήδη τη φωνή τους, έχουν παραχωρήσει ήδη το δικαίωμα της φωνής τους και χωρίς να πρέπει να κάνουν μία ξεχωριστή ηχογράφηση, για podcast ας πούμε, μέσα σε λίγα λεπτά με την υλοποίηση που έχουμε κάνει μέσω του eleven lapsed tool, ο χρήστης μπορεί όχι απλά να διαβάσει το άρθρο αλλά να πατήσει κι ένα play και να το ακούσει, είτε βρίσκεται στο αυτοκίνητό του, είτε προτιμά καλύτερα αυτή τη μορφή αφήγησης ας πούμε.

Όλο αυτό μας δίνει και τη δυνατότητα να ανεβάσουμε συγκεκριμένα ηχητικά clips και στα social media, να φτιάξουμε ιστορίες, να φτιάξουμε κάποια μικρά reads ας πούμε στις πλατφόρμες, προ-

κειμένου να γίνεται η διάχυση του περιεχομένου και εκεί, και παράλληλα να λειτουργεί όλο αυτό ως traffic driver για το άρθρο, που είναι ουσιαστικά η πηγή του συγκεκριμένου περιεχομένου.

Μία άλλη χρήση που εμείς κάνουμε από την πρώτη στιγμή που ουσιαστικά άρχισαν να γίνονται διαδεδομένα τα συγκεκριμένα εργαλεία, είναι στα εικαστικά μας. Έχουμε την τύχη να έχουμε έναν πάρα πολύ καλό και έμπειρο designer, το Χρήστο το Ζωίδη, ο οποίος δημιουργεί πάρα πολύ και στο χέρι, είναι και σκιτσογράφος και ουσιαστικά από την πρώτη στιγμή κατάλαβε ότι τα AI tools μπορούν να είναι βοηθητικά για εκείνον και όχι να τον αντικαταστήσουν. Επομένως κάνει μια πολύ ωραία υβριδική χρήση δικών του έργων και έργων και έργων που παράγονται από το AI. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που θα ήθελα να σας δώσω γι΄ αυτό είναι, τη δεύτερη επέτειο της δολοφονίας του Άλκη Καμπανού αποφασίσαμε και ψάχναμε να κάνουμε κάτι διαφορετικό, προκειμένου έτσι να στείλουμε το δικό μας μήνυμα, και αποφασίσαμε να κάνουμε για πρώτη φορά ένα ψηφιακό, ένα digital comic. Οπότε έγραψα εγώ το σενάριο, φτιάξαμε τα κείμενα, φτιάξαμε τους χαρακτήρες, η υλοποίησή του όμως ήταν τεράστια και δε θα προλαβαίναμε να το κάνουμε, οπότε έφτιαξε ο Χρήστος όλους τους χαρακτήρες στο χέρι, τους πέρασε μέσα στον υπολογιστή και στη συνέχεια μέσω των διαφόρων εργαλείων AI χρησιμοποίησε…, δημιούργησε τα backgrounds ψηφιακά και ο ίδιος μετά, χεράτα που λέμε, τοποθέτησε τους χαρακτήρες στα backgrounds.

Το αποτέλεσμα ήταν πάρα πολύ καλό και στο εικαστικό κομμάτι, αλλά και στο story telling. Όλο αυτό στη συνέχεια το μετατρέψαμε και σε βίντεο.

Άλλες χρήσεις που κάνουμε που μας έχουν βοηθήσει πάρα πολύ, προκειμένου να αποφευχθεί αυτό που λέμε η λάντζα, είναι για υποτιτλισμό, όπου είναι πάρα πολύ κοντά και στα ελληνικά, ακόμα κι αν του δώσεις μία γλώσσα η οποία δεν είναι ελληνική βγάζει υπότιτλους στα ελληνικά με πολύ μεγάλη ακρίβεια. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που θα σας δώσω είναι μία συνέντευξη που έκανα εγώ ενός Ιταλού με βίντεο στο κινητό, την έστειλα απευθείας χωρίς να γνωρίζω και την απάντησή του, την έστειλα απευθείας στον editor μας, χρησιμοποίησε το AI tool, του έβγαλε υπότιτλους στα ελληνικά, βγήκε απευθείας το περιεχόμενο στο instagram και στις λοιπές πλατφόρμες.

Το χρησιμοποιούμε λοιπόν πάρα πολύ για υποτιτλισμό, το χρησιμοποιούμε επίσης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μεγάλα βίντεο, να καταλάβει μόνο του ποια κομμάτια μπορεί να έχουν engagement με το κοινό και να τα κόψει σε μονόλεπτα reels, προκειμένου να είναι σύμφωνα με τον αλγόριθμο των social media, και διάφορες άλλες χρήσεις. Κοιτάμε τελευταία…, κάνουμε κάποιους πειραματισμούς και στο κομμάτι του βίντεο, τόσο με κάποια avatars, πάντα φυσικά με τη συμφωνία των δημοσιογράφων και τη χορήγηση των ανθρώπων που θα είναι σε αυτά, είτε για τη δημιουργία κάποιων backgrounds, προκειμένου να μπορούμε να παράγουμε γρήγορα κάποιες τοποθετήσεις κάποια σχόλια αμέσως μετά τους αγώνες ή αμέσως μετά από ένα σημαντικό γεγονός, χωρίς να χρειαζόμαστε να έχουμε το στούντιο διαθέσιμο. Είμαστε στο πειραματικό στάδιο σε αυτό.

Σας τα λέω όλα αυτά γιατί το AI δεν είναι απλά ένα εργαλείο, δεν είναι απλά το ChatGPT ή το gemini, νομίζω ότι μπορεί να μας βοηθήσει στο κομμάτι της digital δημοσιογραφίας σε πάρα πολλές χρήσεις. Το σημαντικό είναι να καταλάβουμε ότι είναι απλά ένας assistant, δεν είναι κάτι το οποίο πρέπει να αφεθούμε πάνω του, ούτε κάτι το οποίο το χρησιμοποιούμε για να αντικαταστήσει τους ανθρώπους, τουλάχιστον στην προκειμένη μορφή του, γιατί όπως είπα και στην αρχή είναι κάτι που αλλάζει πάρα πολύ γρήγορα.

Όσον αφορά το κείμενο, εγώ προσωπικά δεν θα του έδινα ποτέ τη δυνατότητα να παράξει πρωτογενές περιεχόμενο, αλλά και πάλι η δική μας λογική είναι να λειτουργεί συμπληρωματικά. Ένα παράδειγμα είναι το notebook, του οποίου μπορείς να του δώσεις αρχεία, όταν κάνεις μια έρευνα να του δώσεις υλικό που μαζεύεις και στη συνέχεια να μιλάς μαζί του όπως μιλάς με το ChatGPT, να του κάνεις κάποια ερώτηση και να σου βγάζει δεδομένα. Ή να το ταΐσεις με pdfs να σε βοηθήσει να εξάγεις κάποια συμπεράσματα, μπορείς να το χρησιμοποιήσεις πάρα πολύ για data, μπορείς να το χρησιμοποιήσεις για μεταφράσεις, μπορείς να το χρησιμοποιήσεις για χίλιους δυο σκοπούς, αλλά στην

τελική εγώ αυτό που νομίζω είναι ότι πρέπει να παίρνεις αυτό που σου δίνει και να το επεξεργάζεσαι, όχι να παίρνεις μασημένη τροφή.

Επίσης είναι σημαντικό το ότι είναι βασικό ο τρόπος που του δίνεις τις εντολές, το prompting που ειπώθηκε και πριν, ένα καλό prompt –αν μάθεις να κάνεις prompt– αλλάζει τελείως το αποτέλεσμα που θα σου δώσει, όπως είναι πολύ σημαντικός και ο συνδυασμός εργαλείων, δηλαδή το ότι θα δώσεις κάτι στο ChatGPT και θα σου βγάλει κάτι, είναι τελείως διαφορετικό από το να χρησιμοποιήσεις στην αρχή το gemini, να χρησιμοποιήσεις κάποιο εργαλείο στο οποίο του δίνεις τη βιβλιογραφία και σου βγάζει, στη συνέχεια θα το βάλεις στο ChatGPT, στη συνέχεια θα το βάλεις σε κάποιο άλλο εργαλείο και το αποτέλεσμα που θα πάρεις είναι πολύ καλύτερο.

Αυτά ήθελα να πω εγώ, νομίζω ότι πρέπει όλοι να έχουμε στο μυαλό μας ότι η δεοντολογία είναι κάτι το οποίο εξαρτάται από εμάς, ο τρόπος που λειτουργούμε δεοντολογικά στη δουλειά μας πρέπει να είναι αντίστοιχος με τον τρόπο που λειτουργούμε με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. Όσο υπάρχει αυτό, νομίζω ότι είμαστε καλά.

Αντώνης Φουρλής, Διευθυντής Huffington Post

Λοιπόν για να μην τρώω χρόνο και να λειτουργήσω με δημοσιογραφικό ένστικτο, παίρνω κατευθείαν τη σκυτάλη, θα προσπαθήσω να δείξω πολύ γρήγορα παραδείγματα, δύο–τρία παραδείγματα του τι, εν πάση περιπτώσει, εφαρμόζουμε στη Huffington αντίστοιχα ως δύο–τρία εργαλεία, και μετά θα βάλω το συμπέρασμα με βάση αυτά.

Οπότε, πάω να μοιράσω οθόνη νομίζω, πρέπει να δοκιμάσω να μοιράσω οθόνη, να δω αν μπορώ να το κάνω ή δεν μπορώ, φοβάμαι ότι μπορεί και να μην μπορώ. Οκ δεν πειράζει, αναγκαστικά θα κάνω μια πολύ συντομότερη περιγραφή.

Λοιπόν, μιλώντας για τη Huffington τουλάχιστον, για τη Huffington Post η οποία έχει την ιδιαιτερότητα να είναι ένα Μέσο Ενημέρωσης που έχει μητρική εταιρεία, να το πω έτσι, στις Ηνωμένες Πολιτείες. Άρα η τεχνολογία μοιραία μας έρχεται από εκεί και είναι θα έλεγα εγώ λίγο πιο προχωρημένη ενδεχομένως από τα εργαλεία που χρησιμοποιούμε στην Ελλάδα.

Η Huffington έχει εφαρμόσει το μοντέλο της τεχνητής νοημοσύνης ήδη στις Ηνωμένες Πολιτείες σε δύο βασικά εργαλεία. Το ένα είναι ότι έχει δημιουργήσει μία στήλη η οποία είναι αποκλειστικά αποτέλεσμα τεχνητής νοημοσύνης –αλλά νομίζω όπως έχει νόημα στις Ηνωμένες Πολιτείες δύσκολα θα είχε νόημα στην Ελλάδα– που κάνει το εξής απλό: επιλέγει 24 ώρες το 24ωρο, αυτά μέσα στην εβδομάδα προφανώς πάντοτε, πέντε βασικές ειδήσεις η τεχνητή νοημοσύνη, από τοπικά Μέσα Ενημέρωσης στις Ηνωμένες Πολιτείες, και τα τοποθετεί σε ένα συγκεκριμένο σημείο, σε μια στήλη πάνω στην pompage στην αρχική σελίδα της Huffington Post στην Αμερική.

Αυτό έχει νόημα, έχει πολύ μεγάλη ανταπόκριση από το αμερικανικό κοινό από ό,τι με διαβεβαιώνουν –είναι λογικό ίσως, γιατί μιλάμε για μια τεράστια χώρα, με 50 τόσες πολιτείες, όπου είναι αχανής, είναι δύσκολο να ξέρουν ο ένας τι συμβαίνει στο άλλο μέρος, και όταν υπάρχει μια ενδιαφέρουσα είδηση σε τοπικό επίπεδο θέλεις να μάθεις τις λεπτομέρειες και είναι ο μοναδικός τρόπος να μάθεις, να μπεις γρήγορα, άμεσα, στη λεπτομέρεια και να μην αναγκαστείς να ψάχνεις σε άλλο Μέσο Ενημέρωσης εκτός της Huffington Post.

Το δεύτερο, που αφορά κι εμάς στην ελληνική έκδοση, είναι ότι ολοκληρώθηκε και εφαρμόζουμε ήδη μια εφαρμογή, φανταστείτε πολύ απλά ότι όταν γράφουμε οποιαδήποτε είδηση, οποιοδήποτε άρθρο, γράφουμε έναν ενδεικτικό τίτλο εμείς, αυτόν που νομίζω εγώ δηλαδή, και έχω δίπλα ένα κουμπί που γράφει generate with AI, το πατάω και η τεχνητή νοημοσύνη τροποποιεί τον τίτλο μου όπως θέλει εκείνη, όπως κρίνει εκείνη εν πάση περιπτώσει, για να τον βελτιώσει και να έρθει πιο κοντά στον αλγόριθμο της Google και στα keywords που η Google θα έβλεπε κατά την τεχνητή νοημοσύνη.

Ερώτηση ακούγεται brilliant, ιδιοφυές; Ακούγεται ιδιοφυές. Είναι ιδιοφυές; Είναι ιδιοφυές στα αγγλικά, στα ελληνικά θα έλεγα ότι είναι προβληματικό γενικά, δηλαδή έχει εφαρμογή σε ένα ποσοστό

50% με επιτυχία, στο άλλο 50% αν βλέπατε τους τίτλους που βγάζει η τεχνητή νοημοσύνη θα γελούσαμε, θα γελούσαμε όλοι μαζί. Αυτό ήθελα να σας δείξω, είναι λίγο ανέκδοτο μερικές φορές. Άλλες φορές πετυχαίνει, άλλες φορές δεν πετυχαίνει καθόλου όμως.

Και το πρώτο συμπέρασμά μου είναι αυτό κιόλας, ότι οτιδήποτε έχει να κάνει με παραγωγή κειμένου από τεχνητή νοημοσύνη έχουμε την τύχη ως Έλληνες να έχουμε μια τόσο παράξενη γλώσσα, μια «περιφερειακή» γλώσσα εντός εισαγωγικών, γιατί επειδή είμαστε λίγοι στον πλανήτη, οι μεγάλες εταιρείες που παράγουν την τεχνητή νοημοσύνη, δηλαδή η Microsoft, η Google με το gemini και λοιπά και οι υπόλοιπες, όμως δεν μας έχουν ακριβώς ως πρώτη προτεραιότητα.

Αν νομίζουμε λοιπόν ότι θα βγάλουμε με επιτυχία εύκολα κείμενο στα ελληνικά με την τεχνητή νοημοσύνη, μάλλον πέφτουμε έξω, και το έχουμε δοκιμάσει και το λέω και με βεβαιότητα και πιθανότατα θα το έχετε διαπιστώσει κι εσείς.

Πέρα απ΄ αυτό όμως σίγουρα είναι εργαλείο, για μένα δε θα το έλεγα καν εργαλείο, θα έλεγα ότι είναι απλώς η φυσική εξέλιξη μιας τεχνολογίας πολύ βασικής, η οποία θα συμπαρασύρει τα πάντα. Δηλαδή θα αφαιρούσα από το λεξιλόγιό μου αυτή τη λέξη εργαλείο για την τεχνητή νοημοσύνη, είναι ο νέος τρόπος που λειτουργεί το σύμπαν, δηλαδή το internet συνολικά, και νομίζω όλα τα προγράμματα για όλες τις εφαρμογές για οποιοδήποτε επάγγελμα. Άρα είναι μια νέα πραγματικότητα που έρχεται σιγά–σιγά. Νομίζω ότι δεν είναι απόλυτα ευφυής και ολοκληρωμένη, έχει πάρα πολύ δρόμο να κάνει, πιθανότατα να καλύψει κάποια χρόνια ακόμα, αλλά τρέχει πάρα πολύ γρήγορα, όλο και γρηγορότερα δηλαδή. Γιατί εφόσον ταΐζεται με τα data, τα data πολλαπλασιάζονται καθημερινά από όλους εμάς κι όχι μόνο τους δημοσιογράφους, θα έλεγα τα πιο σημαντικά data είναι από άλλους τομείς, από την υγεία, από την οικονομία, από τις επιχειρήσεις, οπότε η τεχνητή νοημοσύνη γίνεται εξυπνότερη.

Θα ήθελα να σας δείξω δύο παραδείγματα που δεν μπορώ να τα δείξω τώρα για το πώς δοκιμάσαμε εμείς να δουλέψουμε κάνα δυο φορές αξιοποιώντας το εργαλείο, τη μία φορά κάναμε το εξής απλό, πολύ απλό: του ζητήσαμε το καλοκαίρι να μας δώσει εναλλακτικούς προορισμούς σε νησιά φτηνότερους στην Ελλάδα για να κάνουμε τις διακοπές μας, για να τις προτείνουμε στους αναγνώστες μας. Μας έβγαλε πρέπει να πω μια αρκετά έξυπνη σειρά επιλογών για δέκα επιλογές, πολλές ήταν έξυπνες, η Σαμοθράκη ήταν μια απ΄ αυτές, ειρήσθω εν παρόδω, η Ικαρία –πραγματικά εναλλακτικοί προορισμοί σε κάποιο βαθμό– η Αμοργός, βγήκε και η Λευκάδα ανάμεσα, που κανείς μπορεί να σκεφτεί μόνος του πόσο οικονομικός και πόσο εναλλακτικός προορισμός μπορεί να είναι. Θέλω να πω ότι προφανώς ο δημοσιογράφος έχει λόγο εκεί κι έχει παρέμβαση και υπήρχαν και πράγματα τα οποία δεν άξιζαν το κόπο.

Και κλείνω με αυτή την παρατήρηση, ότι στο πλαίσιο αυτού που εγώ λέω προστασία του Έλληνα δημοσιογράφου και του Έλληνα αναγνώστη, όλοι οι μηχανισμοί αυτή τη στιγμή της τεχνητής νοημοσύνης –για να ανησυχούμε λιγότερο το λέω ως Έλληνες δημοσιογράφοι, έχουμε χίλια άλλα προβλήματα να λύσουμε, ευτυχώς δεν έχουμε να λύσουμε και αυτό, στον ίδιο βαθμό που το έχει ένας Αμερικανός, τουλάχιστον, συνάδελφός μας– όλοι οι μηχανισμοί της τεχνητής νοημοσύνης δεν γράφουν για Έλληνες, γράφουν βασικά για Αμερικανούς ή γράφουν –να το πω έτσι– για μεγαλύτερους πληθυσμούς, μεγαλύτερους λαούς, σχεδόν κανένας από όσο έχω δει δε γράφει ως Έλληνας. Οπότε το να έκανε κάποιος την αφελή κίνηση και να υιοθετούσε τη λογική ότι μπορώ να πάρω ένα κείμενο για οτιδήποτε στον κόσμο και να το δημοσιεύσω, μπορούμε εύκολα να φανταστούμε πού θα οδηγούσε, σε τι καταστροφικό αποτέλεσμα στην περίπτωση ενός Έλληνα δημοσιογράφου, αρκεί να σας πω ότι αν δοκιμάσει κάποιος για την Κύπρο να πάρει οτιδήποτε, ως κείμενο έτοιμο από το ChatGPT ή από το gemini ή κάπου αλλού, θα διαπιστώσει πάρα πολύ γρήγορα ότι η Κύπρος δεν είναι όπως εμείς την αντιλαμβανόμαστε γι΄ αυτά τα συστήματα, αλλά είναι ένα νησί όπου αγαπημένοι ζουν δύο λαοί, που είναι ισότιμοι σε δύο κράτη περίπου –κάπως έτσι το περιγράφουν ή ακριβώς έτσι δηλαδή–

με διαφορετικά ονόματα, με διαφορετικές κυβερνήσεις, Προέδρους κι όλα αυτά. Όποιος το έκανε λοιπόν το λάθος, προφανέστατα θα το έβρισκε αμέσως μπροστά του.

Ζητώ συγνώμη αν μακρηγόρησα αυτόν τον σύντομο μονόλογο, σας παρακολουθώ και ελπίζω να γίνουμε περισσότερο χρήσιμοι ο ένας στον άλλον ανταλλάσσοντας πληροφόρηση σε αυτό το επίπεδο.

Ερώτηση συντονιστή: Όχι, Αντώνη να σε ρωτήσω κάτι, ο παράγων «εμπιστοσύνη» απέναντι στο δημοσιογράφο με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης κλονίζεται κατά την άποψή σου;

Αντώνης Φουρλής: Θα έλεγα ότι αυτό είναι κάτι που απομένει να φανεί και εξαρτάται από την υπευθυνότητα που εμείς οι ίδιοι θα δείξουμε. Δεν πιστεύω, δεν αισθάνομαι ότι υπάρχει μια άμεση απειλή για κανέναν από εμάς αυτή τη στιγμή από την τεχνητή νοημοσύνη. Συμμερίζομαι πολύ τη θετική οπτική, ότι είναι μια σειρά από εργαλεία που μπορούμε να μάθουμε και να αναπτύξουμε και λοιπά, δεν πρέπει να μας αγχώνει, να μας τρομοκρατεί, σε μια αίθουσα σύνταξης πάντοτε υπάρχουν νεότεροι και μεγαλύτερης ηλικίας δημοσιογράφοι, με περισσότερες δεξιότητες τεχνολογικές ή λιγότερες. Μόνο η γενική συμβουλή που θα είχα να δώσω ως ένας προς έναν, δημοσιογράφος προς δημοσιογράφο, ή διευθυντής προς διευθυντή, αν το δούμε κι έτσι ακόμα, είναι νομίζω κι αισθάνομαι ότι πρέπει να απελευθερώσουμε τους ανθρώπους μας, να τους πούμε δοκιμάστε το, παίξτε με αυτό το εργαλείο, κάντε ό,τι περισσότερο μπορείτε, σίγουρα θα μάθουμε απ΄ αυτό, σίγουρα κάτι θα κερδίσουμε, μη φανταζόμαστε ότι βρήκαμε μια μαγική μηχανή που παράγει ξαφνικά δουλειά αντί για εμάς, αλλά μπορεί να κάνει πολύ γρηγορότερη και ευκολότερη τη δουλειά μας, αν είμαστε έξυπνοι και υπεύθυνοι.

Γιώργος Κοίλιαρης, Web Technology Officer, Protothema.gr

Καλησπέρα κι από μένα, ευχαριστώ πάρα πολύ που μου δίνετε τη δυνατότητα να συμμετέχω σε αυτό το συνέδριο.

Εγώ θα αναφέρω δύο πολύ βασικές υλοποιήσεις και χρήσεις της τεχνητής νοημοσύνης που κάνουμε εμείς στο Πρώτο Θέμα. Εντάξει, πέρα από το γεγονός ότι τόσο οι συντάκτες και αρχισυντάκτες ναι μεν έχουν ανοιχτά δίπλα τους κάποιο ChatGPT ή ένα gemini της Google και τα λοιπά, προκειμένου να τους βοηθήσει αν θέλετε στην κειμενογραφία, θα αναφερθώ σε δύο πάρα πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες χρησιμοποιούμε το AI εμείς.

Έχουμε αναπτύξει ένα σύστημα, το οποίο βοηθάει στο moderation των σχολίων στο Πρώτο Θέμα. Το Πρώτο Θέμα έχει πάρα πολλούς ανθρώπους, έχει πάρα πολλούς χρήστες που θέλουν να σχολιάζουν και να συμμετέχουν στις συζητήσεις και να παίρνουνε λόγο –γι' αυτό τους δίνουμε και το βήμα– κι έχουν άποψη για το τι συμβαίνει στην Ελλάδα και στον κόσμο, πολλοί όμως από αυτούς το κάνουνε με άκομψο τρόπο, με χυδαίο τρόπο και τα λοιπά. Γι' αυτό το λόγο έχουμε αναπτύξει ένα σύστημα το οποίο κάνει premoderate σα να λέμε τα σχόλια, το σύστημα αυτό βασίζεται στην τεχνητή νοημοσύνη, μπορεί από μόνο του να κρίνει αν ένα σχόλιο πρέπει να δημοσιευθεί ή όχι. Αυτό το αναπτύξαμε, το έχουμε και λειτουργεί και είναι live τον τελευταίο ένα ενάμισι χρόνο, μας έχει βοηθήσει πάρα πολύ, απλά εκεί πέρα που είχαμε, για παράδειγμα, οχτώ ανθρώπους που έπρεπε να κάνουν αυτό το moderation manually, χειροκίνητα, τώρα πια έχουμε έναν –βία δύο.

Επίσης αυτό έδωσε τη δυνατότητα να αυξήσουμε τον αριθμό των σχολίων και άρα της συμμετοχής του κόσμου στην διαδραστικότητα, και μπορώ να πω ότι τα αποτελέσματα είναι πάρα πολύ καλά.

Και να πιαστώ κι από το κομμάτι που έχει να κάνει με την ελληνική γλώσσα, παρά το γεγονός ότι ναι, όλα τα εργαλεία, και ένα μεγάλο μέρος βασίζεται στην αγγλική γλώσσα ή τέλος πάντων σε άλλες γλώσσες πιο διαδεδομένες, να πω ότι γι΄ αυτό για το οποίο το χρησιμοποιούμε κάνει πάρα πολύ καλή δουλειά. Δεν κάνει τέλεια, αλλά κάνει πάρα πολύ καλή δουλειά, και συνέχεια μαθαίνει και εξελίσσεται

και εξελίσσουμε το μοντέλο εμείς και προσπαθούμε να το βάζουμε σε μία διαδικασία μάθησης, γι΄ αυτό κιόλας έχουμε καλά αποτελέσματα.

Το δεύτερο πράγμα το οποίο αναπτύξαμε –και το βγάλαμε μάλιστα μέσα στην εβδομάδα– είναι ένα σύστημα που ονομάζεται semantic search, το έχουμε βγάλει πρώτα στην αγγλική έκδοση του Πρώτου Θέματος, όπου εκεί πέρα ο χρήστης τι μπορεί να κάνει; Έχουμε μια κλασική μπάρα search bar αναζήτησης πάνω στο site, όπου ο χρήστης μπορεί πια να κάνει μία αναζήτηση με την χρήση φυσικής γλώσσας, με έναν τρόπο φυσικό, με έναν τρόπο όπως θα μίλαγε όπως θα έκανε μια ερώτηση στο λόγο του, προσπαθώντας να βρει πληροφορίες για κάποιο θέμα που τον ενδιαφέρει.

Μπορεί λοιπόν και γράφει την ερώτησή του στο σύστημα και το σύστημα, έχοντας εκπαιδευτεί και συνεχώς εκπαιδεύεται, πάνω στην αρθρογραφία και στα άρθρα που έχει η αγγλική έκδοση του Πρώτου Θέματος, μπορεί και του δίνει την απάντηση στην ερώτηση.

Ερωτήσεις όπως «πότε είναι οι αμερικανικές εκλογές», «ποιοι είναι υποψήφιοι», «πότε έγιναν ή τι έγινε στις εσωκομματικές εκλογές για αρχηγό στο ΠΑΣΟΚ», «τι καιρό θα κάνει αύριο στην Αθήνα», τέτοιου είδους λοιπόν ερωτήσεις μπορεί το σύστημα να τις απαντήσει με φυσικό λόγο, και δίνοντας και πηγές, δηλαδή για κάθε…, αν θέλετε, για την απάντηση που δίνει το σύστημα, προβάλλει και τις πηγές, που είναι τα άρθρα του Πρώτου Θέματος, έτσι ώστε να ενισχύσει αν θέλετε την αξιοπιστία και να καταλάβει ο χρήστης από πού άντλησε την πληροφορία αυτή.

Ερώτηση συντονιστή: Γιώργο μία ερώτηση, όταν λες φυσικό λόγο εννοείς ότι το ρωτάει ή το γράφει;

Γιώργος Κοίλιαρης: Προς το παρόν το γράφει, αλλά το γράφει με έναν τέτοιο τρόπο, με έναν πολύ δομημένο τρόπο, όπως θα έκανε σε ένα γραπτό κείμενο, όπως κάνουμε στο γραπτό λόγο. Δεν θα το έκανε απλά αραδιάζοντας, να το πω έτσι, σκόρπιες λέξεις κλειδιά και περιμένοντας να δει τι αποτελέσματα θα του βγάλει, προκειμένου να πάρει την πληροφορία. Συνεπώς και ο άνθρωπος συντάσσει μια ερώτηση όπως θα την ξέραμε –όπως την ξέρουμε στο γραπτό λόγο κι όπως είναι ανθρώπινα κατανοητό– και το σύστημα παράγει μια απάντηση γραπτώς όπου είναι γραμματικά σωστός, συντακτικά σωστός και με τρόπο φυσιολογικό, φυσικό. Και παραθέτει και τις αντίστοιχες πηγές από τις οποίες άντλησε την απάντηση, στην ουσία, την πληροφορία και την απάντηση.

Αυτά ήταν τα δύο πιο πρόσφατα εργαλεία και οι πιο πρόσφατες αν θέλετε υλοποιήσεις που έχουμε κάνει και οι τρόποι που χρησιμοποιούμε στα site μας, τόσο στην αγγλική έκδοση, όσο και στην ελληνική. Θα ακολουθήσουνε κι άλλες, είμαστε στα σκαριά.

Γιάννης Αναστασίου, Αντιπεριφερειάρχης Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Εξυπηρέτησης του Πολίτη, Περιφέρεια Θεσσαλίας

Καλημέρα κι από μένα, πρώτα ως συνάδελφος φυσικά, θα ήθελα να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ που η διοίκηση με συμπεριέλαβε στους ομιλητές του συνεδρίου, και θα ήθελα εξ αρχής –για να γίνω και πιο αρεστός στο κοινό– να σας ανακοινώσω ότι ήδη η Περιφέρεια Θεσσαλίας και με οδηγία του Περιφερειάρχη, του Δημήτρη του Κουρέτα, έχουμε ζητήσει από τη Διοίκηση της ΠΟΕΣΥ και κατάλαβα από την πρώτη αντίδραση από τον Πρόεδρο και από τους συναδέλφους του χρόνου –μιας και το συνέδριο της Σαμοθράκης είναι ανά δύο χρόνια– του χρόνου να έχουμε ένα ακόμη συνέδριο δημοσιογραφικό, το οποίο θα το φιλοξενήσει η Περιφέρεια Θεσσαλίας στη Θεσσαλία και στην πόλη του Βόλου, κι ελπίζω να τα πούμε πολύ σύντομα στη Θεσσαλία.

Ήθελα να ξεκινήσω διαφορετικά, αλλά αυτό που άκουσα από τον Αντώνη το Φουρλή, τον οποίο είχα να δω και χρόνια –Αντώνη την καλησπέρα μου– ότι όταν φτιάχνουν το κείμενο και πρέπει υποχρεωτικά να το βάλουνε στο σύστημα και να πατήσουν το κουμπί για να βγει ο τίτλος, μου έκανε τρομερή εντύπωση. Αυτό δείχνει δυο πράγματα, δείχνει κατ΄ αρχήν ότι υπάρχει κάτι υποχρεωτικό στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, πλέον, στους δημοσιογραφικούς οργανισμούς. Άρα υποχρεώνει

ένα σύστημα από την διοίκηση, από την ιδιοκτησία, από τον τρόπο που λειτουργεί ένας οργανισμός, να χρησιμοποιηθεί η τεχνητή νοημοσύνη για να υπάρξει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στην παραγωγή του τίτλου –στην δική μας γλώσσα μας περιέγραψε πολύ γλαφυρά ο Αντώνης ο Φουρλής πόσο ανεπιτυχές είναι αυτό σε μεγάλο βαθμό, όμως στα αγγλικά αντιλαμβανόμαστε όλοι ότι αυτό θα έχει μεγάλη απήχηση.

Το κρίσιμο ερώτημα σε όλα αυτά είναι, ποια είναι τα κριτήρια με τα οποία η τεχνητή νοημοσύνη ή ο αλγόριθμος βγάζει τον καλύτερο τίτλο; Είναι κριτήριο γραμματικό, είναι κριτήριο πολιτικής σκοπιμότητας, είναι κριτήριο επιρροής;

Άρα θέλω να ξεκινήσω την εισήγησή μου από αυτό, διότι το πάντοτε σοβαρό ζήτημα στην προσπάθεια ελέγχου της εξουσίας, πολιτικής και οικονομικής, στην Ενημέρωση και στην πληροφόρηση, είναι μια αέναη διαδικασία, που την ξέρουμε επί δεκαετίες να συμβαίνει. Το ίδιο, σε άλλο επίπεδο και σε μεγαλύτερο εύρος, συμβαίνει πλέον στην πρόκληση της Νέας Εποχής με την τεχνητή νοημοσύνη.

Αλλά θα ήθελα πριν πούμε, προσπαθούσα να συγκεντρώσω κάποια πράγματα σε σχέση με το πώς επηρεάζει η τεχνητή νοημοσύνη τη δημοσιογραφία σήμερα, να θυμηθούμε λίγα χρόνια πιο πίσω, πώς ακριβώς είχαμε αντίστοιχες προσπάθειες επιβολής ή επιρροής ή πώς επηρέαζαν άλλου τύπου «αλγόριθμοι» –βάλτε τη λέξη σε εισαγωγικά– την Ενημέρωση για την κοινή γνώμη. Αναρωτιέμαι λοιπόν, όταν οι αναγνώστες έπαιρναν την εφημερίδα Αυριανή, όταν άλλοι αναγνώστες έπαιρναν την εφημερίδα Ριζοσπάστη, άλλοι αναγνώστες τον Ελεύθερο Τύπο, άλλοι αναγνώστες την Ελευθεροτυπία και τα Νέα, και παίρνανε μόνο αυτές τις εφημερίδες, είχανε μία υποτυπώδη τότε δικτύωση αντίστοιχη με αυτή που συμβαίνει σήμερα με τους αλγόριθμους, όπου όλοι εμείς μέσα από τα Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μέσα από την τεχνητή νοημοσύνη, αφού το 60+% όπως είδαμε νωρίτερα επηρεάζεται γιατί διαβάζει, ενημερώνεται μέσω της τεχνητής νοημοσύνης, είχαμε λοιπόν μια αντίστοιχη κατάσταση με αυτή που βιώνουμε σήμερα ως πρόκληση;

Θέλω να πω δηλαδή ότι, είτε τότε είτε σήμερα, η μάχη και η προσπάθεια ελέγχου της πληροφόρησης και επιρροής της πληροφόρησης για να προκύψουν τα θέματα που έχουν να κάνουν κυρίως με την πολιτική ζωή, την οικονομία και την καθημερινότητα των πολιτών, είναι ταυτόχρονη, είναι παραπλήσια.

Η τεχνητή νοημοσύνη λοιπόν βοηθά σίγουρα σήμερα την δημοσιογραφία, καθώς –να κάνουμε μια προσπάθεια συμμαζέματος όλων όσων έχουν ακουστεί, που είναι πάρα πολύ ενδιαφέροντα– έχουμε αυτόματη παραγωγή ειδήσεων, έχουμε πολύ μεγάλα δεδομένα τα οποία αναλύονται εύκολα, οι δημοσιογράφοι μετατρέπονται σε ρομπότ ή υπάρχουν ρομπότ–δημοσιογράφοι που βοηθούν τους δημοσιογράφους, έχουμε ένα προσωποποιημένο περιεχόμενο, αυτό που έλεγα, μας κατευθύνουν, έχουμε ενημέρωση γι΄ αυτά που θέλουμε επί της ουσίας, αφού ανήκουμε και όλοι μας σε ένα γκρουπ που έχει σχέση με την πληροφόρηση, υπάρχει στοχευμένη λοιπόν επιρροή, έχουμε τη δυνατότητα μέσα από την τεχνητή νοημοσύνη να έχουμε την επαλήθευση γεγονότων, άρα υπάρχουν μηχανισμοί όπου εντοπίζουμε τα fake news, και φυσικά υπάρχει το ζήτημα της δημοσιογραφικής έρευνας, που είναι ίσως το κεφαλαιώδες θετικό της τεχνητής νοημοσύνης στη σύγχρονη εποχή για τον δημοσιογράφο. Φανταστείτε, αναφέρθηκε και νωρίτερα σε άλλες εισηγήσεις, πόσο κόπο και χρόνο σπαταλά ένας δημοσιογράφος για να κάνει μία έρευνα στο πεδίο, και τώρα ένα πολύ μεγάλο στοιχείο κι ένα πολύ μεγάλο εύρος των πληροφοριών που χρειάζεται για την έρευνά του, μπορεί να το έχει σε μερικά λεπτά ή σε μερικές ώρες μέσω της τεχνητής νοημοσύνης.

Υπάρχουν προκλήσεις φυσικά από την τεχνητή νοημοσύνη στη δημοσιογραφία και από το πώς αυτή ενσωματώνεται. Είναι αυτό που είπα λίγο πριν, η αυτόματη παραγωγή των ειδήσεων. Ποιος τις διαλέγει, ποια είναι η ιεράρχησή τους και για πόσο χρόνο.

Προσπαθήστε να βάλετε τον εαυτό σας να σκεφτεί χτες, από την περιήγησή σας στα ειδησεογραφικά site ή στο διαδίκτυο, πόσες ειδήσεις θυμάστε που διαβάσατε, και από αυτές που θα θυμάστε

νοιώθω ότι θα νοιώθετε κι εσείς ότι θυμάστε πολύ λίγα στοιχεία αυτών των ειδήσεων, πιθανώς μόνο τους τίτλους.

Άρα η ταχύτητα και ο χρόνος ροής της ειδησεογραφίας είναι ένα πάρα πολύ σοβαρό ζήτημα πια. Θυμηθείτε την παλιά μας εποχή, με τον καφέ μας δίπλα, την εφημερίδα και το ξεφύλλισμά της και την αγαπημένη συνήθεια όλων της Κυριακής ή του Σαββάτου, όταν είχαμε χρόνο να την απολαύσουμε.

Η ανάλυση των μεγάλων δεδομένων και τα big data έχει σχέση φυσικά με αυτό που είπα πριν, για το πώς μας βοηθάει στην έρευνα και πόσο αυτό είναι σημαντικό για την εξέλιξη σε θετικό βαθμό της δημοσιογραφίας. Η επαλήθευση των γεγονότων, η δημοσιογραφική έρευνα, όμως εδώ υπάρχει ένα θέμα, το είπα και πριν στην αρχή. Είναι η πολιτική και η οικονομική σκοπιμότητα. Τα fake news κατακλύζουν το διαδίκτυο και, ακριβώς επειδή οι αλγόριθμοι παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο τι βλέπουμε, ακριβώς επειδή τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης είναι η χοάνη από την οποία πια ενημερωνόμαστε σε πολύ μεγάλο βαθμό όλοι μας, και άρα φεύγει αμέσως η πληροφορία και η είδηση, καταλαβαίνετε πόσο δύσκολο είναι, κι ας εντοπιστούν τα fake, news να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν στην πραγματικότητα στην κοινωνία τα fake news. Βγαίνει το fake news στην Αυστραλία και το μαθαίνουν σε μερικά δευτερόλεπτα στην Αλάσκα. Η προσπάθεια εντοπισμού των fake news –όσο αυτοματοποιημένη και αν είναι– καθυστερεί, φεύγει όμως η είδηση και αναπαράγεται σε απίστευτους ρυθμούς. Άρα εδώ υπάρχουν πολύ σοβαρά ζητήματα, τα οποία έχουν να κάνουν με την ταχύτητα της εξάπλωσης της πληροφορίας.

Υπάρχει ένα ζήτημα απώλειας ελέγχου της πληροφορίας μέσω των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, και φυσικά εδώ υπάρχει και κάτι για το οποίο οφείλουμε όλοι μας να κάνουμε και την αυτοκριτική μας όχι μόνο σήμερα, αλλά διαχρονικά –αλλά σήμερα ακόμη περισσότερο!

Είναι σκοπιμότητα από τις ιδιοκτησίες, αλλά και από τους ίδιους τους δημοσιογράφους πια, η αναζήτηση του κλικ; Είναι στόχος; Συνδέεται το κλικ με τις διαφημίσεις, με τα έσοδα, άρα και με τις θέσεις εργασίας;

Λοιπόν όταν μπαίνει στο τριπ –ο δημοσιογράφος και η ιδιοκτησία– του κλικ, αντιλαμβανόμαστε όλοι ότι αυτομάτως όλα αυτά που περιγράφουμε ως μειονεκτήματα της τεχνητής νοημοσύνης, ενσωματώνονται στην πρόθεση του κέρδους και της διασφάλισης των θέσεων εργασίας από όλους μας. Κι εδώ βεβαίως υπάρχει κι ένα σοβαρό ζήτημα που τίθεται αυτομάτως, ειπώθηκε σαφώς, η απουσία δεοντολογίας και θεσμικού πλαισίου ή τέλος πάντων το πολύ ελλειμματικό θεσμικό πλαίσιο. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν γίνονται πολλές προσπάθειες γι΄ αυτό, αλλά το πρώτο που θέλω να πω –για να μην είμαστε φοβικοί και να απαντήσουμε στο ερώτημα αν η τεχνητή νοημοσύνη παίρνει τα ηνία της Ενημέρωσης– νομίζω ότι θα πρέπει να απαντήσουμε μονολεκτικά με ένα ξεκάθαρο όχι, κι ας ακούγεται υπέρ αισιόδοξο, εγώ θα ήθελα να το δούμε το ποτήρι μισογεμάτο και όχι μισοάδειο.

Η αναγνώριση της περιοχής του δημοσιογράφου είναι δεδομένη, με την προϋπόθεση ότι ο δημοσιογράφος κατέχει τις δεξιότητες που τον καθιστούν ικανό να διατηρήσει την υπεροχή του έναντι της τεχνολογίας, κάνοντάς την εργαλείο του κι όχι να υποταχθεί ο ίδιος στην εργαλειοποίηση της τεχνολογίας.

Οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί που προσαρμόζονται στις νέες ανάγκες αντέχουν, και όλα δείχνουν και οι μελέτες αυτό καταδεικνύουν, ότι έντυπο, διαδίκτυο, moving pictures και podcast πλέον αρχίζουν να συγκλίνουν. Δηλαδή, ναι μεν χάνεται το έντυπο, αλλά οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί έχουν αναπτύξει ένα ολόκληρο πλέγμα στην προσπάθειά τους να επιβιώσουν ή προσπαθούν να το αναπτύξουν.

Από κει και πέρα δεν πρέπει να μιλάμε για τη μείωση του αριθμού των δημοσιογράφων, αν και υπάρχει μια πραγματικότητα. Κάθε εξέλιξη σημαίνει, όπως λέει και ο Σου Μπέτερ, δημιουργική καταστροφή. Κάτι έρχεται, κάτι χάνεται, κάτι κερδίζεται. Δηλαδή χάνονται κάποιες θέσεις εργασίας, κερδίζονται κάποιες άλλες θέσεις εργασίας από ανθρώπους που είναι πιο ειδικευμένοι και εξειδικευμένοι

στην διαχείριση των αναγκών της τεχνητής νοημοσύνης εντός δημοσιογραφίας ή των Μέσων Ενημέρωσης όπου εργαζόμαστε.

Ωστόσο από κει και πέρα, αυτό που είναι πολύ σημαντικό, είναι να δούμε πως η κατάρτιση η δική μας θα είναι αυτή που θα μας κάνει ανταγωνιστικούς και πραγματικά απαραίτητους –γιατί θυμηθείτε ότι η κατάλληλη λέξη που χρησιμοποιούσαμε ή όσοι πιστεύαμε ότι χρησιμοποιούσαμε στις εφημερίδες παλιά και στα Μέσα Ενημέρωσης, όταν νοιώθαμε ασφαλείς στη δουλειά μας– είναι ότι νοιώθαμε απαραίτητοι. Άρα πρέπει να νοιώθουμε απαραίτητοι και νοιώθουμε απαραίτητοι όταν είμαστε επαγγελματίες, όταν έχουμε εκπαιδευτεί, όταν είμαστε σωστοί και όταν φυσικά το αποτέλεσμα που παράγουμε είναι αυτό που χρειάζεται το Μέσο Ενημέρωσης, ελπίζοντας ότι είναι το ίδιο με αυτό που χρειάζεται η κοινωνία.

Από κει και πέρα θα ήθελα να πω ότι το ρεπορτάζ, η έρευνα, η διασταύρωση πηγών, η σύνθετη επικοινωνία και η εξειδικευμένη σκέψη –που είναι χαρακτηριστικά του ανθρώπου, δεν είναι χαρακτηριστικά της μηχανής, όσο κι αν προσπαθούν οι επιστήμονες μέσω της τεχνητής νοημοσύνης να δώσουν αυτά τα χαρακτηριστικά στις μηχανές και να μας ξεγελούν, όπως με τα ρομπότ που είδαμε προηγουμένως, αυτά είναι δικά μας χαρακτηριστικά– και αυτά αποτελούν ουσιαστικά το διαχρονικό μας πλεονέκτημα απέναντι στις μηχανές, απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη.

Και θα ήθελα κλείνοντας να πω ότι, φυσικά, το σοβαρότερο όλων είναι το πώς ακριβώς όλοι μαζί πρώτα σε πολιτικό επίπεδο αλλά και οι Δημοσιογραφικές Ενώσεις και όλο το θεσμικό πλαίσιο θα προσαρμοστεί, ώστε η ηθική στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία να κυριαρχεί.

Βεβαίως εδώ πέρα πρέπει να πούμε ότι πολλές είναι οι πρωτοβουλίες που παίρνονται σε αυτό το επίπεδο, φυσικά θα είναι μία μάχη η οποία πιθανότατα θα χαθεί. Θυμηθείτε ότι έχουμε χάσει ως δημοσιογράφοι και ως Ενώσεις Συντακτών, παρά τον κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας που έχουμε και πρέπει να εφαρμόζεται, το παιχνίδι της Ενημέρωσης πολλαπλά και για πάρα πολλά χρόνια, με όλα αυτά που έχουνε συμβεί και κατά καιρούς συμβαίνουν ακόμα στο επάγγελμά μας, πόσο δε σήμερα που τα πράγματα είναι όπως είναι και κινούνται με τις ταχύτητες που κινούνται.

Κι επειδή είπα πριν ότι θέλω να το δω το ποτήρι μου μισογεμάτο κι όχι μισοάδειο, μη φανταστείτε ότι αυτό που είπα ότι θα χάσουμε τη μάχη της δεοντολογίας –και στην τεχνητή νοημοσύνη!– ότι είναι απαισιοδοξία, αλλά νομίζω ότι πριν και πάνω απ΄ όλα οφείλουμε και πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και να συνεχίσουμε στο ίδιο μοτίβο να μαχόμαστε για την υπεράσπιση και του επαγγέλματος, αλλά και για την υπεράσπιση της δημοκρατίας μέσα από την Ενημέρωση που είναι το κυριότερο.

Σας ευχαριστώ.

<u>Μιχάλης Πατεράκης, InfoPro Digital, ΗΠΑ</u>

Σας ευχαριστώ, καλημέρα από τη Νέα Υόρκη.

Είναι τιμή μου που βρίσκομαι σε αυτό το συνέδριο να σας μιλήσω, γιατί ξεκίνησα την δημοσιογραφική μου σταδιοδρομία από την Ελλάδα, αλλά πάνω από μία δεκαετία τώρα βρίσκομαι στη Νέα Υόρκη ως οικονομικός δημοσιογράφος.

Άκουσα κάποιους από τους προβληματισμούς των συναδέλφων και είναι πάρα πολύ ενδιαφέροντες, γιατί αντιλαμβάνομαι από τη μία την διάχυτη ανησυχία που υπάρχει σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και πώς η τεχνητή νοημοσύνη ίσως μας αντικαταστήσει, αλλά ταυτόχρονα είναι πολύ ωραίο να βλέπω ότι οι συνάδελφοι και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα αναγνωρίζουνε τις δυνατότητες που παρέχει η τεχνητή νοημοσύνη για να μας βοηθήσει να κάνουμε ευκολότερα τη δουλειά μας και να μπορέσουμε να βρούμε θέματα τα οποία, κάνοντας χρήση παραδοσιακών τεχνικών δημοσιογραφίας –όπως συνεντεύξεις, ανάλυση καταστάσεων, αρχειακή παρακολούθηση της ειδησεογραφίας– να μη μας επέτρεπαν να κάνουμε τη δημοσιογραφία αυτή που θέλουμε.

Η τεχνητή νοημοσύνη σαν εργαλείο μπορεί να μας βοηθήσει πραγματικά να φτάσουμε την παραγωγή του δημοσιογραφικού λόγου σε επόμενο επίπεδο, και αυτό δεν αφορά μόνο τη συγγραφή, αλλά κυρίως την έρευνα.

Και συγγνώμη, έχω μιλήσει ίσως λίγο μπερδεμένα, γιατί αυτό που προσπαθώ να πω είναι ότι η τεχνητή νοημοσύνη είναι ένα εργαλείο, δεν είναι για να αντικαταστήσει τον δημοσιογράφο –ή ας ελπίσουμε ότι δεν θα αντικαταστήσει τον δημοσιογράφο– και θα σας μιλήσω για μία εφαρμογή που κάνουμε χρήση εδώ πέρα στην εταιρεία μου, την InfoPro Digital, η οποία InfoPro Digital δεν είναι ένας παραδοσιακός δημοσιογραφικός οργανισμός και επιτρέψτε μου να μοιραστώ και τη σελίδα μου μαζί σας και συγγνώμη όταν εννοώ σελίδα αναφέρομαι στην οθόνη μου. Μπορείτε να δείτε την οθόνη μου που τη μοιράζομαι μαζί σας; Πολύ ωραία.

Όπως έλεγα λοιπόν βλέπουμε εμείς την τεχνητή νοημοσύνη ως ένα εργαλείο που θα μας βοηθήσει…

Πολύ ωραία, όπως σας έλεγα –συγγνώμη γιατί έχασα τον ειρμό του λόγου μου– όπως σας έλεγα προσπαθούμε να κάνουμε μία χρήση της τεχνητής νοημοσύνης η οποία δεν θα αντικαταστήσει τον ρεπόρτερ στη συγγραφή του κειμένου, αλλά θα βοηθάει τον ρεπόρτερ στο να βρει τις πληροφορίες που χρειάζεται για να κάνει μία πολύ πιο έξυπνη συγγραφή κειμένων, από ό,τι μπορούσε πριν.

Η δικιά μου εταιρεία λοιπόν, η InfoPro Digital –όχι δικιά μου, αλλά η οποία στην οποία εργάζομαι– εστιάζει στο χώρο της χρηματοοικονομικής–χρηματοπιστωτικής δημοσιογραφίας. Έτσι, οι συνδρομητές μας δεν είναι ο μέσος αναγνώστης, ο οποίος ενδιαφέρεται για μία σειρά από θέματα πολιτικής, διεθνή, αθλητικά και άλλα, αλλά μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, κεντρικές τράπεζες, επενδυτικά funds, τα οποία χρειάζονται τα δεδομένα και τις ειδήσεις μας, για να κάνουνε τις συναλλαγές τους.

Έτσι λοιπόν εμείς αποφασίσαμε να…, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζαμε ήταν ότι όλοι αυτοί οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί έχουνε καταστάσεις, οι οποίες δείχνουν μέσα στις καταστάσεις αυτές τα οικονομικά τους στοιχεία. Μόνο που για να διαβάσει κανείς αυτές τις οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες μπορεί να είναι 300 σελίδες η κάθε μία, απαιτείται αρκετός χρόνος και ταυτόχρονα πολύ μεγάλες ομάδες δημοσιογράφων και ερευνητών, για να καταλάβουνε τι γίνεται, και μάλιστα άτομα που είναι υπερβολικά εξειδικευμένα στο αντικείμενο, γιατί δεν αρκεί απλώς να μπορείς να διαβάσεις αυτές τις καταστάσεις, αλλά να έχεις και κάποιες λογιστικές γνώσεις για να καταλήξεις στο τι δείχνουνε αυτές οι καταστάσεις.

Έτσι εμείς θέλαμε να βοηθήσουμε τους ρεπόρτερ μας να μην χρειάζεται να περάσουνε μέρες διαβάζοντας αυτές τις καταστάσεις, αλλά πολύ γρήγορα κάνοντας χρήση του εργαλείου της τεχνητής νοημοσύνης που έχουμε φτιάξει, να πάρουνε όλα τα δεδομένα που χρειάζονται και αφού πάρουν τα δεδομένα να τα αναλύσουνε και να τα παρουσιάσουνε στα άρθρα τους.

Περνάω λοιπόν κατευθείαν στο παράδειγμα που θέλω να δείξω, δεν ξέρω αν φαίνεται αυτό πολύ καλά μέσω της οθόνης, αλλά εδώ βλέπετε μία τυπική κατάσταση ενός επενδυτικού fund, της Fidelity International, βλέπετε στα αριστερά η πρώτη σελίδα είναι το πρωτοσέλιδο, η δεύτερη σελίδα είναι ο πίνακας περιεχομένων, η τρίτη, τέταρτη σελίδα όπως βλέπετε αρχίζουν και γίνονται πιο περίπλοκες, έχουμε έναν πίνακα, κάποιο κείμενο στο οποίο επεξηγεί ο συγγραφέας της κατάστασης τι δείχνουνε, ένας άλλος πίνακας ο οποίος δείχνει διάφορες ισοτιμίες, διάφορα ποσά, όλα αυτά τα ποσά είναι συναλλαγές μεταξύ του συγκεκριμένου επενδυτικού fund, της Fidelity, και διαφόρων συστημικών τραπεζών, στις οποίες έχουνε γίνει διάφορες συναλλαγές αγοραπωλησίες μετοχών, ομολόγων, παραγώγων και λοιπά.

Αυτά τα funds είναι χιλιάδες σε όλο τον κόσμο, και όπως είπα οι καταστάσεις τους μπορεί να είναι, στην Ευρώπη ας πούμε για παράδειγμα –που δεν έχει συστηματοποιηθεί μία κατάσταση το πώς πρέπει να εμφανίζεται, εν αντιθέσει με τις ΗΠΑ στην οποία υπάρχει μία κοινή αγορά– στην Ευρώπη όμως ο καθένας γράφει τις τριμηνιαίες, εξαμηνιαίες ή ετήσιες καταστάσεις όπως αυτός νομίζει. Το αποτέλεσμα είναι ότι είναι εξαιρετικά δύσκολη η ανάγνωση αυτών των καταστάσεων.

Η μηχανή λοιπόν η οποία φτιάξαμε, παίρνει αυτές τις καταστάσεις και παίρνει κατευθείαν τα δεδομένα μέσα από αυτές τις καταστάσεις. Ξεκινήσαμε χρησιμοποιώντας ένα εργαλείο της S&P Global Ratings, της γνωστής Standard & Poor's, όπου θέλαμε να δούμε αν αυτό το εργαλείο μπορεί να μας βοηθήσει να σηκώσουμε όλα τα δεδομένα, από όλες τις σελίδες, όπως θέλαμε.

Είδαμε όμως πολύ γρήγορα ότι αυτό το εργαλείο δεν μπορούσε να κάνει ακριβώς αυτή τη δουλειά, σήκωνε όλα τα δεδομένα χωρίς μία κριτική ικανότητα να μας πει τι είναι αυτά τα δεδομένα. Στη συνέχεια χρησιμοποιήσαμε ένα ίδιο εργαλείο από την Amazon, το οποίο έκανε πολύ καλύτερα τη δουλειά του, αλλά και αυτό είχε κάποια σημαντικά κενά στο πώς τραβούσε την πληροφορία από κάθε σελίδα.

Αποφασίσαμε λοιπόν γι΄ αυτό το λόγο να φτιάξουμε το δικό μας εργαλείο και αυτό πραγματικά κάναμε. Απευθυνθήκαμε μάλιστα στο να μας βοηθήσει σε αυτό σε μία εταιρεία, ένα start up με έδρα το Λονδίνο, το οποίο ονομάζεται Bank Analytics και το αναφέρω γιατί κατά σύμπτωση έχει ιδρυθεί από έναν επίσης Έλληνα δημοσιογράφο, τον κ. Γιάννη Αντύπα, ο οποίος είναι ένας εξαιρετικός data scientist.

Με τη βοήθεια λοιπόν της συγκεκριμένης εταιρείας φτιάξαμε το δικό μας εργαλείο και το αποτέλεσμα είναι η δεξιά–δεξιά σελίδα, δεν ξέρω αν αυτό σας λέει κάτι, αλλά αυτό δείχνει ότι το συγκεκριμένο εργαλείο μπορούσε να πάρει τα δεδομένα από αυτές τις καταστάσεις με έναν πολύ πιο efficient τρόπο, σε σχέση με τα δύο προηγούμενα.

Όμως αυτό δεν αρκεί, η τεχνητή νοημοσύνη θέλουμε να είναι πραγματική τεχνητή νοημοσύνη σαν εργαλείο, και αυτό σημαίνει ότι έπρεπε να μάθουμε σε αυτό το λογισμικό πώς να διαβάζει πραγματικά μία κατάσταση, να κάνουμε αυτό το ρομπότ ρεπόρτερ να το κάνουμε και λογιστή. Και βλέπετε εδώ σε αυτό το παράδειγμα, το οποίο είναι από ένα fund της BlackRock αν δεν απατώμαι, βλέπετε το πώς επεξεργάζεται αυτό το software τις πληροφορίες που βλέπει στη σελίδα. Δηλαδή το πρώτο πράγμα ας πούμε που κάνει –που βλέπετε στο μέσο της σελίδας που λέει διαβάζοντας τους υπερτίτλους– διαβάζει στην αρχή τον τίτλο του fund, διαβάζει για τι είδος συμβόλαιο μιλάμε ότι γίνεται η αγοραπωλησία, ποιες ημερομηνίες και λοιπά, και έπειτα πηγαίνει σε ένα επόμενο στάδιο και τραβάει απ΄ αυτό όλα τα δεδομένα –γιατί μόνο αν ακολουθήσεις αυτή τη σειρά μπορείς να πάρεις δεδομένα που δεν είναι δεδομένα σκουπίδια, αλλά είναι δεδομένα που έχουνε μία σειρά, μία αρχή, μέση και τέλος.

Αφού πάρεις λοιπόν αυτά τα δεδομένα, τα δεδομένα αυτά πολλές φορές βγαίνουνε σε μορφή η οποία και πάλι δεν είναι απολύτως καθαρή, αλλά και πάλι η τεχνητή νοημοσύνη μας βοηθάει να τα οργανώσουμε κι εφόσον τα οργανώσουμε, τότε μπορεί να έρθει ο δημοσιογράφος να πάρει τα καθαρά δεδομένα που βλέπετε κάτω και να καταλήξει να γράψει ένα ρεπορτάζ, το οποίο και πάλι δεν ξέρω πόσο καθαρό είναι να το δείτε μέσω της οθόνης, αλλά είναι ένα παραδοσιακό ρεπορτάζ,

βλέπετε ότι στο παραδοσιακό αυτό ρεπορτάζ κάνουμε και πολύ μεγάλη χρήση δεδομένων με πίνακες, με γραφήματα και λοιπά, για να παρουσιάσουμε στο κοινό μας τι γίνεται.

Και έτσι το εργαλείο αυτό της τεχνητής νοημοσύνης μας βοηθάει να κάνουμε τη δουλειά που θα έκαναν δέκα άτομα, δέκα ερευνητές και θα δίνανε την πληροφορία στο δημοσιογράφο, τώρα ο δημοσιογράφος μπορεί να την κάνει απευθείας μόνος του, χωρίς να έχει την ανάγκη να απευθυνθεί σε κάποιον άλλον, σε μία ομάδα ατόμων για να του δώσει τα δεδομένα.

Κάτια Τσιμπλάκη, δημοσιογράφος, –παρουσίαση διπλωματικής εργασίας

Κυρίες και κύριοι καλησπέρα.

Θα ήθελα να σας συγχαρώ για τη διοργάνωση του 18ου Δημοσιογραφικού Συνεδρίου Σαμοθράκης. Είναι πολύ σημαντικό εμείς οι δημοσιογράφοι να συνδιαλεγόμαστε με τους επιστήμονες του είδους, ώστε να εξελίσσουμε και να προστατεύουμε τη δουλειά μας.

Θα ήθελα να εστιάσω στο πώς οι Έλληνες δημοσιογράφοι χρησιμοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη. Στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο «Δημοσιογραφία και τεχνητή νοημοσύνη

– προκλήσεις και προοπτικές» υπό την επίβλεψη του καθηγητή του κ. Ανδρέα Βέγλη, κάναμε μία πρωτότυπη έρευνα σε Έλληνες δημοσιογράφους. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε από την Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και την Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας–Θράκης. Συμμετείχαν συνολικά 177 άτομα, επιλέξαμε την ποσοτική έρευνα, το ερωτηματολόγιο ήταν κλειστό και ουσιαστικά ήταν πρωτογενής δειγματοληπτική έρευνα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε εξ αρχής ήταν: Πόσο ενημερωμένοι είναι οι Έλληνες δημοσιογράφοι για το θέμα της τεχνητής νοημοσύνης; Πόσο εξοικειωμένοι είναι οι δημοσιογράφοι με τα εργαλεία της τεχνητής νοημοσύνης; Πιστεύουν ότι η εισαγωγή της τεχνητής νοημοσύνης θα αλλάξει τον τρόπο εργασίας τους;

Οι περισσότεροι που συμμετείχαν ήταν συνάδελφοι 50–65 ετών, στην έρευνα απάντησαν συνολικά 90 άντρες και 87 γυναίκες, το 57,3% έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ οι περισσότεροι από τους δημοσιογράφους οι οποίοι απάντησαν εργάζονται σε ιστοσελίδες και ακολουθούν οι τηλεοπτικοί σταθμοί.

Τώρα να προχωρήσουμε με τα συμπεράσματα της έρευνας, για να μη σας κουράσω με πολλά ποσοτικά στοιχεία. Οι Έλληνες δημοσιογράφοι είναι ενημερωμένοι για την τεχνητή νοημοσύνη, το 92,7% γνωρίζει τι είναι τεχνητή νοημοσύνη, το 57,5% έκανε προσωπική έρευνα με στόχο να ενημερωθεί γι΄ αυτήν, το 11,6% έκανε σπουδές στο αντικείμενο και γνωρίζει τις χρήσεις της. Το 42,4% δηλώνει ότι δεν υπάρχει επαρκής πληροφόρηση για το θέμα, το 45,8% θεωρεί ότι είναι χρήσιμο εργαλείο στην εργασία του, το 24,9% ότι είναι λίγο χρήσιμο, ενώ το 88,7 δηλώνει ότι δεν έχει ενημέρωση από τον οργανισμό που εργάζεται, άρα προσωπικά έχει κάποια εξοικείωση με το θέμα.

Οι Έλληνες δημοσιογράφοι, αν και είναι ενημερωμένοι με την τεχνητή νοημοσύνη, ωστόσο δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτή. Σύμφωνα με την έρευνα, το 62,1% δεν έχει χρησιμοποιήσει την τεχνητή νοημοσύνη, το 38,2% από τους δημοσιογράφους που δεν έχουν χρησιμοποιήσει την τεχνητή νοημοσύνη εξακολουθεί να παραμένει αρνητικό στη χρήση της, δηλώνει ότι δεν θα τη χρησιμοποιήσει στο προσεχές διάστημα. Το 52% δεν την χρησιμοποιεί καθόλου στην εργασία του, το 92,1% δεν έχει δημοσιεύσει κάποιο άρθρο, ρεπορτάζ, αποκλειστικά προϊόν τεχνητής νοημοσύνης, το 70,1% δε γνωρίζει τι είναι οι παραισθήσεις το φαινόμενο των hallucinations, το 57,1% θεωρεί ότι δεν ήταν ούτε εύκολο αλλά ούτε και δύσκολο να χρησιμοποιήσει την τεχνητή νοημοσύνη.

Η τεχνητή νοημοσύνη αλλάζει τον τρόπο εργασίας των Ελλήνων δημοσιογράφων, το 71,2% που συμμετείχαν στην έρευνα ενδιαφέρεται για τη χρήση της και το 16,9% λίγο, αθροιστικά δηλαδή το 88,1% εκδηλώνει ενδιαφέρον σε μικρό ή μεγάλο βαθμό για τη χρήση της στην εργασία του.

Το 86,4% εκτιμά ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να βρει εφαρμογές στον ηλεκτρονικό Τύπο, το 80,8% στα Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το 75,7% στην τηλεόραση και ακολουθεί το ραδιόφωνο και οι εφημερίδες.

Ένα μεγάλο ποσοστό το 88% χρησιμοποίησε την τεχνητή νοημοσύνη για να βρει περισσότερα στοιχεία για το ρεπορτάζ του, το 32,2% χρησιμοποίησε την τεχνητή νοημοσύνη για ευκολία, το 31,6% για την κάλυψη αντικειμένου που δεν υπάρχει εξοικείωση, το 78,6% που χρησιμοποίησε την τεχνητή νοημοσύνη δηλώνει, αν και ικανοποιημένο, ωστόσο το 92,9% από αυτούς επεξεργάστηκε περαιτέρω το ρεπορτάζ.

Το 61,85% χρησιμοποιεί το ChatGPT και ένα πολύ μεγάλο ποσοστό χρησιμοποίησε την τεχνητή νοημοσύνη για τη σύνταξη κειμένου, ακολουθεί η επαναδιατύπωση κειμένου και η επαναδιατύπωση τίτλου.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Γιώργος Χατζηλίδης, διευθυντής Voria.gr

Γεια σας τι κάνετε; Ευχαριστώ για την πρόσκληση, καλησπέρα από τη Θεσσαλονίκη.

Τεχνητή νοημοσύνη λοιπόν και news room, απειλή ή ευκαιρία; Το ερώτημα ακούγεται κοινότοπο, αλλά είναι πολύ πραγματικό και επίκαιρο. Βέβαια η τεχνητή νοημοσύνη θέτει ευρύτερα ζητήματα για το μέλλον της ανθρωπότητας θα έλεγα, μιλώντας και έτσι προοπτικά θα έλεγα για το ίδιο το νόημα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Αυτή είναι βέβαια μια πολύ μεγάλη συζήτηση που αφορά την τεχνοηθική, τους φιλοσόφους, τους πολιτικούς, τις εταιρίες τεχνολογίας, εκδοχές της οποίας αφορούν βέβαια κι εμάς και σχετίζονται με την δημοσιογραφία και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Ήδη τα μεγάλα διεθνή ειδησεογραφικά δίκτυα έχουν ενσωματώσει στη λειτουργία τους εδώ και χρόνια τεχνολογίες AI, που αφορούν όμως κυρίως την παραγωγή περιεχομένου ρουτίνας, στα πεδία κυρίως των αθλητικών αγώνων και των οικονομικών αποτελεσμάτων, τις μεταφράσεις, τους υποτίτλους και σχετικά πιο πρόσφατα στο fact checking. Και στην Ελλάδα το τελευταίο διάστημα παρατηρούμε αντίστοιχες πραχτικές, αλλά όχι προφανώς, έτσι, σε τόσο εξελιγμένο επίπεδο.

Τώρα, αν μιλήσουμε πιο συγκεκριμένα για τα news web sites, δηλαδή τις διαδικτυακές εφημερίδες –από όπου μπορώ να μεταφέρω κι εγώ τη δική μου εμπειρία– είναι λογικό ότι η επιταχυνόμενη διείσδυση του AI να μας βρίσκει έτσι κάπως αμήχανους. Διότι αν το καλοσκεφτούμε, οι δουλειές που έχουμε εμείς σήμερα στο internet, είναι αποτέλεσμα μιας τεχνολογικής εξέλιξης που στην Ελλάδα σημειώθηκε γύρω στα τελευταία είκοσι χρόνια. Τώρα, μια άλλη τεχνολογική εξέλιξη, που μπορεί να εξελιχθεί ακόμα πιο ραγδαία με γεωμετρικούς και εκθετικούς ρυθμούς, φαίνεται ότι θα μπορούσε να απειλήσει τις δικές μας θέσεις εργασίας, όπως έγινε και με το internet και τις παραδοσιακές εφημερίδες. Πώς στεκόμαστε λοιπόν μπροστά σε αυτές τις εξελίξεις που μοιάζουνε καταιγιστικές; Σίγουρα όχι με τεχνοφοβία, αλλά με την απαιτούμενη εγρήγορση.

Στη Voria.gr προς το παρόν αξιοποιούμε τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης σε ένα πρώτο επίπεδο, δηλαδή κυρίως με την ταχύτερη αναζήτηση στατιστικών ή οικονομικών στοιχείων, που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση ενός ρεπορτάζ, στον υποτιτλισμό και στα γραφιστικά. Εξετάζουμε όμως και τη δυνατότητα αξιοποίησης του fact checking, ενώ συμμετέχουμε και σε ένα καινοτόμο project και για το οποίο αυτή τη στιγμή δεν μου επιτρέπεται να πω περισσότερα.

Σε κάθε περίπτωση για τον βραχύ και μέσο ορίζοντα, θεωρώ κοντόφθαλμη και λανθασμένη τη λογική της υιοθέτησης της τεχνητής νοημοσύνης ως μέσου για την εξοικονόμηση κόστους, δηλαδή για την αντικατάσταση και υποκατάσταση των δημοσιογράφων. Εξηγούμαι: στο news room της Voria.gr επεξεργαζόμαστε καθημερινά δεκάδες κείμενα, είτε από πρακτορεία ειδήσεων, είτε δελτία τύπου, στα οποία σύντομα πιθανώς θα μπορεί να γίνει πιο γρήγορα αντίστοιχη επεξεργασία από εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης. Ωστόσο για μας το news room δεν είναι απλώς ένας χώρος συγγραφής, αναπαραγωγής, επεξεργασίας, ανάλυσης και δημοσίευσης κειμένου και ρεπορτάζ. Είναι ένας χώρος αλληλεπίδρασης, τριβής και ζύμωσης για κάθε ενδιαφέρον θέμα που προκύπτει στην επικαιρότητα, για κάθε πληροφορία που μαθαίνουμε, που μας έρχεται από τους ρεπόρτερ μας ή και από άλλα κανάλια ενημέρωσης. Είναι ένας χώρος ανταλλαγής απόψεων, σύγκλισης και πιο συχνά θα έλεγα –δημοσιογράφοι είμαστε– διαφωνίας, που βοηθάει τους νέους συναδέλφους να αξιολογούν καλύτερα τη σημασία της είδησης και τα στοιχεία του ρεπορτάζ, να αντιλαμβάνονται την επικαιρότητα στην ολότητά της και να λειτουργούν με βάση τη δημοσιογραφική δεοντολογία.

Τελικά το news room για εμάς, και γενικά πρέπει να είναι έτσι, είναι ένας χώρος που λειτουργεί ως προθάλαμος για τους δημοσιογράφους, όταν την επόμενη μέρα ή τον επόμενο μήνα ή χρόνο θα βγουν στο πεδίο του ρεπορτάζ.

Για όσους έχουνε παραδοθεί στη μαγεία της τεχνητής νοημοσύνης, όλα αυτά που μόλις προανέφερα μπορεί να ακούγονται έτσι κάπως παρωχημένα. Για εμάς όμως –και πιστεύω για τους περισσό-

τερους που συμμετέχουμε σε αυτό το συνέδριο– είναι απολύτως ανθρώπινα και θέλω να πιστεύω ότι δεν μπορούν να υποκατασταθούν από τα ρομπότ.

Ζητούμενο λοιπόν είναι να αξιοποιήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη ως εργαλείο που θα διευκολύνει την καθημερινότητα στη δουλειά μας, που θα μας παρέχει γρήγορα και αξιόπιστα πρωτογενή στοιχεία, για να εξελίξουμε περαιτέρω ένα ρεπορτάζ, που θα μας βοηθήσει να αφιερωθούμε περισσότερο στην ερευνητική δημοσιογραφία, που θα μας βοηθήσει στην ταχύτερη διασταύρωση μιας πληροφορίας.

Όλα δείχνουν ότι το AI θα είναι η σημαντικότερη τεχνολογική εξέλιξη στην ιστορία της ανθρωπότητας, όπως όμως συμβαίνει με κάθε τεχνολογικό επίτευγμα, έχει σημασία προφανώς το πώς θα τη χρησιμοποιήσουμε. Πιστεύω ακράδαντα, έστω κι αν ακουστώ ρομαντικός, ότι κανένα ρομπότ δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ανθρώπινη περιέργεια, την ανθρώπινη φαντασία, την ανθρώπινη ενσυναίσθηση, την ανθρώπινη έμπνευση.

Προφανώς εγείρονται σοβαρά θέματα θεσμικού πλαισίου –ο κύριος Βλαχόπουλος μας τα ανέλυσε προηγουμένως με πολύ μεγάλη αρτιότητα και είχαν πολύ ενδιαφέρον αυτά που είπε– ζητήματα λοιπόν εγείρονται θεσμικού πλαισίου, δεοντολογίας, πνευματικών δικαιωμάτων.

Ήδη στον χαοτικό κόσμο του internet –γιατί η διάχυση της πληροφορίας στο internet έχει χαρακτηριστικά ορισμένες φορές χάους– γίνεται όλο και πιο δύσκολο να εντοπιστεί η αρχική πηγή μιας δημοσίευσης, μιας αποκάλυψης. Μπορούμε λοιπόν εύκολα να φανταστούμε τι θα ακολουθήσει αν δεν ληφθούν μέτρα με την τεχνητή νοημοσύνη.

Προς επίρρωση όσων είπε και προηγουμένως ο κύριος Βλαχόπουλος, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Πανεπιστημίου της Μινεσότα το 94% του κοινού, δηλαδή σχεδόν όλοι, θεωρούν πως οι δημοσιογράφοι και τα Μέσα Ενημέρωσης όταν χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη για την παραγωγή κειμένου ή γενικότερα περιεχομένου, πρέπει να το κάνουν ξεκάθαρο αυτό στο κοινό τους.

Σε ό,τι αφορά εμάς, τους πολλούς ταπεινούς δημοσιογράφους, το κρίσιμο θέμα είναι πώς θα διατηρήσουμε, στην Ελλάδα θα έλεγα να ανακτήσουμε, το ρόλο μας ως wordtalks για την αλήθεια, την εγκυρότητα της είδησης και τον έλεγχο της κάθε εξουσίας.

Πλέον εκτός από τις πιέσεις πολιτικών, επιχειρηματικών ή άλλων συμφερόντων, θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε προχωρημένες μορφές προπαγάνδας, μετα–αλήθειας και φαινομένων deep fake news από ίδιες ή άλλες ομάδες πίεσης. Δεν θα είναι εύκολο, αλλά οφείλουμε να τα καταφέρουμε.

Σας ευχαριστώ θερμά.

Key Note Speaker: Σπύρος Βλαχόπουλος, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, πρόεδρος επιτροπής Κώδικα Δεοντολογίας Τ/Ν ΠΟΕΣΥ

Καλησπέρα από την Αθήνα και να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ, να ευχαριστήσω την ΠΟΕΣΥ για την πρόσκληση, και απλώς να μεταφέρω την εμπειρία μου από την επιτροπή η οποία συνέταξε τον κώδικα δεοντολογίας για την χρήση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης από τους δημοσιογράφους.

Είχα την χαρά και την τιμή να προεδρεύω σε αυτή την επιτροπή –και πρέπει να σας πω ότι ήτανε μια επιτροπή υψηλοτάτου επιπέδου, στην οποία συμμετείχανε και συνάδελφοί σας και νομικοί και καθηγητές πληροφορικής–, άρα λοιπόν νομίζω ότι εξετάσαμε συνολικά το φαινόμενο της τεχνητής νοημοσύνης και του κώδικα δεοντολογίας από τους δημοσιογράφους.

Εδώ να πω, πρώτα απ΄ όλα έτσι μία προκαταρκτική παρατήρηση ως νομικός, ότι οι κώδικες δεοντολογίας ανήκουν σε αυτό το οποίο λέμε εμείς οι νομικοί soft law δηλαδή ήπιο δίκαιο, δεν είναι κανόνες δικαίου με την αυστηρή του όρου έννοια όπως είναι νόμοι οι οποίοι ψηφίζονται από τη Βουλή, παρόλα ταύτα έχει αποδειχθεί ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις είναι εξαιρετικά αποτελεσματικοί. Είναι εξαιρετικά αποτελεσματικοί ιδίως στο πεδίο της ρύθμισης της επαγγελματικής συμπεριφοράς. Και να πω επίσης ότι εξ όσων γνωρίζω, οι δημοσιογράφοι είναι ο πρώτος επαγγελματικός κλάδος ο

οποίος είναι στη διαδικασία υιοθέτησης κώδικα δεοντολογίας, ειδικά όσον αφορά τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης.

Τι προσπαθήσαμε στην επιτροπή να κάνουμε με τον κώδικα δεοντολογίας για την τεχνητή νοημοσύνη; Να θέσουμε απλούς και κατανοητούς κανόνες, γιατί το νόημα ενός κώδικα δεοντολογίας δεν είναι να έχει εξαντλητικές λεπτομερειακές ρυθμίσεις, αλλά να θέσει απλούς, κατανοητούς και γενικούς κανόνες, τους οποίους μπορούν να προσαρμόσουν οι επαγγελματίες στις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης.

Υπάρχει ένας κανόνας ο οποίος είναι ο βασικός και από τον οποίο ξεκινάνε όλοι οι υπόλοιποι; Νομίζω ναι και γι΄ αυτό στο άρθρο 1 διατυπώσαμε τον βασικό κανόνα, δηλαδή τον θεμέλιο λίθο για τη χρήση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης: «Η τεχνητή νοημοσύνη δεν δύναται να υποκαταστήσει το δημοσιογράφο», είναι αυτό το οποίο τονίστηκε και από όλους τους ομιλητές και νομίζω ότι είναι αυτό από το οποίο ξεκινάνε όλα, «δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει το δημοσιογράφο και το ρόλο του να ενημερώνει τους πολίτες, παρέχοντας ποιοτική και αξιόπιστη πληροφόρηση, με γνώμονα την αλήθεια».

Βεβαίως, η τεχνητή νοημοσύνη –και παραθέσατε πάρα πολλά παραδείγματα στο πολύ ενδιαφέρον συνέδριό σας– πώς μπορεί να βοηθήσει η τεχνητή νοημοσύνη; Παραδείγματος χάρη, στο θέμα των σχολίων που μπαίνουν κάτω από τις ιστοσελίδες, πρέπει να πω ότι αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό να υπάρχει και μία βοήθεια, γιατί ξέρετε και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δέχεται ευθύνη των Μέσων Ενημέρωσης και των δημοσιογράφων για τα σχόλια τα οποία θέτουν τρίτοι, άρα λοιπόν κάθε βοήθεια ειδικά αξιόπιστη βοήθεια από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, είναι πολύ σημαντική. Και τονίζεται στον κώδικα δεοντολογίας ότι οι εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης αποσκοπούν στην υποβοήθηση του έργου του δημοσιογράφου.

Μπορούν να αντικαταστήσουν τον δημοσιογράφο; Η απάντηση είναι όχι, και αναφέρθηκε και πριν και από ομιλητή, η απάντηση είναι μονοσήμαντα όχι, γιατί αυτό νομίζω το οποίο δεν μπορεί να καταλάβει η εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης είναι το πλαίσιο στο οποίο εκφέρετε ο λόγος, ιδίως όσον αφορά την παραγωγή κειμένων, την παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη, νομίζω ότι δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον δημοσιογράφο, γιατί η εφαρμογή αυτή δεν μπορεί να αντιληφθεί το πλαίσιο. Σας μιλάω επίσης από την εμπειρία μου ως πανεπιστημιακός, ξέρετε πολλές φορές οι φοιτητές κάνουνε χρήση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης, και παράγουν και μας παρουσιάζουν κείμενα, τα οποία αν τα δει κανείς μπορεί και να εντυπωσιαστεί ακόμα και να πει τι ωραία κείμενα είναι αυτά, είτε σε επίπεδο εργασίας, είτε σε επίπεδο εξετάσεων. Ξέρετε όμως, στα κείμενα τα οποία μας παρουσιάζονται υπάρχουνε μία, δύο, τρεις λέξεις, που δείχνουν ότι ο συντάκτης τους δεν έχει αντιληφθεί το πλαίσιο στο οποίο παράγεται το κείμενο. Παραδείγματος χάρη γραπτό σε εξετάσεις, εννοώ σε εξ αποστάσεως εξετάσεις, όπου ενώ είναι απάντηση στις εξετάσεις αναφέρεται σε συνέδρους και κάποιο συνέδριο. Εκεί αντιλαμβάνεται κανείς ότι η εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης δεν μπορεί να αντιληφθεί το πλαίσιο. Αυτός είναι ο ένας κανόνας.

Ο δεύτερος κανόνας, τον οποίο θέσαμε με τον κώδικα δεοντολογίας, είναι η συμμετοχή του δημοσιογράφου. Δηλαδή δεν πρέπει να υπάρχουν εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης στις οποίες να μην έχει λόγο ο δημοσιογράφος. Και γι΄ αυτό υπάρχει ρητός κανόνας, ότι «Οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να διαδραματίζουν ρόλο στην διακυβέρνηση των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης και οφείλουν να διεκδικούν τη συμμετοχή τους για τη δημιουργία εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης που αναπτύσσονται από τα Μέσα Ενημέρωσης». Άρα –και αυτό είναι νομίζω ένα κομβικό σημείο για τους δημοσιογράφους, όπως και για τους εργαζόμενους σε άλλα πεδία– δεν μπορεί ο κάθε εργοδότης μόνος του, χωρίς καμία διαβούλευση, με τους δημοσιογράφους εν προκειμένω, να εγκαθιστά εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης στα οποία δεν έχει καμία συμμετοχή ο δημοσιογράφος.

Τρίτος κανόνας είναι αυτός τον οποίο θα μπορούσαμε να εντάξουμε και να πούμε υπό το γενικότερο πλαίσιο ευθύνη: «Οι δημοσιογράφοι έχοντας τη συντακτική ευθύνη, συμπεριλαμβανομένης

της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης για τη συλλογή επεξεργασία ή διάδοση πληροφοριών, είναι υπεύθυνοι και υπόλογοι για κάθε περιεχόμενο που δημοσιεύουν». Υπάρχει η εσφαλμένη αντίληψη, γενικώς, ότι όταν κάποιος χρησιμοποιεί εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, δεν είναι πλέον υπεύθυνος. Αυτό δεν είναι σωστό. Εντάσσεται στον γενικότερο κανόνα ότι δεν μπορούμε να υποκαταστήσουμε τον δημοσιογράφο. Υπεύθυνος –μπορεί να υποβοηθείται, μπορεί να έχει τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης– αλλά υπεύθυνος απέναντι στον αναγνώστη, στον εργοδότη, απέναντι σε οποιονδήποτε άλλον είναι και εξακολουθεί να είναι ο δημοσιογράφος. Άρα λοιπόν περιεχόμενο οποιασδήποτε μορφής που έχει παραχθεί από τεχνητή νοημοσύνη, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τον δημοσιογράφο ως μη εξακριβωμένο. Δεν σημαίνει ότι επειδή το λέει το εργαλείο της τεχνητής νοημοσύνης είναι και σε κάθε περίπτωση έτσι, θα πρέπει συνεπώς να ελέγχεται και να διασταυρώνεται, διαφορετικά είναι προφανές ότι μπορεί να οδηγηθούμε σε φαινόμενα παραπληροφόρησης.

Και μια και μιλάω για ευθύνη, να πω ότι υπάρχει και ειδικότερος κανόνας, ότι «Οι δημοσιογράφοι οφείλουν να επιδεικνύουν την προσήκουσα προσοχή και κριτική στάση επαλήθευσης περιεχομένου έρευνας, έχοντας υπόψη ότι ειδικά η δημιουργική τεχνητή νοημοσύνη, που οδηγεί σε κείμενα, διευκολύνει ακόμη περισσότερο τους ανθρώπους να διαδίδουν σκόπιμα την παραπληροφόρηση». Άρα λοιπόν η ευθύνη εξακολουθεί και παραμένει στον δημοσιογράφο.

Τρίτος κανόνας τον οποίον θέσαμε είναι ο κανόνας της διαφάνειας. Δηλαδή θα πρέπει να είναι σαφές και να παρατίθεται από τον δημοσιογράφο πότε χρησιμοποιεί και πότε δεν χρησιμοποιεί μέσα τεχνητής νοημοσύνης: «Οι δημοσιογράφοι οφείλουν να διασφαλίζουν μια σαφή και αξιόπιστη διάκριση μεταξύ του περιεχομένου που προέρχεται από την φυσική αποτύπωση του πραγματικού κόσμου», δηλαδή φωτογραφίες ηχογραφήσεις και βιντεοσκοπήσεις «και αυτού που δημιουργείται ή τροποποιείται σημαντικά με τη χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Η δημοσιοποίηση φωτογραφιών βίντεο και τυχόν άλλων πολυμεσικού περιεχομένου που έχει παραχθεί με τη βοήθεια τεχνητής νοημοσύνης πρέπει να επισημαίνεται με ευκρίνεια από τους δημοσιογράφους».

Άρα λοιπόν όταν χρησιμοποιούμε στα οπτικοακουστικά Μέσα υλικό το οποίο προέρχεται από τεχνητή νοημοσύνη και δεν είναι φυσικό, ας το πω έτσι, υλικό, θα πρέπει να επισημαίνεται ότι είναι υλικό το οποίο προέρχεται από τεχνητή νοημοσύνη, και υπάρχει ένας ειδικότερος κανόνας ότι θα πρέπει –και αυτό είναι πολύ σημαντικό και νομίζω ότι είναι κάτι το οποίο δεν έχει ίσως διευκρινιστεί τόσο όσο έπρεπε–, «θα πρέπει να προτιμούν οι δημοσιογράφοι την χρήση αυθεντικού υλικού και καταγραφών για την απεικόνιση πραγματικών γεγονότων». Άρα λοιπόν όπου μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε πραγματικό υλικό, δεν χρησιμοποιούμε υλικό το οποίο προέρχεται από τεχνητή νοημοσύνη.

Να πω επίσης, και με αυτό ολοκληρώνω, ότι υπάρχει ειδικός κανόνας στον κώδικα δεοντολογίας για την αποφυγή διακρίσεων –και ξέρετε, είναι επιρρεπή κάποια συστήματα τεχνητής νοημοσύνης στις διακρίσεις κι εμείς το έχουμε δει και στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης, όπου πολλά συστήματα ειδικά στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής έχει αποδειχθεί ότι αναπαράγουν διακρίσεις.

Και κάτι πολύ σημαντικό, ότι θα πρέπει να μην οδηγεί η χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης σε παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτό είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό κεφάλαιο, το οποίο νομίζω ότι θα πρέπει να αναδειχθεί ίσως και στο πλαίσιο μίας ειδικότερης ημερίδας. Δεν είναι μόνο ο κίνδυνος απώλειας των θέσεων εργασίας, είναι και ο κίνδυνος απώλειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσιογράφων, έτσι; Άρα λοιπόν αυτά είναι ζητήματα τα οποία θα πρέπει να δούμε.

Εμείς με τον κώδικα δεοντολογίας αυτό το οποίο προσπαθήσαμε να κάνουμε είναι να θέσουμε απλούς, κατανοητούς, ευκρινείς κανόνες, χρησιμοποιώντας τα πορίσματα και από άλλους κώδικες οι οποίοι έχουν αναπτυχθεί στο εξωτερικό, και πραγματικά ήτανε χαρά που συμμετείχα σε αυτήν την ομάδα εργασίας με δημοσιογράφους, νομικούς και πληροφορικούς.

Και να συγχαρώ για μια ακόμα φορά την ΠΟΕΣΥ, γιατί –εξ όσων γνωρίζω– στον ελλαδικό χώρο είναι ο πρώτος επαγγελματικός κλάδος, είστε ο πρώτος επαγγελματικός κλάδος, ο οποίος δημιουργεί και θεσπίζει κώδικα δεοντολογίας για τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Παρέμβαση Μαρίας Αντωνιάδου, Προέδρου ΕΣΗΕΑ

Κατ΄ αρχήν ευχαριστώ, ζήτησα να παρέμβω για ένα λεπτό, να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Βλαχόπουλο, στον οποίο ο δημοσιογραφικός κλάδος οφείλει πάρα πολλά –νομικό σύμβουλο της ΕΣΗΕΑ για τα θέματα του Συμβουλίου της Επικρατείας και τον ΕΔΟΕΑΠ.

Αυτό που μόλις επισήμανε ο κύριος καθηγητής, είναι ο διάλογος που ξεκινάει αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη, πνευματικό δικαίωμα, συγγραφείς και δημοσιογράφοι, τώρα ξεκίνησε.

Και κλείνοντας να πω ότι οι κώδικας δεοντολογίας δεν είναι ο μοναδικός για τους δημοσιογράφους μόνο στον ελλαδικό χώρο, η συζήτηση στη Διεθνή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων ξεκίνησε πριν από ενάμισι χρόνο, καταρτίζει παγκόσμιο χάρτη αυτήν τη στιγμή.

Άρα η ΠΟΕΣΥ λίγο πήγε πιο μπροστά και πιο γρήγορα, να συνεχίσετε έτσι. Ευχαριστώ πολύ.

Γιώργος Γαβαλάς: Ολοκληρώνοντας αυτόν τον κύκλο περί τεχνητής νοημοσύνης, εγώ καταλήγω σε ένα συμπέρασμα, ότι ο δημοσιογράφος είναι αναντικατάστατος.

Είδαμε πριν, όταν μίλαγε ο Σωτήρης ο Τριανταφύλλου από την ομοσπονδία, είδαμε δυο βίντεο από Κινέζους, έναν Κινέζο και μία Κινέζα που λέγανε τις ειδήσεις.

Όσοι με ξέρετε τα περισσότερα χρόνια μου είμαι μπροστά από την κάμερα. Σας διαβεβαιώ ότι ο δημοσιογράφος δεν μπορεί να αντικατασταθεί, δεν μπορείς να αντικαταστήσεις την έκπληξη, τη χαρά, τη λύπη, η οποία βγαίνει αυθόρμητη και αυτό απευθύνεται σε έναν θεατή. Δεν μπορεί ένα καρτούν να αντικαταστήσει τον δημοσιογράφο, έστω σε αυτό που είδαμε.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΛΑΔΟ

Τρίτο πάνελ

Συντονίστρια: Χρηστίνα Κοψίνη, Γενική Γραμματέας ΠΟΕΣΥ

Καλησπέρα σας.

Κι επειδή ο δημοσιογράφος είναι αναντικατάστατος, όπως είπε ο αγαπητός συνάδελφος, πρέπει οι σχέσεις του με τον εργοδότη να διέπονται από διαφάνεια, από θεσμική επάρκεια και φυσικά να συνοδεύονται από συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Το θέμα της δεύτερης ενότητας «οι εξελίξεις στο δημοσιογραφικό κλάδο» είναι ένα θέμα που θα έλεγε κανείς ότι κολλάει σε όλα τα κομμάτια, σε όλα τα τμήματα της αγοράς. Οι εργασιακές σχέσεις στον κλάδο μας δε διαφέρουν και πάρα πολύ από αυτό που συμβαίνει σε αυτό που αποκαλείται εργασιακό.

Βεβαίως, η αξιολόγηση της δουλειάς μας, τα κριτήρια των αμοιβών μας, δεν εξαρτώνται πάρα πολύ στενά από αυτό που λέμε αλγόριθμο και που απασχόλησε την προηγούμενη συζήτηση. Δεν είμαστε ακόμα σκλάβοι της πλατφόρμας, όπως είναι οι διανομείς ή όπως είναι οι μισθωτοί σε ευρύτερα τμήματα της αγοράς.

Όμως, στον κλάδο μας, είχαμε μία παράδοση αγαπητοί σύνεδροι και αγαπητοί φίλοι, είχαμε μια σπουδαία παράδοση μέχρι και την περίοδο των μνημονίων, να υπογράφουμε κλαδικές συμβάσεις εργασίας.

Ήταν ένα πλεονέκτημα, ένα προνόμιο, που μας κληροδότησαν οι παλαιότεροι συνάδελφοι, οι ενώσεις μας, οι οποίες φυσικά δεν έχουνε και την ευθύνη για την απουσία κλαδικών συμβάσεων, που εγγυώνται θεσμικά την ανεξαρτησία της δημοσιογραφίας και την ελευθεροτυπία.

Διότι γνωρίζετε πολύ καλά ότι ο δημοσιογράφος που εξαρτάται από την καλοσύνη του εργοδότη, είναι πάντα ένας εξαρτημένος δημοσιογράφος. Οι συμβάσεις παραμένουν οι εγγυήσεις και της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας.

Άρα το πρώτο θέμα που τίθεται στο τραπέζι μας, μιλώντας για τις εξελίξεις, είναι εάν η νέα ευρωπαϊκή οδηγία, η οδηγία του 2022 για επαρκείς κατώτατους μισθούς και συλλογικές συμβάσεις εργασίας, η οδηγία η οποία πρέπει να ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο μέχρι τα τέλη Νοεμβρίου, είναι επαρκής, για επαρκείς μισθούς στον κλάδο, θα βοηθήσει στην άρση αυτής της εκκρεμότητας.

Νομίζουμε ότι πιο κατάλληλη από την καθηγήτρια της νομικής σχολής Αθηνών και πρώην Υπουργό Εργασίας, η οποία ήταν και επικεφαλής της επιστημονικής επιτροπής του Υπουργείου Εργασίας, που ανέλαβε τη σύνταξη του σχετικού πορίσματος, δε θα μπορούσε να είναι, είναι η κα Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου, την οποία ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή της. Θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε εάν η ενσωμάτωση αυτής της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο προοιωνίζεται κάτι καλό για τον κλάδο, για τις συλλογικές συμβάσεις.

Βεβαίως έχουμε πολλές ιδιομορφίες και καινούρια στοιχεία στις εργασιακές σχέσεις, εγώ θα σταθώ μόνο σε ένα το οποίο θα αναλύσουν αργότερα και οι ομιλητές μας.

Κατά κανόνα οι εργαζόμενοι που κάνουν ένα σφάλμα στον ιδιωτικό τομέα και στο δημόσιο, υπόκεινται σε κάποια ποινή, σε κάποια μομφή, ενδεχομένως και απόλυση αν είναι κάτι σοβαρό, σύμφωνα με τις διατάξεις του εργατικού δικαίου.

Το πρόβλημα στο δικό μας κλάδο τα τελευταία χρόνια, ίσως υπήρχε και παλαιότερα, αλλά τώρα έχει πάρει μεγαλύτερες διαστάσεις, είναι ότι ο δημοσιογράφος τιμωρείται με slapps, δηλαδή τιμωρείται με αγωγές υψηλού κόστους και δαπάνης για τον ίδιο και για το μέσο που εργάζεται όχι όταν δεν κάνει καλά τη δουλειά του, αντιθέτως όταν την κάνει καλά, όταν κάνει απλώς τη δουλειά του να το πω έτσι.

Αυτή την περίοδο, αρκετοί συνάδελφοι, γνωστοί συνάδελφοι, αλλά και αρκετά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, δηλαδή και επιχειρήσεις, έχουν μπει στη μέγγενη των αποκαλούμενων slapps. Είναι σε μια διαδικασία αγωγών, μιλάμε για πολύ υψηλά ποσά, ξεπερνούν τα εκατομμύρια, το ένα–δύο εκατομμύρια.

Όχι γιατί επαναλαμβάνω ο εργαζόμενος δεν έκανε καλά τη δουλειά του, ο μηχανοδηγός δεν έκανε καλά τη δουλειά του ή ο γιατρός υπέγραψε πλαστές συνταγογραφήσεις, απλώς γιατί ο δημοσιογράφος έκανε σωστά την ερευνητική δουλειά του: Προσπάθησε να εξορύξει την είδηση, μέχρι εκεί.

Το ερώτημα που τίθεται σε σχέση με τα εργασιακά και με τα slapps, γιατί θα αναρωτιέστε γιατί αυτό σε αυτή την εισαγωγή, είναι εάν θα πρέπει η προστασία του δημοσιογράφου από αυτές τις αγωγές να μπει και ως στοιχείο στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο της σύμβασης κάτι τέτοιο;

Εκτός από τη νομοθετική παρέμβαση, που όπως είπε και ο κ. Μαρινάκης προετοιμάζει, εκτός από τη νομική στήριξη που έχουν οι επιχειρήσεις στις οποίες εργαζόμαστε, υπάρχουν όμως και οι freelancers, δεν έχουν νομική στήριξη, υπάρχουν οι νομάδες δημοσιογράφοι, δεν έχουν νομική στήριξη. Βέβαια δεν υπογράφουν και συμβάσεις αυτοί –θα μας τα πει αργότερα και ο καθηγητής– μπορεί αυτό να αποτελέσει αντικείμενο της συλλογικής σύμβασης;

Σε αυτό το ερώτημα καθώς και σε άλλα ενδιαφέροντα θα μας απαντήσει ο πρώην Υφυπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον ευχαριστούμε πολύ που μας έκανε την τιμή και ήρθε στο συνέδριό

μας, ο Τάσος Πετρόπουλος. Φυσικά θα μας αναπτύξει κι άλλα θέματα, τα οποία σχετίζονται με την επίπτωση που έχει η τεχνητή νοημοσύνη ή αυτό που εμφανίζεται ως τεχνητή νοημοσύνη στις εργασιακές σχέσεις.

Τρίτο θέμα, το επάγγελμά μας άλλαξε, αλλάζει και θα αλλάζει και δίπλα σε μας που λίγο ή περισσότερο είμαστε σταθερά μισθωτοί σε επιχειρήσεις, σε πρακτορεία, στη δημόσια ραδιοτηλεόραση, υπάρχουνε και οι νομάδες δημοσιογράφοι, υπάρχουν οι freelancers, υπάρχουν οι ερευνητές δημοσιογράφοι ένα όλο και μεγαλύτερο τμήμα.

Έχουν εργασιακά δικαιώματα; Μπορούν να υπογράψουν συλλογικές συμβάσεις; Υπάρχει εμπειρία ευρωπαϊκή που μας φωτίζει στο τι συμβαίνει με αυτά τα νέα τμήματα; Είναι το νέο που αναδύεται μέσα στον κλάδο μας.

Απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα θα μας δώσει ο ομότιμος καθηγητής νομικής του Πανεπιστημίου Αθήνας, ο Κώστας Παπαδημητρίου και Πρόεδρος του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας και τον ευχαριστούμε κι αυτόν πολύ.

Στη συζήτησή μας θα συμμετάσχει και ο Διευθυντής του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ, τον οποίο ευχαριστούμε πάρα πολύ το Χρήστο Γούλα, τον ευχαριστούμε ως ΠΟΕΣΥ διότι μας δίνει τη δυνατότητα η ΓΣΕΕ και το Ινστιτούτο της, με δικά τους έξοδα να ανιχνεύσουμε τον κλάδο μας, ποιος είναι, δεν ξέρουμε ποιος είναι ο κλάδος μας, δεν τα ξέρουμε όλα, ξέρουμε αυτά που φαίνονται. Πόσα sites έχουμε δημοσιογραφικά, πόσες εφημερίδες επαρχιακές, πόσοι ραδιοφωνικοί σταθμοίμ αυτό είναι πιο εύκολο, υπάρχει καταγεγραμμένο στο ΕΣΡ. Το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ ανέλαβε και πάλι το ευχαριστούμε, να κάνει μια μελέτη για τον κλάδο, για το εργασιακό προφίλ, το μισθολογικό προφίλ και βέβαια τη γεωγραφική του έκταση.

Τη συζήτησή μας θα κλείσουμε με μια ιστορική αναδρομή, η οποία αναδρομή, όπως είπε ο καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου ο κ. Σκαμνάκης, «θα ανατρέψει κάποιες βεβαιότητές μας». Σας το αφήνουμε για έκπληξη, δεν το προλογίζουμε.

Ας συνδεθούμε με την κα Παπαρρηγοπούλου παρακαλώ να ξεκινήσουμε τη συζήτηση.

Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Αγαπητοί σύνεδροι, με ιδιαίτερη χαρά συμμετέχω στις εργασίες της ημερίδας, συγχαίρω την ΠΟΕΣΥ για την οργάνωσή της, τον κ. Τριανταφύλλου και την κα Χρηστίνα Κοψίνη που προεδρεύει στο πάνελ μας, καθώς και την Περιφέρεια και τον Περιφερειάρχη κ. Τοψίδη κι ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση και για την ευκαιρία να μοιραστώ κάποιες σκέψεις μαζί σας σε σχέση με την οδηγία που πρόκειται να ενσωματωθεί.

Θα ήθελα προκαταβολικά να πω ότι με τον χώρο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και ειδικότερα εφημερίδων και περιοδικών συνδέομαι από ετών, γιατί υπήρξα νομική σύμβουλος του ΕΤΑΠ–ΜΜΕ και παλαιότερα του ΤΑΤΑ.

Ωστόσο, παρά τη σύνδεση αυτή, ίσως κάποιος να αναρωτηθεί πως συνδέεται το δημόσιο δίκαιο και ειδικότερα το δίκαιο της κοινωνικής προστασίας με τις εργασιακές σχέσεις και πως βρίσκομαι στο βήμα με έγκριτους εργατολόγους.

Η απάντηση είναι ότι ο καθορισμός και η επάρκεια του κατώτατου μισθού και ειδικότερα της οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2022–2041, την οποία όπως ειπώθηκε προεπίκειται η Ελλάδα να ενσωματώσει ως τα τέλη Νοεμβρίου, το αργότερο αρχές Δεκεμβρίου, εντάσσονται σε μια ευρύτερη ενωσιακή προβληματική που αφορά στο σύνολο του κοινωνικού δικαίου, δηλαδή και του εργατικού δικαίου και του δικαίου της κοινωνικής προστασίας.

Πρόκειται για τον στόχο της επάρκειας του εισοδήματος και αφορά και στους εργαζόμενους και στους συνταξιούχους και στους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων. Η οδηγία 2022–2041 εντάσ-

σεται σε ένα πλέγμα κανόνων δικαίων που συνδυάζεται και με κανόνες ήπιου δικαίου, soft law και αποσκοπεί στην εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης.

Η οδηγία αυτή εξειδικεύει το κεφάλαιο 2 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και συγκεκριμένα της αρχής με αριθμό 6, σύμφωνα με την οποία οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε δίκαιους μισθούς, που διασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση, συμβάλλει στην αποτροπή της ανεπάρκειας των εισοδημάτων των εργαζομένων επομένως.

Επίσης η οδηγία εξειδικεύει την αρχή με αριθμό 8, σύμφωνα με την οποία πρέπει να πραγματοποιείται διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των οικονομικών πολιτικών, των πολιτικών απασχόλησης και των κοινωνικών πολιτικών, σύμφωνα πάντα με τις εθνικές πρακτικές και οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να διευκολύνονται να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις εργασίας σε θέματα που τους αφορούν.

Ποιοι είναι οι στόχοι της οδηγίας; Οι στόχοι της οδηγίας στην ουσία είναι: Πρώτον η διασφάλιση επαρκών κατώτατων μισθών και επαναλαμβάνω ότι οι μισθοί είναι επαρκείς αν είναι δίκαιοι σε σχέση με την κατανομή των αγαθών στα κράτη–μέλη και αν διασφαλίζουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για τους εργαζόμενους με σχέση πλήρους απασχόλησης.

Ο δεύτερος στόχος είναι η ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων για τον καθορισμό των μισθών στα κράτη–μέλη στα οποία το ποσοστό κάλυψης από συλλογικές συμβάσεις υπολείπεται του 80%. Το σκεπτικό της ρύθμισης αυτής προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας, που εξηγεί ότι «τα κράτη–μέλη με υψηλό ποσοστό κάλυψης από συλλογικές διαπραγματεύσεις και συμβάσεις, ήτοι με ποσοστό άνω του 80%, τείνουν να έχουν μικρό ποσοστό χαμηλόμισθων εργαζομένων και υψηλούς κατώτατους μισθούς».

Ο τρίτος στόχος της οδηγίας είναι να διασφαλιστεί η εφαρμογή των εθνικών πλαισίων για τους κατώτατους μισθούς σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, ιδίως για καταστάσεις όπως η ψευδοαπασχόληση και λοιπά.

Ο τέταρτος στόχος είναι ο καθορισμός των μισθών με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές και με σεβασμό όπως είπα της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.

Πως επιτυγχάνει τους στόχους αυτούς η οδηγία; Τους επιτυγχάνει πρώτα απ΄ όλα με τη θέσπιση διαδικασιών, τις οποίες τα κράτη–μέλη οφείλουν να ακολουθούν, συγκεκριμένες διαδικασίες.

Και το δεύτερο είναι με την παρακολούθηση και αξιολόγηση της δράσης των κρατών–μελών σύμφωνα με τα άρθρα 150 και 160 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης.

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση στηρίζεται σε εκθέσεις των κρατών–μελών, σε αξιόπιστα και συγκρίσιμα στοιχεία και στις κατευθύνσεις –ακόμη και συστάσεις των οργάνων της Ένωσης– προς τα κράτη–μέλη.

Η οδηγία 2022–2041 συντονίζει τα εθνικά συστήματα καθορισμού του κατώτατου μισθού στα κράτη–μέλη, θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές λοιπόν και διαδικαστικές υποχρεώσεις ως προς την επάρκεια των κατώτατων μισθών.

Δεν θεσπίζει ατομικό δικαίωμα κάθε εργαζομένου σε κατώτατο μισθό, δεν παρεμβαίνει στην επιλογή του συστήματος καθορισμού του κατώτατου μισθού, νομοθετικό δηλαδή ή με συλλογικές διαπραγματεύσεις και συμφωνίες.

Και κατά μείζονα λόγο δεν θεσπίζει κατώτατο μισθό στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή ενιαίο μηχανισμό καθορισμού του κατώτατου μισθού. Οι τρόποι επίτευξης των στόχων της οδηγίας καταλείπονται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε κράτους–μέλους, με βάση το σύστημα κατώτατου μισθού που επιλέγει κάθε κράτος–μέλος και τις εθνικές νομικές παραδόσεις και πρακτικές.

Κοινό στοιχείο πάντως του πλέγματος των ρυθμίσεων που τα κράτη–μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλούνται να εφαρμόσουν είναι η τεκμηρίωση με μετρήσιμα στοιχεία, η αξιολόγηση με συγκεκριμένους δείκτες, η θέση στόχων με βάση τα μετρήσιμα αυτά στοιχεία και η αξιολόγηση της επί-

τευξης των στόχων από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση αναφορές που τα κράτη–μέλη οφείλουν να υποβάλλουν σε τακτικά χρονικά διαστήματα.

Η απόδοση των κρατών–μελών αξιολογείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση που έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σε συστάσεις προς τα κράτη–μέλη υποδεικνύοντας καλές ή κακές πρακτικές και δημοσιεύοντας τις αποδόσεις που έχουν.

Τι αλλάζει; Αλλάζει σταδιακά ο τρόπος νομοθέτησης και παρέμβασης και των κρατών, αλλά και των κοινωνικών εταίρων, καθώς η στοχοθεσία με βάση εθνικά σχέδια τήρησης αξιόπιστων και άρα συγκρίσιμων σε ενωσιακό και όχι μόνο επίπεδο στοιχείων και δεδομένων και αξιολόγηση των μέτρων που λαμβάνονται για την επίτευξη των στόχων, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της νομοθέτησης και γενικότερα της συζήτησης και διαβούλευσης.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να υπενθυμίσω τον καθοριστικό ρόλο που έχουν τα στοιχεία. Τα στοιχεία, τα οποία είναι κυρίως με βάση αυτά που τηρεί η EUROSTAT και συνακόλουθα η ΕΛΣΤΑΤ, τα οποία κατά κανόνα στηρίζονται σε δειγματοληπτικές έρευνες και όχι σε διοικητικά στοιχεία.

Μπορεί βεβαίως να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον ή να αποφασίσουν τα κράτη–μέλη να χρησιμοποιούν και διοικητικά στοιχεία, για παράδειγμα τα στοιχεία από το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ. Τα παραπάνω εν πολλοίς προβλέπονται και στο άρθρο 10 της οδηγίας.

Τα ζητήματα, τώρα, τα οποία ενδιαφέρουν την Ελλάδα, σε σχέση με τον καθορισμό των κατώτατων μισθών. Πρώτα απ΄ όλα, η οδηγία στο πεδίο εφαρμογής της, περιλαμβάνει τις αποδοχές των εργαζομένων και στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Αυτό είναι novo για την Ελλάδα.

Η εθνική νομοθεσία προβλέπει σήμερα κατώτατο μισθό νομοθετημένο, παλαιότερα ήταν με συλλογικές συμβάσεις, αλλά δεν αναφέρεται στον δημόσιο τομέα. Τούτο διότι επικρατεί η αντίληψη ότι οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα απολαμβάνουν ενός διακριτού καθεστώτος, που στηρίζεται στο Σύνταγμα, στο άρθρο 103 και λοιπά του Συντάγματος.

Η οδηγία, όμως, επιβάλλει οι αποδοχές κάθε απασχολούμενου, ανεξάρτητα από το που απασχολείται να μην υπολείπονται του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου. Αυτό, λοιπόν, είναι ένα πρώτο σημαντικό στοιχείο, ότι ο κατώτατος μισθός εκτείνεται και καταλαμβάνει και τον δημόσιο τομέα.

Το δεύτερο είναι ότι ο νομοθέτης μπορεί και έχει διακριτική ευχέρεια να καθορίσει τον κατώτατο μισθό είτε νομοθετικά, είτε με συλλογικές συμβάσεις και συμφωνίες.

Προφανώς αυτό είναι μία πολιτική απόφαση, ωστόσο πρέπει να επισημανθεί ότι τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα εφαρμόζει νομοθετημένο σύστημα καθορισμού του κατώτατου μισθού και νομοθετημένο σύστημα εφαρμόζει η πλειονότητα των χωρών που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 22 δηλαδή κράτη εφαρμόζουν νομοθετημένο σύστημα κατώτατου μισθού.

Η διατήρηση του νομοθετημένου κατώτατου μισθού σε κάθε περίπτωση δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις και συμπληρώσεις της νομοθεσίας, δηλαδή του άρθρου 134 του κώδικα ατομικού εργατικού δικαίου, έτσι ώστε να συνάδει με την οδηγία, γιατί υπάρχουν σημεία στα οποία δεν συνάδει.

Η οδηγία προβλέπει, επίσης, τη δυνατότητα εισαγωγής συστήματος αυτόματης αναπροσαρμογής των νομοθετικά καθοριζόμενων κατώτατων μισθών, με κατάλληλα κριτήρια και με την προϋπόθεση ότι δεν οδηγεί σε μείωση του ποσού του κατώτατου μισθού.

Ορισμένα κράτη–μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν τέτοιο σύστημα, όπου εμπίπτει το ζήτημα αυτό στη διακριτική ευχέρεια των κρατών–μελών, εάν θέλουν να θεσπίσουν σύστημα αυτόματης αναπροσαρμογής, με τα όποια πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα μπορεί κανείς να δει.

Το τέταρτο ζήτημα είναι ποια είναι τα κριτήρια της επάρκειας του νομοθετικά καθοριζόμενου κατώτατου μισθού. Τα κριτήρια της επάρκειας τα προβλέπει η οδηγία, είναι η αγοραστική δύναμη των μισθών, αναφέρονται στο άρθρο 5, λαμβάνοντας υπόψη βεβαίως το κόστος διαβίωσης, το γενικό επίπεδο και η κατανομή των μισθών, ο ρυθμός αύξησης των μισθών, μακροπρόθεσμα τα επίπεδα παραγωγικότητας.

Η στάθμιση των κριτηρίων γίνεται από τον εθνικό νομοθέτη. Μπορεί να έχουν όλα τα κριτήρια το ίδιο βάρος, μπορεί και να μην έχουν και αυτό εμπίπτει στη διακριτική του ευχέρεια.

Σε σχέση με το άρθρο 134 του κώδικα ατομικού εργατικού δικαίου, στο άρθρο 134 δεν αναφέρεται ρητά η αγοραστική δύναμη των μισθών με βάση το κόστος διαβίωσης, άρα και εδώ μας φέρνει κάτι καινούριο η οδηγία, ενώ το άρθρο 134 κάνει κάποια γενικόλογη αναφορά στα υπόλοιπα κριτήρια, δηλαδή αναφέρεται σε μισθούς, τιμές, εισοδήματα, παραγωγικότητα, αλλά με πολύ γενικόλογο τρόπο.

Και στο σημείο αυτό η εθνική νομοθεσία επιβάλλεται να συμπληρωθεί, έτσι ώστε να πληρούνται όλα τα κριτήρια που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το τέταρτο που ήθελα να πω είναι ότι, κατά την οδηγία, η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη νομοθετική διαδικασία καθορισμού του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου, συνοψίζεται στον ουσιαστικό διάλογο των κοινωνικών εταίρων, με το κέντρο λήψης των αποφάσεων και στην προσπάθεια σύγκλισης των απόψεων που αποκλίνουν.

Η συμμετοχή δεν αποτελεί τυπική διαδικασία. Δυστυχώς, πολλές φορές βλέπουν οι περισσότεροι τη διαβούλευση ως μία τυπική διαδικασία, αλλά δεν είναι, είναι ουσιαστικό ζήτημα και ουσιαστική διαδικασία.

Υπάρχει ένα ερώτημα σε αυτά που έχουμε συνηθίσει σήμερα και που γίνονται στο πλαίσιο του άρθρου 134 του κώδικα ατομικού εργατικού δικαίου και το ερώτημα είναι αν πληροί την προϋπόθεση της ουσιαστικής και αποτελεσματικής συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και γιατί περιορίζεται σε κατάθεση υπομνημάτων και η ανταλλαγή απόψεων είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Άρα και εδώ είναι ένα πεδίο, που ο ουσιαστικός διάλογος επιβάλλεται και πρέπει να ενισχυθεί.

Περαιτέρω, η οδηγία προβλέπει τη δημιουργία συμβουλευτικού οργάνου για να συμβουλεύει τις αρμόδιες Αρχές στα ζητήματα που σχετίζονται με τον νομοθετημένο κατώτατο μισθό και το νομοθετημένο κατώτατο ημερομίσθιο.

Το άρθρο 134 προβλέπει διαδικασία διαβούλευσης, διαδικασία όμως, όχι όργανο. Η διαδικασία δεν ταυτίζεται με το όργανο. Επομένως και εδώ πρέπει και επιβάλλεται η συμπλήρωση της εθνικής νομοθεσίας, έτσι ώστε στο όργανο διαβούλευσης να συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι, αλλά και ενδεχομένως επιστημονικοί και ερευνητικοί φορείς και εμπειρογνώμονες.

Επομένως, και εδώ χρειαζόταν και χρειάζεται συμπλήρωση της εθνικής νομοθεσίας, γιατί όπως είπα η διαδικασία δεν αποτελεί όργανο. Αυτό οπωσδήποτε ωφελεί τον ουσιαστικό διάλογο, γιατί αναβαθμίζεται, υπό την έννοια ότι διενεργείται από ένα συγκεκριμένο όργανο, στο οποίο μετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι.

Το επόμενο ζήτημα, στο οποίο ήδη αναφέρθηκα και γι΄ αυτό θα το πω λίγο συνοπτικά, είναι ο τρόπος παρακολούθησης, η υποχρέωση υποβολής της έκθεσης της χώρας σε τακτά χρονικά διαστήματα και το περιεχόμενο της έκθεσης καθορίζεται με τρόπο πολύ συγκεκριμένο.

Δηλαδή, θα πρέπει να αναφέρεται το ποσοστό και η εξέλιξη της κάλυψης από συλλογικές διαπραγματεύσεις, το επίπεδο του νομοθετικά καθοριζόμενου κατώτατου μισθού, το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτεται, οι διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στον νομοθετικά καθοριζόμενο κατώτατο μισθό και μια σειρά από άλλα στοιχεία που δείχνουν δηλαδή ότι η τήρηση και η εφαρμογή της οδηγίας τίθεται υπό στενό έλεγχο.

Τώρα, είναι γνωστό ότι στην Ελλάδα το ποσοστό κάλυψης από συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι μικρότερο του 80%, αυτό είναι πανθομολογούμενο.

Για το λόγο αυτό, κατά την οδηγία επιβάλλεται να εκπονηθεί σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, για τον καθορισμό των μισθών, ιδίως σε κλαδικό ή διακλαδικό επίπεδο και αυτά τα προβλέπει το άρθρο 4 και το σχέδιο δράσης πρέπει να επικαιροποιείται, τουλάχιστον ανά πενταετία και να αναθεωρείται ενδεχομένως, αν οι συνθήκες το επιβάλλουν, και σε νωρίτερα χρονικά διαστήματα.

Η κατάρτιση, επικαιροποίηση, αναθεώρηση του σχεδίου δράσης γίνεται επίσης κατόπιν διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους ή σε συμφωνία με αυτούς ή κατόπιν αιτήματος των κοινωνικών εταίρων ως προϊόν της συμφωνίας τους και το σχέδιο δράσης κοινοποιείται και αυτό στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και δημοσιοποιείται.

Άρα και εδώ έχουμε εθνική αρμοδιότητα μεν, αλλά έλεγχο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως προς το αν εφαρμόζονται ορθά οι υποχρεώσεις της χώρας.

Νομίζω ότι βλέποντας το πεδίο της οδηγίας βλέπουμε και το πεδίο που πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις της εθνικής νομοθεσίας. Δηλαδή επανέρχομαι και λέω συνοπτικά εφαρμογή στο δημόσιο τομέα, δεν μπορεί οι αμοιβές στο δημόσιο τομέα να υπολείπονται του κατώτατου μισθού του ιδιωτικού τομέα, παρ΄ όλες τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν για τον δημόσιο τομέα, σε σχέση με τον ιδιωτικό. Άρα η εθνική ρύθμιση θα πρέπει να συμπληρωθεί, το εθνικό θεσμικό πλαίσιο να συμπληρωθεί.

Το δεύτερο είναι το θέμα στο ερώτημα νομοθετημένο ή συμβατικό, αυτό αποτελεί αρμοδιότητα κάθε κράτους όπως είπα να επιλέξει το σύστημά του, αν θεωρήσουμε ότι η Ελλάδα επιλέγει τον νομοθετημένο όπως έχει ήδη κάνει με το άρθρο 134 του κώδικα ατομικού εργατικού δικαίου, συμπλήρωση του άρθρου 134, έτσι ώστε να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της οδηγίας με τον τρόπο που προαναφέρθηκε.

Ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, γιατί η οδηγία προβλέπει ότι θα πρέπει οι κοινωνικοί εταίροι να διατυπώνουν γνώμη με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο, με ένα όργανο, να υπάρχει όργανο συμβουλευτικό, όργανο διαβούλευσης αν θέλετε, σχετικά με όλα τα θέματα που ορίζει η οδηγία στα άρθρα 4 και 5. Το άρθρο 4 είναι για την ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, το 5 για τον κατώτατο μισθό.

Επομένως, ενδεικτικά λέω ότι, θα πρέπει οι κοινωνικοί εταίροι να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις για το ύψος του κατώτατου μισθού, για τον συντελεστή αναπροσαρμογής του κατώτατου μισθού, για την επιλογή και την εφαρμογή ενδεικτικών τιμών αναφοράς για την αξιολόγηση της επάρκειας του κατώτατου μισθού, για τη συλλογή δεδομένων και την εκπόνηση μελετών και όλα αυτά θα πρέπει να στηρίζονται σε μία σειρά από δεδομένα.

Δεδομένα που θα πρέπει να είναι, επιβάλλεται να είναι συγκρίσιμα με τα δεδομένα που τηρούν και τα άλλα κράτη–μέλη, γι΄ αυτό μίλησα κυρίως για την ΕΛΣΤΑΤ και τη EUROSTAT, χωρίς να αποκλείονται βεβαίως και τα διοικητικά στοιχεία μέσω του ΕΡΓΑΝΗ ή άλλων συστημάτων, έτσι ώστε να μπορεί να υπάρχει τεκμηρίωση αξιολόγηση και ενδεχομένως και συστάσεις καλής πρακτικής ή αποφυγής κακών πρακτικών και από τα ευρωπαϊκά όργανα.

Αυτή είναι η συνεισφορά της οδηγίας, κατά τη γνώμη μου είναι μία πάρα πολύ σημαντική οδηγία και εναπόκειται και στο κράτος, αλλά και στους κοινωνικούς εταίρους, να την αξιοποιήσουν. Να έχουν δηλαδή ένα πειστικό λόγο και διάλογο σχετικά με τα θέματα των μισθών και της επάρκειάς τους.

Όχι ότι οι μισθοί είναι καλοί, το αντίθετο αυτό είναι η βάση, είναι το κατώτατο, το ευκταίο είναι οι μισθοί να είναι πολύ ανώτεροι από αυτό το ελάχιστο που λέμε, αλλά οπωσδήποτε δεν μπορεί να είναι κατώτεροι.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ και με συγχωρείτε κα Πρόεδρε αν η εισήγησή μου κράτησε λίγο παραπάνω.

<u>Κώστας Παπαδημητρίου, Καθηγητής ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΟΜΕΔ</u>

Καλημέρα σε όλους, χαίρομαι πολύ που βρίσκομαι σε αυτή τη συνάντηση με ένα αρκετά ενδιαφέρον ζήτημα, το οποίο πιστεύω ενδιαφέρει και το επάγγελμα και τη χώρα γενικότερα.

Ο σκοπός της εισήγησής μου είναι να εντοπίσω παλαιότερες προκλήσεις, παλαιότερα προβλήματα δηλαδή που ενδιαφέρουν τον κλάδο των δημοσιογράφων και να δούμε στη συνέχεια πως αυτά τα ζητήματα εμφανίζονται και σε ποια μορφή, εντονότερα ενδεχομένως, στο άμεσο μέλλον. Δεν κάνουμε μελλοντολογία, αλλά είναι πράγματα τα οποία μπορούμε σίγουρα να διαγνώσουμε από σήμερα.

Πρώτα απ΄ όλα να μιλήσουμε για την εξάρτηση. Η εξάρτηση, το διακύβευμα είναι η εφαρμογή του εργατικού δικαίου, είναι το κλειδί. Αν δεν υπάρχει εξάρτηση, η νομική έννοια εννοώ της εξάρτησης, δεν μπορούμε να μιλήσουμε για εφαρμογή του κοινωνικού δικαίου και δεν μπορούμε να μιλήσουμε για προστασία του εργαζομένου.

Άρα λοιπόν το ζήτημα αφήνεται στην ελευθερία την ατομική, με ό,τι σημαίνει αυτό, δηλαδή με τον εργαζόμενο να εξαρτάται από το αν υπάρχει ευνοϊκός συσχετισμός δυνάμεως ή όχι. Άρα είμαστε εκτός συλλογικών συμβάσεων κατ΄ αρχήν, είμαστε εκτός εργατικού δικαίου και είμαστε στο αστικό δίκαιο.

Έτσι λοιπόν από παλαιότερα είχε παρουσιαστεί, το ξέρετε κι εσείς, ότι δεν είναι μόνο οι δημοσιογράφοι οι οποίοι εργάζονται στην εφημερίδα που είναι καθημερινά εκεί, έχουν αρκετές υποχρεώσεις, οι οποίοι αναμφισβήτητα είναι εργαζόμενοι εξαρτημένοι και εφαρμόζεται σε αυτούς το εργατικό δίκαιο, αλλά πολύ συχνά εμφανίζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες, όλο και πιο συχνά.

Είναι οι εξωτερικοί συνεργάτες, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι κι έχουν μια στήλη μια φορά την εβδομάδα, δυο φορές την εβδομάδα, τρεις φορές την εβδομάδα να γράψουν ένα άρθρο.

Είναι οι ρεπόρτερς, οι οποίοι κάνουν ρεπορτάζ έξω από τους χώρους της επιχείρησης και σε πολλές περιπτώσεις ο εργαζόμενος δεν βρίσκεται μέσα στην επιχείρηση, άρα εύκολα μπορούμε να υποθέσουμε ότι είναι ένας ελεύθερος επαγγελματίας, ενώ δεν είναι έτσι. Δέχεται οδηγίες ο ρεπόρτερ στο που θα πάει και τα λοιπά, στο τι θα κάνει.

Έτσι, λοιπόν, πρέπει να δούμε την παραδοσιακή νομολογία ότι η εργασία δεν είναι μόνο αυτή που είναι στην έδρα της επιχείρησης. Εξάρτηση λοιπόν υπάρχει κι εκτός έδρας της επιχείρησης.

Επίσης, όταν δεσμεύεται ο εργαζόμενος ως προς τον χρόνο παροχής της εργασίας, όταν το κανάλι, η εφημερίδα τον στέλνει για συγκεκριμένες ώρες κάπου, αυτό είναι ένας κρίσιμος παράγοντας για να θεωρηθεί ότι είναι προστατευταίος από το εργατικό δίκαιο.

Ομοίως, οι υποδείξεις που γίνονται στον δημοσιογράφο στο πως θα κάνει τη δουλειά του, αν του ασκείται έλεγχος, σε αυτές τις περιπτώσεις λοιπόν θα πρέπει να δούμε αν πραγματικά υπάρχει πραγματική ανεξαρτησία– και ανεξαρτησία δεν εννοούμε την ελευθερία γνώμης– αλλά ανεξαρτησία ως προς τον τόπο και το χρόνο επιλογής εργασίας.

Όταν λοιπόν υπάρχουν αυτές οι υποδείξεις, αυτός ο έλεγχος, οι οδηγίες, τότε βρισκόμαστε πολύ κοντά στο στάδιο της εξάρτησης. Έτσι λοιπόν πρέπει να δούμε σήμερα τι γίνεται, σήμερα υπάρχει μία τάση γενικότερη, όχι μόνο στη δημοσιογραφία, αλλά γενικότερα στην επιχείρηση, να απομακρυνθούμε από το εργατικό δίκαιο. Οι επιχειρήσεις δηλαδή θέλουν να φύγουμε από το εργατικό δίκαιο και να μείνει το τετ α τετ μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου και σε αυτό βοηθάει η νέα τεχνολογία.

Πράγματι, οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι κρίσιμες. Σε κάθε περίπτωση, οι νέες τεχνολογίες διαταράσσουν και το εργασιακό περιβάλλον, δεν διαταράσσουν μόνο από τεχνική άποψη την επιχείρηση, διαταράσσουν και τις εργασιακές σχέσεις.

Έτσι λοιπόν συνέβη κι εδώ, οι τεχνολογικές εξελίξεις ήδη διαταράσσουν και το επάγγελμα του δημοσιογράφου, όπως και άλλα επαγγέλματα. Η πρώτη εξέλιξη είναι η τεχνολογία του λεγόμενου διαμοιρασμού, του crowdworking.

Εδώ τι συμβαίνει; Έχουμε κάποιες πλατφόρμες σε διεθνές επίπεδο, οι οποίες προτείνουν εργασία, είναι συνδεδεμένες με πελάτες, εφημερίδες εν προκειμένω ή κανάλια και από τη μία μεριά είναι τα κανάλια, από την άλλη είναι οι δημοσιογράφοι και στη μέση είναι η πλατφόρμα.

Αυτές λοιπόν οι πλατφόρμες αναλαμβάνουν να φέρουν σε επαφή τους δύο παράγοντες και στη συνέχεια βέβαια εμφανίζονται πάλι σαν ελεύθεροι επαγγελματίες. Δηλαδή η πλατφόρμα η ηλεκτρονική εμφανίζεται σαν ένα είδος μεσίτη και τίποτα παραπάνω και όλοι απεκδύονται της εργοδοτικής ιδιότητας και η πλατφόρμα και η εφημερίδα.

Το δεύτερο ζήτημα η δεύτερη εξέλιξη είναι η τηλε–εργασία. Ξέρουμε ότι η τηλε–εργασία υπήρχε από παλαιότερα, αλλά μετά τον covid ξέρουμε ότι υπάρχει έκρηξη στην τηλε–εργασία, την ξέρουμε και τα καλά και τα κακά.

Το ζήτημα που μπαίνει εδώ είναι αν αυτή η τηλε–εργασία αποτελεί εξαρτημένη εργασία και αν ο τηλε–εργαζόμενος προστατεύεται από το εργατικό δίκαιο. Νομίζω η απάντηση είναι δεδομένη, ότι το γεγονός και μόνο ότι απασχολείται τηλε–εργαζόμενος μακριά από τον τόπο εργασίας ο εργαζόμενος δεν σημαίνει ότι δεν εφαρμόζεται σε αυτόν το εργατικό δίκαιο.

Γιατί και έλεγχος υπάρχει και οδηγίες δίνονται κι επομένως είναι δυνατή η εξάρτηση. Άρα λοιπόν και στην τηλε–εργασία είναι δυνατή η εξάρτηση, αλλά όπως και να το κάνουμε θολώνει λίγο το πεδίο της εφαρμογής του εργατικού δικαίου.

Μια άλλη νέα μορφή, είναι μπορεί να πει κανείς μια ειδική μορφή τηλε–εργασίας, είναι η νομαδική εργασία, οι νομάδες εργαζόμενοι.

Τι συμβαίνει εδώ; Εδώ λοιπόν όπως ξέρετε σήμερα με τον υπολογιστή υπό μάλης και το internet να βρίσκεται παντού και με την πραγματικά πολύ χαμηλή χρήση των μέσων επικοινωνίας, υπάρχουν εργαζόμενοι οι οποίοι εργάζονται παντού, δεν έχουν καμιά φορά και συγκεκριμένο τόπο. Στο γραφείο, στην πόλη, στο σπίτι, στις διακοπές, όπου θέλεις.

Αυτό όμως δε σημαίνει ότι αυτοί οι εργαζόμενοι, που πραγματικά μπορεί να δουλεύουν και σε διάφορα σημεία απομακρυσμένα, δεν σημαίνει ότι κάνουν εργασία, είναι λάθος αυτή τη στιγμή να υποστηρίξει κανείς ότι βρισκόμαστε σε μια νέα μορφή ωραίας εργασίας, αυτό είναι εξαιρετικά εξιδανικευμένο.

Το αντίθετο, αν δούμε το πώς εξελίσσεται αυτή η νομαδική εργασία, θα δούμε ότι αυτοί οι εργαζόμενοι βρίσκονται σε έντονο έλεγχο και μάλιστα σε συνθήκες έντασης.

Ανά πάσα στιγμή ο νομάς δημοσιογράφος, ο νομάς εργαζόμενος μπορεί να δεχθεί ηλεκτρονικό μήνυμα, μπορεί να δεχθεί προσφορά για εργασία και αυτό μπορεί να συμβεί σε όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Όπως καταλαβαίνετε σε αυτές τις περιπτώσεις πάλι υπάρχει εξάρτηση και δεν μπορούμε να αρνηθούμε την προστασία του εργαζομένου, αλλά και πάλι το πεδίο θολώνει λιγάκι και πρέπει να βρούμε λύσεις γιατί τα ζητήματα είναι σημαντικά.

Πρώτα απ΄ όλα μέχρι τώρα όπως είπαμε το παραδοσιακό εργατικό δίκαιο θέλαμε τη νομική εξάρτηση, δηλαδή το διευθυντικό δικαίωμα να δίνει εντολές ο εργοδότης, να ασκεί έλεγχο ο εργοδότης, αυτό δεν επαρκεί πλέον.

Έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει ανάγκη προστασίας και για άλλους εργαζόμενους που δεν είναι οι παραδοσιακοί εργαζόμενοι που είναι στον τόπο εργασίας, οι οποίοι δέχονται ανά πάσα στιγμή τον έλεγχο από τη μεριά του εργοδότη και δέχονται τετ α τετ οδηγίες.

Άρα λοιπόν πρέπει να δούμε άλλες λύσεις. Μία λύση είναι να θέσουμε ως προϋπόθεση εφαρμογής του εργατικού δικαίου την οικονομική εξάρτηση. Άπαξ λοιπόν και εξαρτάται οικονομικά ο εργαζόμενος από τον εργοδότη, έστω κι αν δεν υπάρχει νομική εξάρτηση θα πρέπει να εφαρμόσουμε σε αυτόν ή όλους ή κάποιους κανόνες κοινωνικής προστασίας του εργατικού δικαίου.

Εδώ υπάρχουν δύο λύσεις ή επεκτείνουμε την έννοια της εξάρτησης και την εφαρμόζουμε σε πολύ περισσότερους εργαζόμενους ή δημιουργούμε μία τρίτη κατηγορία, μία υβριδική κατηγορία, στην οποία είναι ημιεξάρτητοι ημιεξαρτημένοι εργαζόμενοι, παραεξαρτημένοι στους οποίους εφαρμόζουμε κάποιους σημαντικούς βέβαια κανόνες του εργατικού δικαίου.

Άρα σε αυτό το σημείο πρέπει να υπάρξει λύση, νομίζω ότι το ζήτημα είναι κρίσιμο και για τον δημοσιογραφικό χώρο, γιατί πραγματικά εδώ εφαρμόζονται αυτές οι νέες τεχνολογίες που προσπαθούν να απομακρύνουν τον εργαζόμενο από το πεδίο της παραδοσιακής εξάρτησης.

Περνάω σε ένα άλλο ζήτημα το οποίο επίσης είναι κρίσιμο κατά την άποψή μου. Θυμάμαι από παλαιότερα που γινόταν κουβέντα για τους δημοσιογράφους ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας,

τα οποία συνδυάζονται με την ένταση, όπως οι στατιστικές λένε ότι έχουν οι δημοσιογράφοι αυξημένο κίνδυνο καρδιακών προσβολών και ακόμα και καρκίνου. Αυτό λόγω της έντασης, του στρες.

Πράγματι, οι ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι είναι ένα θέμα στο οποίο παλιά δεν του δίναμε μεγάλη σημασία. Σήμερα όλο και περισσότερο του δίνουμε σημασία, μπορεί να γλιτώσαμε στις παραδοσιακές επιχειρήσεις από κάποια ζητήματα, τα οποία αφορούσαν την σωματική υγεία του εργαζόμενου, την παραδοσιακή υγεία, κερδίσαμε από αυτό, αλλά από την άλλη μεριά χάσαμε σε αυτό που λέγεται ψυχική υγεία.

Έτσι λοιπόν το στρες στην εργασία, αυτοκτονίες, ψυχοσωματικές παθήσεις, είναι ασθένειες, είναι καταστάσεις τις οποίες τις συναντάμε όλο και περισσότερο και ειδικά στον δημοσιογραφικό χώρο.

Τι κάνουμε σε αυτό; Θέλουμε μια άλλη πρώτα απ΄ όλα οργάνωση της εργασίας. Επίσης, πρέπει να εξασφαλίζεται το δικαίωμα αποσύνδεσης, δηλαδή ο εργαζόμενος μετά από κάποιο συγκεκριμένο σημείο, μετά από το πεδίο του εργασιακού του χρόνου που είναι υποχρεωμένος να δουλεύει, δεν θα πρέπει να μπορεί να δέχεται εντολές για παροχή εργασίας.

Διότι στην περίπτωση αυτή, διαταράσσεται ο ιδιωτικός του βίος, η ηρεμία του. Εκεί που κάθεται ήσυχα και δεν ξέρω τι κάνει με τα παιδιά του, με τη γυναίκα του, βλέποντας αγώνα, οτιδήποτε και ξαφνικά δεν θα πρέπει κανονικά να του έρθει ένα email «θέλω απάντηση σε μία ώρα γι΄ αυτό το ζήτημα».

Άρα, πρέπει να διασφαλιστεί το λεγόμενο δικαίωμα αποσύνδεσης. Δηλαδή ο εργαζόμενος να έχει το δικαίωμα χωρίς καμία επίπτωση να κλείσει το κινητό του, να κλείσει το email του και να μη δέχεται μηνύματα για παροχή εργασίας σε αυτό τον μη εργασιακό χώρο.

Διότι πράγματι ένας από τους μεγαλύτερους παράγοντες στρες είναι ακριβώς το να μην ξέρεις ότι σε μισή ώρα σε μία ώρα σε δύο ώρες θα δεχθείς ή όχι κάποιο μήνυμα για παροχή εργασίας.

Άρα κι αυτό είναι ένα κρίσιμο ζήτημα για όλους τους εργαζόμενους βέβαια, αλλά και για τους δημοσιογράφους ειδικότερα, όπου από παλαιότερα έχουν διαπιστωθεί τέτοια προβλήματα ψυχοσωματικών ψυχοκοινωνικών κινδύνων.

Κι επίσης ένα άλλο ζήτημα το οποίο πάλι αφορά τις νέες τεχνολογίες, είναι τι είναι χρόνος εργασίας, πως μετράμε το χρόνο εργασίας και τον αμείβουμε αντίστοιχα, έτσι; Πρώτα απ΄ όλα παραδοσιακά ξέραμε είναι με το χρόνο παρουσίας στην επιχείρηση. Τώρα, με τις νέες τεχνολογίες που απομακρύνεται ο εργαζόμενος από τον παραδοσιακό χρόνο, μπαίνει θέμα πως μετράμε την αμοιβή του.

Τη μετράμε με τα κλικ, τη μετράμε με τον χρόνο σύνδεσης στον υπολογιστή, τη μετράμε με το κομμάτι, δηλαδή με την απόδοση; Βλέπουμε, δηλαδή, το παραδοσιακό κομμάτι του σταθερού μισθού αρχίζει και μεταβάλλεται ριζικά και υπάρχει και κάτι άλλο, πως αμείβεται η ετοιμότητα; Σε πάρα πολλές περιπτώσεις ο εργαζόμενος είναι σε κατάσταση ετοιμότητας, αυτή η ετοιμότητα δεν αμείβεται; Το γεγονός ότι περιμένει, ότι είναι σε εγρήγορση, δεν θα πρέπει να αμείβεται;

Και ενώ στο παρελθόν αυτό αποτελούσε εξαίρεση και ίσως δεν προσέλκυε το ενδιαφέρον των επιστημόνων, σήμερα πια έχει αρχίσει αυτό και προσελκύει το ενδιαφέρον των εργατολόγων, των νομικών, των συνδικαλιστών, για το γεγονός πια και η ετοιμότητα είναι εργασιακή δραστηριότητα, η οποία επίσης πρέπει να αμείβεται, γιατί κι αυτό απειλεί την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Άρα και ο χρόνος ετοιμότητας πρέπει να έχει κάποιο όριο χρονικό, αλλά και να αμείβεται.

Και τώρα φτάνω στο τελευταίο σημείο, το οποίο είναι η συλλογική προστασία. Τι κάνουμε; Πρώτα απ΄ όλα ξέρουμε παραδοσιακά ότι οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, η συλλογική διαπραγμάτευση αφορά μόνο τους εργαζόμενους με σχέση εξαρτημένης εργασίας, τους παραδοσιακούς εργαζομένους.

Οι άλλοι εργαζόμενοι, οι freelancers, οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες, οι εργαζόμενοι με σύμβαση έργου δεν είναι οι εργαζόμενοι εκείνοι παραδοσιακά, οι οποίοι μπορούν να συνάψουν συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Μολαταύτα, από το 1990, η ελληνική νομοθεσία έχει ένα νόμο που προβλέπει ότι οι οικονομικά εξαρτημένοι, όχι μόνο οι νομικά εξαρτημένοι, αλλά και οι οικονομικά εξαρτημένοι μπορούν επίσης να συνάψουν δικές τους συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Μολαταύτα, αυτή η ρύθμιση αν και υπάρχει εδώ και τριάντα τόσα χρόνια δεν έχει γίνει αντικείμενο εφαρμογής. Ήταν μάλλον πιο μπροστά από την κανονική πραγματικότητα, αλλά μάλλον πρέπει και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, αυτοί που είναι freelancers που είναι οικονομικά εξαρτημένοι να την επιδιώξουν, διότι υπάρχει αυτή η ρύθμιση.

Και μάλιστα σε αυτό το σημείο υπάρχει και μια εξέλιξη, η οποία είναι αρκετά σημαντική, το ότι μέχρι τώρα η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρούσε ότι αυτές οι συλλογικές συμβάσεις είναι συμφωνίες, οι οποίες είναι αντίθετες με τους κανόνες του ανταγωνισμού.

Θεωρείται δηλαδή ότι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι οι επιχειρήσεις, άρα στις επιχειρήσεις δεν μπορούν να υπάρξουν συμφωνίες, άρα και μεταξύ αυτών των freelancers δεν πρέπει να υπάρχουν συμφωνίες για την προσφορά της εργασίας τους, διότι είναι παραβίαση των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού και της προσφοράς της τιμής της εργασίας προς τα κάτω.

Πλέον και το δικαστήριο έχει βγάλει κάποιες σχετικές αποφάσεις, αλλά τέλος η Ευρωπαϊκή Ένωση έβγαλε κάποιες οδηγίες εφαρμογής προς τους παράγοντές της, σύμφωνα με τις οποίες εφόσον πρόκειται για εξαρτημένους οικονομικά εργαζόμενους, αυτοί πλέον μπορούν να συνάπτουν συλλογικές συμφωνίες και δεν πρόκειται για παραβίαση των κανόνων του ανταγωνισμού.

Άρα λοιπόν και από πλευράς εθνικού και από πλευράς ευρωπαϊκού δικαίου, το πεδίο είναι ελεύθερο για τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών. Απλώς, το πεδίο είναι ελεύθερο, από κει και πέρα αν θα υπάρξουν συμφωνίες εδώ είναι άλλα θέματα, είναι θέματα συσχετισμού δυνάμεων, όπως γνωρίζετε και με βάση αυτά θα εξαρτηθεί τελικά αν θα υπάρξουν συμβάσεις.

Πάντως το πεδίο, το εργαλείο υπάρχει. προκειμένου και στον δημοσιογραφικό κλάδο, όπου πραγματικά το φαινόμενο των freelancers είναι εξαιρετικά διαδεδομένο, να μπορούν να υπάρξουν εκείνες οι ρυθμίσεις που να τους προσφέρουν κάποια στοιχειώδη προστασία και να μην είναι εκτεθειμένοι πλήρως στους κανόνες του συσχετισμού δυνάμεων.

Αυτά λοιπόν, ευχαριστώ πολύ κι ευχαριστώ και πάλι για την πρόσκληση σε αυτό το σημαντικό συνέδριο.

<u>Χρήστος Γούλας, Γενικός Διευθυντής του ΙΝΕ και του ΚΑΝΕΠ της ΓΣΕΕ</u>

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση, ευχαριστώ πολύ την ΠΟΕΣΥ για το πολύ ενδιαφέρον συνέδριο που κάνει και το πολύ ωραίο τραπέζι και πάνελ, γιατί νομίζω είναι στο επίκεντρο ό,τι γίνεται, είτε αφορά παραγωγικό πρότυπο, είτε αφορά τις αμοιβές, είτε αφορά τη συνέχιση του επαγγέλματος αυτού καθαυτού, συμπεριλαμβανομένες και τις εξελίξεις σε σχέση με την τεχνητή νοημοσύνη και την ψηφιακή οικονομία εν γένει, που επηρεάζει οριζόντια όλη την αγορά εργασίας και όλο το παραγωγικό σύστημα και βεβαίως το επάγγελμα του δημοσιογράφου ιδιαιτέρως.

Επιτρέψτε μου η τοποθέτησή μου να έχει δύο μέρη. Το ένα μέρος θα έχει επίκεντρο το επάγγελμα του δημοσιογράφου κι ένα–δύο σχόλια σε σχέση με την διαδικασία ενσωμάτωσης της οδηγίας για επαρκείς κατώτατους μισθούς και ενίσχυση του ποσοστού κάλυψης από συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Σε σχέση με το πρώτο, είπε η κα Κοψίνη και ακριβώς έτσι είναι, πριν περίπου ένα μήνα υπογράψαμε ένα μνημόνιο συνεργασίας στο Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ με την ΠΟΕΣΥ, όπου θα προσπαθήσουμε, γιατί πραγματικά είναι πολύ δύσκολο το εγχείρημα, να καταγράψουμε, να αποτυπώσουμε όσο γίνεται περισσότερο σε όλη την Ελλάδα, το πεδίο πάνω στο οποίο ασκείται το επάγγελμα.

Να καταγράψουμε δηλαδή όλους οι οποίοι είναι δημοσιογράφοι, τις εργασιακές τους σχέσεις, να χαρτογραφήσουμε με δύο λόγια το πεδίο κατ΄ αρχήν όχι με πρωτογενή έρευνα, αλλά με όλα τα επίσημα στοιχεία, τα οποία υπάρχουν στις επίσημες βάσεις δεδομένων, είτε αφορά ΕΡΓΑΝΗ, είτε αφορά

ΕΦΚΑ, είτε αφορά τα ταμεία ασφάλισης των δημοσιογράφων, τα συνδικαλιστικά τους όργανα, τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας και τα λοιπά.

Είναι πολύ σημαντική αυτή η δουλειά κι έχουν ήδη ξεκινήσει οι επιστημονικές μας ομάδες και δουλεύουν και συλλέγουν τα στοιχεία, προκειμένου να δούμε ποια είναι η κατάσταση στο πεδίο αυτό, διότι δεν μπορούμε να μιλήσουμε για την εργασία και για το αντικείμενο αυτού του στρογγυλού τραπεζιού, αν δεν ξέρουμε το μέγεθος του πεδίου για το οποίο μιλάμε.

Θεωρούσαμε αυτονόητο ότι αυτή η καταγραφή, αυτή η αποτύπωση του χώρου και των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στον κλάδο υπάρχει. Δυστυχώς δεν υπάρχει, οπότε οι όλες συζητήσεις που γίνονται δεν έχουν το υπόβαθρο, δεν έχουν τη βάση πάνω στην οποία θα πατήσουμε.

Ελπίζω ότι η δουλειά αυτή θα πάει καλά κι ότι σε μερικούς μήνες θα έχουμε σε μια αντίστοιχη εκδήλωση στοιχεία να παρουσιάσουμε σε σχέση με την αποτύπωση του πεδίου. Ένα είναι αυτό.

Το δεύτερο, που έχει κάνει το Ινστιτούτο Εργασίας σε σχέση με το επάγγελμα του δημοσιογράφου, είναι μια μελέτη μια έρευνα, πρωτογενή έρευνα, με ερωτηματολόγια συνεντεύξεις focus group και όλο το πεδίο, στους εργαζόμενους δημοσιογράφους σε σχέση με το μέλλον των προσόντων και των δεξιοτήτων τους, έτσι ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στο νέο παραγωγικό μοντέλο, το οποίο διαμορφώνεται είτε με τις νέες εξελίξεις της ψηφιακής οικονομίας, είτε με την πράσινη ανάπτυξη, είτε και με άλλες αναδιαρθρώσεις στο παραγωγικό σύστημα.

Εκεί, λοιπόν, στη μελέτη διάγνωσης αναγκών των δεξιοτήτων, βρήκαμε 250 δημοσιογράφους, οι οποίοι συμπλήρωσαν συγκεκριμένο δομημένο ερωτηματολόγιο, έδωσαν ποιοτικές συνεντεύξεις και απάντησαν στις ερωτήσεις στο focus group, όπου διενεργήσαμε και μάλιστα σε συνεργασία με την εταιρεία Metron Analysis, προκειμένου τα δεδομένα να έχουν αξιοπιστία που συλλέγονται και να μη γίνεται εσωτερικά μέσα από τους μελετητές του Ερευνητικού Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ.

Εκεί, λοιπόν, είδαμε ότι η ψηφιοποίηση κυρίως είναι το μεγαλύτερο πεδίο, το οποίο επηρεάζει τις γνώσεις και τις δεξιότητες των δημοσιογράφων. Ξέρετε το θέμα των γνώσεων και δεξιοτήτων είναι πολύ σημαντικό, διότι κι αυτό καθοδηγεί και μας αναδεικνύει τα κυρίαρχα επιχειρηματικά μοντέλα και το παραγωγικό σύστημα, πώς αυτό θα εξελιχθεί το επόμενο χρονικό διάστημα.

Αυτό λοιπόν το οποίο λένε μεταξύ πολλών άλλων οι δημοσιογράφοι, αυτοί οι 250 δημοσιογράφοι που ρωτήσαμε σε σχέση με το μέλλον του επαγγέλματός τους ή και τι πιστεύουν οι ίδιοι ότι επιθυμούν οι εργοδότες τους σχετικά με τις δεξιότητές τους.

Βλέπουμε πολύ συνοπτικά να σας πω ότι αυτές οι δεξιότητες που οι ίδιοι θεωρούν ότι οι εργοδότες τους κυρίως θέλουν, είναι ευελιξία, διαχείριση σχεδιασμού, δημιουργικότητα, τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, χρήση ψηφιακών μέσων, χρήση οπτικών μέσων, επιμέλεια κειμένων και καινοτομία. Σε αυτές τις έξι δεξιότητες οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με την άποψη των δημοσιογράφων ζητούν ακόμη μεγαλύτερη ένταση γνώσεων και δεξιοτήτων.

Οι δεξιότητες, οι οποίες οι επιχειρήσεις λένε ας διατηρηθούν στα ίδια επίπεδα είναι οι τεχνικές συνέντευξης, η κριτική σκέψη, ο επαγωγικός συλλογισμός, η ενεργητική ακρόαση, η κοινωνική αντιληπτικότητα και η συνεργασία. Θεωρούν δηλαδή ότι οι δημοσιογράφοι έχουν υψηλού επιπέδου αυτές τις γνώσεις και τις δεξιότητες, οπότε είναι οι ίδιοι ευχαριστημένοι εάν διατηρηθούν στα ίδια επίπεδα.

Και μία δεξιότητα που έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, γι΄ αυτό και επέλεξα να την παρουσιάσω σήμερα, είναι ποια θεωρούν δεξιότητα ότι χρειάζεται να υποβαθμιστεί; Και αυτή είναι ο έλεγχος ορθότητας πληροφοριών.

Κι αυτό για μένα ήταν ένα μεγάλο εύρημα της συγκεκριμένης έρευνας, με δεδομένο ότι το επάγγελμα μετεξελίσσεται, ήδη αναφέρθηκε η κα Κοψίνη στην εισαγωγή της για τους επαγγελματικούς κινδύνους και η γενίκευση των αγωγών slapps, με στόχο τον περιορισμό και τον έλεγχο της δημοσιογραφικής δουλειάς, μέσω απειλών οικονομικής εξόντωσης θα έλεγα.

Επίσης, η μαζικοποιημένη πλέον χρήση εφαρμογών ρομποτικής γραφής, μετάφρασης και εννοιολογικής επεξεργασίας. Η έρευνα αυτή που έχουμε κάνει έχει δείξει ότι το επάγγελμα του δημοσιο-

γράφου θεωρείται μέσης διακινδύνευσης για υποκατάσταση από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης. Όμως θεωρούμε και η μελέτη μας δείχνει ότι υπάρχει μια αντιστρόφως ανάλογη σχέση της ποιότητας των απαιτούμενων υπηρεσιών σε σχέση με τις δεξιότητες από τις επιχειρήσεις.

Τι εννοώ; Εννοώ ότι όσο χειρότερο είναι ποιοτικά το δημοσιογραφικό προϊόν, το απαιτούν αρκετές επιχειρήσεις, ειδικά στο κομμάτι της υποβάθμισης της δεξιότητας, του ελέγχου της ορθότητας των πληροφοριών, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος υποκατάστασης των δημοσιογράφων του επαγγέλματος από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης.

Μια άλλη ενότητα, την οποία θέλω να θίξω, με βάση αυτά τα οποία σχετίζονται με τα εργασιακά κατά την άποψή μου πάρα πολύ, στην περιφέρεια όμως σχετίζονται και τροφοδοτούν τις εργασιακές σχέσεις, είναι η έννοια και ο θεσμός των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, των συλλογικών διαπραγματεύσεων στο χώρο του Τύπου.

Εδώ βλέπουμε ότι δεν υπάρχει κλαδική σύμβαση εργασίας στον κλάδο του δημοσιογράφου, δεν έχουν συναφθεί τα τελευταία χρόνια, με εξαίρεση κάποιους δημοσιογράφους που ασχολούνται στο δημόσιο τομέα και εκεί και πάλι υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα απορρύθμισης του επαγγέλματος, σε σχέση με τις κλαδικές συμβάσεις εργασίας.

Είναι, κατά την άποψή μου, το κεντρικό πρόβλημα της ελληνικής αγοράς εργασίας σε σχέση και με το επάγγελμα του δημοσιογράφου και με όλα τα επαγγέλματα. Εκτιμώ και θεωρώ ότι η μη σύναψη, μάλλον τα εμπόδια που θέτει το θεσμικό πλαίσιο για τη σύναψη των κλαδικών συμβάσεων εργασίας είναι πολύ σημαντικά, επηρεάζουν την ίδια την ποιότητα της εργασίας και όχι μιλώντας μόνο για το επίπεδο των αμοιβών, το οποίο βεβαίως δεν υποβαθμίζω καθόλου, επηρεάζει αρνητικά το ίδιο το παραγωγικό σύστημα και την ποιότητα των προϊόντων, πόσο μάλλον όταν τα προϊόντα δεν είναι υπηρεσίες και προϊόντα με την εμπορική έννοια, αλλά για ένα επάγγελμα το οποίο επηρεάζει άμεσα τη δημοκρατία.

Αυτή λοιπόν η απομείωση της δυναμικής των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και κυρίως με έμφαση στις κλαδικές συμβάσεις εργασίας, θεωρώ ότι το βρίσκει μπροστά μας η οικονομία μας και το παραγωγικό μας σύστημα, σε σχέση με την παραγωγική της και την ποιοτική της αναβάθμιση.

Και μιλώ για το αυτονόητο, έχουν συναφθεί και το γνωρίζετε 45 δευτεροβάθμιες κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές συμβάσεις εργασίας 2023–2024. Από τις 45 αυτές κλαδικές συμβάσεις που έχουν υπογράψει οι εκπρόσωποι των εργαζομένων και των εργοδοτών έχουν κηρυχθεί υποχρεωτικές μόνο οι 9.

Και πραγματικά ορθολογικά, νομικός δεν είμαι, ορθολογικά δεν αντιλαμβάνομαι γιατί μια συμφωνία μεταξύ των εκπροσώπων των εργαζομένων και των επιχειρήσεων δεν κηρύσσεται αυτονόητα να ισχύει για όλους. Εάν δεν ισχύει, δεν είναι μόνο κοινωνικό το αποτύπωμα προβληματικό, είναι και παραγωγικά το αποτύπωμα προβληματικό, διότι κατά την άποψή μας νοθεύεται και ο υγιής ανταγωνισμός.

Όταν οι εκπρόσωποι των εργοδοτών, των επιχειρήσεων και των εργαζομένων συνάπτουν μία κλαδική σύμβαση εργασίας, η έννοια της επεκτασιμότητας και της καθολικότητας, για μένα δεν είναι απλά αυτονόητη, είναι το ορθολογικό αποτέλεσμα.

Κάτι λοιπόν το οποίο δεν συμβαίνει και γι΄ αυτό το λόγο το ποσοστό κάλυψης των εργαζομένων από κλαδικές και συλλογικές συμβάσεις εργασίας είναι 31%, λένε τα επίσημα στοιχεία του Ινστιτούτου Εργασίας. Όμως το 31% ισχύει, με την προϋπόθεση ότι όλες οι επιχειρήσεις που υπάγονται στην εργοδοτική οργάνωση που υπέγραψε την κλαδική σύμβαση δέχονται να είναι μέλη αυτής της εργοδοτικής οργάνωσης.

Εάν δηλαδή με απλά λόγια μια επιχείρηση δε θέλει να είναι μέλος αυτής της εργοδοτικής οργάνωσης, απλά δεν είναι μέλος, ξεγράφεται και δεν τηρεί την κλαδική σύμβαση. Που σημαίνει λοιπόν ότι πρακτικά το 31% είναι η οροφή, από τα δικά μας εμπειρικά στοιχεία είναι γύρω στο 24% και γι΄ αυτό το λόγο η σύσταση αυτή είναι καθοριστικής, πολύ υψηλής σημαντικότητας.

Ο στόχος του 80% βεβαίως είναι πάρα πολύ υψηλός, όμως δείχνει το δρόμο. Δείχνει το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσει η ελληνική οικονομία, το ελληνικό παραγωγικό σύστημα, αλλά και το ελληνικό μέρος της κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής προστασίας σχετικά με τις συλλογικές συμβάσεις.

Να σας πω την αλήθεια, εγώ δε βλέπω πολιτική βούληση και δε βλέπω και έμπρακτα βήματα να πάνε προς αυτή την κατεύθυνση. Μπορεί να κάνω λάθος, μακάρι να κάνω λάθος, το εύχομαι αλλά δε βλέπω.

Παρατηρώ μία διαφοροποίηση μεταξύ ρητορικής και πρακτικής. Η ρητορική είναι ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, ενίσχυση της διαβούλευσης, ισότιμη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στις όλες διαδικασίες διαβούλευσης και πράγματα τα οποία κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει.

Αντιθέτως και το Ινστιτούτο Εργασίας στις εκθέσεις και στις μελέτες του αυτό εντοπίζει και πιέζουμε πάνω από δύο χρόνια να ξεκινήσει η διαδικασία, να ενσωματωθεί η σύσταση για την ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Είναι πολύ θετικό ότι έστω και τώρα γίνεται, ωστόσο όταν ξεκινάει μια τέτοια διαδικασία και σε ενάμισι μήνα πρέπει να νομοθετήσουμε, ποια είναι η έννοια της ποιοτικής διαβούλευσης; Πού βρίσκεται ο ποιοτικός κοινωνικός διάλογος;

Σε ένα τόσο σοβαρό ζήτημα, με τόσες πολλαπλές διαφορετικές και σημαντικές διαστάσεις να πρέπει να έχει τελειώσει αυτή η διαβούλευση και σε ενάμισι μήνα άντε δύο και τρεις να είναι να τελειώσουμε ένα τέτοιο ζήτημα; Δεν τελειώνει ένα τέτοιο ζήτημα.

Είναι πολύ σημαντικό, για μένα χρειάζεται παράταση, λίγο περισσότερος χρόνος, προκειμένου όλοι να μελετήσουμε σε βάθος και το πόρισμα της επιτροπής ενσωμάτωσης, το οποίο είναι μία πολύ σημαντική αξιόλογη επιστημονική εργασία, η οποία όμως χρειάζεται να γίνει πιο συγκεκριμένη –από την πλευρά της διαβούλευσης εννοώ– πιο συγκεκριμένη, να απαντηθούν πολύ συγκεκριμένα ερωτήματα που τίθενται και να εξασφαλίσουμε πάλι το αυτονόητο, ότι τα μέρη θα αντιμετωπίζονται ισότιμα.

Και το λέω αυτό και θα πω μόνο ένα στοιχείο, έτσι κι αλλιώς αυτή τη στιγμή η επιστημονική ομάδα του ινστιτούτου γράφει τα σχόλια και την επόμενη εβδομάδα θα έχουν κατατεθεί επίσημα στην Υπουργό Εργασίας τα σχόλιά μας σε σχέση με το πόρισμα και την πρώτη συνάντηση που κάναμε.

Η δική μας –μόνο ένα σημείο θα πω, δε θέλω να ανοίξουμε αυτή τη συζήτηση εδώ– θεωρούμε ότι η έντονη τεχνοκρατικοποίηση της διαδικασίας και η πολύ υψηλής σημαντικότητας επιστημονική επιτροπή θα πρέπει λίγο να την ξαναδούμε.

Η επιστημονική επιτροπή έχει πολύ μεγάλη σημαντικότητα –μόνο αυτό θα πω– και η πρόταση είναι να αποτελείται κυρίως να το πω έτσι από την κρατική πλευρά, Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Εργασίας και Τράπεζα της Ελλάδος.

Όπου η Τράπεζα της Ελλάδος είναι πολύ γνωστές οι εκθέσεις της, η προσέγγισή της σε σχέση με τις διαδικασίες αυξήσεων ή ενίσχυσης των εισοδημάτων, είναι να το πω ευγενικά πολύ–πολύ επιφυλακτική.

Αυτή λοιπόν η βαρύτητα που έχει η επιστημονική επιτροπή καλώς την έχει κι εμείς θέλουμε να μην κινδυνεύσει η χώρα και το παραγωγικό σύστημα με ζητήματα που όντως στο παρελθόν μας έχουν πάει πίσω, όμως αυτή η επιστημονική επιτροπή θα πρέπει να ενισχυθεί και με επιστήμονες.

Ευτυχώς, τα επιστημονικά ινστιτούτα των κοινωνικών εταίρων είναι ισχυρά, έχουν επιστήμονες, έχουν εκθέσεις, είναι αξιόλογα κατά την άποψή μου πάντα και μπορεί να ενισχυθεί με εκπροσώπους και από εκεί, έτσι ώστε να συζητήσουμε ευρύτερα τα θέματα.

Κλείνοντας, οι κρίκοι της αλυσίδας, παραγωγικό σύστημα, ποιότητα της εργασίας, μετεξέλιξη του παραγωγικού μοντέλου που όλοι συζητάμε, η τεχνητή νοημοσύνη που ήδη ειπώθηκαν πάρα πολλά πράγματα, η πράσινη μετάβαση, έχουν άμεση διασύνδεση με τα ζητήματα του κοινωνικού διαλόγου, του ουσιαστικού κοινωνικού διαλόγου όχι, πώς να το πω, του μειωμένου. Δε μου αρέσει η λέξη

προσχηματικού, της μειωμένης βαρύτητας. Να συζητήσουμε, διότι το διακύβευμα είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Δεν αφορά μία, πώς να την πω, μία συνδικαλιστικού τύπου αντιμετώπιση, αφορά πραγματικά το μέλλον της εργασίας και του παραγωγικού συστήματος της χώρας μας και δεν μπορεί μία τέτοια διαβούλευση να γίνει σε ενάμισι μήνα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

<u>Αναστάσιος Πετρόπουλος, πρώην Υφυπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης</u>

Δε θα χρειαστεί να αναπτύξω πολλά, μετά τις εμπεριστατωμένες εισηγήσεις που προηγήθηκαν, θα επισημάνω όμως μερικά πράγματα.

Να θυμηθούμε ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις καταργήθηκαν στην πραγματικότητα με τον όρο ότι θα επανέλθουν σε περίπτωση που η ανεργία μειωθεί και προσδιοριστεί κάτω από το 10%.

Μάλιστα αν θυμάμαι καλά το 2015 το ανώτατο δικαστήριό μας, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και η διαιτησία, ορθώς κατά το Σύνταγμα υπάρχουν σε ένα σύστημα επίλυσης των διαφορών, όταν οι ελεύθερες διαπραγματεύσεις αποτυγχάνουν. Επομένως, το προβάδισμα το έχουν οι συλλογικές συμβάσεις και η διαιτησία, αν αποτύχουν οι ελεύθερες διαπραγματεύσεις.

Όμως, δυστυχώς άκουσα προχθές την Υπουργό Εργασίας στην πραγματικότητα να τοποθετείται ως προς το ζήτημα του προσδιορισμού των επαρκών μισθών με ένα τρόπο που έδειχνε να μην έχει την θέληση να συμβάλλει με πρωτοβουλίες για την επάνοδο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων για τη ρύθμιση των σχέσεων εργασίας.

Τα θέματα είναι πάρα πολλά που πρέπει να ρυθμιστούν και δεν μπορούν να μείνουν σε κενό, διότι η ύπαρξη κενού στη ρύθμιση των συλλογικών συμβάσεων μοιάζει με άρνηση του νομοθέτη να πάρει μέτρα για την προστασία της εργασίας και του κλάδου των δημοσιογράφων εν προκειμένω. Οι οποίοι όπως και να το κάνουμε στην πραγματικότητα με την επέλαση της τεχνητής νοημοσύνης και της τεχνολογίας δεν μπορούν να αισθάνονται απολύτως ασφαλείς.

Καμία εισήγηση από όσες άκουσα δεν πήρε θέση κατηγορηματικά ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα και νομίζω ότι από αυτά τα λίγα που θα πω στη συνέχεια, όλα δείχνουν ότι βεβαίως πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι, διαφορετικά θα παραιτηθούμε από κάθε προσπάθεια άμα είμαστε απαισιόδοξοι, αλλά όχι εφησυχασμένοι, έτσι ώστε να μην πάρουμε μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν για την δημοσιογραφία, η οποία αποτελεί λειτούργημα όχι μόνο για το δημοσιογράφο, αλλά και ανάγκη για τις δημοκρατίες.

Ο Τουρκοαμερικάνος Νομπελίστας Ντερούμ Ασέμογλου αυτό που είπε πάνω απ΄ όλα και πρώτα απ΄ όλα είναι ότι «η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί κίνδυνο για τα δικαιώματα και δημιουργία προβλημάτων, προαναγγέλλει, για θέματα για τα οποία πρέπει να μεριμνήσουν οι άνθρωποι και τα κράτη».

Εγώ θα έλεγα σε πλανητικό επίπεδο, ίσως θα πρέπει να σκεφτόμαστε ξανά να επικαιροποιήσουμε τις διεθνείς συμβάσεις στην παγκόσμια σφαίρα, για να ξαναρυθμίσουμε υπό τα νέα δεδομένα τα δικαιώματα εργασίας, αλλά και τα δικαιώματα πληροφόρησης.

Γνωστά είναι, ειπώθηκαν πάρα πολλά, αυτά που προκύπτουν ως κίνδυνοι για την ίδια τη λειτουργία των δημοκρατιών και τα δικαιώματα των ανθρώπων στην πραγματική είδηση και στην ενημέρωση. Καμία εισήγηση δεν ήτανε καθησυχαστική, όλες περιείχαν τουλάχιστον ένα επίπεδο ανησυχίας.

Ο Ιστορικός της τεχνολογίας ο Ράσμπεργκ έλεγε ότι «η τεχνολογία δεν είναι ούτε κακή, ούτε καλή, ούτε ουδέτερη», άρα ο άνθρωπος προσδιορίζει το πώς θα διαχειρίζεται η κοινωνία τα θέματα και τα επιτεύγματα της επιστήμης στην τεχνολογία.

Προφανώς δεν μπορείς να βάλεις φραγμό στην επιστημονική εξέλιξη, μπορείς να βάλεις όμως ρυθμιστικό πλαίσιο. Και η ιατρική έχει τη βιοηθική και μία σειρά ζητήματα επιστημών μπαίνουνε υπό την παρατήρηση και την επίβλεψη της παγκόσμιας κοινότητας.

Κρατώ αυτό που είπε ο πατέρας της βαθιάς μελέτης, ο Τζέφρι Χίντον, ότι «απαιτείται διαφάνεια, λογοδοσία και έλεγχος στα συστήματα που αναπτύσσονται στη βαθιά μελέτη». Τέτοια είναι και το ChatGPT.

Μία έρευνα που δημοσίευσε η ερευνήτρια Χάρεν Χιτ στο MIT technology review αποκάλυψε πως «τα εργαλεία της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να δημιουργήσουν νέες μορφές πολιτικής υποδούλωσης και καταπιεστικής επιτήρησης σε πλανητική έκταση».

Συμπτώματα έχουμε δει, και αυτά που φάνηκαν νωρίτερα σε άλλες εισηγήσεις, αλλά και για όσα διαδραματίστηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2016. Άλλωστε, ο έλεγχος της παραγωγής των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης από ελάχιστες πανίσχυρες επιχειρήσεις, βγάζουν έξω από το επίπεδο κυριαρχίας τα ίδια τα κράτη.

Και πολλές φορές οι ίδιες οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να ελέγξουν αυτό που παράγει το ίδιο το σύστημα και μετεξελίσσεται. Δεν μπορούν να το τιθασεύσουν, να το αναχαιτίσουν. Είμαστε στο επίπεδο πια της χρήσης των μεγάλων data και της λειτουργίας των μηχανών, με τρόπο που παράγουν οι ίδιες πια μνήμη, σκέψη και γεγονότα.

Γι΄ αυτό το λόγο από το 2002, με την απόφαση 57239 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ έθεσε ένα πλαίσιο, στο οποίο αναφέρει ότι «για την εξεύρεση θεσμικών δικαιοκρατικών αντιβάρων χρειάζεται να ληφθούν πρωτοβουλίες» και αξιώνεται από την απόφαση αυτή του ΟΗΕ –ακολούθησε η 58 του 239– θέσπιση ψηφιακού συνταγματισμού.

Ήδη υπάρχουν σκέψεις και μελέτες γύρω από την πρόταση αυτή και τη σκέψη αυτή, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχει ο κανονισμός των κατευθύνσεων που πρέπει να έχει η έρευνα για τα θέματα αυτά.

Προηγήθηκε από το Ευρωκοινοβούλιο ένα ψήφισμα, οι κατευθυντήριες γραμμές δεοντολογίας για την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης, είναι ένα κείμενο κατευθυντήριων επιλογών που έχει θέση η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Προηγήθηκε από το Ευρωκοινοβούλιο ένα ψήφισμα το οποίο όμως δεν τηρήθηκε, η συζήτηση αυτή αναπτύσσεται όμως και θεωρώ και είπα και στον Πρόεδρο ότι η ΠΟΕΣΥ, ειδικά για τα θέματα των δημοσιογράφων, αξίζει να πάρει μία πρωτοβουλία, να επισκεφθεί στην έδρα της επιτροπής και να θέσει ζητήματα, αλλά και με τις άλλες ευρωπαϊκές δημοσιογραφικές οργανώσεις, για τα θέματα δουλειάς των δημοσιογράφων και για τον τρόπο επεξεργασίας και διανομής της είδησης.

Σας λέω μόνο τούτο ως παράδειγμα: Η New York Times έχει υποβάλει μήνυση, το Δεκέμβριο του 2023 κατά της Google και της εταιρείας που παράγει το gpt, διότι έχουν εκπαιδεύσει (η Microsoft και αυτή η start up εταιρεία) τις μηχανές του gpt να παίρνουν υλικό από τη New York Times και να το κάνουν περιεχόμενο της ιστοσελίδας τους, με τρόπο που παίρνει μερίδιο διαφήμισης από την αγορά πουλώντας το προϊόν που έχουνε παράγει οι δημοσιογράφοι της New York Times.

Ισχυρίζονται, από την πλευρά της εταιρείας αυτής, ότι η νομοθεσία θεωρεί πως κανένας φορέας δεν κατέχει πνευματικά δικαιώματα, ότι δεν νοούνται δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί γεγονότων. Αυτός είναι ο ισχυρισμός από την ιστοσελίδα αυτή της start up της Perplexity της εταιρείας αυτής.

Είναι μπροστά τα γεγονότα αυτά, θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό από άποψη νομική τα θέματα της ιδιοκτησίας και του έργου του δημοσιογράφου. Ιδιοκτησία στην είδηση, ποιος έχει το δικαίωμα χρήσης και το πνευματικό έργο του δημοσιογράφου, πάνω στο αποτέλεσμα αυτό.

Νομίζω ότι αυτά που έθεσε ο καθηγητής ο κ. Παπαδημητρίου έχουν μία ευρεία βάση και στην ανάγκη που υπάρχει για ρυθμίσεις. Και ορθώς προάγει το κριτήριο της οικονομικής εξάρτησης για

να δούμε αν πραγματικά ο δημοσιογράφος εντάσσεται στο χώρο της εργασίας, που προστατεύεται από το εργατικό δίκαιο.

Γιατί πράγματι, όπως μεταβάλλεται το περιβάλλον το εργασιακό με τη χρήση τεχνολογιών και την μεταφορά της εργασίας οπουδήποτε, χάνονται εκείνα τα παλιά στοιχεία που υπήρχαν στη νομολογία για να χαρακτηριστεί με αυτά αν μία εργασία είναι εξαρτημένη ή όχι.

Γι΄ αυτό το κριτήριο, το οποίο πρέπει να υπάρχει και ίσως το μόνο που πρέπει να εξετάζεται, είναι αν θα πρέπει να είναι ο εργαζόμενος, όποιος είναι αυτός, εξαρτημένος από την επιχείρηση, να ζει από αυτό το λόγο δηλαδή να μην έχει άλλο.

Βήματα στην κατεύθυνση αυτή μπορούμε να δούμε ότι έγιναν με τη νομοθετική ρύθμιση που κάναμε ως κυβέρνηση, για το θέμα της αμοιβής με μπλοκάκι, που όποιος έχει μέχρι δύο στους οποίους παρέχει με μπλοκάκι εργασία, θεωρείται εξαρτημένος εργαζόμενος και καταβάλλει την ασφαλιστική εισφορά και ο εργοδότης γι΄ αυτούς, κατά το μέρος του ποσού που κόβεται το δελτίο παροχής υπηρεσιών.

Αυτό είναι ένα στοιχείο που θα έλεγε κανείς χαρακτηρίζει νομικά και με πρωτοβουλία του νομοθέτη την εργασία ως εξαρτημένη, είναι ένα στοιχείο το οποίο μπορείτε να πάρετε υπόψη σας.

Όπως, επίσης, και το θέμα της διαγραφής οφειλών ασφαλιστικών, πάρα πολλοί δημοσιογράφοι είχαν το πρόβλημα αυτό, προς τον ΟΑΕΕ, που ενώ κατέβαλαν στο ΕΤΑΠ–ΜΜΕ και στον ΕΔΟΕΑΠ εισφορά, είχανε καταστεί οφειλέτες προς τον ΕΦΚΑ με τεράστια ποσά και είχα πάρει τη νομοθετική πρωτοβουλία να προβλέψω τη διαγραφή αν κάποιος δεν ήθελε.

Γιατί αν ήθελε να πάρει και δεύτερο δικαίωμα σύνταξης πολλαπλής ασφάλισης μπορούσε να το διατηρήσει, αλλά νομίζω ότι όλοι κάνανε χρήση αυτής της δυνατότητας και διαγράφτηκαν τα χρέη τους. Μιλάμε για 150–200 χιλιάδες, 300 χιλιάδες σε ορισμένες περιπτώσεις συναδέλφων σας, οι οποίοι υποχρεώνονταν να καταβάλλουν ποσά για διπλή ασφάλιση.

Η λογική αυτής της νομοθετικής ρύθμισης είναι ότι ήταν εργαζόμενοι. Ότι θα ήταν εργαζόμενοι με κριτήριο αυτό ακριβώς της οικονομικής εξάρτησης και δε θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες, ως επιχειρηματίες.

Συνεπώς, και ιστορικά από τη νομοθετική αυτή δράση, υπάρχουν λόγοι για να στηρίξετε την επιδίωξη να αντιμετωπίζεται ο δημοσιογράφος ως εξαρτώμενος εργασιακά. Πολλές αποφάσεις δικαστηρίων δέχονται αυτό στην Ελλάδα, κάποιες όχι.

Όμως, νομίζω ότι στο πλαίσιο της διαδικασίας των συλλογικών συμβάσεων είναι ένα ζήτημα που πρέπει και μπορείτε να θέσετε. Εσείς θα το εξετάσετε βεβαίως, καμιά προσπάθεια δεν πετυχαίνει με τη μία, αλλά πρέπει να μπει στο διάλογο.

Όπως επίσης και το θέμα των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν οι δημοσιογράφοι με αφορμή την εργασία, σε περίπτωση που γίνονται δέκτες αγωγών για αποζημιώσεις για δυσφήμηση και τα λοιπά, τα slapps τα λεγόμενα, είναι ένας κίνδυνος αυτός που δεν αφορά τον ίδιο τον δημοσιογράφο, είναι ένας κίνδυνος στη σφαίρα ευθύνης του εργοδότη.

Και με βάση αυτή τη λογική, που υπάρχει στο εργατικό δίκαιο, νομίζω ότι πρέπει να αντιμετωπισθεί ως υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλλει, να μπει στις αγωγές αυτές. Βεβαίως πάντα ο συντάκτης γίνεται διάδικος, αλλά το κόστος, το βάρος της δαπάνης και τυχόν καταδίκη σε καταβολή αποζημιώσεων, δεν μπορεί να απαλλάσσεται ο εργοδότης απ΄ αυτή την υποχρέωση.

Γιατί αλλιώς θα πάψει και η είδηση να υπάρχει υπό τον φόβο αυτής της απειλής κι αυτή άλλωστε είναι η λειτουργία των αγωγών slapps, να μην υπάρχει είδηση και γι΄ αυτό γίνονται άλλωστε, να θάβεται η αλήθεια.

Νομίζω ότι με αυτά μπορώ να κατέβω, δίνοντας χρόνο και στη συζήτηση αν θέλετε, ευχαριστώ πολύ.

Αντώνης Σκαμνάκης, Καθηγητής του Τμήματος Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ του ΑΠΘ

Πρώτα απ΄ όλα να ευχαριστήσω τους οργανωτές, ειδικότερα την ΠΟΕΣΥ, αλλά και τις ενώσεις που συμμετέχουν στην ΠΟΕΣΥ για την πρόσκληση.

Ο τίτλος της εισήγησής μου, της ανακοίνωσης μάλλον, είναι «η εξέλιξη στη διαμόρφωση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και των Ενώσεων Συντακτών 1864–1914, νέα τεκμήρια, μύθος και πραγματικότητα». Θα μπορούσε να είναι βέβαια κι ένας άλλος ο τίτλος «πως φθάσαμε στη δημιουργία της Ένωσης Συντακτών το 1914».

Σήμερα, θα παρουσιάσω λοιπόν, τα πρώτα στοιχεία μιας σχεδόν ολοκληρωμένης έρευνας, που πραγματοποιήθηκε από τον υποφαινόμενο, στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η έρευνα αυτή, αρχειακή κατά βάση, αφορά την εξέλιξη της δημοσιογραφίας και των επαγγελματικών ενώσεων των δημοσιογράφων από το 1864 έως και το 1914, οπότε όπως είπαμε ιδρύεται η Ένωση Συντακτών.

Από τη σχετική βιβλιογραφία γνωρίζαμε ως σήμερα ότι η πρώτη ένωση δημιουργήθηκε το 1889 η Ένωση Ελλήνων Δημοσιογράφων, ενώ από την έρευνά μας στα αρχεία της ΕΣΗΕΑ, αναφέρονται επίσης (αλλά χωρίς να δίνονται πολλές λεπτομέρειες για τις δραστηριότητές τους), η Εταιρεία Δημοσιογράφων και ο Σύνδεσμος Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων. Αυτή την καταγραφή την είχε κάνει ο συγχωρεμένος ο Πατρίκιος.

Σήμερα είμαστε στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσουμε την ανεύρεση των τεκμηρίων για την πρώτη δημοσιογραφική ένωση στην Ελλάδα, η οποία δημιουργήθηκε το 1864, ενώ ταυτόχρονα την ύπαρξη το 1896 μιας βραχύβιας ένωσης, με Πρόεδρο παρακαλώ τον Κωστή Παλαμά. Μετά από μακροχρόνια προσπάθεια, εντοπίσαμε και το καταστατικό της εν λόγω ένωσης, το οποίο θα παραδώσουμε εκεί που ανήκει, στην ΕΣΗΕΑ δηλαδή.

Ταυτόχρονα θα ανακοινώσουμε και τα τεκμήρια για το όνομα του δημοσιογράφου, που σύμφωνα με τις βιβλιογραφικές αναφορές, αλλά και την επίσημη εκδοχή της ΕΣΗΕΑ, ο θάνατός του υπήρξε η αιτία της δημιουργίας της το 1914, μόνο που δεν είναι ακριβώς έτσι.

Κυρίες και κύριοι, είναι γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του δευτέρου μισού του 19ου αιώνα δεν υπήρχε ένας σαφής διαχωρισμός μεταξύ του εκδότη και του δημοσιογράφου. Οι εκδότες ήταν ταυτόχρονα και δημοσιογράφοι, στο βαθμό που αυτοί ασχολούνταν με την ύλη και αρθρογραφούσαν.

Οι εφημερίδες της περιόδου δεν ήταν οργανωμένες επιχειρήσεις και κυρίως δεν απασχολούσαν ένα μεγάλο αριθμό εργαζομένων. Το γεγονός αυτό επιδρά στη διαδικασία επαγγελματικής οργάνωσης των δημοσιογράφων, αλλά και στη δημιουργία μιας συλλογικής επαγγελματικής ταυτότητας.

Εκδότες, δημοσιογράφοι, λογοτέχνες και πολιτικοί, εφόσον εμπλέκονται στην έκδοση των εφημερίδων, διαμορφώνουν μια εξαιρετικά ετερογενή ομάδα, χωρίς σαφή επαγγελματικά χαρακτηριστικά, τουλάχιστον την πρώτη περίοδο.

Αλλά απ΄ αυτό το μείγμα –θα έλεγα– των αρθρογράφων της εποχής, προέκυψε μία μεγάλη δημοσιογραφική παράδοση στην Ελλάδα (προς το τέλος φυσικά του 19ου αιώνα) αυτή της λογοτεχνικής δημοσιογραφίας. Το μοντέλο αυτό το συναντάμε και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, κυρίως της Νότιας Ευρώπης, δηλαδή στην Ιταλία και τη Γαλλία.

Σύμφωνα με κάποιες πηγές, ο αριθμός των επαγγελματιών δημοσιογράφων έφτασε το 1889, οπότε ιδρύεται και η Ένωση Ελλήνων Δημοσιογράφων, σε 120 από 68 που ήταν το 1861, ενώ οι εφημερίδες που κυκλοφορούσαν στην Αθήνα ήταν το 1864, τη χρονιά που θα δημιουργηθεί η πρώτη δημοσιογραφική ένωση, περίπου 27. Ο αριθμός αυτός είναι εξαιρετικά θα έλεγα μεγάλος για τα ελληνικά δεδομένα της εποχής εκείνης και για τα δεδομένα της Αθήνας βέβαια.

Ο πρώτος σύλλογος, λοιπόν, ήταν ο σύλλογος των εν Αθήναις δημοσιογράφων. Κατά τη διάρκεια της έρευνάς μου, εντόπισα μία αναφορά σε μία ομιλία του τέως Προέδρου της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών, του Σπύρου Γιαννάτου, σε εκδήλωση για τον εορτασμό των 60

χρόνων από την ίδρυση της ιστορικής ένωσης, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου του 1974, παρουσία του Πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή και όλης της πολιτικής ηγεσίας της περιόδου εκείνης.

Ο τότε Πρόεδρος έκανε μία αναφορά σε μια πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός συνδέσμου δημοσιογράφων, όπως χαρακτηριστικά τον κατανόμασε, που σύμφωνα με τα λεγόμενά του δημιουργήθηκε το 1864 με Πρόεδρο τον Μιχάλη Δημητρίου Καλοποθάκη. Μην το μπερδέψουμε εδώ με τον Δημήτρη τον Καλοποθάκη τον Διευθυντή του Εμπρός. Είναι η ίδια οικογένεια βέβαια, αλλά διαφορετικά πρόσωπα.

Θα σας πω τώρα εδώ κάτι το οποίο είναι θα έλεγα έτσι λίγο περίεργο. Αυτό το ρεπορτάζ, δεν το βρήκα στα αρχεία της Ένωσης Συντακτών, το βρήκα σε ένα περιοδικό το οποίο ονομάζεται Επιθεώρηση της Χωροφυλακής.

Αυτό το περιοδικό δε θα μπορούσα ποτέ ας πούμε έτσι να το ανοίξω να το διαβάσω και μάλιστα εν έτει 1975 κι όμως σε αυτό το περιοδικό –δεν πρέπει να υποτιμούμε τίποτα δηλαδή– βρέθηκε αυτή η αναφορά του Σπύρου του Γιαννάτου για την εν λόγω ένωση και αρχίσαμε μετά.

Αυτή λοιπόν η αναφορά έπρεπε να διασταυρωθεί με άλλες πηγές κι έτσι η έρευνά μου άρχισε ξανά, αυτή τη φορά επικεντρωμένη στην αναζήτηση νέων πηγών, προκειμένου να επιβεβαιωθεί και να εμπλουτισθεί η εν λόγω αναφορά, με επιπλέον τεκμήρια και πηγές. Δεν αρκούσε δηλαδή αυτό που βρήκαμε, η αναφορά δηλαδή Γιαννάτου, έπρεπε να εμπλουτιστεί με συγκεκριμένα τεκμήρια.

Έτσι ξεκίνησε η προσπάθεια σε διάφορα αρχεία και στις εφημερίδες του 1864, που είναι ψηφιοποιημένες στη Βουλή των Ελλήνων, προκειμένου να εντοπισθεί η πρώτη μάλλον δημοσιογραφική ένωση στη χώρα μας.

Πράγματι μετά από πολύμηνη έρευνα, εντοπίσαμε μία ανακοίνωση του εν λόγω συλλόγου δημοσιογράφων στις εφημερίδες Παλιγγενεσία και Εθνοφύλαξ, η οποία αφορούσε μία επιστολή, προκειμένου να εκφραστούν ευχαριστίες στον φιλέλληνα Άγγλο Βουλευτή Gregory.

Είχε προηγηθεί ένα κάλεσμα για συνάντηση των εφημεριδογράφων, που μάλλον από εκεί προέκυψε ο εν λόγω σύλλογος, χωρίς να αναφέρεται ο σκοπός της συνάντησης. Αυτό έγινε στις αρχές Μαρτίου του 1864.

Στις 14 Μαΐου δημοσιεύεται η απαντητική επιστολή του Gregory στην εφημερίδα Εθνοφύλαξ, αλλά και σε άλλες εφημερίδες της εποχής, προς τον Πρόεδρο του Συλλόγου, τον εν Αθήναις δημοσιογράφο, Μιχαήλ Δημητρίου Καλαποθάκη.

Εδώ είναι και το τεκμήριο πια, η εφημερίδα Παλιγγενεσία, όπου μπορείτε να δείτε τον Πρόεδρο τον κ. Μιχαήλ Καλοποθάκη και το όνομα της πρώτης δημοσιογραφικής ένωσης. Σήμερα δηλαδή είμαστε σε θέση πια να γνωρίζουμε χάρη και σε αυτή την αναφορά του τέως Προέδρου της ΕΣΗΕΑ, του Σπύρου του Γιαννάτου, την πρώτη δημοσιογραφική ένωση.

Δεν υπάρχει βιβλιογραφία μέχρι τώρα, εδώ (προβολή διαφάνειας) είναι και μία φωτογραφία όπου κάτω αριστερά διακρίνεται ο Μιχαήλ Καλοποθάκης ή Καλαποθάκης. Η Ένωση Ελλήνων Δημοσιογράφων, εδώ υπάρχει μια βιβλιογραφική αναφορά και από τον Μάγερ και από τον Πάνο τον Καρυκόπουλο και από το Γενοβέλη.

Ο Καρυκόπουλος αναφέρει ότι «ο Πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης στις 15 Ιανουαρίου του 1889 είχε συνάντηση με το συμβούλιο της ένωσης, το οποίο του πρότεινε τη μείωση της φορολογίας του δημοσιογραφικού χάρτου». Χωρίς ατέλεια δημοσιογραφικού χάρτου ήταν αδύνατον να εκδοθούν οι εφημερίδες. Γιατί το δημοσιογραφικό χαρτί ήταν εισαγόμενο.

«Αλλά και των ταχυδρομικών και τηλεγραφικών τελών». Έτσι η εν λόγω προσπάθεια οργάνωσης των δημοσιογράφων του 1889 συνδέεται ευθέως με τη δημιουργία ενός πλαισίου κρατικού παρεμβατισμού, το οποίο αποσκοπούσε σε μία θετική ρύθμιση των θεμάτων που απασχολούσαν τις εφημερίδες της εποχής.

Στην πραγματικότητα η εν λόγω ένωση αποτελούνταν κυρίως από διευθυντές και ιδιοκτήτες των εφημερίδων και των περιοδικών, με μέλη και τους συντάκτες και γενικά όσους έγραφαν στις εφημερίδες και τα μεγάλα περιοδικά.

Έχουμε δηλαδή ενώσεις δημοσιογράφων που συμμετέχουν και εκδότες μέσα, γιατί ακριβώς δεν έχουμε την εποχή εκείνη έναν ξεκάθαρο διαχωρισμό του επαγγελματία δημοσιογράφου, δεν έχουμε την ανάπτυξη δηλαδή του επαγγελματισμού στη δημοσιογραφία με αυτό το διαχωρισμό εκδότη και δημοσιογράφου.

Η τότε κυβέρνηση του Χαριλάου Τρικούπη είδε θετικά τη δημιουργία της ένωσης, από την αρχειακή μας έρευνα βρέθηκε το καταστατικό της Ένωσης των Ελλήνων Δημοσιογράφων, το οποίο δημοσιεύθηκε στο υπ΄ αριθμόν 117 φύλλο της 6ης Μαΐου του 1889, στην εφημερίδα της κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος, όπου θα το παραδώσουμε στην ΕΣΗΕΑ, όπου και ανήκει.

Στις 30 Σεπτεμβρίου του 1895 πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση των μελών, μετά μερικά δηλαδή χρόνια, μετά έξι χρόνια περίπου, που είχαν υπογράψει το καταστατικό της ένωσης στο ξενοδοχείο Βικτώρια, την οποία κάλεσε ο προσωρινός Πρόεδρος ο Τιμόθεος Φιλήμων και ο προσωρινός Γραμματέας Αριστείδης Ρούκης, με μοναδικό θέμα την διεξαγωγή αρχαιρεσιών.

Λίγες μέρες αργότερα στις 6 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές. Αυτές είναι λεπτομέρειες, εδώ όμως μπορούμε να επισημάνουμε κάποια πράγματα από το 1ο Διοικητικό Συμβούλιο της εν λόγω ένωσης, ο Ρούκης της Εφημερίς, φυσικά ο Στεφανόπουλος ήταν Πρόεδρος, ο Κωνσταντίνος Αγγελόπουλος, ο Μπάμπης Άννινος, ο Γεώργιος Δροσίμης, ο Εμμανουήλ Ρέπουλης που αργότερα ήταν Υπουργός Εξωτερικών επί κυβερνήσεων Βενιζέλου, ο Σουρής και ο Φαρμακόπουλος.

Η τρίτη δημοσιογραφική ένωση, κάνουμε τώρα και μία περιοδολόγηση ουσιαστικά της εξέλιξης των επαγγελματικών ενώσεων, ήταν η Εταιρεία Δημοσιογράφων, η οποία δημιουργήθηκε στις 25 Αυγούστου του 1895 με κάλεσμα το οποίο δημοσιεύθηκε στις εφημερίδες της εποχής. Μιλάω λίγο γρήγορα για να μη σας κουράσω και να τελειώσω την εισήγηση.

Η σύσταση του εν λόγω σωματείου ήταν μια προσπάθεια η οποία συμπεριλάμβανε τους εκδότες διευθυντές, τους συντάκτες εφημερίδων και περιοδικών, καθώς επίσης και τους ανταποκριτές ξένου Τύπου.

Η σύσκεψη των δημοσιογράφων πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία στις 5 μ.μ., στη συνάντηση φαίνεται να συγκεντρώθηκαν 60 εν ενεργεία δημοσιογράφοι, οι οποίοι ψήφισαν το καταστατικό.

Μεταξύ αυτών, από ό,τι θα δείτε εδώ πέρα (προβολή διαφάνειας), Πρόεδρος εκλέχτηκε βέβαια ένας συγγραφέας, μεγάλη φυσιογνωμία της εποχής εκείνης ο Ιωάννης Σκαλτσούνης, αλλά εδώ βλέπουμε να συμμετέχει η ΠΑΡΕΜ στο Διοικητικό Συμβούλιο, ο Πέτρος Κανελλίδης, ο Στέφανος Στεφάνου, ο Δαμβέργης και ο Καλαποθάκης που τον είχαμε εντοπίσει νωρίτερα ως Πρόεδρο.

Στις 22 Ιανουαρίου του 1896 είναι η χρονιά που θα πραγματοποιηθούν οι ολυμπιακοί αγώνες. Ο Τιμόθεος Φιλήμων σε μια συνέντευξή του καλεί τους δημοσιογράφους να συστρατευθούν σε ένα σωματείο και παραιτείται από τη θέση του Προέδρου της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιογράφων. Υπήρχαν δηλαδή ταυτόχρονα δύο ενώσεις, η Εταιρεία Δημοσιογράφων και η Ένωση Ελλήνων Δημοσιογράφων.

Η έρευνά μας για τις προσπάθειες τους επαγγελματικής οργάνωσης των δημοσιογράφων είχε ως αποτέλεσμα τον εντοπισμό μιας ένωσης, η οποία έως σήμερα δεν αναφέρεται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία.

Το Φεβρουάριο του 1896, ενώ έχουμε την εξέλιξη με τους ολυμπιακούς αγώνες, ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος Τακτικών Συντακτών Αθηναϊκών Εφημερίδων. Προσέξτε το τακτικών, είναι πολύ σημαντικό.

Η νέα εφημερίδα αναφέρει ότι «ο σύνδεσμος αποτελείται από δημοσιογράφους, οι οποίοι έχουν εργασθεί επί διετία σε ημερήσιες εφημερίδες», δίνοντας έτσι και τις προϋποθέσεις εγγραφής μελών σε αυτήν, ενώ της είχαν παραχωρηθεί και δύο δωμάτια στη Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων.

Η γενική καταστατική συνέλευση πραγματοποιήθηκε στις 19 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετάνια.

Φαίνεται πλέον ότι το πείραμα των δύο προηγούμενων δημοσιογραφικών ενώσεων έπαψε να υφίσταται, η προσπάθεια δηλαδή και η πρωτοβουλία και έχουμε μια νέα ένωση, η οποία είναι όμως εξαιρετικά βραχύβιου χαρακτήρα.

Στις αρχαιρεσίες έχουμε και το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής της ένωσης, Κωστής Παλαμάς Πρόεδρος, Γενικός Γραμματέας ο Γιολδάσης, Ταμίας ο Κωνσταντίνος Ρίσβης. Παρακαλώ κρατήστε το όνομα Κωνσταντίνος Ρίσβης, είναι πολύ σημαντικό. Και συμβούλους βέβαια τον Καβαλιεράτο, τον Πωπ, τον Σπηλιωτόπουλο και τον Καραχάλιο.

Ταυτόχρονα εξελέγη και μια επιτροπή για την υποδοχή των ξένων δημοσιογράφων, η οποία είχε μέσα τον Γεράσιμο Γώγο, τον Στέφανο Στεφάνου, τον Δάσιο, τον Δημήτρη Χατζόπουλο και παρακαλώ κρατήστε και το όνομα του Δημήτρη Χατζόπουλου.

Το καταστατικό φαίνεται να δημοσιεύθηκε την 1 Μαρτίου του 1896, πρέπει να σημειώσω τις προσπάθειες που έγιναν στο εθνικό τυπογραφείο για να εντοπισθεί το καταστατικό του συνδέσμου, το οποίο δεν ήταν ψηφιοποιημένο.

Η επιμονή μας όμως μαζί με μια ομάδα φοιτητών μου, οδήγησε στον εντοπισμό του ΦΕΚ από τις Υπηρεσίες και σήμερα το έχουμε διαθέσιμο, που όπως σας είπα θα το παραδώσουμε κι αυτό στην ΕΣΗΕΑ.

Το 1901 πρέπει να σας πω ότι θεσπίζεται το δημοσιογραφικό σήμα. Το δημοσιογραφικό σήμα ήταν η πρώτη ουσιαστικά δημοσιογραφική ταυτότητα. Αυτό δείχνει την ανάπτυξη πια, τη συγκρότηση θα έλεγα του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και την ταυτοποίησή του, κατά κάποιο τρόπο.

Και έτσι η τότε κυβέρνηση αποφάσισε ας πούμε πράγματι να εισάγει το δημοσιογραφικό σήμα, την δημοσιογραφική ταυτότητα δηλαδή όπως λέμε σήμερα, κάτι που είναι πολύ σημαντικό επαναλαμβάνω για την διαδικασία επαγγελματοποίησης της δημοσιογραφίας.

Έχουμε, λοιπόν, το 1903 και όχι το 1908 όπως αναφέρει ο Κουντουριώτης, την υπογραφή του καταστατικού του Συνδέσμου Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων, είναι μια νέα ένωση πια, ενώ τον Οκτώβρη του ίδιου έτους ανακοινώθηκε στις εφημερίδες της εποχής.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούνταν από το Χρυσανθόπουλο, Βρατσάνο, Τσίμα, Καλογερικό, τον Ηλία Βουντιερίδη ο οποίος διετέλεσε δύο φορές Πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών, μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και άλλους γνωστούς δημοσιογράφους της εποχής εκείνης. Πρόεδρος ήταν ο Δημήτρης Βρατσάνος, ο οποίος ήταν εκδότης ενός περιοδικού.

Εδώ έχουμε μια διαφοροποίηση αρκετών δημοσιογράφων, οι οποίοι δηλώνουν ότι δε συμμετέχουν στην εν λόγω ένωση και είναι πάρα πολύ γνωστά ονόματα, με επικεφαλής βέβαια τον Ιωάννη Κονδυλάκη και βλέπουμε Ζαχαρίας Παπαντωνίου, Αυγέρης, πολύ μεγάλα ονόματα για την εποχή εκείνη, ο Σταμ, ο Σταματίου δηλαδή, ο Παύλος ο Καλοποθάκης ο γιος του Δημήτρη της εφημερίδας Εμπρός.

Από την ανάγνωση των ονομάτων επαναλαμβάνω που υπογράφουν αυτή την ανακοίνωση φαίνεται ότι οι κορυφαίοι δημοσιογράφοι της εποχής δε συμμετέχουν σε αυτή την ένωση. Το καταστατικό του συνδέσμου εγκρίθηκε στις 12 Απριλίου του 1944 και βρίσκεται ολόκληρο στο αρχείο της ΕΣΗΕΑ, όπου αναφέρονται οι σκοποί και οι προϋποθέσεις της εγγραφής και αυτό το είχε μαζέψει ο Πατρίκιος τα παλιά χρόνια.

Ανεξαρτήτως όμως των προαναφερθέντων, ο Σύνδεσμος Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων δε φαίνεται να συσπειρώνει το σύνολο επαναλαμβάνω της ελληνικής δημοσιογραφίας, κάτι που θα αποτελέσει την αχίλλειο πτέρνα του όπως θα δούμε παρακάτω.

Η δραστηριότητα του εν λόγω συνδέσμου υπήρξε σημαντική, το 1905 αναλαμβάνει τη διοργάνωση του ετήσιου αποκριάτικου χορού, που μέχρι τότε γινόταν με πρωτοβουλία της μουσικής εταιρείας. Έχουμε δηλαδή τη θέσπιση του λεγόμενου χορού των συντακτών από τον εν λόγω σύνδεσμο.

Συνεχίζει εν πάση περιπτώσει και το 1907 έχουμε μια μικρή διάσπαση εδώ του εν λόγω συνδέσμου με τη δημιουργία ενός άλλου, ήταν κάτι προσωρινό όμως.

Και το φθινόπωρο του 1908, είναι πολύ σημαντικό αυτό, πραγματοποιείται το Διεθνές Συνέδριο Τύπου στο Βερολίνο, ο Σύνδεσμος Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων εκπροσωπήθηκε από τον Κακλαμάνο και τον Καραχάλιο, ενώ το Συνδικάτο Τύπου εκπροσώπησαν ο Νικολαΐδης και ο Χαλκοκονδύλης. Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη διεθνή συμμετοχή των ελληνικών δημοσιογραφικών ενώσεων, εκδοτών και δημοσιογράφων βέβαια, σε ένα διεθνές δημοσιογραφικό συνέδριο.

Τον Μάιο του 1909 ανακοινώνεται ότι ο Σύνδεσμος Ελληνικών Εφημερίδων αποκτά στην οδό Σταδίου, άνωθεν των γραφείων της εφημερίδας Αθήναι, ιδιόκτητο μέγαρο, με 19 αίθουσες, τεράστιος χώρος δηλαδή, οι οποίες επιπλώθηκαν και αποτελούνταν από πολλά γραφεία, βιβλιοθήκη, αναγνωστήριο, αίθουσα εκδηλώσεων, αίθουσα σφαιριστηρίου παρακαλώ, ενώ διέθετε ασανσέρ και τηλέφωνο κάτι πρωτοφανές για την εποχή εκείνη. Από την έρευνά μας προέκυψε ότι το εν λόγω μέγαρο βρισκόταν στην οδό Σταδίου 16 τότε, εκεί που είναι δηλαδή το Μετοχικό Ταμείο Στρατού.

Στις Απόκριες του 1911 την εκδήλωση αναλαμβάνει η Εταιρεία Γραμμάτων και Τεχνών, εφόσον ο Σύνδεσμος Συντακτών φαίνεται να είναι υπό διάλυση, σύμφωνα με την εφημερίδα Script. Κι έτσι πράγματι έγινε, διαλύθηκε αυτός ο σύνδεσμος το 1911 έως και το 1912.

Ο Σύνδεσμος Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων έχει ακόμα μία σημαντική παρουσίαση στον καλλιτεχνικό και κοινωνικό βίο της πρωτεύουσας, δεν αποτελούσε όμως ένα πολύ δυναμικό επαγγελματικό σωματείο.

Τον Δεκέμβριο του 1914 δημιουργείται η Ένωση Συντακτών, στην οποία φαίνεται να συμμετέχουν και μέλη του Συνδέσμου Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων, όπως ο Θεόδωρος Καλογερίκος και ο Σταμ Σταμ, ο Σταμάτης Σταματίου δηλαδή. Στις 13 Δεκεμβρίου του 1914 δημοσιεύεται στις εφημερίδες της εποχής, πρόσκληση η οποία αναφέρει: «Παρακαλούνται οι κ.κ. συντάκτες των ημερήσιων αθηναϊκών εφημερίδων όπως προσέλθουν αύριο Κυριακή στην εταιρεία των φίλων του λαού, προς συζήτηση του ιδρυθισομένου ταμείου αλληλοβοηθείας».

Προσέξτε τώρα, αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό επίσης, συνεπώς η πρόσκληση στην εν λόγω συνάντηση δεν αφορούσε τη δημιουργία κάποιου επαγγελματικού δημοσιογραφικού σωματείου, αλλά μια συζήτηση και τη λήψη απόφασης για το ταμείο αλληλοβοηθείας, το οποίο όμως είχε ήδη προαποφασιστεί προφανώς σε κάποιες άλλες συναντήσεις.

Φαίνεται όμως ότι η συζήτηση εξελίχθηκε διαφορετικά και οδήγησε στην απόφαση για τη δημιουργία της Ένωσης Συντακτών, αυτό ήταν απαραίτητο, διότι εν τω μεταξύ έτρεχε ο νόμος του 1914 περί σωματείων, όπου δεν μπορούσες να φτιάξεις ταμείο αλληλοβοηθείας χωρίς να έχεις σωματείο. Έπρεπε δηλαδή το ταμείο αλληλοβοηθείας να είναι αναπόσπαστο κομμάτι λειτουργίας των σωματείων της περιόδου εκείνης.

Έτσι στις 28 Δεκεμβρίου συγκαλείται νέα συνάντηση, η οποία είχε ως σκοπό τη διεξαγωγή εκλογών για την ανάδειξη του Διοικητικού Συμβουλίου της ένωσης και του ταμείο αλληλοβοηθείας. Τα υπόλοιπα τα ξέρουμε.

Η αφορμή για τη δημιουργία –τώρα εδώ είναι πάρα πολύ σημαντικό κομμάτι– της Ένωσης Συντακτών σύμφωνα με διάφορες πηγές, ο Μάγερ, ο Χαρικόπουλος και πάρα πολλοί, ήταν ο θάνατος ενός δημοσιογράφου, ο οποίος πέθανε μόνος του σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας και για τον ενταφιασμό του χρειάστηκε να μαζευτούν χρήματα με έρανο, γεγονός που κατέδειξε προφανώς τις άσχημες μισθολογικές συνθήκες του επαγγέλματος, εκείνη την περίοδο, που πράγματι ήταν έτσι.

Την άποψη αυτή ενστερνίζεται επισήμως και η ΕΣΗΕΑ. Ο συνάδελφός μου ο Μπακονάκης θεωρεί ότι «γενεσιουργός αιτία της ενώσεως εγγράφεται μάλλον στην παράδοση και στο μύθο παρά στην πραγματικότητα», όμως κατά τη γνώμη μου κάθε μύθος μπορεί να κρύβει και μια πραγματικότητα.

Ο θάνατος ενός δημοσιογράφου αποτέλεσε πράγματι την αφορμή για τη δημιουργία μιας επαγγελματικής δημοσιογραφικής ένωσης, αλλά αυτός δεν αφορούσε τη δημιουργία της Ένωσης Συ-

ντακτών το Δεκέμβριο του 1914, αλλά του Συνδέσμου Συντακτών Ελληνικών Εφημερίδων, ο οποίος δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 1903, όπως έχει ήδη αναφερθεί.

Αυτή την πληροφόρηση μας την δίνει ο Δημήτρης Λαμπίκης το 1938 σε ένα βιβλίο που έγραψε τότε και φαίνεται ότι αυτό έχει αναπαραχθεί με ένα λανθασμένο τρόπο από τον Μάγερ κυρίως, τον συγγραφέα δηλαδή της ιστορίας του ελληνικού Τύπου και άλλους.

Η παραπάνω αναφορά λοιπόν του Λαμπίκη κατά το μέρος εκείνο που αφορά το θάνατο ενός δημοσιογράφου ως αφορμή για τη δημιουργία ενός συνδέσμου συντακτών είναι σημαντική, διότι αναφέρει το όνομα του αποθανόντος δημοσιογράφου, αναφέρεται επίσης στο Διοικητικό Συμβούλιο, το όνομα ήταν ο Κωνσταντίνος Ρίσβης, ο οποίος συμμετείχε και στο Διοικητικό Συμβούλιο του 1896.

Εδώ (προβολή διαφάνειας) είναι το άρθρο του Λαμπίκη το 1932, στο περιοδικό Μπουκέτο, όπου μπορείτε να δείτε και το άρθρο όπου επιβεβαιώνει ουσιαστικά ότι ο δημοσιογράφος ήτανε ο Κωνσταντίνος Ρίσβης. Και κάνει και αναφορά για ένα σκίτσο των δημοσιογράφων, το οποίο πρέπει να ανευρεθεί σε κάποια φάση, νομίζω ότι θα υπάρχει στα αρχεία της ΕΣΗΕΑ.

Τελειώνω και συγνώμη για την κούραση, δε θα σας πω ποιος ήταν ο Κωνσταντίνος Ρίσβης, σημασία έχει ότι πέθανε το 1902 και κατά τη γνώμη μου, στην πραγματικότητα, η δημιουργία της Ένωσης Συντακτών είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιων προσπαθειών των σημαντικών μεταβολών στο χώρο του Τύπου και της δημοσιογραφίας, στις αρχές του 20ου αιώνα, της εγκαθίδρυσης μιας αστικής δημοκρατίας με το κίνημα στο Γουδή, τη φιλελευθεροποίηση που άνοιξε η εποχή Βενιζέλου και κυρίως ο νόμος ο 281 του 1914 περί σωματείων και τέλος η ύπαρξη μιας δυναμικής ομάδας δημοσιογράφων με βασικό τον Μήτσο Χατζόπουλο. Σε αυτόν πρέπει να οφείλουμε όλοι θα έλεγα την δημιουργία, αυτός ήτανε ο μπροστάρης στη δημιουργία της Ένωσης Συντακτών.

Σας ευχαριστώ και συγνώμη που μακρηγόρησα.

Τέταρτο πάνελ

Συντονίστρια: Μαρία Αντωνιάδου, Πρόεδρος Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι θα μου επιτρέψετε να κάνω μία σύνδεση του προηγούμενου πάνελ, αλλά και της θεματικής ενότητας που θα έρθει αργότερα.

Το ζήτημά μας είναι οι «εργασιακές σχέσεις και οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας» και πέρα απ΄ τα μεγάλα ονόματα που φτάσανε να δημιουργήσουν το 1914 την ΕΣΗΕΑ, η οποία συμπληρώνει στις 14 Δεκεμβρίου 110 χρόνια ζωής, αναφέρθηκε και το όνομα του Γιαννάτου από τον Αντώνη Σκαμνάκη.

Ο Πρόεδρος Γιαννάτος και ο Γενικός Γραμματέας Αναστασόπουλος πραγματοποίησαν την πρώτη μεγάλη απεργιακή κινητοποίηση, τότε που βγήκε η Αδέσμευτη Γνώμη, με Διευθυντή τον αείμνηστο Κώστα Νίτσο. Μια μεγάλη απεργιακή κινητοποίηση και έχοντας –για να μην το ξεχνάμε– τη βοήθεια των τυπογράφων, εξανάγκασαν τους μεγάλους ιδιοκτήτες στην υπογραφή μίας συλλογικής σύμβασης εργασίας.

Έκτοτε πέρασαν πολλά χρόνια. Τελευταία σύμβαση των δημοσιογράφων με την ΕΙΗΕΑ, την ΕΙΤΗΣΕΕ και την ΕΙΡΑ είναι του 2008. Τι συνέβη στο μεταξύ στη χώρα; Διαλύθηκε το σύμπαν. Η Ελλάδα μπήκε στο σπιράλ των μνημονίων, τα τρία μνημόνια προκάλεσαν κατάρρευση της οικονομίας, κατάρρευση στις εργασιακές σχέσεις.

Ταυτόχρονα ήρθε και ο νόμος περιορισμού των τηλεοπτικών αδειών. Ένας νόμος ο οποίος θα προκαλούσε τεράστια προβλήματα, αφού οι θέσεις εργασίας στους τηλεοπτικούς σταθμούς θα μειώνονταν κατά περίπου 30%.

Τι έχουμε σήμερα; Ο αριθμός των ανέργων όλα αυτά τα χρόνια έφτασε σε αδιανόητους αριθμούς και δεν μιλάω μόνο για τους δημοσιογράφους για τους οποίους μπορούμε και έχουμε στοιχεία, αλλά ταυτόχρονα επλήγησαν όλοι οι κλάδοι της ενημέρωσης.

Σήμερα, καθώς η χώρα φαίνεται ότι βγαίνει από το σπιράλ των μνημονίων, μπορούμε να συζητάμε και να περιμένουμε μέχρι τέλος του έτους να κληθούμε να συζητήσουμε για την υπογραφή συλλογικών συμβάσεων, με βάση και κυρίαρχα τη νομοθεσία που έρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναμένουμε.

Τι έχουμε σήμερα και θα δώσω το λόγο αμέσως μετά στο Γενικό Γραμματέα Ενημέρωσης. Έχουμε μία μόνο συλλογική σύμβαση εργασίας. Είναι μία σύμβαση που δέχεται μεγάλη κριτική, είναι η σύμβαση που αφορά το δημόσιο, δεν μπορεί να είναι ως προς τα οικονομικά.

Όμως με βάση μία ΚΥΑ μπόρεσε ο κλάδος των δημοσιογράφων να σταθεί, έστω και για λίγο, όρθιος και να μην μπει στη χοάνη των μνημονίων του δημοσίου, που επέβαλαν ενιαίο μισθολόγιο, χωρίς να αναγνωρίζεται ο ιδιαίτερος ρόλος τους.

Θα δώσω το λόγο πρώτα στον Γενικό Γραμματέα Ενημέρωσης, τον κ. Δημήτρη Γαλαμάτη και στη συνέχεια στον Γενικό Γραμματέα της ΕΣΗΕΑ τον Σταύρο Καπάκο, ο οποίος βρίσκεται συνδεδεμένος και θα μας πει για την επιστολή η οποία εστάλη στους ιδιοκτήτες των τηλεοπτικών σταθμών από την ΕΣΗΕΑ –πανελλήνιας εμβέλειας– και περιμένουμε να ορισθεί ημερομηνία έναρξης συλλογικής διαπραγμάτευσης, χωρίς να είμαστε πολύ αισιόδοξοι.

Παρακαλώ τον κ. Γαλαμάτη να πάρει τον λόγο.

Key Note Speaker: Δημήτρης Γαλαμάτης, Γενικός Γραμματέας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης

Χρόνια πολλά στη Σαμοθράκη, να ξεκινήσω έτσι όπως τελειώσατε κα Αντωνιάδου, καλησπέρα σε όλες και όλους τις συμμετέχουσες και τους συμμετέχοντες στο 18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο, στο οποίο θα ήθελα με πολύ μεγάλη χαρά να παρευρίσκομαι όπως είχα παρευρεθεί πριν από δύο χρόνια στο αντίστοιχο, στο 17ο.

Ωστόσο, λόγοι πέρα από την επιθυμία μου, δεν μου επιτρέπουν να είμαι εκεί– τουλάχιστον δια ζώσης– είμαι όμως εξ' αποστάσεως και το λέω αυτό, γιατί στη διάρκεια της ημέρας, παρακολούθησα μέσα από τη διαδικτυακή κάλυψη του συνεδρίου αρκετές από τις τοποθετήσεις και πολλά από τα θέματα που συζητήθηκαν (και θα συζητηθούν) τα τελευταία δύο–δυόμισι χρόνια που ο Πρωθυπουργός με τίμησε με την επιλογή του και με τοποθέτησε στη θέση του Γενικού Γραμματέα Επικοινωνίας και Ενημέρωσης.

Πάρα πολλές φορές βρεθήκαμε να συζητάμε θέματα και σχετικά με αυτά που πραγματεύεστε στις θεματικές ενότητες του συνεδρίου σας.

Το πρώτο που θέλω να πω ξεκινώντας είναι ότι πριν από δύο–δυόμισι χρόνια, νομίζω στην Κρήτη, σε μια αντίστοιχη ημερίδα της ΠΟΕΣΥ, κάνοντας κριτική από την πλευρά της πολιτείας προς τις Ενώσεις, είχα πει (κα Αντωνιάδου το θυμάστε καλά γιατί ήσασταν παρούσα) ότι αυτό που έχει ανάγκη ο δημοσιογραιφκός κόσμος, ο κόσμος Μέσων Ενημέρωσης, είναι οι Ενώσεις του να μην αρθρώνουν μόνο λόγο συντεχνιακό.

Δηλαδή να μην περιορίζουν τον δημόσιο λόγο τους και τις δημόσιες αναζητήσεις τους μόνο σε ζητήματα εργασιακά, που κι αυτά φυσικά έχουν την αξία τους, αλλά θα πρέπει να τοποθετηθούν και να δουλέψουμε όλοι προς την κατεύθυνση αυτή, προκειμένου να αναδείξουμε και να προβληματιστούμε για τον νέο μεγάλο κόσμο που ανοίγεται στο χώρο των Μέσων Ενημέρωσης (σήμερα σε αυτές τις παρουσιάσεις που έγιναν και θα γίνουν θα επιχειρήσετε να προσεγγίσετε).

Σήμερα, δύο χρόνια μετά, μπορώ να πω ότι πραγματικά το τοπίο στον χώρο δεν είναι το ίδιο κι όχι μόνο από την άποψη του πως προσεγγίζουν οι Ενώσεις ή οι επαγγελματίες του χώρου τον χώρο τον οποίο υπηρετούν μέσα από τις εκδηλώσεις προβληματισμού που κάνουν κι απ΄ τα συνέδρια. Αλλά νομίζω δεν είναι το ίδιο το τοπίο γενικότερα και στο κομμάτι της λειτουργίας των Μέσων Ενημέρω-

σης, αλλά και στα ζητήματα που έχουν να κάνουν και με τις εργασιακές σχέσεις και στα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη γενικότερη εικόνα της χώρας μας σε αυτό το ιδιαίτερα νευραλγικό κομμάτι που ο Τύπος και τα Μέσα Ενημέρωσης. Ο δημοσιογραφικός χώρος δεν είναι ένας χώρος που θα πρέπει να τον προσεγγίζουμε μόνο με τεχνικούς όρους, αλλά θα πρέπει να έχουμε πάντα υπόψιν μας, σε κάθε τοποθέτηση που κάνουμε, ότι πίσω απ΄ αυτό τον χώρο στην πραγματικότητα βρίσκεται ένας μεγάλος πυλώνας του οικοδομήματος που λέγεται πολυφωνία και πλουραλισμός, που αποτελεί με λίγα λόγια έναν από τους βασικότερους πυλώνες κάθε σύγχρονης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Το δεύτερο που θέλω να πω είναι ότι έχει πάρα πολύ μεγάλη αξία να μην περιοριζόμαστε σε τέτοιου είδους συναντήσεις μόνο στο να γίνεται αυτή η ανταλλαγή απόψεων, να παρουσιάζονται οι εκθέσεις, οι ομιλίες, να γίνονται ανακοινώσεις. Αλλά θα πρέπει και θα ήθελα (και θα το ήθελα και από το 18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο) να έχουμε τη σύνοψη των συμπερασμάτων, τα οποία θέλω να ξέρετε ότι αποτέλεσαν και αποτελούν και θα αποτελούν βασική πρώτη ύλη και στον δικό μας βηματισμό, στις δικές μας πολιτικές αποφάσεις.

Να μη γίνονται δηλαδή μόνο εκδηλώσεις που έχουν χαρακτήρα του να βρισκόμαστε πιο συχνά πιο κοντά και να ανταλλάσσουμε μόνο φιλοφρονήσεις ή αντιδικίες, αλλά να παράγεται και κάτι το οποίο θα μένει ως αρχειακό υλικό και υλικό προς αξιοποίηση.

Το τρίτο είναι ότι δυόμισι χρόνια μετά έχουμε καταφέρει ο καθένας από τη δική του πλευρά να φέρουμε σε επαφή μονάδες και χώρους που ενώ υποτίθεται ότι εργαζόταν για τον ίδιο σκοπό λειτουργούσαν αποσπασματικά.

Τι θέλω να πω; Είναι πια κοντά οι Ενώσεις των δημοσιογράφων, είναι κοντά η ακαδημαϊκή κοινότητα με τις Ενώσεις των δημοσιογράφων, είναι κοντά η Αυτοδιοίκηση με τους δημοσιογράφους, τις Ενώσεις τους και τη δημοσιογραφική κοινότητα, είναι κοντά η πολιτεία, η ακαδημαϊκή κοινότητα, οι ενώσεις δημοσιογράφων, οι επαγγελματίες του χώρου και η Αυτοδιοίκηση.

Καταφέραμε, λοιπόν, και δημιουργήσαμε αν θέλετε ένα μεγάλο think tank ένα μεγάλο hub εκπροσώπων και stakeholders μαζί με την πολιτεία, που όλο αυτό το διάστημα, τα τελευταία δύο–δυόμισι χρόνια, εργαζόμαστε προς την κατεύθυνση παραγωγής νομοθετικών και μη νομοθετικών παρεμβάσεων που αλλάζουν το τοπίο στον χώρο.

Σήμερα που μιλάμε κα Αντωνιάδου, απευθύνομαι σε σας ως πρόεδρο αυτής της θεματικής, απευθύνομαι και στους υπόλοιπους προέδρους και φυσικά στον πρόεδρο της ΠΟΕΣΥ τον κ. Τριανταφύλλου και με την ευκαιρία να ευχαριστήσω για τη δυνατότητα που μου δίνετε γι΄ αυτή την παρέμβαση, η χώρα μας μπαίνει στην επόμενη φάση στον χώρο των Μέσων Ενημέρωσης υπό το καθεστώς δύο νέων δεδομένων από την παρουσία μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έχουμε δύο κανονισμούς, τον European Media Freedom Act και τον DSA (τον κανονισμό για τα ψηφιακά Μέσα). Ουσιαστικά, για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφασίζει και όλο αυτό το κομμάτι το βάζει σε αρμούς θεσμικούς, κανονιστικούς, με κάποιες από τις διατάξεις του DSA να έχουν ήδη ενσωματωθεί.

Ο ευρωπαϊκός κανονισμός για τα Μέσα είναι σε μία φάση που θα ξεκινήσουμε τις ενσωματώσεις πολλών διατάξεών του στο δικό μας νομικό και εθνικό δίκαιο, μέχρι τον επόμενο Αύγουστο. Συνεπώς, μπαίνουμε σε μία νέα θεσμική εποχή, όπου αυτού του είδους οι συναντήσεις και οι προβληματισμοί έχουν όχι μόνο πια θεωρητική αλλά και πρακτική αξία.

Το δεύτερο είναι όλα αυτά που περιγράψατε σχετικά με τον ρόλο των ψηφιακών μέσων και την επέλαση της ψηφιακής τεχνολογίας, όπου κορυφαία έκβασή της είναι η τεχνητή νοημοσύνη και στο πως αυτό μπορεί να επιδράσει και τι είδους προκλήσεις δημιουργεί. Αυτά τα δύο λοιπόν δεδομένα είναι τα δύο νέα δεδομένα πάνω στα οποία θα πρέπει να κινηθούμε το επόμενο διάστημα.

Σήμερα, δυόμισι χρόνια μετά και υπό την απειλή ης νέας νεοαναδυόμενης τεράστιας πρόκλησης, απότοκο της ψηφιακής επέλασης, που είναι η παραπληροφόρηση και η απειλή των fake news για την πολιτική, την εθνική ασφάλεια, την ασφάλεια γενικότερα, για την επιστήμη, νομίζω ότι αυτά τα τρία

χαρακτηριστικά είναι τα πεδία πάνω στα οποία θα πρέπει να δουλέψουμε και να χτίσουμε το περιβάλλον, ούτως ώστε μετά από δύο χρόνια στο 19ο Συνέδριο στη Σαμοθράκη να δούμε που περίπου βρισκόμαστε και τι πρόοδο έχουμε παρατηρήσει.

Σήμερα λοιπόν δύο χρόνια μετά έχουμε κατ΄ αρχήν στη χώρα μας μητρώα έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου. Έχει σπάσει η ανωνυμία που υπήρχε στις ιδιοκτησίες στο χώρο αυτό, έχει σπάσει το φαινόμενο να εργάζονται, να δουλεύουν, να εμφανίζονται στην κοινή γνώμη Μέσα Ενημέρωσης με ή χωρίς εισαγωγικά αγνώστου ιδιοκτησίας, με ή χωρίς δημοσιογράφους, με ή χωρίς εργαζομένους.

Και δύο χρόνια μετά με τη λειτουργία των μητρώων εμπεδώσαμε ένα νέο κλίμα, αν θέλετε μία νέα κατάσταση διαφάνειας στην ιδιοκτησία, η οποία συνδέεται και με τη διαφάνεια και την αντικειμενικότητα στις πάσης φύσεως κρατικές ενισχύσεις, που τα τελευταία δύο με τρία ήταν πάρα πολύ υψηλές. Και νομίζω ότι στη λαίλαπα την οικονομική, που λίγο πριν περιέγραψε πολύ γλαφυρά η κα Αντωνιάδου, ήρθε να στηρίξει τις επιχειρήσεις των Μέσων Ενημέρωσης και έμμεσα αλλά σαφέστατα και τις θέσεις εργασίας.

Έχουμε μπει λοιπόν σε ένα πλαίσιο διαφάνειας και αντικειμενικότητας, με τη λειτουργία των μητρώων, τα οποία μητρώα θέλω να πω ότι και οι ίδιες οι Ενώσεις τα στήριξαν με σθένος την στιγμή που νομοθετούνταν, αλλά και κάθε φορά που απειλούνταν.

Τώρα περνάμε πια στην επόμενη φάση, όπου το επόμενο διάστημα– και θα είναι ένα πεδίο δόξης λαμπρό για να κάνουμε μεταξύ μας διαβουλεύσεις– περνάμε σε βελτιώσεις πάνω σε αυτό το πλαίσιο, που έχει να κάνει με τη λειτουργία των μητρώων και τις παθογένειες ή τα προβλήματα που ανέδειξε η εφαρμογή τους και στον έντυπο Τύπο και στον ηλεκτρονικό Τύπο.

Με διατάξεις καινούριες, που σκοπεύουμε να φέρουμε μετά από συζητήσεις μαζί σας, με διατάξεις που σκοπεύουμε να αφαιρέσουμε ή να προσθέσουμε, προκειμένου να τα κάνουμε ακόμη πιο στέρεα και προκειμένου να αναδείξουμε ακόμα περισσότερο και τον ρόλο του δημοσιογράφου στο χώρο αυτό.

Για παράδειγμα, η έννοια της ενυπόγραφης δημόσιας παρέμβασης του δημοσιογράφου σε κάθε Μέσο, είναι μία έννοια στην οποία σας καλώ να δουλέψουμε το επόμενο διάστημα. Πιστεύω ότι τίποτα πιο ασφαλές δεν μπορεί να είναι για τη διαφάνεια, για την αντικειμενικότητα, για τη στήριξη του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, αλλά και ως απάντηση απέναντι στην μηχανή στην τεχνητή νοημοσύνη, από την ενυπόγραφη δημόσια παρέμβαση, από τον ενυπόγραφο δημόσιο λόγο του δημοσιογράφου ανεξάρτητα από το Μέσο.

Αυτό λοιπόν το κομμάτι είναι ένα κομμάτι στο οποίο όπως σας είπα σας καλώ να συζητήσουμε το επόμενο διάστημα, που θα δώσει απαντήσεις και στο θέμα των μητρώων και στα θέματα που έχουν να κάνουν με τις εργασιακές σας σχέσεις.

Το δεύτερο είναι ότι έχουμε παρουσιάσει μία τεράστια πρόοδο στα ζητήματα προάσπισης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και των επαγγελματιών όλου του χώρου των Μέσων Ενημέρωσης, για ζητήματα ασφάλειας –έχετε και ξεχωριστή θεματική– όχι μόνο κατά την κάλυψη γεγονότων, που έχουν να κάνουν με φυσικές καταστροφές, αλλά γενικότερα με την προάσπιση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος σε κάθε είδους απειλή, είτε είναι πόλεμος, είτε είναι ψηφιακή απειλή, είτε είναι φυσική καταστροφή.

Γιατί με τον τρόπο αυτό θεωρούμε και πιστεύουμε βαθύτατα ότι απελευθερώνουμε δημιουργικές δυνάμεις του δημοσιογράφου και του δίνουμε τη δυνατότητα να κάνει πολύ καλύτερα τη δουλειά του, με μεγαλύτερη ασφάλεια, με μεγαλύτερη ταχύτητα και κυρίως με μεγαλύτερη εγκυρότητα.

Η taskforce, αυτή η ομάδα που έχουμε φτιάξει και που πριν από δύο μέρες δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ η σύνθεσή της για τον τρίτο χρόνο με τη συμμετοχή όλων των δημοσιογραφικών Ενώσεων, της ακαδημαϊκής κοινότητας, των δημόσιων Μέσων Ενημέρωσης, όλων των ανθρώπων που εμπλέκονται γύρω από τα μέσα Ενημέρωσης, μπαίνει στην τρίτη φάση που θέλουμε να είναι πολύ πιο δημιουργική και πολύ πιο αποτελεσματική.

Τα δύο χρόνια που πέρασαν, καταφέραμε μέσα από τη λειτουργία αυτής της ομάδας (η οποία σημειώνω ότι αποτελεί μία καλή πρακτική που έχει υιοθετηθεί από διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, η ΟΥΝΕΣΚΟ, ο ΟΑΣΕ και προτείνεται και σε άλλες χώρες και ήδη έχουμε αιτήματα να κάνουμε εξαγωγή αυτής της πρακτικής μας), μέσα από μη νομοθετικές παρεμβάσεις, με εκπαιδεύσεις, με ημερίδες, με ουσιαστικές εκπαιδεύσεις ανθρώπων του χώρου, αλλά και με νομοθετικές παρεμβάσεις στον ποινικό κώδικα και σε άλλου είδους ζητήματα, στη συλλογική σύμβαση εργασίας για τα δημόσια Μέσα, να διαμορφώσουμε ένα άλλο τοπίο γύρω από αυτό το φλέγον ζήτημα για την Ελλάδα, αλλά και για την Ευρώπη.

Το τρίτο κομμάτι που απαντά και στις προκλήσεις της παραπληροφόρησης είναι η κλιμάκωση των δημόσιων εκπαιδεύσεων και ημερίδων, που κάνουμε για την παιδεία στα Μέσα, για τον ψηφιακό εγγραματισμό των παιδιών της δευτεροβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης μιας ευάλωτης ομάδας της κοινωνίας, απέναντι στα fake news και στην παραπληροφόρηση.

Την ερχόμενη Τρίτη έχουμε την τέταρτη κατά σειρά εκδήλωση –στη νησιωτική Ελλάδα αυτή τη φορά– και συγκεκριμένα στην Κεφαλονιά, παράλληλα με ένα πρόγραμμα που ήδη εξήγγειλε ο αρμόδιος Υπουργός ο κ. Μαρινάκης, ένα πρόγραμμα φιλαναγνωσίας, ειδησεογραφικού εγγραματισμού, που θα απλωθεί σε όλη την Ελλάδα το επόμενο διάστημα.

Και τέλος η τέταρτη δράση έχει να κάνει με την ανάδειξη ενός κρυμμένου θησαυρού που υπήρχε στη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης για πολλές δεκαετίες, που είναι το αρχείο μας. Με δράσεις εξωστρέφειας, με παρουσίαση του αρχειακού μας υλικού σε διάφορες εκθέσεις, αλλά και με την προσέλκυση ολοένα και αυξανόμενου αριθμού ερευνητών, φοιτητών, δημοσιογράφων, όπου αξιοποιεί τα στοιχεία αυτού του αρχείου, προκειμένου να παράξει νέα γνώση ή να ενισχύσει τη δική του έρευνα.

Με αυτούς τους τέσσερις λοιπόν άξονες και μέσα από αυτή τη διαδρομή, όπως την περιέγραψα λίγο πριν, με συνέργειες μεγάλων χώρων της ελληνικής κοινωνίας, των πανεπιστημίων, των φοιτητών και των καθηγητών, των δημοσιογράφων, των επαγγελματιών του χώρου, αλλά και της πολιτείας, νομίζω ότι περνάμε στην επόμενη μέρα των μεγάλων προκλήσεων της ψηφιακής επέλασης των δύο ευρωπαϊκών κανονισμών και των οδηγιών που προετοιμάζονται προς την κατεύθυνση αυτή.

Θέλοντας, επίσης, επικουρικά να ενισχύσουμε αυτή την προσπάθεια έχουμε απευθύνει πρόσκληση, η οποία θα γίνει πολύ πιο συγκεκριμένη προς τις ιδιοκτησίες των Μέσων Ενημέρωσης, να περάσουν κι αυτοί εκπαίδευση και σεμινάρια, γύρω από τα ζητήματα που λίγο πριν σας περιέγραψα.

Να εκπαιδευτούν δηλαδή οι ιδιοκτησίες των Μέσων Ενημέρωσης, εφημερίδων, τηλεοπτικών σταθμών, ραδιοφωνικών σταθμών για το τι σημαίνει και τι εννοούμε όταν μιλάμε για ζητήματα ασφάλειας των δημοσιογράφων, πως περιγράφονται και τι περιγράφουν ακριβώς τα αιτήματα των συναδέλφων σας προς τις ιδιοκτησίες για διασφάλιση και προάσπιση της ασφάλειάς τους κάθε φορά που καλούνται.

Άκουσα και πριν σε κάποιες τοποθετήσεις για τις ιδιαιτερότητες που έχει το δημοσιογραφικό επάγγελμα σε σχέση με το άγχος και τα καρδιολογικά προβλήματα, να εκπαιδευτούν λοιπόν και οι ιδιοκτησίες προκειμένου να ξέρουν τι έχουν να αντιμετωπίσουν και ποιο ακριβώς είναι το περίγραμμα αλλά και η ουσία τέτοιου είδους αιτημάτων από το χώρο των δημοσιογράφων.

Περισσότερος επαγγελματισμός, δεοντολογία και στο δημοσιογραφικό επάγγελμα, αλλά και στη λειτουργία της κάθε επιχείρησης του χώρου των Μέσων Ενημέρωσης. Συστήματα ποιότητας εντός των επιχειρήσεων των Μέσων Ενημέρωσης, με συγκεκριμένες διαδικασίες, προκειμένου να περάσουμε το συντομότερο δυνατόν σε μία άλλη έννοια που ολοένα και περισσότερο θα πρέπει να τη συζητήσουμε, που είναι η αυτορρύθμιση του χώρου.

Και φυσικά ο ενυπόγραφος δημόσιος λόγος, που όπως περιέγραψα λίγο πριν είναι μια ισχυρή δικλείδα ασφαλείας για να προασπίσει πολλά απ΄ αυτά που είναι ζητούμενα και αντικείμενο των διεκδικήσεών τους. Πιστεύω ότι είναι το πεδίο πάνω στο οποίο θα κινηθούμε το επόμενο διάστημα.

Και να κλείσω με κάτι και να συνδεθώ με τα ιστορικά δεδομένα που παρουσίασε ο κ. Σκαμνάκης λίγο πριν χωρίς σχόλιο, απλά σαν μια παρατήρηση. Όπως είδατε στο ξεκίνημα της οργάνωσης του δημοσιογραφικού κόσμου, αυτό που προκάλεσε την ενίσχυσή του και την παρέμβασή του ήταν η συνένωση των δυνάμεων, που ήταν διάσπαρτες τότε στη χώρα, προς μία κοινή συνισταμένη.

Νομίζω ότι αυτό, ως ιστορικό δεδομένο, θα πρέπει να το δείτε και να το αξιοποιήσετε και σήμερα από τις συνιστώσες που υπάρχουν και λειτουργούν με πάρα πολύ καλό τρόπο. Δεν ξέρω αν είναι αποτελεσματικός σε όλη την ελληνική επικράτεια, μπορεί όμως να αποτελέσει ένα στοιχείο που αν αξιοποιηθεί να ενώσει δυνάμεις σε επίπεδο έκφρασης και εκπροσώπησης στο σύνολο της χώρας.

Σας ευχαριστώ για τη δυνατότητα που μου δώσατε να έχω αυτή την επικοινωνία μαζί σας και στο χρόνο που μου απομένει μέσα στη διάρκεια της ημέρας θα παρακολουθήσω και τη συνέχεια των εργασιών.

Μαρία Αντωνιάδου: Πριν περάσουμε στον Σταύρο Καπάκο, θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι και το επόμενο πάνελ συνδέεται άμεσα με τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Προχθές πριν φύγω από την Ένωση μαζί με τον Σταύρο, υπογράψαμε την επιστολή του Δ.Σ. με την οποία ζητάμε –είναι μέσα στη Συλλογική Σύμβαση του δημοσίου– συγκεκριμένα μέτρα προστασίας για τους συναδέλφους μας στις εμπόλεμες ζώνες. Δεν μπορούν οι συνάδελφοι μας να πηγαίνουν απροστάτευτοι, ανεκπαίδευτοι και χωρίς να αποζημιώνονται για το γεγονός ότι κινδυνεύουν ανά πασά στιγμή από την αγάπη τους για το ρεπορτάζ.

Το λόγο έχει ο Σταύρος Καπάκος, Γενικός Γραμματέας της Ενώσεως Συντακτών και Πρόεδρος του ΕΔΟΕΑΠ.

Ανάμεσά μας είναι και ο Τάσος Πετρόπουλος, ο οποίος έδωσε και αυτός το δικό του αγώνα για τη διάσωση του ασφαλιστικού μας ταμείου, τότε που χάθηκε για πάντα το αγγελιόσημο.

Σταύρος Καπάκος, Πρόεδρος ΕΔΟΕΑΠ και Γενικός Γραμματέας ΕΣΗΕΑ

Ευχαριστώ, πολλούς χαιρετισμούς σε όλους από την Αθήνα, καλό απόγευμα και καλή συνέχεια.

Ξεκινάω με δύο παρατηρήσεις. Θεωρώ ότι τα τελευταία χρόνια δεν έχουμε χάσει μόνο αρκετά, αλλά έχουμε δύο μεγάλες κατακτήσεις, τις οποίες δυστυχώς, δεν ξέρω για ποιο λόγο, συνέχεια τις υποβαθμίζουμε. Ανεξήγητο σε εμένα οφείλω να ομολογήσω, που δεν είμαι συνηθισμένος στο συνδικαλισμό, αλλά οφείλω να σας το αναφέρω.

Το ένα είναι, έχουμε μια τεράστια κατάκτηση, και αυτή είναι η διάσωση του ΕΔΟΕΑΠ και ο ΕΔΟΕΑΠ πρώτα απ΄ όλα σημαίνει τρεις κοινωνικοί μισθοί σε κάθε μέλος. Το γνωρίζετε όλοι, δεν υπάρχει πουθενά αλλού σε όλη την Ευρώπη κι είναι λάθος να υποβαθμίζουμε σημαντικές κατακτήσεις.

Η σημαντική αυτή κατάκτηση έγινε, γιατί όλοι σαν μια γροθιά, καταφέραμε με τους αγώνες μας τότε (αν θυμάμαι κάναμε έξι μέρες απεργία επί ενάμισι χρόνο) να κερδίσουμε την υπόθεση του ΕΔΟΕΑΠ . Την επόμενη Τετάρτη είναι η Γενική Συνέλευση και θα έχουμε την ευκαιρία να ακούσουμε πάρα πολλά ζητήματα για τις εξελίξεις στον ΕΔΟΕΑΠ.

Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι, έστω με μεγάλη δυσκολία, πετύχαμε δύο οιονεί συμβάσεις για το δημόσιο, τόσο με την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ όσο και με την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, που έκαναν ένα βήμα μπροστά.

Ωστόσο, παραμένουν ακόμα οιονεί συμβάσεις κι όχι πλήρεις συμβάσεις, γιατί δυστυχώς ισχύει ο νόμος που δεν επιτρέπει (και πρέπει κάποτε να καταργηθεί), να γίνει μια συνολική συλλογική διαπραγμάτευση και στο δημόσιο και να έχουμε ολοκληρωμένη σύμβαση και στο δημόσιο.

Ωστόσο, χάριν αυτών των συμβάσεων και της επαναλειτουργίας, κατά κάποιο τρόπο, της ΚΥΑ και των κλιμακίων, πρέπει να σας ενημερώσω ότι οι εργαζόμενοι στο δημόσιο δημοσιογράφοι έχουν τα δύο τελευταία χρόνια την υψηλότερη αύξηση αποδοχών, σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα. Και αν υπο-

λογίσουμε, μάλιστα, και τη λεγόμενη σύμβαση για τα τροφεία, οι αυξήσεις είναι ακόμα μεγαλύτερες, εγώ μιλάω πάντα για τις αυξήσεις των αποδοχών που προκύπτουν από την ΚΥΑ.

Επειδή, λοιπόν, έχουμε έστω αυτή τη μικρή κατάκτηση πρέπει να ξεκινάμε, όταν πάμε να κάνουμε διαπραγμάτευση, από αυτή τη μικρή κατάκτηση. Αυτή η μικρή κατάκτηση προβλέπει εισαγωγικό μισθό για 1.131 με την αύξηση που δόθηκε και περιμένουμε και νέα αύξηση, άρα μπορούμε να ξεκινάμε πια τις διαπραγματεύσεις, από ένα εισαγωγικό μισθό κοντά στα 1.200–1.250 ευρώ, χωρίς να έχουμε οποιοδήποτε πρόβλημα γι΄ αυτή την επιλογή.

Εξάλλου, τα τελευταία δύο–τρία χρόνια, έχουμε μια θεμελιώδη αλλαγή στο κόστος ζωής. Δεν είμαστε στην προηγούμενη κατάσταση, που το κόστος ζωής ήταν ελεγχόμενο. Η αύξηση του κόστους ζωής τα τελευταία χρόνια είναι πολύ σημαντική και άρα δεν μπορεί να μην το πάρουν υπόψη τους οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, διαπραγματεύσεις, για συλλογικές συμβάσεις.

Χωρίς να υποβαθμίζουμε τον ίδιο τον αγώνα για την καταπολέμηση της ακρίβειας και της αύξησης του κόστους ζωής, γιατί πρέπει να δίνουμε εξίσου σημαντική βαρύτητα και στην αύξηση των μισθών, αλλά και στον έλεγχο του κόστους ζωής, ο οποίος δεν μπορεί να συνεχίζεται με αυτόν τον τρόπο.

Η ΕΣΗΕΑ προσπάθησε και πέρσι, το έκανε και φέτος ξανά ξεκινώντας από την ΕΙΤΗΣΕΕ, από τα κανάλια δηλαδή, να ξεκινήσουνε διαπραγματεύσεις. Καθυστερούν αρκετά, όπως καθυστέρησαν και πέρυσι, περιμένοντας κι αυτοί, από ό,τι μπορώ να κατανοήσω, τις αποφάσεις της κυβέρνησης για τη συλλογική διαπραγμάτευση.

Ωστόσο πρέπει να πω ότι ο μόνος τρόπος για να έχουμε αποτέλεσμα και θα συνεχίσω να το υποστηρίζω με πάθος, όπως και πριν από εφτά χρόνια για την υπόθεση του ΕΔΟΕΑΠ, είναι να προσπαθούμε να ενοποιούμε τον κλάδο μας και ο κλάδος μας πρέπει να ενοποιηθεί τόσο στο πλαίσιο της ΕΣΗΕΑ, όσο και στο πλαίσιο όλων των Ενώσεων.

Γιατί λέω και στο πλαίσιο της ΕΣΗΕΑ και στο πλαίσιο όλων των Ενώσεων, δηλαδή στο πλαίσιο της ΠΟΕΣΥ; Γιατί και στο πλαίσιο της ΕΣΗΕΑ, οι μισθολογικές διαφορές ανάμεσα στους επιμέρους κλάδους είναι πολύ μεγάλες. Δηλαδή τα κανάλια έχουν έναν μέσο μισθό 2.100–2.200, για τα μέλη της ΕΣΗΕΑ μιλάω, ενώ οι εφημερίδες έχουν έναν μέσο μισθό κοντά στα 1.500, τα ραδιόφωνα κοντά στα 1.600.

Το internet, η ευχάριστη έκπληξη των τελευταίων δύο ετών και το λέω ευχάριστη με την έννοια ότι η αύξηση των αποδοχών είναι η μεγαλύτερη στον κλάδο, η μεγαλύτερη αναλογικά (δε σημαίνει ότι έχουμε τελικές αποδοχές καλές ή αυτές που θα θέλαμε), αλλά η αύξηση των μέσων αποδοχών στον κλάδο του internet είναι περίπου 200 ευρώ μόνο τον τελευταίο χρόνο.

Όπως επίσης, το ξανατονίζω και κλείνω εδώ γι΄ αυτό, η αύξηση των αποδοχών στους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα, χάρη στις συμβάσεις και στα κλιμάκια. Άρα λοιπόν το ένα είναι ο εισαγωγικός μισθός. Το άλλο είναι να βρούμε ένα τρόπο να κάνουμε κινητοποιήσεις που μας αφορούν όλους, δηλαδή να βάλουμε στο επίκεντρο τον καταβαλλόμενο μισθό και να πούμε επί των καταβαλλόμενων μισθών που μας ενοποιεί όλους ζητάμε μια αύξηση της τάξης του 10–15%. Δεν είναι ούτε τεράστια, ούτε μία αύξηση που δεν μπορεί να δοθεί με κίνδυνο για ορισμένες επιχειρήσεις, κυρίως για τις εφημερίδες.

Και το τελευταίο σημείο που θέλω να επισημάνω είναι να έχουμε ανοιχτά τα αφτιά και την πρακτική μας για ένα μικρό κομμάτι πια, αλλά όχι ασήμαντο –αυτό δείχνει ότι αλλάζει και η κατάσταση στα Μέσα– ένα μικρό κομμάτι της τάξης του 10–15%, που οι αποδοχές του είναι κάτω από τα 1.000 ευρώ. Θέλει μια ειδική μέριμνα και μια ειδική αγωνιστική διάθεση γι΄ αυτούς τους συναδέλφους, έτσι ώστε κι αυτοί να μπορέσουν να φτάσουν τα 1.200–1.250 ευρώ.

Δε θέλω να σας κουράσω περισσότερο, αυτά είχα να πω και προφανώς πάντα στις συλλογικές συμβάσεις, εκτός από τα οικονομικά μας, πρέπει να έχουμε σε πρώτη προτεραιότητα και τα πνευματικά δικαιώματα και τις anti SLAPP αγωγές και την ισότητα και τη δεοντολογία. Και προφανώς, γιατί τώρα ζούμε δραματικές καταστάσεις στην περιοχή μας και τα δικαιώματα των συναδέλφων μας που

πηγαίνουν σε εμπόλεμες περιοχές ή που θα πάνε σε μεγάλες καταστροφές, που το τελευταίο διάστημα μπορεί να έχουμε πολύ χειρότερες λόγω και της κλιματικής κρίσης.

Σε γενικές γραμμές αυτά είχα να πω. Να μην σας κουράζω άλλο και σας ευχαριστώ πολύ.

Νίκος Καρράς, Πρόεδρος ΕΣΗΕΜΘ

Καλησπέρα σε όλους, κατ΄ αρχήν πρέπει να πω ότι όταν έρχομαι στη Σαμοθράκη έχω μια φόρτιση, μια συγκίνηση, γιατί συμμετείχα και στο 1ο Συνέδριο, που έγινε στο νησί. Είχε ξεκινήσει από μια πρωτοβουλία της Ένωσής μας με τον Αντώνη τον Κούρτη και τον συνάδελφό μας στον Έβρο, που δυστυχώς δεν τον βλέπω σήμερα εδώ, το Βασίλη τον Κάργα, που ήταν η ψυχή εκείνου του 1ου Συνεδρίου κι από τότε τα έχω παρακολουθήσει όλα.

Ακούσαμε πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις σήμερα, θα μπορούσε να αναπτυχθεί ενδεχομένως κι ένας διάλογος πάνω σε αυτά, αλλά ο χρόνος είναι πάντοτε περιορισμένος. Για αυτό θα προσπαθήσω εγώ να είμαι σύντομος και σαφής να επικεντρώσω μόνο σε τρία πράγματα άμεσα που παλεύει αυτή τη στιγμή η Ένωσή μας και τα οποία είχαμε την ευκαιρία προχθές να τα θέσουμε υπόψιν και του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, από τον οποίον εδώ και τρία χρόνια ζητάμε συνάντηση, αλλά έτυχε να γίνει προχθές αυτή. Και βγήκαν και κάποιες ειδησούλες από τη συνάντηση αυτή.

Καταρχήν το πρώτο πρόβλημα που παλεύει η Ένωσή μας –γιατί για τα κεντρικά ζητήματα και η Μαρία Αντωνιάδου και ο Θέμης Μπερεδήμας και ο Σταύρος ο Καπάκος έχουν ήδη αναφερθεί και δε χρειάζεται να επεκταθώ– τα τρία πράγματα που αυτή τη στιγμή άμεσα παλεύουμε είναι το ζήτημα της ΕΡΤ3, ως περιφερειακό Μέσο Ενημέρωσης. Έχει δημιουργηθεί πριν από 30 χρόνια, με έναν πολύ συγκεκριμένο σκοπό, Όταν έπεσε το μαύρο στην ΕΡΤ, η ΕΡΤ3 συνέχισε να λειτουργεί με τη συμμετοχή των εθελοντών των εργαζομένων, που μπαίνανε μέσα και λειτουργούσανε το στούντιο.

Με την επανέναρξη της λειτουργίας, το καθεστώς άλλαξε. Έχασε την αυτοτέλεια, που είχε οικονομικά και διοικητικά, οπότε αυτή τη στιγμή, αυτό που νιώθουν οι εργαζόμενοι της ΕΡΤ 3, ιδιαίτερα μετά τη δημιουργία του ΕΡΤ NEWS, είναι σαν να λειτουργεί ως ένα ανταποκριτικό γραφείο, στο μεγάλο μαγαζί, που σήμερα λέγεται ΕΡΤ NEWS.

Βέβαια, γίνονται κάποιες προσπάθειες για τη διεύρυνση του ενημερωτικού χαρακτήρα και το να πάρει επιτέλους μια υπόσταση για να καλύπτει το σύνολο της περιφέρειας, από τη Γαύδο μέχρι τη Σαμοθράκη και από τη Σαμοθράκη μέχρι τη λίμνη των Πρεσπών. Αυτός θα έπρεπε να είναι ο στόχος, αυτό παλεύουμε, έχουμε κάποιες υποσχέσεις για βελτίωση της κατάστασης και διεύρυνση των συνεργασιών, αναμένουμε.

Ένα δεύτερο θέμα, που παλεύουμε, είναι οι συλλογικές συμβάσεις στην Περιφέρεια. Όπως ξέρετε, η τελευταία που υπογράφτηκε σε εμάς ήταν το 2009. Από τότε, το σύνολο των συναδέλφων μας, είναι ξεκρέμαστο. Στο μεταξύ, ο χώρος μας υπέστη μια ανείπωτη κρίση. Η Θεσσαλονίκη, από εκεί που είχε πέντε ημερήσιες εφημερίδες, αυτή τη στιγμή δεν έχει ούτε μία. Καταλαβαίνετε τι σημαίνει αυτό για μια ιστορική πόλη που είχε βγάλει συνολικά 150 εφημερίδες, που έβγαζε πεντάγλωσσες, διότι ήταν μια πολυεθνική πολιτεία στις αρχές του 20ου αιώνα και σήμερα να μην έχει ούτε μία. Πρέπει όλοι να συλλογιστούμε πάνω σε αυτό.

Κάναμε μια πρώτη προσπάθεια να προσεγγίσουμε τους ιδιοκτήτες των ηλεκτρονικών μέσων. Οι περισσότεροι ανταποκρίθηκαν και ήρθαν στην Ένωση Συντακτών, καταρτίσαμε κι ένα σχέδιο σύμβασης το οποίο τους παραδώσαμε. Κάποιοι ήταν θετικοί, κάποιοι επιφυλακτικοί και κάποιοι άλλοι το μελετούν ακόμα και περιμένουμε πότε θα γίνουν οι επόμενες συναντήσεις. Αυτή τη στιγμή πάντως τα πράγματα είναι παγωμένα.

Κι ένα τρίτο θέμα αφορά τις περιφερειακές άδειες των τηλεοπτικών σταθμών και των ραδιοφώνων. Πάνω σε αυτό είχαμε μια υπόσχεση από τον κ. Μαρινάκη ότι τα σχέδια είναι σχεδόν έτοιμα. Θα γίνει ξεχωριστά βέβαια για τα τηλεοπτικά και ξεχωριστά για τα ραδιόφωνα. Στο ένα θα ήθελε να τελειώνει μέχρι το Δεκέμβριο και το άλλο το πολύ μέχρι τέλη Μαρτίου. Αν γίνει αυτό, τον ευχαριστή-

σαμε κιόλας και να προχωρήσει. Με ποιες προϋποθέσεις; Το βασικό που θέσαμε και το δέχθηκε είναι με ρήτρα εργασίας. Εξασφάλιση θέσεων εργασίας για τους συναδέλφους μας, διότι στα 1.000 περίπου μέλη που έχει αυτή τη στιγμή η Ένωσή μας στη Μακεδονία και τη Θράκη, ένα 35% το λιγότερο, μπορεί να είναι και παραπάνω, είτε είναι άνεργοι, είτε υποαπασχολούνται και αυτή είναι μια μεγάλη γάγγραινα για την Ένωσή μας.

Εγώ δε θα ήθελα να επεκταθώ αυτή τη στιγμή σε άλλα πράγματα. Σε ένα μήνα η Ένωσή μας θα έχει εκλογές, άρα με την ιδιότητα αυτή για τελευταία φορά –αυτό το δηλώνω– συμμετέχω για τελευταία φορά και για αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους συναδέλφους.

Μαρία Αντωνιάδου:
Ως Πρόεδρος, όχι για τελευταία φορά συμμετέχεις.

Νίκος Καρράς:
Αυτό είπα, με την ιδιότητα αυτή, να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους. Και μη συναδέλφους με τους οποίους συνεργαστήκαμε –βλέπω τον αγαπητό μου τον Τάσο τον Πετρόπουλο, που συμπορευθήκαμε μαζί όταν ήμουν και στη Διοίκηση της ΠΟΕΣΥ, ως νομικό σύμβουλο, αλλά και ως Υπουργός και μας βοήθησε πάρα πολύ να σώσουμε ό,τι μπορούσαμε από το Ταμείο μας.

Σας ευχαριστώ και πάλι όλους από καρδιάς.

Θέμης Μπερεδήμας, Πρόεδρος ΕΣΠΗΤ

Οφείλω να αναφερθώ σε δυο θέματα και μετά θα πω και για το συνέδριο, γιατί είναι εδώ μαζί μας και μίλησε κιόλας ο Τάσος Πετρόπουλος και το δεύτερο πρόσωπο είναι ο Δημήτρης Γαλαμάτης.

Ο Τάσος Πετρόπουλος ήταν ο άνθρωπος, που με την ιδιότητα του δικηγόρου και του δικηγόρου του παλιού της Ομοσπονδίας όταν ήταν Υφυπουργός Εργασίας, διαχειρίστηκε τη διάσωση του ΕΔΟΕΑΠ, μετά την κατάργηση του αγγελιοσήμου. Το ανέφεραν και ο κ. Καπάκος και η κα Αντωνιάδου. Γιατί το ανέφεραν; Γιατί Καρράς, Αντωνιάδου, Καπάκος, εμείς, όλες οι Διοικήσεις και οι περιφερειακές Ενώσεις εκείνο τον καιρό, βρήκαμε ευήκοα ώτα στο πρόσωπο του Τάσου Πετρόπουλου.

Επίσης, ο ΕΔΟΕΑΠ είναι ένα κοινό τραπέζι, είναι μια κοινή αφετηρία για όλους τους δημοσιογράφους, παλιούς και νέους κι είναι μια κατάκτηση που πρέπει να την υπερασπιστούμε και να την υπερασπιζόμαστε, όπως το έχουμε κάνει.

Και βεβαίως, ο πόρος του 2%, που δόθηκε μεγάλη μάχη το 2017–2018 με τη Διεθνή Ομοσπονδία, καταφέραμε με την αείμνηστη Πετραλιά ομόφωνο ψήφισμα από την Τύνιδα στο 18ο Συνέδριο της Διεθνούς Ομοσπονδίας το 2017. Και με τη στήριξη όλων, κρατήσαμε τον ΕΔΟΕΑΠ με τα χαρακτηριστικά που είπε ο Καπάκος σήμερα. Άρα τον ΕΔΟΕΑΠ και τα μάτια μας κι έχουμε Γενική Συνέλευση την Τετάρτη και εκλογές τον άλλο μήνα.

Θέλω να αναφερθώ, επίσης, στο Δημήτρη Γαλαμάτη για να αποδείξω με αυτό ότι πέρα από τις εξουσίες τις πολιτικές που έρχονται και παρέρχονται, άνθρωποι που έχουν ασχοληθεί με τον κλάδο δεν είχαν τα αντανακλαστικά που είχε και ο Τάσος Πετρόπουλος και ο Δημήτρης Γαλαμάτης και με τις πολιτικές ηγεσίες που στο κάθε Υπουργείο υπήρχαν.

Ο Δημήτρης Γαλαμάτης άκουσε ζητήματα από τον κλάδο, παρότι δεν προέρχεται από τον κλάδο, τα μητρώα που ανέφερε και τα έχουμε ζήσει όλοι έχουν συντείνει σε θετική κατεύθυνση στο χώρο μας, η αδειοδότηση που προσπαθεί και προσπαθούμε κι εμείς και πιέζουμε πρέπει να γίνει κι έχει δρομολογηθεί και θα βοηθήσει και τη θεματική που συζητάμε τώρα και τη θεματική που αναφέρθηκε πριν.

Να πω δύο κουβέντες για τη Σαμοθράκη. Συμπίπτει αυτή η επανεκκίνηση του συνεδρίου, το restart –και οφείλουμε πολλά ευχαριστώ στην Ομοσπονδία, στον πρόεδρο Τριανταφύλλου και σε όλο το Διοικητικό Συμβούλιο και την Οργανωτική Επιτροπή γι' αυτό το ξαναζέσταμα και αυτή την

παρουσίαση που αλλάζει χαρακτηριστικά στο συνέδριο– συμπίπτει λοιπόν με τα 30 χρόνια της ΠΟΕΣΥ. Αν θυμάται και ο κ. Καρράς, το Συνέδριο ξεκίνησε με Γκλαβά και τα λοιπά ιερά τέρατα εκείνης της εποχής.

Στηρίζουμε την περιφερειακή ανάπτυξη, στηρίζουμε την τοπική κοινωνία εδώ και στην περιφέρεια με τις ιδιαιτερότητες που έχει και θα συνεχίσουμε να το κάνουμε. Βρίσκουμε ανοιχτά αφτιά και στην Περιφέρεια και στο Δήμο και αυτό θα συνεχιστεί και με τη βοήθεια όλων μας.

Να πω και κάτι ακόμα για να ευλογήσουμε τα γένια μας. Υπάρχει μία έκθεση για τα 50 χρόνια αποκατάστασης της δημοκρατίας. Είναι μια προσφορά του γενικού γραμματέα της ΕΣΠΗΤ Θανάση Αλατά (η ΕΣΠΗΤ έχει δώσει την αιγίδα της) στην οποία αποτυπώνεται ανάγλυφα τι συνέβη το ΄74, λίγο πριν και λίγο μετά. Νομίζω την έχουμε χαζέψει όλοι κι όλοι οι νεότεροι συνάδελφοι μπορούν να δουν πράγματα που δε γνωρίζουν ενδεχομένως.

Συνάδελφοι για να μη μακρηγορώ θα πω τρία πράγματα: Αξιοπιστία, πολυφωνία, πλουραλισμός. Αυτά πρέπει να υπηρετήσουμε, να υπηρετούμε, να δίνουμε διδάγματα και στους νεότερους συναδέλφους, οι οποίοι κάνοντας και την αυτοκριτική μου, δεν είναι πολλοί ανάμεσά μας.

Πρέπει όλοι την επόμενη φορά να προσπαθήσουμε να φέρουμε περισσότερους νέους συνάδελφους στο Συνέδριο, είναι το μέλλον, το αύριο στη δημοσιογραφία. Και νομίζω ότι έχοντας κατά νου και την ποιότητα στην Ενημέρωση, θα πρέπει να ασχοληθούμε με πραγματικό ενδιαφέρον και για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Έχουμε την τεχνητή νοημοσύνη, που ακούσαμε πολλά πράγματα και θα είναι μπροστά μας. Βέβαια η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι άσπρο–μαύρο, είναι ένα διπλό μαχαίρι, το οποίο αν το χρησιμοποιείς σωστά είναι εργαλείο γνώσης, αν χρησιμοποιηθεί ανάποδα είναι ένα εργαλείο για άλλα πράγματα. Άρα δεν είμαστε αρνητικοί, είμαστε θετικοί και το παρακολουθούμε.

Και βεβαίως, όπως ελέχθη και το πρωί, ο άνθρωπος είναι αυτός ο οποίος θα κάνει τη χρήση ή την κατάχρηση. Εκεί είναι θέμα δεοντολογίας, εκεί είναι θέμα τι πιστεύω έχει ο καθένας και πόσο υπεύθυνος είναι ο καθένας γι΄ αυτό που κάνει, για να χρησιμοποιήσει ή μη εργαλεία, χωρίς να αναφέρει πηγές και οτιδήποτε άλλο συμβαίνει.

Στις εργασιακές σχέσεις οι συνάδελφοι και όλοι οι δημοσιογράφοι εργαζόμαστε σε συνθήκες δύσκολες. Περάσαμε τρία μνημόνια μετά την οικονομική κρίση, όμως ο απόηχος των τριών μνημονίων δεν έχει φύγει. Θεωρητικά η χώρα βγήκε το 2018 από τα μνημόνια, η αποκατάσταση όμως των εργασιακών σχέσεων ή του εργατικού δικαίου δεν έχει επανέλθει.

Με δειλά βήματα προσπαθούμε, πιέζουμε και η Ευρώπη το αντιμετωπίζει αυτό, αλλά δεν έχουμε επανέλθει και νομίζω δυστυχώς δε θα επανέλθουμε ποτέ σε καταστάσεις που έχουμε δει. Κι έχουμε τώρα νόμους, όπως το ΄90 που φτιάχτηκε για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, ο οποίος έχει ψαλιδιστεί, ο ΟΜΕΔ έχει ψαλιδιστεί.

Προσπαθούμε και χρειαζόμαστε τη στήριξη όλων και βεβαίως φωτισμένες ηγεσίες και στον κλάδο, για να διεκδικήσουμε από τους εργοδότες το αυτονόητο. Λελογισμένα και πολύ σοφά ο Καπάκος έκανε ένα περίγραμμα του τι διεκδικούμε και πως το διεκδικούμε, αλλά πρέπει να δούμε ότι κι εμείς είμαστε κομμάτι της κοινωνίας. Δεν μπορεί αυτή η ακρίβεια να μην απασχολεί κι εμάς για το πώς θα επιβιώσει ο δημοσιογράφος, αυτή η αύξηση στους υφιστάμενους μισθούς είναι ένα πρώτο μέτρο και μέσο διεκδίκησης.

Λοιπόν συνάδελφοι, εγώ νομίζω ότι με ενότητα, με χαρακτηριστικά που μας διέπουν και στις προσωπικές σχέσεις και στις ενωσιακές, θα πρέπει να συνεχίσουμε σε ένα κοινό αγώνα, σε μια κοινή στόχευση, γιατί όλοι μαζί μπορούμε περισσότερα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Μαρία Αντωνιάδου: Ευχαριστώ το Θέμη Μπερεδήμα**.** Κάνοντας τη γέφυρα βλέπω τρεις συναδέλφους μέλη της ΕΣΗΕΑ εδώ ανάμεσά μας και θα μιλήσω γι΄ αυτούς. Το ίδιο ισχύει και για τους υπολοίπους που είναι μέλη της ΕΣΗΕΑ και βρίσκονται εδώ, αλλά και για άλλα μέλη Ενώσεων.

Βλέπω τρεις ανθρώπους που έρχονται για πρώτη φορά, οι δύο είναι από τη νεαρότερη γενιά και χαίρομαι γι΄ αυτό και κάνω ένα σχόλιο Θέμη. Βλέπω τη Μαριέττα Κοντογιαννίδου, την Κάτια Τσιπλάκη και πίσω–πίσω τον Γιάννη Λεοντάρη. Και οι τρεις προέρχονται από Μέσα, τα οποία δεν υπάρχουν πια και βρήκαν αλλού δουλειά.

Ο Γιάννης ο Λεοντάρης ήταν από το Κέρδος. Πλέον μία οικονομική εφημερίδα έμεινε στη χώρα και είναι η Ναυτεμπορική, και άλλαξε και χέρια. Η Κάτια Τσιπλάκη ήταν από τον Αδέσμευτο Τύπο του Μήτση και πέρασε μεγάλες φουρτούνες. Η Μαριέττα από αντίστοιχη περιπέτεια.

Το λέω γιατί δεν έχουμε συναίσθηση, τα βιώσαμε, συνθλιβήκαμε, τα ξεχάσαμε και πρέπει να ξεχνάμε, απλά να παραδειγματιζόμαστε πρώτοι εμείς για να επιτυγχάνουμε περισσότερα πράγματα. Ξέρω ότι για πολλούς από σας ισχύει. Μία οικονομική εφημερίδα στη χώρα. Θυμηθείτε μόνο πόσες ήτανε.

Το λόγο έχει ο κ. Κέλλας, πρόεδρος του ΕΤΑΣ ΕΣΗΕΘΣτΕΕ, παλιός συνάδελφος προερχόμενος από τις περιφερειακές εφημερίδες.

Σωτήρης Κέλλας, Πρόεδρος ΕΤΑΣ ΕΣΗΕΘΣτΕΕ

Πρώτα απ΄ όλα κυρίες και κύριοι καλησπέρα, θέλω να ευχαριστήσω την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, αλλά και την ΠΟΕΣΥ, για την πρόσκληση αυτή.

Αν δεν υπήρχε αυτή, δε θα μπορούσα να μιλήσω πρώτα απ΄ όλα για το ταμείο που είμαι επικεφαλής επί είκοσι περίπου χρόνια, με εξαιρετικά Διοικητικά Συμβούλια, που δούλεψαν πάρα πολύ αμισθί και με άριστη συνεργασία με την Ένωση. Βλέπω εδώ τον πρώην Πρόεδρο τον κ. Τσιγκλιφίση, με τον οποίο είχαμε άριστη συνεργασία αλλά και με τον νυν, τον κ. Χορταργιά και με όλους τους Προέδρους που πέρασαν, όπως ο Γιάννης Σούλας που είναι τώρα Αντιπρόεδρος στην ΠΟΕΣΥ.

Καταφέραμε λοιπόν να έχουμε μία ικανοποιητική σύνταξη επικουρική, σύμφωνα με τους αναλογιστές μας και σε συνδυασμό με τις παροχές υψηλού επιπέδου που αφορούν την υγεία και τις οικογένειες των μελών μας. Όσο κι αν φαίνεται παράξενο, μπορεί να έχω κάνει αρκετές ομιλίες στα αθλητικά όπου είναι ο τομέας μου, αλλά για πρώτη φορά μιλάω για το ταμείο και τις εργασιακές σχέσεις, που για μένα το ταμείο είναι ο καθρέφτης των εργασιακών σχέσεων.

Ας μην κρυβόμαστε, ο κλάδος περνάει οικονομική κρίση, ιδίως στην περιφέρεια, κάτι που αποδείχθηκε και ανέλυσε σε έρευνά του ο πρόεδρος του ΕΔΟΕΑΠ ο κ. Καπάκος στη Θεσσαλονίκη μιλώντας για τις μισθοδοσίες δημοσιογράφων και που κυμαίνονται.

Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν πατρίκιοι και πληβείοι. Στο δημόσιο οι μισθοί φθάνουν από 2.000 έως 2.700 (μεικτά μιλάμε προς αποφυγή κάθε παρεξήγησης) και βέβαια υπάρχει ένα ποσοστό άλλο, που οι αμοιβές είναι και κάτω από 500 ευρώ. Για το δημόσιο να πω ότι πάρα πολλοί σέβονται τη δουλειά μας.

Και μάλιστα ένας δημόσιος φορέας στην περιοχή μας, εκτός από τα τροφεία που περιλαμβάνει η ΚΥΑ, έδωσε και ενίσχυση 200 ευρώ Χριστούγεννα και Πάσχα κι επίσης 250 ευρώ για να αγοραστεί εξοπλισμός, γιατί σέβονται ότι οι δημοσιογράφοι πρέπει να έχουν τον εξοπλισμό τους, να έχουν το laptop, να έχουν το καλό κινητό, να έχουν οτιδήποτε. Μπράβο πραγματικά σε τέτοιους δημόσιους φορείς που εξυπηρετούν τους δημοσιογράφους και σέβονται το επάγγελμά μας, το λειτούργημά μας θα πω.

Δυστυχώς, στην περιφέρεια είναι λίγοι στο δημόσιο. Μακάρι να είχαμε περισσότερα μέλη, γιατί για το ταμείο θα ήταν ευχής έργο. Δυστυχώς όμως οι περισσότεροι δημοσιογράφοι είναι στον ιδιωτικό τομέα και συνεχώς λιγοστεύουν κι αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο κλάδος φτωχοποιείται.

Η φτωχοποίηση αυτή φαίνεται από ένα απλό πράγμα. Ο τζίρος στον κλάδο μας στη Θεσσαλία και στη Στερεά Ελλάδα, για να μιλήσουμε με νούμερα, είναι 6 εκατομμύρια ευρώ. Από αυτά τα 2 εκατομμύρια προέρχονται από ένα Μέσο και ένα δεύτερο συνεισφέρει με 1 εκατομμύριο.

Δηλαδή, το 50% δίνεται από δύο Μέσα. Άλλα 70 Μέσα, σε ένα αρρύθμιστο εντελώς τοπίο, είτε ραδιοφώνου είτε τηλεόρασης, δε δίνουν ουσιαστικά τίποτα. Μιλάμε ότι αν παίρναμε μόνο το 2% επί 6 εκατομμύρια είναι 120 χιλιάδες ευρώ. Θα είχαμε εντελώς φτωχοποιηθεί ως ταμείο, ως κλάδος. Άρα λοιπόν τι σημαίνει; Ότι δεν υπάρχει τζίρος.

Για ποιο λόγο; Δεν υπάρχουν μηχανισμοί ελέγχου των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Δεν γνωρίζω τον λόγο, αλλά από την ώρα που δεν ελέγχονται, ειδικά τα μικρά μέσα δε συνεισφέρουν. Θέλουν να μειώσουν τον τζίρο τους, με όποιον τρόπο θέλουν, θεμιτό ή αθέμιτο, ώστε να μη δώσουν το 2%. Είναι πολύ εύκολο να γίνει κάτι τέτοιο και το καταλαβαίνουμε. Άρα λοιπόν αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να αυξηθεί ο τζίρος και επαναλαμβάνουμε οι μισθοί εκεί και ειδικά στα ραδιόφωνα και στις τηλεοράσεις είναι ελάχιστοι.

Στο ταμείο εμείς τώρα, με τα αποθεματικά που δημιουργούμε, διαχειριζόμαστε, προσπαθούμε, αυτό που έχουμε ως πρώτο στόχο είναι να δώσουμε μία αξιοπρεπή διαβίωση στους συναδέλφους, για να μη φθάσουν σε έσχατα σημεία. Π.χ. ακούσαμε πριν από λίγο τον κ. Σκαμνάκη να αναφέρει ότι στην Αθήνα δημιουργήθηκε η Ένωση Συντακτών, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα ταφής ενός δημοσιογράφου το 1914. Υπήρχε και υπάρχει και τώρα φτωχοποίηση.

Από ένα σωματείο αλληλοβοηθητικού χαρακτήρα γίναμε το 2017 φορέας υποχρωτικής κοινωνικής ασφάλισης και με τη βοήθεια του Τάσου Πετρόπουλου. Άρα, λοιπόν, έπρεπε να διαλέξουμε και να επιλέξουμε αν θα ακολουθήσουμε το κεφαλαιοποιητικό σύστημα ή το αναδιανεμητικό, πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι.

Μετά από εφτά χρόνια φαγούρας, πραγματικά μας βάλατε ένα πολύ δύσκολο ερώτημα κ. Πετρόπουλε, αποφασίσαμε να κάνουμε ένα υβριδικό σύστημα και ο λόγος είναι απλός. Ότι το κεφαλαιοποιητικό σύστημα θέλει λογαριασμούς, που σημαίνει ότι κάποιοι δε θα πάρουν ποτέ σύνταξη και δε θα έχει διάρκεια. Ενώ το αναδιανεμητικό σύστημα μπορεί να δώσει και μία διάρκεια.

Είναι δύσκολη εξίσωση, την παλεύουμε αρκετά χρόνια, ώστε να δώσουμε μία λύση σε αυτό το σύστημα του ασφαλιστικού της περιφέρειας. Στον ΕΔΟΕΑΠ ίσως είναι πιο εύκολα τα πράγματα, δεν το γνωρίζω ακριβώς τι ακολουθούν, δε θέλω να εμπλακώ στα εσωτερικά του και δε με ενδιαφέρει, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι η άριστη συνεργασία την οποία χάρη σε σας έχουμε.

Δυστυχώς, μίλησε εδώ η κα Αντωνιάδου για νέους δημοσιογράφους. Το όνειρο κάθε νέου δημοσιογράφου, πλέον, ή κάθε δημοσιογράφου είναι να μπει στο δημόσιο για να εξασφαλίσει ένα μισθό. Στον ιδιωτικό τομέα δεν μπορεί να έχει καλό μισθό, άρα λοιπόν αυτή τη στιγμή όλοι οι δημοσιογράφοι θέλουν να πάνε στο δημόσιο.

Και επιπλέον χαίρομαι για ένα πράγμα μόνο και το λέω ευθέως. Για αυτό ευχαριστώ και την ΠΟΕΣΥ και την ΕΣΗΕΑ που στο προσοντολόγιο λένε ότι οι δημοσιογράφοι πρέπει να είναι μέλη Ενώσεων που θα δουλέψουν στο δημόσιο της ΠΟΕΣΥ και ο λόγος ξέρετε γιατί είναι; Γιατί ένας δημοσιογράφος νέος δεν μπορεί να ξέρει τι σημαίνει ασφάλιση, δεν έχει ασφαλιστική παιδεία, με αποτέλεσμα να μην πληρώνουν. Αυτό θα μας δημιουργήσει τεράστιο πρόβλημα.

Τώρα όσον αφορά τα ασφάλιστρα, εδώ ο νόμος δεν είναι και ιδιαίτερα φιλικός προς εμάς. Τι εννοούμε; Γιατί θέλουμε συμβάσεις βασικά; Εμείς θέλουμε με τις συμβάσεις να αυξηθούν πάρα πολύ τα έσοδα του ταμείου. Για ποιο λόγο; Αυτή τη στιγμή πολλοί δημοσιογράφοι παίρνουν 300–600 ευρώ στην περιφέρεια, αρρύθμιστο εντελώς το τοπίο.

Τι θέλουμε; Να τα πάμε στα 1.000 ευρώ, δηλαδή να κάνουμε μία αύξηση του μέσου όρου. Αυτό θα μας φέρει περισσότερα ασφάλιστρα. Αλλά εκεί αντιμετωπίζουμε κι έναν μεγάλο κίνδυνο. Ότι η εισπραξιμότητα των ασφαλίστρων είναι μόλις 60%. Οι εισφορές δηλαδή που πληρώνουν οι εργοδό-

τες είναι 60%. Αν δεν υπήρχε το δημόσιο θα είχαμε χρεοκοπήσει και το λέω ωμά ή δε θα είχαμε τόσο καλά αποθεματικά.

Τι σημαίνει; Ένας εργοδότης μπορεί να έχει 20 χιλιάδες ευρώ παράδειγμα και έχει πληρώσει 2 χιλιάδες. Ένας, ο οποίος έχει 50 χιλιάδες, μπορεί να μην πληρώσει και τίποτα. Ένας άλλος να κάνει μία ρύθμιση για 90 χιλιάδες και πού οφείλεται; Ότι εδώ μπορεί να βάλεις ένα άτομο 80–90 χρονών να στέλνει ΑΠΔ, δηλαδή τις καταστάσεις των ασφαλισμένων και να μην πληρώσει ποτέ εισφορές και να μη γίνει τίποτα.

Άρα λοιπόν το ταμείο, το κάθε ταμείο χάνει χρήματα από κάποιους που στέλνουν απλά ΑΠΔ, χωρίς να καταβάλλουν εισφορές. Δεν υπήρχε πρόβλεψη της κυβέρνησης και η αλήθεια είναι ότι επειδή αλλάζουν τακτικά οι Υπουργοί δεν βάζουν και νόμους που θα είναι στο διηνεκές κι αυτό είναι τεράστιο λάθος.

Για να μη μακρηγορώ και για να μην πούμε για τη βραδυφλεγή βόμβα, δημογραφικά, φτωχοποίηση, τι θα γίνει με τους εργαζόμενους συνταξιούχους κι αν συμφέρει να δουλεύουν ή όχι ή να μπαίνει ένας νέος στη θέση, τι θα γίνει με το baby boomers το οποίο έρχεται (δυστυχώς οι άλλες χώρες το πέρασαν πολύ πιο νωρίς, εμείς λόγω του εμφυλίου το περνάμε αργά), πόσοι συνταξιούχοι θα βγουν, εάν είναι εγγυημένες οι συντάξεις, εάν υπάρχει πίεση στο σύστημα και πως θα το ξεπεράσει.

Υπάρχουν πάρα πολλά ερωτήματα αλλά επειδή δε θέλω να φάω το λόγο της κας Αντωνιάδου και να βοηθήσω το συνέδριο θα σταματήσω κάπου εδώ, σας ευχαριστώ πάρα πολύ ειλικρινά μέσα από την καρδιά μου.

<u>Ερωτήσεις–Παρεμβάσεις</u>

<u>Ειρήνη Τσαρούχα, μέλος Δ.Σ. ΕΣΗΕΜ–Θ:</u> Καλησπέρα σας κι από μένα. Εγώ ήθελα να κάνω μία παρατήρηση αναφορικά με αυτά που αναφέρθηκαν από τον κ. Καπάκο, τα οποία βέβαια ως στοιχεία είναι πραγματικά και πολύ σωστά, γιατί προέρχονται από τον ασφαλιστικό μας φορέα. Σε ό,τι αφορά τις μισθοδοσίες, γιατί ενδεχομένως συνάδελφοι που βρίσκονται εδώ ή μας παρακολουθούνε διαδικτυακά από το livestreaming, συνάδελφοι που είναι εκτός δημόσιων μέσων ενημέρωσης κι εκτός δημοσίου, θέλω να πω ότι τα στοιχεία δεν είναι πραγματικά.

Τι συμβαίνει; Υπάρχει ένα τεράστιο χάσμα ανάμεσα στη μισθοδοσία του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και υπάρχει ένα τεράστιο χάσμα ανάμεσα στον ιδιωτικό τομέα του κέντρου που είναι η Αθήνα η Αττική και της περιφέρειας που είναι όλη η υπόλοιπη επικράτεια.

Αυτό το ζούμε, λοιπόν, εμείς ως Ένωση Συντακτών Μακεδονίας Θράκης σε πολύ έντονο βαθμό, γι΄ αυτό αναφέρθηκε και ο πρόεδρος στις προσπάθειες που γίνονται να βελτιωθούν λίγο τα πράγματα και να πάμε σε συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Οι ιδιοκτήτες ή οι συνάδελφοι που δουλεύουν ως Διευθυντές σε Μέσα Ενημέρωσης είτε διαδικτυακά είτε άλλα ιδιωτικά της περιφέρειας, προφανώς διερωτώνται είναι δυνατόν να μιλούμε για πρώτο μισθό 1.200 ευρώ;

Διότι, αυτό που ζούμε εμείς και μέσα και από τους συναδέλφους που έρχονται για νέα εγγραφή (γιατί εμείς έχουμε αλλάξει το καταστατικό μας και είμαστε έτσι λίγο πιο ελεύθεροι, πιο ευέλικτοι να το πω στο να αποδεχθούμε συναδέλφους), είναι ευέλικτες μορφές εργασίας, δίωρα, τετράωρα, οκτάωρα εβδομαδιαία με πολύ μικρούς μισθούς.

Αυτό θα πρέπει να δούμε με πιο ευαίσθητη ματιά και πιο δυναμική αγωνιστική διάθεση και από τους συναδέλφους της ΕΣΗΕΑ και συνολικά από την ΠΟΕΣΥ, ότι θα πρέπει να δώσουμε μεγάλο βάρος και στο κέντρο αλλά και στην περιφέρεια που υπολείπεται πάρα πολύ μισθολογικά σε σχέση με την Αθήνα.

Ευχαριστώ.

Μαρία Αντωνιάδου: Νομίζω ότι κάποια μπορεί να σας συνδέουν και με τον Παναγιώτη το Ρεγούλη.

Κατ΄ αρχήν σύμφωνα με τη μελέτη –εδώ θα επικαλεστώ λίγο και τον Δημήτρη Γαλαμάτη– από την ΕΡΓΑΝΗκαι επειδή με τον Σταύρο Καπάκο και τον Θέμη Μπερεδήμα χειριστήκαμε και την τελευταία σύμβαση. Πόσοι εργάζονται στον στενό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα δημοσιογράφοι ανά την ελληνική επικράτεια; είναι περίπου 1.200. Απ΄ αυτούς η εκτίμηση που έχουμε εμείς είναι ότι τα 900 είναι μέλη της ΕΣΗΕΑ και μέλη της ΕΣΗΕΑ αγαπητή Ειρήνη δεν είναι δυστυχώς μόνο στην Αθήνα. Υπάρχουν συνάδελφοί μας οι οποίοι φύγανε –εγώ συντονισμό κάνω, αλλά επειδή έθεσες ορισμένα ζητήματα– μεγάλο ποσοστό προέρχονται από τη δική σας Ένωση. Θα δεις πόσους έχει μέλη σας η ΕΣΗΕΜΘ, πόσους το Αθηναϊκό Πρακτορείο. Το Αθηναϊκό Πρακτορείο έχει ένα πολύ μεγάλο γραφείο στη Θεσσαλονίκη, είπα για την ΕΡΤ3, έχετε το δημοτικό ραδιόφωνο και τη δημοτική τηλεόραση. Ο μέσος μισθός δεν είναι 2.700 που είπε ο Σωτήρης..

Σωτήρης Κέλλας: Από 2.000 μέχρι 2.700.

Μαρία Αντωνιάδου: Είναι 2.100 ο μέσος όρος στο δημόσιο και πάντα Ειρήνη έχουμε μία εκτίμηση από τις συνδρομές οι οποίες έρχονται στην ΕΣΗΕΑ, είναι ο μεικτός μισθός.

Και πάλι θα το πω, θα μπορέσει να σας το πει ο κ. Πετρόπουλος και οι καθηγητές που έχουμε, βγάζουμε εκτός τα ασφαλιστικά ταμεία, ακόμα και η συνδρομή σε μας αποδίδεται με βάση τον καθαρό μισθό. Είναι ο μεικτός μισθός.

Οι τηλεοπτικοί σταθμοί, όχι όλοι, όχι όλοι επαναλαμβάνω, κρατάνε αυτή τη στιγμή ένα επίπεδο και προχωράμε. Αυτός ο μισθός που εσύ παίρνεις από το FM100 γιατί έχεις την ΚΥΑ και τη συλλογική σύμβαση δεν ισχύει για τον συνάδελφο Παναγιώτη Ρεγούλη που είναι σε Γραφείο Τύπου, γιατί;

Γιατί η θέση του Γραφείου Τύπου, του συμβούλου Τύπου γιατί είναι σύμβουλος, δεν είναι θεσμοθετημένη από οργανόγραμμα και αυτό αποτελεί άλλο θέμα. Είναι περίπου 30 συνάδελφοι ανά την επικράτεια, το οποίο επίσης πρέπει να λυθεί. Νομίζω Παναγιώτη αυτό ήθελες να πεις, γιατί είναι με ενιαίο μισθολόγιο. Για να δεις λοιπόν τη διαφορά, δεν είναι επίτευγμα, αλλά να βλέπουμε τη διαφορά.

Τώρα, ελαστικές σχέσεις εργασίας Ειρήνη μου κι εγώ ακούω ότι υπάρχουν στην περιφέρεια συνήθως συνάδελφοι που εργάζονται τρεις μέρες την εβδομάδα, δυστυχώς. Δυστυχώς, εντάξει;

Έλα Παναγιώτη εσύ.

Παναγιώτης Ρεγούλης: Και αυτό που είπες Μαρία εγώ βάσει της προϋπηρεσίας που έχω στην ελληνική δημοσιογραφική οικογένεια έπρεπε να παίρνω περίπου καθαρά 1.850.

Μαρία Αντωνιάδου: Με την ΚΥΑ.

Παναγιώτης Ρεγούλης: Με την ΚΥΑ. Με την αποικιοκρατική σύμβαση που έχουμε παίρνω περίπου καθαρά 1.100 να φανταστείτε και είμαι 40 χρόνια στη δημοσιογραφική οικογένεια. Τίποτα άλλο δε λέω.

Εκείνο που θέλω όμως να πω Μαρία είναι από την τελευταία συνάντηση με τον κ. Μαρινάκη που είχατε, αν αποκομίσατε την εντύπωση ότι θα πάμε σε μία ικανοποιητική αύξηση των δημοσιογράφων και αν θα προχωρήσει σε σεμινάρια για την τεχνητή νοημοσύνη η ΕΣΗΕΑ και η Θεσσαλονίκη, ώστε να εξειδικευτούν κάποιοι συνάδελφοι.

Μαρία Αντωνιάδου: Εγώ αν μου επιτρέπετε να ολοκληρώσω κιόλας το πάνελ, γιατί πραγματικά περιμένω και με ενδιαφέρον το επόμενο πάνελ, με τον κ. Μαρινάκη που συζητάμε και με τον κ. Γαλαμάτη έχουμε ένα κυρίαρχο θέμα αυτή τη στιγμή που είναι η εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας για τα SLAPPS, γι΄ αυτό μίλησα και στην ΕΣΗΕΜΘ.

Γιατί εμείς όλη την περασμένη εβδομάδα και την Δευτέρα, επειδή δε θα έχουμε προλάβει να φτάσουμε, έχουμε την υπόθεση ενός κυρίου που έχει γεμίσει όλη τη δημοσιογραφική πιάτσα της Αθήνας με SLAPPS και ασφαλιστικά μέτρα– κάθε μέρα που δεν κατεβάζετε αυτό που θέλω– 5.000 ευρώ. Κάθε μέρα και αυτό δεν αφορά ένα site εφημερίδας ή διαφορετικό, μία ηλεκτρονική ιστοσελίδα, αφορά πάρα πολύ κόσμο.

Θα πάει η ειδική γραμματέας μας, η κα Νικολάρα να στηρίξει εκ μέρους της ΕΣΗΕΑ τους συναδέλφους, γιατί δεν προλαβαίνω ούτε εγώ ούτε ο αντιπρόεδρος που είναι εδώ ούτε και η κα Αγάτσα που είναι επίσης αντιπρόεδρος. Κι αν είδατε και ο κ. Μαρινάκης, γιατί το επεξεργάστηκε και ο Δημήτρης Γαλαμάτης έκανε μία παρέμβαση.

Το κυρίαρχο θέμα αυτή τη στιγμή για το Υπουργείο Τύπου είναι το θέμα των slapps, με ποιον συνομιλούμε για τα θέματα των συλλογικών συμβάσεων; Προφανώς με το Υπουργείο Εργασίας και περιμένουμε τις παρεμβάσεις που είναι να γίνουν το επόμενο δίμηνο. Η Ελλάδα θα πρέπει να εφαρμόσει την κοινοτική οδηγία τον Νοέμβριο και αυτό θεωρούμε ότι μπορεί να πιέσει τους εργοδότες.

Το τρίτο το οποίο πιέζουμε, γιατί έχουμε εξασφαλίσει έναν καλό νόμο, το είπε ο Σταύρος, είναι τα πνευματικά δικαιώματα. Παλέψαμε πάρα πολύ για να έχουν οι δημοσιογράφοι πνευματικά δικαιώματα. Προφανώς το να γίνονται σεμινάρια τεχνητής νοημοσύνης είναι πολύτιμο. Εγώ βγήκα πλουσιότερη σήμερα, γιατί δεν παρακολουθώ την τεχνολογία. Ένα email να μου πείτε να στείλω θα μπερδευτώ κάποιες στιγμές, εννοώ αν πρέπει να κάνω attach και βίντεο και το ένα και το άλλο. Δυστυχώς έμεινα απέξω από την τεχνολογία λόγω της δουλειάς.

Θέλω κλείνοντας να ευχαριστήσω πάρα πολύ την ΠΟΕΣΥ. Θα σας πω ότι ζηλεύω. Παρότι εμείς εκπροσωπούμαστε σε όλες τις επιτροπές, μας συνθλίβει η καθημερινότητα, έχουμε να διαχειριστούμε πολλά προβλήματα, καμιά φορά και ανθρώπινα. Τα ανθρώπινα δε σταμάτησαν ακόμα και όταν στην ΕΣΗΕΑ ή στην ΠΟΕΣΥ ή στις Ενώσεις έφτανε ο πακτωλός του αγγελιοσήμου.

Είχαμε συναδέλφους φτωχούς, μη νομίζουμε ότι ήταν μόνο το 2014 ή ήταν μόνο με τα μνημόνια, πάντα είχαμε προβλήματα. Δεν είμαστε μία κοινωνία βαρόνων. Κι εμείς έχουμε φτωχούς συναδέλφους, σε όλη την πορεία και σε όλη τη ζωή και όταν είχαμε 3 εκατομμύρια αγγελιόσημο στην ΕΣΗΕΑ και 1 η ΕΣΗΕΜΘ και 1,5 οι υπόλοιπες ενώσεις, πάντα είχαμε προβλήματα.

Θέλω να την ευχαριστήσω και να της πω ότι ζηλεύω. Μίλησα με τον Σωτήρη Τριανταφύλλου, προτείναμε εμείς τον Σπύρο Βλαχόπουλο τον καθηγητή της νομικής. Ο Ανδρέας Παναγόπουλος είναι μέλος της ΕΣΗΕΑ. Ζηλεύω, γιατί αυτό που έχουν καταφέρει με την τεχνητή νοημοσύνη μπορεί κάποιος να το υποτιμά, αλλά δεν προλαβαίνει η ΕΣΗΕΑ να το κάνει, γι΄ αυτό θα τον ευχαριστήσω.

Ευχαριστώ πολύ τον πρόεδρο της ΠΟΕΣΥ για το ότι ξαναήρθαμε στη Σαμοθράκη. Είπα προηγουμένως ότι το ξεκίνησε η Έλενα Ριζεάκου. Να ευχαριστήσουμε και τον Δημήτρη Πέτροβιτς, μπορούμε να συζητάμε, αλλά να έχουμε και αποτελέσματα.

Και κυρίως να έρθουν οι νεαρότεροι συνάδελφοί μας, δεν μπορεί να είμαστε διαρκώς οι ίδιοι άνθρωποι. Τρώω τον χρόνο σας αλλά αυτή είναι η αλήθεια, είμαστε διαρκώς οι ίδιοι άνθρωποι, δεν γίνεται άλλο. Βρήκα εξαιρετικό το προηγούμενο πάνελ, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε πράγματα.

Θέλω να δώσω τη σκυτάλη σε ανθρώπους που έχουν εκπαιδεύσει κι εκπαιδεύουν κόσμο για τις φυσικές καταστροφές. Δεν μπορεί να υπάρχει πρόβλημα στη Θεσσαλία και να τρέχει η ΕΣΗΕΑ με τη βοήθεια του ΕΔΟΕΑΠ, και ο Μπερεδήμας ως ΕΣΠΗΤ, για να δώσουμε στους συναδέλφους μας, με τη βοήθεια και του Κέλλα, αντικουνουπικά, νερά και ότι άλλο χρειαζόντουσαν. Αυτό είναι δουλειά άλλων. Δυστυχώς είμαστε απροετοίμαστοι.

Και περιμένω από τον κ. Παναγιώτου, γιατί εμείς το συζητήσαμε στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ, οι μισοί συνάδελφοι που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στον πόλεμο και πραγματικά μακάρι να είχαμε συνδεθεί μαζί τους, τους οφείλουμε ένα ευχαριστώ γιατί βρίσκονται εκεί που είναι. Είναι οι μισοί μέλη της ΕΣΗΕΜΘ και οι μισοί μέλη της ΕΣΗΕΑ, εγώ χαίρομαι γι΄ αυτό, είναι επιτυχία αυτό, δεν είναι όλοι μέλη της ΕΣΗΕΑ.

Σωτήρης Κέλλας: Να προσθέσω κάτι Μαρία, αν επιτρέπεται; Θέλω να πω ότι φέραμε κι εμείς πολλά νέα μέλη, η Σοφία Σπανού, η Μίνα Μαυρογιάννη, ο Ηλίας Κουτσερής, ο Φώτης Καραγιάννης που ήταν και στην Οργανωτική Επιτροπή είναι νέα παιδιά.

Όπως παράδειγμα και κάποιοι που έχουν περισσότερες εμπειρίες, αλλά δεν είχανε την ευκαιρία να έρθουν στη Σαμοθράκη επειδή ήταν στον ιδιωτικό τομέα, γι΄ αυτό το λόγο. Στον ιδιωτικό τομέα ξέρεις ότι είναι δύσκολο να πάρουν άδεια, αλλά παρόλα αυτά με 12 μέλη που φέραμε, τουλάχιστον 30%–35%, είναι νέοι συνάδελφοι και πραγματικά τους ευχαριστώ, που ήρθαν εδώ πέρα στη Σαμοθράκη και κάναμε ένα πάρα πολύ καλό γκρουπ.

Θέμης Μπερεδήμας: Αν μου επιτρέπετε να κάνω μία πρόταση δια της Προέδρου, επειδή αναφέρθηκε στους συναδέλφους που είναι στους πολέμους. Κοιτώντας σήμερα το site της Διεθνούς Ομοσπονδίας, με την οποία έχουμε άριστη επαφή, αν δείτε έχει ένα νούμερο που αναφέρεται.

Το νούμερο σήμερα γράφει 70 δημοσιογράφοι νεκροί από την αρχή του χρόνου, το 2023 το νούμερο αυτό ήταν τριψήφιο. Ελπίζουμε να σταματήσει εδώ, προκειμένου να αποδώσουμε ένα φόρο τιμής σε αυτούς που έφυγαν, άνθρωποι της δημοσιογραφίας και παρακαλώ την κα πρόεδρο αν συμφωνεί να εισηγηθεί να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή γι΄ αυτούς τους ανθρώπους.

Μαρία Αντωνιάδου: Παρακαλώ ενός λεπτού σιγή σε όλους τους δημοσιογράφους οι οποίοι έχουνε φύγει από τη ζωή.

Στο σημείο αυτό τηρείται ενός λεπτού σιγή ως ελάχιστος φόρος τιμής στους αποθανόντες δημοσιογράφους της εμπόλεμης ζώνης

Μαρία Αντωνιάδου: Αθάνατοι.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Πέμπτο πάνελ

Συντονίστρια: Ειρήνη Τσαρούχα, Μέλος Δ.Σ. ΕΣΗΕΜΘ

Ευχαριστούμε πάρα πολύ και μέχρι να ξεκινήσουμε να πω ότι εμείς στην Ένωση Συντακτών Μακεδονίας Θράκης καλέσαμε όλους τους συναδέλφους να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για συμμετοχή στο Συνέδριο, πλην αυτών που συμμετείχαν την προηγούμενη φορά, για να είμαστε δίκαιοι και τελικά όλοι όσοι είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον, είχαν αυτή τη δυνατότητα, απλά δεν μπόρεσαν να έρθουν όλοι.

Έχουμε την τύχη σε αυτό το πάνελ να έχουμε πολλούς εκλεκτούς εισηγητές – συζητητές μαζί μας. Τον κύριο Κίμωνα Χατζημπίρο Ομότιμο καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, το γνωστικό του αντικείμενο, Οικολογία διαχείριση περιβάλλοντος και περιβαλλοντικής πολιτικής, τον κύριο Νίκο Παναγιώτου, καθηγητή στο τμήμα δημοσιογραφίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και όχι μόνο θα προσθέσω, από τους γεννήτορες μαζί με τον Χρήστο τον Φραγκονικολόπουλο του εργαστηρίου ερευνητικής δημοσιογραφίας, επειδή αναφέρθηκε προηγουμένως από την πρόεδρο, τον συνάδερφο, υπεύθυνο επικοινωνίας ενημέρωσης και εξωστρέ-

φειας του Δήμου Διονύσου, Άγγελο Αρτελάρη, τον Άρη Χατζηγεωργίου από την Εφημερίδα των Συντακτών, τον Δημήτρη τον Πέτροβιτς, νομίζω γνωστό σε όλους μας, ήταν από τους ανθρώπους που έβαλα τον θεμέλιο λίθο, θα έλεγα μαζί με την ΠΟΕΣΥ βέβαια μαζί με την Έλενα Ριζεάκου και όλους τους συναδέλφους για την αναγέννηση του συνεδρίου της Σαμοθράκης, τον Δημήτρη τον Σταματάκη τον καλό μας συνάδελφο από την ΕΡΤ3 εδώ από τον Έβρο, σας ευχαριστούμε πολύ και σας καλωσορίζουμε όλους και βέβαια θα έχουμε διαδικτυακά σύνδεση με τον Πρόεδρο του ΟΑΣΠ, Καθηγητή Δυναμικής Τεκτονικής & Εφαρμοσμένης Γεωλογίας στο ΕΚΠΑ, τον κ. Ευθύμιο Λέκκα και στην πορεία θα συνδεθούμε για μια σύντομη εισήγηση με τον Πύραρχο–εκπρόσωπο Τύπου της πυροσβεστικής τον κ. Βασίλειο Βαθρακογιάννη.

Μέχρι να συνδεθούμε με τον κ. Λέκκα να πούμε λίγο για το πάνελ μας, σε τι συνίσταται «δημοσιογραφική κάλυψη και επικοινωνιακή διαχείριση σε φυσικές καταστροφές».

Είναι κρίσιμες διαδικασίες, καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο το κοινό ενημερώνεται και αντιλαμβάνεται την κατάσταση, μέσα από την επικοινωνιακή διαχείριση των φορέων που αναλαμβάνουν την ενημέρωση σε περιπτώσεις και καταστάσεις καταστροφών και από την άλλη οι δημοσιογράφοι είναι αυτοί που έχουν το βαρύ καθήκον και την μεγάλη ευθύνη να μεταφέρουν την πληροφορία.

Πολύ σημαντικό, γιατί μπορεί να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις.

Ευθύμης Λέκκας, Πρόεδρος ΟΑΣΠ, Καθηγητής Δυναμικής Τεκτονικής & Εφαρμοσμένης Γεωλογίας ΕΚΠΑ (πρόεδρος ΟΑΣΠ)

Καλησπέρα σε όλους, λυπάμαι που δεν είμαι μαζί σας αλλά δυστυχώς είχα πολλές υποχρεώσεις και την προηγούμενη αλλά και την επόμενη εβδομάδα και οι συγκοινωνίες ήταν λιγάκι δύσκολες. Είχα την πρόθεση και τη σφοδρή επιθυμία να έρθω, αλλά δυστυχώς θα ακυρώνονταν (λόγω των δρομολογίων) τα δύο επόμενα ταξίδια μου και μου ήταν δύσκολο να έρθω.

Ειρήνη Τσαρούχα: Δεν πειράζει και με αυτό που μου λέτε αναδεικνύεται ακριβώς το πρόβλημα που ειπώθηκε και νωρίτερα το πρωί, της διασύνδεσης των νησιών μας και γενικότερα της επικράτειας.

Κύριε Λέκκα, είστε ο άνθρωπος στον οποίο εμείς οι δημοσιογράφοι κατά κύριο λόγο απευθυνόμαστε σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. Τι είναι φυσικές καταστροφές κατ΄ αρχήν, να τις πούμε λίγο με πολύ μεγάλη συντομία και να μπείτε και στο θέμα μας και την δική σας εισήγηση;

Ευθύμης Λέκκας: Βεβαίως, κοιτάξτε η παγκόσμια κοινή γνώμη τα τελευταία χρόνια ανησυχεί και βεβαίως οι κυβερνήσεις των κρατών, οι διεθνείς οργανισμοί, οι περιφέρειες, οι τοπικοί άρχοντες ανησυχούν από την ολοένα και αυξανόμενη συχνότητα των φυσικών καταστροφών και σαν αριθμό, αλλά και σαν επιπτώσεις ανησυχούμε όλοι.

Δυστυχώς, οι φυσικές καταστροφές δεν είναι τίποτα άλλο παρά φυσικά φαινόμενα τα οποία διαμόρφωσαν τον πλανήτη μας τα τελευταία δισεκατομμύρια χρόνια. Έχουμε πάμπολλες αλλαγές και αυτά τα φυσικά φαινόμενα είναι αυτά που κατέστησαν ουσιαστικά τον πλανήτη μας ένα βιώσιμο πλανήτη κι όχι μόνο αυτό αλλά είναι αυτά τα φαινόμενα τα οποία ουσιαστικά συνέδραμαν στο να δημιουργηθεί και να εξελιχθεί η ζωή.

Έτσι λοιπόν αυτά τα φυσικά φαινόμενα που βλέπουμε να εξελίσσονται γύρω μας, οι σεισμοί, τα ηφαίστεια, τα τσουνάμι, ας μην ξεχνάμε ότι εάν δεν υπήρχαν σεισμοί δε θα υπήρχε ζωή στον πλανήτη. Η NASA, όταν στέλνει αποστολές στο διάστημα και προσεδαφίζονται, το όργανο το οποίο τοποθετεί πρώτα απ΄ όλα είναι ο σεισμογράφος. Εάν υπάρχουνε σεισμοί, υπάρχει μία πιθανότητα να υπάρχει ζωή, εάν δεν υπάρχουνε σεισμοί είναι ένα νεκρό ουράνιο σώμα, συνεπώς δεν υπάρχει ζωή.

Αυτά τα φυσικά φαινόμενα και αυτά που εξελίσσονται κάτω από τη γη και αυτά που εξελίσσονται πάνω από τη γη, τα γεωδυναμικά και τα υδρομετεωρολογικά, δηλαδή ο αέρας, η χιονόπτωση, η έντο-

νη βροχόπτωση η ξηρασία και τα λοιπά, είναι αυτά τα φαινόμενα που μετετράπησαν στη σημερινή εποχή σε καταστροφικά φαινόμενα.

Και βεβαίως αυτά τα καταστροφικά φαινόμενα εδώ και δέκα περίπου χρόνια αρχίζουν να έχουν μία εκθετική αύξηση. Είμαστε λοιπόν στην καρδιά της κλιματικής κρίσης, μιας κλιματικής κρίσης που περιμέναμε να έρθει το 2050 αλλά δυστυχώς ήρθε πολύ πιο νωρίς.

Έτσι λοιπόν έχουμε να αντιμετωπίσουμε μία νέα κανονικότητα. Μία νέα κανονικότητα η οποία υπάρχει και όπου ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αναδεικνύεται κομβικός σε πολλά θέματα. Σε επίπεδο πρόληψης, ή όπως λέμε προκαταστροφικό επίπεδο, σε επίπεδο πρόληψης, με την ενημέρωση που μπορούν να προσφέρουν τα Μέσα Ενημέρωσης σε ευρύτατες κοινωνικές ομάδες. Σε επίπεδο συνκαταστροφικό, που είναι κομβικός ο ρόλος των ΜΜΕ γιατί είναι κρίσιμες οι ώρες, κρίσιμες οι στιγμές όταν εκδηλώνεται ένα φαινόμενο και ο ρόλος του δημοσιογράφου και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης είναι κομβικότατος. Έχω κάποιες διαφάνειες, αν μπορούμε να τις δείξουμε στη συνέχεια της συζήτησης.

Ειρήνη Τσαρούχα: Θα τα δούμε στη συνέχεια, είπαμε θα είμαστε ζωντανοί κύριε Λέκκα, οπότε, θα μου επιτρέψετε να περάσουμε στον Ομότιμο καθηγητή του Μετσόβιου Πολυτεχνείου, είπαμε το αντικείμενο είναι το γνωστικό του αντικείμενο, Οικολογία διαχείριση περιβάλλοντος και περιβαλλοντική πολιτική, γιατί θα μας δώσει την ευκαιρία να μπούμε στη συζήτησή μας πολύ πιο εύκολα

Κίμων Χατζημπίρος, Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ

Καλησπέρα, βλέπω ότι είμαστε ακόμα πολλοί και πολλές και βέβαια σίγουρα πολύ κουρασμένοι. Θα ήθελα όμως πραγματικά να συγχαρώ την ΠΟΕΣΥ, διότι παρόλο το πολύ βαρύ πρόγραμμα αυτού του συνεδρίου, κατάφερε και βρήκε χρόνο και για μία συζήτηση για τις φυσικές καταστροφές, η οποία είναι μία καινοτομία πολύ χρήσιμη και φυσικά συνδέεται άμεσα και με την δημοσιογραφική λειτουργία και το δημοσιογραφικό επάγγελμα.

Λοιπόν ένα βασικό ερώτημα: Τα ακραία καιρικά φαινόμενα είναι μία πραγματικότητα, μπορούν όμως αυτά να προκαλέσουν θετικές κοινωνικές αντιδράσεις, οι οποίες τελικά θα ενισχύσουν τις δυνατότητες αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής;

Ξέρουμε ότι όλα τα ακραία φυσικά φαινόμενα προκαλούν σημαντικές καταστροφές, οι κοινωνίες αντιδρούν πάντοτε και το ζητούμενο είναι αν αυτές οι αντιδράσεις είναι ορθολογικές. Εδώ έχουμε ένα πολύ–πολύ θετικό παράδειγμα και μάλιστα στην Ελλάδα.

Οι σεισμοί, με τους οποίους έχουμε μάθει να ζούμε, είναι η πιο γνωστή φυσική απειλή στον ελληνικό χώρο. Τις τελευταίες δεκαετίες, χάρη και σε σημαντικούς επιστήμονες οι οποίοι μόχθησαν για να μελετήσουν τους σεισμούς και για να προτείνουν με ποιο τρόπο πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε, έχουμε καταφέρει ως κοινωνία να έχουμε καταλήξει σε μία ορθολογική, αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτής της τόσο καταστροφικής απειλής.

Έχουμε πολύ καλή ενημέρωση, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας να έχει κατανοήσει ποιο είναι το πρόβλημα, έχουμε σχεδιάσει και εφαρμόζουμε μέτρα προστασίας, έχουμε φτιάξει αντισεισμικούς κανονισμούς και το αποτέλεσμα είναι θετικό και μετρήσιμο, έχουν ελαχιστοποιηθεί τόσο τα θύματα από τους σεισμούς όσο και οι υλικές ζημιές.

Όμως τώρα έρχονται –είναι της μόδας θα έλεγα πλέον– τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Τα απαριθμώ: Κυκλώνες, θύελλες, καύσωνες, πυρκαγιές, δασικές πυρκαγιές κυρίως, πλημμύρες, ξηρασίες, τρικυμίες. Οι επιστήμονες, οι ειδικοί που τα παρακολουθούν, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στα καλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου, λένε ότι έχουμε σημαντική αύξηση της συχνότητας τέτοιων φαινομένων στην εποχή μας και ορισμένες φορές και της έντασής τους.

Κι επίσης η συντριπτική πλειονότητα των ειδικών επιστημόνων συμφωνούν ότι αυτή η άφιξη της συχνότητας οφείλεται στην ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή.

Ειρήνη Τσαρούχα: Πριν συνεχίσουμε λοιπόν με τα επόμενα που θα προκύψουν στην πορεία της συζήτησής, την κρατάω τη διαφάνεια για τη συνέχεια κ, Χατζημπίρο, να δώσω το λόγο στον κ. Δημήτρη Πέτροβιτς. Γιατί ξεκινάω από τον Δημήτρη τον Πέτροβιτς, καταρχήν βέβαια, αφού παρατηρήσω στο τελευταίο που είπε ο κ. Χατζιμπίρος για την ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή. Σήμερα ξεκινήσαμε τη μέρας μας με τα εξαιρετικά ανθρώπινα επιτεύγματα που έχουν φτάσει μέχρι την τεχνητή νοημοσύνη για να κλείσουμε τη μέρα μας, με τις καταστροφικές συνέπειες που έχει το ίδιο ον, ο άνθρωπος, μέσα από τη συμπεριφορά του.

Να πάμε λοιπόν στο Δημήτρη τον Πέτροβιτς γιατί, ο Δημήτρης είναι και δημοσιογράφος αλλά ήταν και Αντιπεριφερειάρχης, Πολιτικής προστασίας μάλιστα, σε μια τεράστιά καταστροφή που έζησε ο Έβρος με την πυρκαγιά στη Δαδιά. Ήταν δηλαδή και παραμένει κριτής ως δημοσιογράφος αλλά και κρινόμενος ως φορέας διαχείρισης φυσικής καταστροφής.

Ήθελα λοιπόν να ξεκινήσουμε, Δημήτρη, με το πώς βιώνει ένας δημοσιογράφος μια τέτοια κατάσταση, όταν είναι και ο ίδιος υπεύθυνος και για τη διαχείριση της;

Δημήτρης Πέτροβιτς, Δημοσιογράφος, πρώην Αντιπεριφερειάρχης Έβρου

Ευχαριστώ Ειρήνη, ευχαριστώ πραγματικά που είμαστε σήμερα σε αυτό το πολύ ενδιαφέρον πάνελ.

Αλλά αυτό που έχω να πω καταρχάς προς όλους τους συναδέλφους, επειδή εγώ δεν ήμουν πολιτικής προστασίας, η νομοθεσία είναι έτσι, ήμουν χωρικός Αντιπεριφερειάρχης, είχα δηλαδή τη χωρική ενότητα του Έβρου από τη Σαμοθράκη μέχρι το Ορμένιο.

Ο Έβρος, όπως ξέρετε, έχει διασυνοριακότητα. Τα δύο τρίτα είναι σύνορα με Τουρκία και Βουλγαρία, άρα τα φαινόμενα που επηρεάζουν τις γειτονικές χώρες επηρεάζουν κι εμάς. Έτσι, οι πλημμύρες δεν είναι από μας, αλλά από τα φράγματα της Βουλγαρίας. Παρόλα αυτά, όταν σπάσουν τα νερά στον τρίτο όροφο καταλήγουν στο ισόγειο κι εμείς είμαστε το ισόγειο.

Βρέθηκα πολλές φορές στο μέτωπο, αλλά θέλω να πω πριν ξεκινήσω το εξής, προς τους συναδέλφους, όντως, αυτό που λέγανε και οι παλαιότεροι η δημοσιογραφία σε οδηγεί σε πολλούς δρόμους.

Δεν λέω να την εγκαταλείψεις εγκαίρως, αλλά σίγουρα ότι οδηγεί σε πολλούς δρόμους –αν ποτέ ασχοληθείτε και σας φέρει η ζωή σε μια τέτοια κατάσταση– γιατί εμένα είναι πολύ δύσκολα τα εννέα χρόνια που ήμουν στην Περιφέρεια (από το 2014 έως το 2023) αν σας φέρει να ξέρετε ότι, οι περισσότεροι που κάθονται σε αυτή τη θέση κοιτούν. Εσείς, όμως, με αυτά που έχετε καταγράψει στη ζωή σας από το πεδίο της δημοσιογραφίας βλέπετε. Άλλο κοιτώ κι άλλο βλέπω, οπότε έχετε αντίληψη τι έρχεται. Και αυτό με βοήθησε πάρα πολύ, γιατί μετά από 28 χρόνια ασχολήθηκα με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Επίσης πρέπει να πω και πόσο σημαντικό είναι γιατί μίλησε ο κ. Λέκκας για φυσικές καταστροφές. Το 2022 είχαμε μια μεγάλη πυρκαγιά στη Δαδιά, αυτή η πυρκαγιά προκάλεσε το ενδιαφέρον του κ. Λέκκα, ο οποίος ήρθε στην Αλεξανδρούπολη και πήγαμε στη Δαδιά.

Πήγε στο πεδίο και ξέρετε τι είπε φεύγοντας; Ότι «αν δεν παρθούν μέτρα, συγκεκριμένα μέτρα, η επόμενη πυρκαγιά θα καταστρέψει όλο το δάσος» και το 2023 αυτό έγινε.

Ειρήνη Τσαρούχα: Αμέσως μετά λοιπόν, όταν θα δώσουμε το λόγο στον κ. Λέκκα θα πάρει το νήμα από αυτό εδώ, στο μεταξύ όμως να συνδεθούμε με τον πύραρχο, τον κ. Βασίλειο Βαθρακογιάννη, ο οποίος είναι και ο εκπρόσωπος Τύπου της πυροσβεστικής. Θα έχουμε το εξής με τον κ. Βαθακογιάννη, θα μας κάνει μια εισήγηση και μόλις ολοκληρώσει θα αποσυνδεθούμε μαζί του γιατί γνωρίζουμε ότι έχει ανειλημμένη υποχρέωση, οπότε θα τον αποδεσμεύσουμε, ωστόσο ο κ. Λέκκας παραμένει συνδεδεμένος και όσο είναι το πάνελ σε εξέλιξη και δεν έχουμε διαφάνειες καλό είναι να έχουμε και τον κ. Λέκκα στην οθόνη μας.

Βασίλειος Βαθρακογιάννης, Πύραρχος, Εκπρόσωπος Τύπου Πυροσβεστικής

Καλησπέρα σας και εγώ με τη σειρά μου χαιρετίζω το 18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης και νομίζω ότι όλοι θα συμφωνήσουμε πως οι περσινές πλημμύρες στη Θεσσαλία και οι πυρκαγιές των τελευταίων ετών και βέβαια οι επιπτώσεις όλων αυτών απασχόλησαν πολύ τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Ειρήνη Τσαρούχα: Όχι άδικα, γιατί είχαμε δυστυχώς και τραγωδίες, δεν ήτανε μόνο φυσικές οι καταστροφές.

Βασίλειος Βαθρακογιάννης: Με την ευκαιρία αισθάνομαι την ανάγκη να πω ότι ο καθηγητής μου, ο κ. Λέκκας, αποτελεί μια σπουδαία προσωπικότητα στο χώρο της Πολιτικής Προστασίας και ειδικά του Πυροσβεστικού Σώματος, είναι δίπλα μας πάντοτε και είναι παρών σε όλες τις καταστροφές –το είπατε κι εσείς άλλωστε πριν– και οι συμβουλές του είναι ανεκτίμητες.

Τώρα, αν θέλουμε να κάνουμε και μία εισαγωγή ως προς το θέμα που έχω σκεφτεί να προσεγγίσουμε, θα σας πω ότι αρχικά το Πυροσβεστικό Σώμα αναγνωρίζει τη ζωτική σημασία της επικοινωνίας, για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των κρίσεων και βέβαια έχει διαπιστωθεί ότι με τα μέσα που διαθέτει και τις δυνατότητές του, το Πυροσβεστικό Σώμα μέχρι ένα βαθμό έχει πετύχει την έγκυρη και έγκαιρη διάδοση των πληροφοριών, με τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού και κυρίως το έχει πετύχει στο πεδίο των επιχειρήσεων, αφού για μια ακόμη χρονιά και φέτος το Πυροσβεστικό Σώμα κατείχε με διαφορά την πρώτη θέση στην εμπιστοσύνη των πολιτών.

Τα τελευταία έξι χρόνια, που το Σώμα με τοποθέτησε ως εκπρόσωπο Τύπου, έχω την τιμή να συνομιλώ καθημερινά με δημοσιογράφους, γι΄ αυτό δε θα σας κρύψω ότι έκανα αρκετές σκέψεις για το πώς θα προσεγγίσω το σημερινό θέμα από την πλευρά του Πυροσβεστικού Σώματος. Κατέληξα, λοιπόν, ότι ορθότερο είναι να συζητήσουμε από τη μία τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην κάλυψη των γεγονότων και από την άλλη το πώς μπορεί να μειωθούν τα προβλήματα αυτά, με βάση τα διδάγματα που έχουν συγκεντρωθεί μέχρι σήμερα.

Πυροσβέστες και δημοσιογράφοι είναι δύο εντελώς διαφορετικοί επαγγελματικοί χώροι, αλλά με κοινό σημείο αναφοράς, την πληροφορία και για αυτό και το τηλεοπτικό συνεργείο θέλει να μεταβεί μέσα στη φωτιά για να καλύψει το γεγονός της κρίσης, ο αστυνομικός του λέει δεν μπορείς να περάσεις γιατί η κατάσταση είναι επικίνδυνη, ο δημοσιογράφος επιμένει, ο αστυνομικός δεν τον αφήνει, ο δημοσιογράφος με παίρνει τηλέφωνο για να κανονίσω να περάσει και πάει λέγοντας. Θεωρώ λοιπόν ότι είναι καλό να γίνει μια τέτοιου είδους προσέγγιση, μετά από όλα αυτά που έχουν ακουστεί.

Αν θέλετε να συνεχίσω να ανοίξουμε και τις διαφάνειες. Πάμε λοιπόν να δούμε τα προβλήματα. (προβολή διαφανειών) Σε αυτή την εικόνα, που θα τη βρείτε πολύ εύκολα στο διαδίκτυο, ο cameraman φαίνεται στο κόκκινο βελάκι να κρατάει την κάμερα. Βρίσκεται σε ένα περιβάλλον, που είναι σε εξέλιξη μία δασική πυρκαγιά και είναι με το κοντομάνικο. Σε άλλες περιπτώσεις, κυρίως στην επαρχία, είναι με κοντό παντελόνι ή και με σαγιονάρες. Τα ερωτήματα είναι πως βρέθηκαν εκεί, ποιος τους επέτρεψε να περάσουν με τα κοντομάνικα;

Νομίζω θα συμφωνήσετε ότι δεν έπρεπε να ήταν εκεί και δεν πρέπει να τους επιτραπεί να περάσουν, γιατί κινδυνεύουν και δημιουργούν ακόμη και άθελά τους, στο βωμό της καταγραφής της καταστροφής, έναν ακόμη πονοκέφαλο για τον επικεφαλής της πυρκαγιάς, που προσπαθεί να διαχειριστεί την καταστροφή και ταυτόχρονα να βλέπει το τηλεοπτικό συνεργείο να κινείται ανεξέλεγκτα στην επικίνδυνη αυτή έκταση της πυρκαγιάς με το κοντομάνικο.

Ειρήνη Τσαρούχα: Γιατί προφανώς, συγνώμη που θα σας διακόψω, γιατί εγώ είμαι δημοσιογράφος και οφείλω να υπερασπίζομαι τους συναδέλφους.

Πρώτον λοιπόν ο συνάδελφος, ο οποίος είναι εικονολήπτης (είναι μέσα στην οικογένειά μας και οι εικονολήπτες ή αν θέλετε παίρνουν εντολές και από τους δημοσιογράφους) η δουλεία μας έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε να θέλουμε να είμαστε μέσα στα γεγονότα.

Πέραν αυτού, υπάρχουν και πολύ έντονες πιέσεις και παροτρύνσεις για το να έχει ο καθένας από τους συναδέλφους την καλύτερη εικόνα, την καλύτερη ενημέρωση, την καλύτερη πληροφόρηση.

Από κει και πέρα, το ότι έφθασε βέβαια ο συνάδελφος εκεί, σημαίνει ότι κάτι δε λειτούργησε στα μέτρα, άρα αυτό θα πρέπει να ψαχθεί κάπου αλλού κι όχι στον συνάδελφο που απλώς έκανε τη δουλειά του.

Συνεχίστε όμως.

Βασίλειος Βαθρακογιάννης: Καλό θα είναι να δούμε και τις δύο πλευρές κατά τη γνώμη μου. Αν τελικά θα έπρεπε να του απαγορευθεί παντελώς η είσοδος για την προσωπική του σωματική ακεραιότητα ή αν τελικά θα έπρεπε να φτάσει εκεί και να καλύψει το θέμα της επαγγελματικής του δραστηριότητας. Ας το δούμε στην πορεία αυτό, γιατί η αξία της παρουσίασης είναι η λύση του νομίζω, αφού πρώτα όμως δούμε και το πρόβλημα.

Να λοιπόν ο πυροσβέστης σώζει και το πουλάκι, σπουδαίο όντως γιατί το μήνυμα είναι ηχηρό και μόνο μια εικόνα είναι χίλιες λέξεις. Όμως αυτός ο τύπος να σας πω ότι τελικά δεν είναι πυροσβέστης, η εικόνα είναι fake. Είναι ένας πολίτης που βρήκε ρούχα πυροσβέστη και βρέθηκε στο χώρο.

Άρα μπήκε μέσα στη φωτιά το συνεργείο με το δικό του τρόπο, γιατί υπήρχε το μπλόκο της Αστυνομίας που δεν τους άφησε να περάσουν, ο επικεφαλής της πυρκαγιάς προσπαθεί να διαχειριστεί το συμβάν και βλέπει τους ανθρώπους και το συνεργείο μέσα στη φωτιά και καταβάλλει προσπάθεια να τους πει να απομακρυνθούν για τη δική τους ασφάλεια και στο τέλος και η εικόνα που πήρε το συνεργείο ήταν fake.

Το fake ας μην το εξετάσουμε, δεν είναι δική μου δουλειά, εμείς ως πυροσβέστες αυτό που συμβουλεύουμε εδώ είναι το αυτονόητο, δεν πρέπει να μπαίνουμε μέσα στη φωτιά αν δεν μας το επιτρέψουν. Πηγαίνουμε μέχρι εκεί που μας το επιτρέπουν να φτάσουμε, εφόσον δεν έχουμε ντυθεί κατάλληλα, τουλάχιστον να φοράμε ένα μακρύ παντελόνι και μπλούζα.

Η νοοτροπία που λέει κι εγώ ξέρω γιατί έχω πάει σε πολλές πυρκαγιές, ας μου επιτρέψετε να το πω, στις επόμενες διαφάνειες θέλω να δούμε και αυτούς τους κινδύνους και πριν αναφερθώ στους κινδύνους θέλω να σας πω ότι στατιστικά και διαχρονικά το 76% των πυρκαγιών αντιμετωπίζονται σε τρεις ώρες.

Φέτος, φτάσαμε να αντιμετωπίζουμε σε τρεις ώρες το 88% των πυρκαγιών, μετά την υιοθέτηση του νέου δόγματος για εγκυρότερη κινητοποίηση ανεξάρτητα του μεγέθους της πυρκαγιάς. Καθημερινά τουλάχιστον οι διαπιστευμένοι δημοσιογράφοι ενημερώνονται σχετικά με τις πυρκαγιές.

Για παράδειγμα, την Τετάρτη 17 Οκτωβρίου είχαμε 43 αγροτοδασικές πυρκαγιές, πολλές για τον μήνα Οκτώβριο, από τις οποίες οι 39 ελέγχθηκαν άμεσα. Για Οκτώβριο, είναι πολλές οι πυρκαγιές κι αυτό είναι ένα δείγμα, όπως αναφέρθηκε και πριν από τον κ. Λέκκα αλλά και προλαλήσαντες, ότι τα επόμενα χρόνια τα πράγματα θα είναι πιο δύσκολα και ακόμα πιο επικίνδυνα με πυρκαγιές ακόμα και κατά τη χειμερινή περίοδο.

Συχνά ακούμε στην τηλεόραση ότι όλοι παραπονούνται για τα εναέρια μέσα. Όσον αφορά τη διασπορά των δυνάμεων, να ξέρουμε ότι συνήθως οι φωτιές που ακούγονται, είναι εκείνες που έχουν καταστρέψει ή απειλούν φυσικό περιβάλλον, περιουσίες και απειλούν ή έχουν απειλήσει και άμεσα ανθρώπινες ζωές κι έτσι σε αυτές απασχολούνται και πολλές δυνάμεις.

Ταυτόχρονα όμως μπορεί να απασχολούνται δυνάμεις και σε άλλες μεγάλες πυρκαγιές, όπως αυτή που παρακολουθείτε στη διαφάνεια. Επίσης μην ξεχνάμε την ιδιαιτερότητα στην Ελλάδα του νησιωτικού συμπλέγματος, όπου κι εκεί πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμες δυνάμεις και εναέρια μέσα για την ασφάλειά μας.

Πάμε τώρα να δούμε μέσα από εικόνες τους κινδύνους που διατρέχει το τηλεοπτικό συνεργείο και ο δημοσιογράφος στο πεδίο της πυρκαγιάς, γιατί πολλές φορές δεν του επιτρέπουν να προσεγγίσει την καταστροφή. Αυτή η εικόνα είναι από την περσινή πυρκαγιά στη Ρόδο, είναι η φωτογραφία που τραβήχτηκε μεσημεριανές ώρες.

Η ορατότητα είναι μηδενική, η ατμόσφαιρα είναι αποπνιχτική για όποιον πλησιάζει χωρίς μέσα ατομικής προστασίας και η ακτινοβολία που δημιουργεί το πυροθερμικό φορτίο, μπορεί να σου προκαλέσει σοβαρά εγκαύματα ακόμα και να είσαι εκατό μέτρα μακριά από τις φλόγες. Σε αυτή την περιγραφή, θα πρέπει να προστεθεί και η ταχύτητα εξάπλωσης της πυρκαγιάς, που άνετα μπορεί να σε εγκλωβίσει.

Κοιτάξτε εδώ, άντε και στην προηγούμενη διαφάνεια είχαμε ένα δάσος με 60 δέντρα, κοιτάξτε αυτή τη φωτογραφία, η φυτοκάλυψη είναι χαμηλή και δεν ξεπερνάει το ένα μέτρο, όμως το ύψος της φλόγας φτάνει τα 30 μέτρα. Και για να γίνει πιο κατανοητό αυτό που συζητάμε, κοιτάξτε τον κόκκινο κύκλο κάτω αριστερά που είναι τα πυροσβεστικά οχήματα και κάντε τη σύγκριση μεγέθους της φλόγας και του καπνού με τα πυροσβεστικά οχήματα.

Και που είναι τα εναέρια; Είναι σφάλμα να λέμε ότι τα εναέρια σβήνουν τη φωτιά. Δεν τη σβήνουν. Έχουν έναν από τους ρόλους για να τη σβήσουν και εννοείται ότι είναι χρήσιμα, αλλά όχι περισσότερο χρήσιμα από τα άλλα μέσα. Στην εικόνα φαίνεται η δυναμική της πυρκαγιάς και μέσα στον κόκκινο κύκλο το εναέριο που πλησιάζει –κάντε τη σύγκριση– και κάνει και ρίψη. Αυτό είναι το μέγεθος της βολής ενός αεροσκάφους που προσπαθεί να περιορίσει το μέτωπο.

Ειρήνη Τσαρούχα: Να κάνω ένα ερώτημα; Επειδή εδώ βλέπουμε επικίνδυνες καταστάσεις και λένε ότι οι επικίνδυνες καταστάσεις προκαλούν επικίνδυνες συμπεριφορές και με αυτό θα κλείσουμε για να πάμε και στους υπόλοιπους συζητητές, εκτός αν έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε. Εάν ισχύει αυτό που είπα προηγουμένως και τι προβλήματα δημιουργεί είτε από πληττόμενους σε φυσικές καταστροφές (και δεν είναι μόνο οι πυρκαγιές, έχουμε πλημμύρες, έχουμε χίλια δυο), είτε σε συναδέλφους δημοσιογράφους που βιώνουν –θα τα δούμε και στην πορεία αυτά– επικίνδυνη κατάσταση και μπορεί και αυτοί να εμφανίσουν μία άλλη συμπεριφορά. Το αντιμετωπίζετε αυτό;

Βασίλειος Βαθρακογιάννης: Νομίζω ότι αυτό που θέλετε είναι ένας επίλογος του τι τελικά πρέπει να γίνει και το τι πρέπει να βελτιωθεί, σωστά;

Ειρήνη Τσαρούχα: Ακριβώς.

Βασίλειος Βαθρακογιάννης: Γιατί είναι αυτονόητο από τις απαντήσεις που πήρα ότι ο δημοσιογράφος είναι εκπαιδευμένος και γνώστης της καταστροφής.

Εγώ νομίζω ότι εδώ υπάρχει ένα θέμα κι αν μου επιτρέπετε να κάνω έναν επίλογο. Για τη βελτίωση λοιπόν της επικοινωνιακής διαχείρισης και της κατανόησης όσων των λίγων που πρόλαβα να σας αναφέρω, θα σας πω ότι το Μάιο του 2022 πραγματοποιήθηκε σύντομη εκπαίδευση (καλύτερα τεχνική ενημέρωση δημοσιογράφων) στο χώρο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, αναφορικά με την ορολογία των δασικών πυρκαγιών και τον στατιστικό –βλέπετε τη διαφάνεια έτσι μια φωτογραφία απ΄ αυτό– και το στατιστικό τρόπο που οι πυρκαγιές εξελίσσονται. Σχεδόν όλα τα τηλεοπτικά κανάλια έστειλαν από έναν εκπρόσωπο και ίσως στη φωτογραφία κάποιους από τους δημοσιογράφους να τους αναγνωρίζετε κιόλας και ειδικά σε αυτή.

Ειρήνη Τσαρούχα: Είναι με μάσκες και δύσκολα.

Βασίλειος Βαθρακογιάννης: Λοιπόν μου δόθηκε η ευκαιρία να αναδειχθεί ο ρόλος των μέσων που χρησιμοποιούνται στις δασικές πυρκαγιές και η σημαντική τους αξία, το πώς εξελίσσεται μια πυρκαγιά και συζητήθηκε ο τρόπος της επικοινωνίας με τους συναρμόδιους φορείς για την κινητοποίησή τους σε σχέση με το ρόλο τους.

Ποιο ήταν το αποτέλεσμα; Παρατηρήθηκε μεγάλη βελτίωση πρώτα από την πλευρά του δημοσιογράφου, αναφορικά με το πώς περιγράφουν τις πυρκαγιές, αλλά και οι ερωτήσεις τους προς τους επικεφαλής του Πυροσβεστικού Σώματος είναι πιο στοχευμένες, γιατί νομίζω ότι και ο αποδέκτης όλων αυτών που είναι ο πολίτης έτσι ορθότερη πληροφόρηση.

Είναι αλήθεια ότι αν γνωρίζεις τις βασικές αρχές ενός καταστροφικού φαινομένου, αδιαμφισβήτητο είναι να το περιγράφεις καλύτερα. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι παρ΄όλη την εξέλιξη της επιστημονικής κοινότητας στον τομέα της πρόβλεψης, με τη χρήση νέων τεχνολογιών, εν τούτοις οι διαφοροποιήσεις ανάμεσα στην πρόβλεψη και στο τι τελικά έγινε μπορεί να απέχουν πολύ.

Επειδή λοιπόν η αξία των συνεδρίων, για να κλείσω, είναι μεταξύ άλλων και η διεξαγωγή συμπερασμάτων, θα ήθελα τελειώνοντας να σας πω ότι καλό θα είναι κάποια στιγμή να γίνει συζήτηση μεταξύ της δημοσιογραφικής κοινότητας και των σωμάτων ασφαλείας, σχετικά με την συγκεκριμένη ενδυμασία των δημοσιογράφων στις καταστροφές, ώστε να είναι οι άνθρωποι αυτοί διακριτοί και να προστατεύονται.

Επίσης, είναι σπουδαίο να προηγούνται εκπαιδεύσεις σχετικές με την κάλυψη συγκεκριμένων καταστροφών, γιατί έτσι από τη μία ο δημοσιογράφος θα προστατεύει τον εαυτό του στο μετακαταστροφικό περιβάλλον που θα βρεθεί για να καλύψει το γεγονός και από την άλλη η κατάρτιση θα τον βοηθήσει να αποδώσει αυτό που καταγράφει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στο κοινό του.

Συγχαρητήρια από την πλευρά μου στους διοργανωτές του συνεδρίου, σας ευχαριστώ εκ μέρους του Πυροσβεστικού Σώματος για τη δυνατότητα της συμμετοχής και θα αναμένω κι εγώ τα συμπεράσματα κι ελπίζω να μη σας έφαγα πολύ χρόνο.

Ειρήνη Τσαρούχα: Σας ευχαριστούμε θερμά και θα πρέπει να σας μεταφέρω, γιατί δεν είστε στην αίθουσα και μία αντίδραση που υπάρχει από δω από τους συναδέλφους, διότι αναφερθήκατε πολύ στους συναδέλφους και όχι τόσο στους δικού σας συναδέλφους και στη σχέση που θα πρέπει και εκείνοι να έχουν και την αντιμετώπιση και τη συμπεριφορά που θα πρέπει εκείνοι να έχουν απέναντι στους δημοσιογράφους οι οποίοι αναζητούν την ενημέρωση, την πληροφόρηση την ορθή και αυτήν θέλουν να μεταφέρουν, πολλές φορές βέβαια – εσείς είστε επί το έργον και στο πεδίο– το ίδιο όμως και οι συνάδελφοι, πολλές φορές λοιπόν δεν την έχουν αυτή την πληροφόρηση όπως και όσο τη θέλουν.

Σας ευχαριστούμε θερμά.

Ο κύριος Βαθρακογιάννης μου έδωσε την πάσα για τον επόμενο ομιλητή – εισηγητή τον καθηγητή όπως προανέφερα του τμήματος δημοσιογραφίας & ΜΜΕ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Έλεγα νωρίτερα ότι είναι και από τους πρωτεργάτες μαζί με τον Κώστα Φραγκονικολόπουλο του εργαστήριού ερευνητικής δημοσιογραφίας, με το οποίο η Ένωση Συντακτών Μακεδονίας Θράκης, ο Δήμος Θεσσαλονίκης, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η Γενική Γραμματεία Τύπου, η ΠΟΕΣΥ, όλοι μαζί έχουμε οργανώσει το κέντρο ασφάλειας δημοσιογράφων. Το Κέντρο Ασφάλειας Δημοσιογράφων, έκανε ένα εξαιρετικό συνέδριο, το πρώτο του, διεθνές μάλιστα, στις 22–23 Σεπτεμβρίου που είχε μέσα και αυτό το κομμάτι της διαχείρισης κρίσεων και της δημοσιογραφικής κάλυψης, Η επικοινωνιακή διαχείριση κρίσεων είναι κατεξοχήν και πρώτο γνωστικό αντικείμενο του Νίκου του Παναγιώτου και ήθελα να ρωτήσω εάν αυτό μας δίνει και ένα έναυσμα ή παρότρυνση του Πυράρχου να πάμε – εάν και έγινε και κάτι με την αστυνομία– να πάμε πλέον και σε πυροσβεστική και σε άλλα Σώματα Ασφαλείας για την εκπαίδευση των δημοσιογράφων

Νίκος Παναγιώτου, Καθηγητής του Τμήματος Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ του ΑΠΘ

Καταρχάς να ξεκινήσω ευχαριστώντας την ΠΟΕΣΥ και την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας–Θράκης για την πρόσκληση, αλλά και συγχαρητήρια για τη διοργάνωση ενός πραγματικά εξαιρετικού συνεδρίου.

Να ξεκινήσω από μία ιδέα. Ακούγοντας τα προηγούμενα πάνελ και ειδικά το τελευταίο πάνελ των Προέδρων (και να σταθώ και σε αυτό που ανέφερε η Πρόεδρος της ΕΣΗΕΑ), θα ήθελα να σας προτείνω το εξής: Από του χρόνου –αυτή τη στιγμή είμαστε εδώ και με τον συνάδελφο τον καθηγητή τον Αντώνη το Σκαμνάκη– θα μπορούσαμε να φέρουμε και φοιτητές για να παρακολουθούν το συνέδριο, προκειμένου να υπάρξει αυτή η όσμωση επαγγελματιών και νέων δημοσιογράφων, αλλά ταυτόχρονα να αναδειχθεί και η αξία και η σημασία των δημοσιογραφικών ενώσεων.

Και συγνώμη λίγο έτσι που ανοίγω ένα θέμα, γιατί ζούμε σε μια εποχή κατά την οποία έχουν λοιδορηθεί πάρα πολύ οι συνδικαλιστικές Ενώσεις και με αφορμή αυτό το οποίο ανέφερε και ο Πρόεδρος της ΕΣΗΕΜΘ, ο Νίκος Καρράς με όλο αυτό το έργο που έχει κάνει, θα ήθελα πραγματικά να σταθούμε και να τονίσουμε το εξής.

Ότι όλοι οι Πρόεδροι κι όλοι οι οποίοι προσφέρουν τον χρόνο τους, από οποιαδήποτε θέση κι αν είναι, για τη δημόσια υπηρεσία, θα πρέπει τουλάχιστον να το αναγνωρίσουμε πραγματικά. Και με θλίβει το γεγονός ότι μέσα και στις τάξεις ειδικά των νέων παιδιών έχει απαξιωθεί όλη αυτή η δημόσια προσφορά και δραστηριότητα.

Γι΄ αυτό θεωρώ δηλαδή ότι από του χρόνου θα πρέπει να οργανώνουμε τις ομάδες φοιτητών για να μπορούν να παρακολουθήσουν και ταυτόχρονα να συνειδητοποιήσουν τη σημασία και την αξία και τη δουλειά που γίνεται από τις δημοσιογραφικές Ενώσεις και λοιπά.

Να σταθώ τώρα στο δεύτερο. Ναι πήραμε την πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Διεθνούς Κέντρου για την Ασφάλεια Δημοσιογράφων ως απόρροια μιας αντίστοιχης πρωτοβουλίας που γίνεται εδώ και έξι χρόνια. Ακούσαμε γι΄ αυτό ελάχιστα, γιατί έχουμε μια εμμονή με τη γκρίνια.

Νομίζω πως αυτό το οποίο επισημάνθηκε έντονα από τον προηγούμενο ομιλητή, αδικεί την ενημέρωση με τον ακόλουθο τρόπο. Πλέον το ζήτημα δεν είναι διαχωρισμός εγώ σβήνω, εγώ αντιμετωπίζω κι εσύ καλύπτεις. Δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ότι πλέον η επικοινωνία και η ενημέρωση και η πληροφορία του κοινού είναι συστατικό κομμάτι και ουσιαστικό μέρος της ίδιας της αντιμετώπισης, γιατί έκανε μία αναφορά ότι φωνάζει ο κόσμος που είναι τα αεροπλάνα.

Εάν εσύ δεν ενημερώσεις κι αν ο επαγγελματίας δημοσιογράφος δε βάλει τον εαυτό του σε κίνδυνο, δεν πρόκειται ποτέ να εξηγήσεις ούτε το έργο σου και ούτε να μπορέσεις αποτελεσματικά να κινηθείς.

Θέλετε μία επιπλέον απόδειξη; Αυτό που είδαμε ότι συνέβη με τον τυφώνα Αιλίν στην Αμερική. Οι δραματικές εκκλήσεις «φύγετε γιατί θα πεθάνετε» ή «γράψτε με ανεξίτηλο στυλό στο σώμα σας το όνομά σας», είναι απόρροια του γεγονότος ότι πολύ μεγάλο ποσοστό του κόσμου δεν πιστεύει στους επιστήμονες. Δεν πιστεύει στην επιστημονική γνώση και χρειάζεται μία τελείως διαφορετική αντιμετώπιση, όπου εκεί είναι κρίσιμης σημασίας ο ρόλος των δημοσιογράφων.

Και τελευταία μου παρατήρηση είναι η εξής: Θα αναστρέψω το ποτήρι και αυτό που κάνω με το Κέντρο και νομίζω ότι είναι το πλέον σημαντικό είναι το ακόλουθο: Οι δημοσιογράφοι θεωρούνται ως υποκείμενα, τα οποία μπορεί κάποιος να χτυπήσει. Θυμάστε με τις φωτιές του Έβρου ότι τηλεοπτικά συνεργεία είχαν δεχθεί επιθέσεις; Αυτό πέρασε απαρατήρητο, σα να είναι κομμάτι της δουλειάς.

Γίνονται αναφορές για την επικινδυνότητα των σωμάτων ασφαλείας, δε γίνεται όμως καμιά αναφορά για την επικινδυνότητα του επαγγέλματος, όταν καλύπτει τέτοιες καταστάσεις και γι΄ αυτό είναι σημαντική η πρωτοβουλία, που ανακοίνωσε η Πρόεδρος της ΕΣΗΕΑ και αυτό το οποίο εξέφρασε αντίστοιχα και ο Γενικός Γραμματέας ο κ. Γαλαμάτης. Ότι δηλαδή βάζεις τον άνθρωπο–τον επαγγελματία στο προσκήνιο. Δεν το θεωρείς δεδομένο, δεν το θεωρείς φιλάνθρωπο, που κάνει κάτι από χόμπι ή από ερασιτεχνισμό, αλλά αντιθέτως αναδεικνύεις το γεγονός και αυτό είναι απαραίτητο να

κάνουν οι Ενώσεις. Να οριοθετήσουν και να ξεχωρίσουν αυτός που είναι επαγγελματίας, εκπαιδευμένος και προστατευμένος για να καλύπτει τέτοιου είδος περιστατικά.

Ευχαριστώ.

Άρης Χατζηγεωργίου, δημοσιογράφος ΕφΣυν

Θα πρέπει να κάνουμε μια επέκταση στην κουβέντα, διότι δεν υπάρχει μόνο η φυσική καταστροφή στην εξέλιξή της, αλλά υπάρχει και η φυσική καταστροφή στη συνέχεια και το τι αφήνει πίσω της μία φυσική καταστροφή, που μπορεί να φέρει μια άλλη φυσική καταστροφή.

Και επίσης, γιατί όπως είπε και ο κ. Βαθρακογιάννης, μια πυρκαγιά μπορεί να κρατήσει έξι ώρες, μπορεί να κρατήσει δώδεκα ώρες, αλλά οι συνέπειές της είναι σε ένα μεγάλο βάθος χρόνου.

Κι επίσης η κάλυψη που απαιτείται, το ενδιαφέρον που προκαλεί στο κοινό γι΄ αυτό που λέμε τα πιθανά αίτια, το τι προηγήθηκε, μπορεί να τραβήξει σε βάθος εβδομάδων, ειδικά αν μπουν στη μέση πολιτικά στελέχη που θα βγουν και θα καταγγείλουν το ένα το άλλο, αν θα μπουν επικοινωνιολόγοι, που εργαζόμενοι για τα πολιτικά στελέχη θα βγουν και θα ενισχύσουν το κάθε αφήγημα και θα μπουν στη μέση φυσικά –πρέπει και να μπουν–οι τεχνοκράτες, αυτοί που προσφέρουν την επιστημονική γνώση, ο κ. Χατζημπίρος, ο κ. Λέκκας. Καταλαβαίνετε, λοιπόν, ότι όλο αυτό κρατάει μέρες ή και εβδομάδες.

Εδώ θα ήθελα να συνεισφέρω μιλώντας σας για κάτι που τείνει να μετατραπεί σε εξωτικό πτηνό, αυτό που λέμε τον εξειδικευμένο δημοσιογράφο. Παλιά στις εφημερίδες ξέραμε ότι υπήρχαν συντάκτες εξειδικευμένοι σε κάθε Υπουργείο, με αντιστοιχίες Υπουργείων. Αυτό τους επέτρεπε να έχουν μια βαθιά γνώση των θεμάτων, να διαβάζουν για τα θέματά τους, –εντάξει σε μερικούς μπορεί να δημιουργούσε πολύ στενές σχέσεις με την εξουσία (και αυτό να είχε πρόβλημα).

Αλλά, υπήρχε μια εξειδίκευση και κάποιος άνθρωπος που επί σειρά ετών ασχολούνταν με ένα θέμα, μπορούσε γρήγορα να καταλάβει και αυτό που θα έλεγε ο πολιτικός κατά πόσο στέκει την ώρα της κρίσης ή και μετά την ώρα της κρίσης και αυτό που λέει ο τεχνοκράτης γιατί υπάρχουν και τεχνοκράτες (νομίζω ότι δεν είναι όλοι άγιοι δεν είμαστε όλοι άγιοι γενικώς υπάρχουν προβλήματα και σε όλους τους κλάδους).

Γιατί η δικιά μας η δουλειά είναι να θέτουμε τα ερωτήματα, δεν είναι να βγάζουμε τα συμπεράσματα, άρα πρέπει να θέτουμε τα ερωτήματα. Δηλαδή πολλές φορές είναι πιο δύσκολα τα ερωτήματα από τις απαντήσεις. Αν δεν τίθενται τα ερωτήματα, πολλές φορές μένουν πράγματα παντελώς άγνωστα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Άρη αν μου επιτρέπεις να ρωτήσω και να το πάω παρακάτω, εάν στην κάλυψη αυτών των καταστροφών, οι οποίες δυστυχώς τις περισσότερες φορές έχουνε και ανθρώπινα θύματα, αλλά μη μένουμε μόνο σε αυτό, ακόμη και η φυσική καταστροφή η περιβαλλοντική –έχουμε εδώ και τον ομότιμο καθηγητή μας– την παρακάμπτουμε εμείς οι δημοσιογράφοι, λέμε δεν είχαμε θύματα, καταστράφηκε κι ένα δάσος δε χάθηκε ο κόσμος. Μερικές φορές δηλαδή το βλέπουμε έτσι και δεν είναι έτσι.

Ήθελα λοιπόν να ρωτήσω, το βίωμα του δημοσιογράφου στη μεταφορά της πληροφόρησης, έχει θέση σε αυτό η προσωπική ευαισθησία; Λέμε ότι πρέπει να μεταφέρουμε όσο γίνεται πιο ανεξάρτητα αντικειμενικά τα γεγονότα, όμως ο δημοσιογράφος είναι άνθρωπος, έτσι;

Άρης Χατζηγεωργίου: Σαφώς είναι άνθρωπος και είναι απαραίτητο να έχει το προσωπικό του στοιχείο.

Αλλά αυτό να το έχει σμιλεύσει, να το έχει επεξεργαστεί μέσα από την μελέτη κάποιων θεμάτων. Βέβαια δεν μπορούμε να έχουμε εμείς την γνώση που έχει ένας επιστήμονας, αλλά όταν ξέρουμε ας πούμε για τη διαχείριση των υδάτων πέντε πράγματα και διαβάσουμε κάτι καταλαβαίνουμε, καλύτερα, όταν γίνεται π.χ. μια πλημμύρα τι έχει προηγηθεί, τι υπάρχει γύρω–γύρω; Υπάρχουν δάση,

δεν υπάρχουνε; Οι πόλεις είναι χτισμένες πάνω στα ρέματα; Στις πόλεις υπάρχει τοπικό πολεοδομικό σχέδιο που να τις προστατεύει από τη δύναμη των υδάτων; Και αυτό το σχέδιο με ποια βάση χρόνου λειτουργεί; Ας πούμε με αυτό της επαναφοράς.

Θυμάμαι την περίπτωση της Μάνδρας. Η Μάνδρα δεν είναι πολλά χρόνια πίσω, είναι έξι χρόνια και τότε ακούστηκαν χίλια πράγματα. Έγιναν δίκες που νομίζω ότι δεν έχουν ακόμα τελειώσει, πολιτικές καριέρες καταστράφηκαν, πολιτικές καριέρες ανέβηκαν. Σε όλα αυτά θα έπρεπε οι δημοσιογράφοι που ασχολήθηκαν, η γνώμη μου είναι, να έχουν μια εξειδίκευση.

Το κακό είναι, γιατί από εκεί ξεκίνησα και δεν τελείωσα ποτέ, ότι πλέον και οι εφημερίδες (οι ελάχιστες που έχουν απομείνει) και τα υπόλοιπα μέσα, να μην πω για τα ηλεκτρονικά, δεν υπάρχουν άνθρωποι με εξειδίκευση πάρα–πάρα πολλοί ελάχιστοι. Δηλαδή άνθρωπος ο οποίος να ασχολείται με θέματα περιβάλλοντος, ας πούμε σε ένα site, εγώ να έχω δει ένα δύο εκτός από τα site που έχουν εξειδίκευση.

Ειρήνη Τσαρούχα: Εξειδικευμένα ακριβώς. Αν δεις δε σε συναδέλφους της περιφέρειας θα σου πω ότι δε θα υπάρχει κανένας, ή όλοι τα κάνουν όλα.

Άρης Χατζηγεωργίου: Θα μπορούσε λοιπόν κάποιος να πει ότι θα πρέπει το κοινό να εκπαιδευτεί, να ψάχνει να βρει την είδηση και την ανάλυση εκεί που πρέπει. Ας πούμε, μια πρώτη λύση είναι τα εξειδικευμένα site, μια άλλη λύση είναι να καταλαβαίνει στα site γενικού ενδιαφέροντος που έχουν το πιο πλούσιο υλικό και την πιο γρήγορη απόκριση, ποιος καταλαβαίνει καλύτερα.

Άγγελος Αρτελάρης, Δημοσιογράφος, υπεύθυνος Επικοινωνίας, Ενημέρωσης & Εξωστρέφειας του Δήμου Διονύσου

Κατά πρώτον συμφωνώ απόλυτα με τον κ. Χατζηγεωργίου, ότι δεν υπάρχει πλέον εξειδίκευση. Με τη διττή λοιπόν ιδιότητα και του δημοσιογράφου και του υπεύθυνου επικοινωνίας, αντιμετώπισα το εξής πρόβλημα. Από ένα κανάλι μπορεί να με πήρανε και εφτά δημοσιογράφοι διαφορετικοί για να μου πούνε για το ίδιο πράγμα. Άρα δεν υπάρχει εσωτερική επικοινωνία από ότι αντιλαμβάνομαι ή υπάρχει κάτι άλλο.

Θα ήθελα όμως να λάβω τη σκυτάλη από τον κ. Παναγιώτου και από τον πύραρχο και να ξεκινήσω από το τέλος για να είμαστε και πιο διαδραστικοί. Σίγουρα θα πρέπει οι Πρόεδροι κ. Τριανταφύλλου και κα Αντωνιάδου να κάνουν προγράμματα εκπαιδευτικά και ημερίδες πάνω στο κομμάτι αυτό, που είναι το πιο σημαντικό και θα μας απασχολήσει για πολλά χρόνια.

Όπως θα πρέπει να υπάρχει και ενσωμάτωση προσομοίωσης σε πραγματικό χρόνο, που γίνονται σε Δήμους, το οποίο εμείς δεν το ξέρουμε ως δημοσιογράφοι,

Επίσης θα πρέπει να προχωρήσουμε σε ένα εγχειρίδιο, στην έκδοση ενός εγχειριδίου με τις καλές πρακτικές πάνω στο κομμάτι της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας και βέβαια θα πρέπει να μάθουν οι δημοσιογράφοι τον κώδικα δεοντολογίας, τον οποίο νομίζω ότι η συντριπτική πλειονότητα αγνοεί.

Το βασικότερο απ΄ όλα είναι ότι θα πρέπει να πάρουν οι δημοσιογράφοι που ασχολούνται πιστοποίηση είτε από την Πυροσβεστική (παρακολουθώντας δηλαδή τα σεμινάρια), είτε από εθελοντικά κλιμάκια. Εμείς στο Δήμο Διονύσου έχουμε πέντε εθελοντικά κλιμάκια και τα άτομα είναι πάνω από 120–130, που απασχολούνται σε εθελοντική βάση.

Ειρήνη Τσαρούχα: Ωραία. Να περάσουμε λοιπόν στο Δημήτρη τον Σταματάκη, το συνάδελφο της ΕΡΤ, ο οποίος εδρεύει εδώ, στον Έβρο, βίωσε στη διάρκεια της δημοσιογραφικής του πορείας πολλές φυσικές καταστροφές, αναφέρθηκαν νωρίτερα και οι πλημμύρες του Έβρου και η μεγάλη φωτιά πρόσφατα της Δαδιάς και όχι μόνον, είχαμε και στη Ροδόπη –δεν ξέρω εάν καλύφθηκε

από το τοπικό επιτελείο του Έβρου– εν πάση περιπτώσει, εδώ τώρα ήθελα να βάλω και ένα άλλο ερώτημα, υπάρχει διαφοροποίηση στη λειτουργία ενός δημοσιογράφου που διαβιεί στον τόπο όπου βρίσκεται σε εξέλιξη μία φυσική καταστροφή, σε σχέση με τους συναδέλφους οι οποίοι είναι απεσταλμένοι από διάφορα Μέσα ή βρίσκονται τέλος πάντων συγκυριακά για να καλύψουν το γεγονός. Και γιατί το θέτω αυτό το ερώτημα: διότι, προφανώς, θα μας το πεις εσύ Δημήτρη, ο τοπικός δημοσιογράφος –ας ονομάσουμε έτσι– δεν είναι μόνο ότι έχει εξειδίκευση, έχει εκτός από την πίεση του Μέσου του για να μεταφέρει έγκυρα και έγκαιρα την πληροφόρηση, νομίζω ότι δέχεται ακόμη μεγαλύτερη την πίεση του κοινού, το οποίο είναι ένα κοινό που τον γνωρίζει, τη γνωρίζει, και είναι φορείς, η τοπική κοινωνία να το πω έτσι, η οποία –γνωρίζοντας ένα πρόσωπο– ασκεί στο πρόσωπο αυτό ακόμα μεγαλύτερη πίεση, είναι έτσι;

Δημήτρης Σταματάκης, Δημοσιογράφος ΕΡΤ

Λοιπόν να τα βάλουμε ένα–ένα τα θέματα, γιατί έβαλες πολλά θέματα Ειρήνη.

Καταρχάς να απαντήσω σε αυτό το ερώτημα, το οποίο μπήκε έθεσε και ο εκπρόσωπος της πυροσβεστικής, αναφέροντας μία ενημέρωση που έγινε σε δημοσιογράφους στην Αθήνα. Εγώ προσωπικά δεν έχω περάσει καμία ενημέρωση, ούτε από την πυροσβεστική, ούτε από το στρατό, ούτε από το λιμενικό, για το πώς ακριβώς θα πρέπει να λειτουργήσω.

Οπότε μπαίνω σε μία άλλη δική μου ορολογία, λέγεται μαντική νοημοσύνη. Δηλαδή αρχίζω να μαντεύω πως θα πρέπει να λειτουργήσω, πως θα πρέπει να συμπεριφερθώ σε κάθε κατάσταση.

Τι θέλω να σας πω; Καταρχάς γεγονότα και γεγονότα. Το γεγονός ότι βρίσκομαι στην περιοχή, όπου γίνεται όλη αυτή η διαδικασία, δηλαδή το επεισόδιο, το γεγονός, με κάνει να ξέρω την ανθρωπογεωγραφία της περιοχής. Ξέρω που θα πάρω τηλέφωνο, ξέρω με ποιον θα μιλήσω, βλέπω τα καιρικά φαινόμενα, ξέρω πώς είναι το έδαφος.

Και σας μιλάω για τα περσινά γεγονότα της πυρκαγιάς της Δαδιάς (που δεν είναι Δαδιά, αλλά ο μισός νομός και Ροδόπη), όπου κάποιος συνάδελφός μου που ερχόταν από άλλη περιοχή δε θα μπορούσε να προσανατολιστεί για το τι ακριβώς συμβαίνει.

Δηλαδή εγώ με το που έβλεπα τον αέρα να φυσάει ήξερα προς τα πού θα κατευθυνθεί η φωτιά, ήξερα αν σε εκείνη την πορεία υπάρχει κάποιος οικισμός, αν θα κινδυνεύσουν κάποια άτομα ή δε θα κινδυνεύσουν.

Ειρήνη Τσαρούχα: Άρα εδώ είναι το πλεονέκτημα.

Δημήτρης Σταματάκης: Υπάρχει το πολύ μεγάλο πλεονέκτημα αυτό για τον ντόπιο δημοσιογράφο, ο οποίος καλύπτει ένα γεγονός στην περιοχή του. Όπως ήξερα και τους δρόμους και τα δρομάκια και τα σοκάκια και τα στενάκια για να κινηθώ.

Ένα άλλο θέμα, το οποίο είναι πολύ σημαντικό για μας, είναι πως όταν υπάρχει μία μεγάλη κρίση, δεν υπάρχει κάποιος να τη διαχειριστεί αυτή την κρίση. Δηλαδή, το να παίρνω εγώ στην Αθήνα στον εκπρόσωπο της Πυροσβεστικής για να μου λέει το τι συμβαίνει εκείνη την ώρα σε εκείνο το σημείο ξέρω ότι δεν έχει αυτή την ενημέρωση γιατί κι αυτός έχει ενημέρωση ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Και τέλος θα έλεγα ότι υπάρχει και μία σύγχυση, στην οποία εγώ έχω το πλεονέκτημα γιατί είμαι ο ντόπιος και ξέρω κάποια πράγματα περισσότερο. Είναι ότι η πληροφόρηση που υπάρχει αναμεταδίδεται αλλά μπορεί και με λανθασμένο τρόπο. Κι έχω μία ένσταση. Κάτι που με πείραξε στην περσινή πυρκαγιά είναι αυτό το τραγικό γεγονός με τους 18 καμένους μετανάστες που χάσανε τη ζωή τους, όπου άλλοι λέγανε ότι έγινε στη Δαδιά κι άλλοι ότι έγινε έξω από το χωριό Άβαντας. Το δεύτερο ήταν η αλήθεια, αλλά πάρα πολλοί λέγανε ότι έγινε στη Δαδιά, γιατί δε γνωρίζανε και την περιοχή και τα πρόσωπα και τα γεγονότα και το τι ακριβώς συνέβαινε εκείνη την ώρα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Ευχαριστούμε πολύ, ο Νίκος ο Παναγιώτου έχει ζητήσει να παρέμβει αμέσως μετά.

Νίκος Παναγιώτου: Επειδή ήθελα να είμαι σύντομος για να έχουμε όλοι τον ίδιο χρόνο, το διεθνές κέντρο που δημιουργήσαμε και αυτή η εκπαίδευση που κάνουμε προσφέρει αυτήν την πιστοποίηση, όχι μόνο για τις πρώτες βοήθειες, αλλά και για μέτρα ασφάλειας πριν κάποιος αναπτυχθεί στο πεδίο.

Είναι μια πρωτοβουλία που πήραμε διαπιστώνοντας το κενό που υπήρχε πριν έξι χρόνια και ταυτόχρονα αν κάποιος δημοσιογράφος θα ήθελε να πιστοποιηθεί, το μόνο που ήταν διαθέσιμο ήταν του BBC που κόστιζε 10 χιλιάδες λίρες, πρακτικά αδύνατον για οποιονδήποτε δημοσιογράφο.

Το διοργανώσαμε ως τμήμα αρχικά κι ως κέντρο με την ευρύτερη αυτή συμμαχία που περιγράψαμε και η οποία δίνει την απαραίτητη πιστοποίηση σε δημοσιογράφους και τις απαραίτητες γνώσεις.

Είναι δηλαδή κάτι που ήδη υπάρχει και το οποίο θα ενταθεί, όπως ανέφεραν και ο Γενικός Γραμματέας και η Πρόεδρος της ΕΣΗΕΑ αντίστοιχα, με ειδικές εκπαιδεύσεις πλέον γεωγραφικές, οι οποίες θα γίνουν σε αυτό το επίπεδο.

Ειρήνη Τσαρούχα: Ωραία, άρα έχουμε την άμεση απάντηση.

Από κει και πέρα βέβαια να πούμε ότι ζητούμε ενημέρωση, πιστοποίηση, εκπαίδευση, αλλά και όταν ανακοινώνουμε εμείς –το κάναμε από την Ένωση Συντακτών– την διεξαγωγή τέτοιου είδους εκπαιδεύσεων και σεμιναρίων, δεν υπάρχει δυστυχώς, ίσως λόγω της πίεσης της δουλειάς, ενδιαφέρον.

Και ενώ ήταν δωρεάν, τη στιγμή που τέτοιες εκπαιδεύσεις κανονικά είναι εξαιρετικά κοστοβόρες, δεν υπήρχε ενδιαφέρον συμμετοχής από συναδέλφους. Άρα τώρα που ανακινούμε το θέμα, όταν θα πάμε και σε νέες εκπαιδεύσεις νομίζω θα έχουμε μεγαλύτερες συμμετοχές. μπορεί να κάνουμε και κάτι άλλο νωρίτερα, θα το δούμε αυτό.

Ο κ. Λέκκας που είναι εξ αποστάσεως μήπως θέλει να δώσει τη συνέχεια της συζήτησης, έπειτα από όσα ακούστηκαν;

Ευθύμης Λέκκας: Αν και η λήψη δεν ήταν και πολύ καλή και άκουγα σχεδόν το 50% των όσων ειπώθηκαν, εκείνο το οποίο θα ήθελα να πω είναι το εξής: Βέβαια είχα ετοιμάσει μία παρουσίαση από 70 διαφάνειες, οι οποίες κάλλιστα θα μπορούσαν να είναι ένα εκπαιδευτικό υλικό για τους δημοσιογράφους, σε κάποια διαδικασία εκπαίδευσης.

Ειρήνη Τσαρούχα: Να το κρατήσουμε κ. Λέκκα, αυτό θα μπει μέσα στα δεδομένα του συνεδρίου, για να το δούμε για τη συνέχεια.

Ευθύμης Λέκκας: Και έχω διάφορα παραδείγματα από διάφορες αποστολές και σε μεγάλες καταστροφές σε όλο τον κόσμο για τις καλές και κακές πρακτικές. Το θέμα της εκπαίδευσης είναι ένα μείζον θέμα. Γιατί μέσα από την πρακτική, την οποία ουσιαστικά εφαρμόζουμε σε περιπτώσεις διαχείρισης μεγάλων φυσικών καταστροφών, προκύπτουν θέματα.

Βεβαίως ακροθιγώς τέθηκαν τα θέματα της δεοντολογίας, της προετοιμασίας των δημοσιογράφων σε προκαταστροφικό, συνκαταστροφικό και μετακαταστροφικό επίπεδο και τον ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που είναι πολύ σημαντικός. Είναι ένα τεράστιο πλέγμα θεμάτων τα οποία μπορούν να τεθούν. Βεβαίως πρώτιστα τα θέματα δεοντολογίας, αλλά και στη συνέχεια τα θέματα πρακτικής κάλυψης στο πεδίο, σε περιπτώσεις εξέλιξης μεγάλων φυσικών καταστροφών.

Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης είναι καθοριστικός και καταλυτικός θα έλεγα στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, πολλές φορές είναι θετικός, πολλές φορές είναι αρνητικός, υπάρχουν στερεότυπα εκφράσεων και διαδικασιών τα οποία άλλοτε είναι θετικά κι άλλοτε είναι αρνητικά, γενικώς πάντως έχουμε να κάνουμε με τρεις πυλώνες.

Ο πρώτος πυλώνας είναι η επιστημονική κοινότητα και οι επιχειρησιακοί φορείς, ο δεύτερος είναι τα ΜΜΕ και ο τρίτος πυλώνας είναι το κοινό. Εκεί θα πρέπει να εστιάσουμε έτσι ώστε τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να είναι πιο αποτελεσματικά, να διαμορφώνουν προς το θετικό τις όλες πρακτικές των πολιτών για την διαχείριση των φυσικών καταστροφών και την προστασία τους βεβαίως.

Και είναι ένα τεράστιο ανοιχτό θέμα το οποίο ίσως θα πρέπει να αναλάβετε μία πρωτοβουλία με μία ημερίδα, ένα συνέδριο, να δει όλα αυτά τα θέματα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Κύριε Λέκκα, μου έδωσε μία ιδέα τώρα ο έτερος καθηγητής μας του Αριστοτελείου, ο κ. Αντώνης Σκαμνάκης, ο οποίος κάθε χρόνο οργανώνει το θερινό σχολείο περιβαλλοντικής δημοσιογραφίας στα Χανιά.

Λοιπόν κ. Σκαμνάκη, εάν δεν έχετε ήδη προγραμματίσει για του χρόνου, γιατί να μην αξιοποιήσετε όλο αυτό που ειπώθηκε σήμερα και να έχετε στο φετινό σχολείο την παρουσίαση του κ. Λέκκα; Λέω εγώ τώρα. Ή θα μπορούσαμε να το κάνουμε και σε μία άλλη εκδήλωση.

Αντώνης Σκαμνάκης: Το Τμήμα Δημοσιογραφίας βρίσκεται πάρα πολύ κοντά στο επάγγελμα και στις Ενώσεις και πέρυσι με την ΠΟΕΣΥ διοργανώσαμε το 12ο παρακαλώ θερινό σχολείο στην περιβαλλοντική δημοσιογραφία, όπου στον πυρήνα του βρίσκονται οι φυσικές καταστροφές και η κλιματική αλλαγή.

Συνεπώς σε συνδυασμό με το κέντρο, στο οποίο ηγείται ο συνάδελφος ο Νίκος Παναγιώτου και το θερινό σχολείο να αποτελέσουν δύο πόλους σημαντικούς για την εκπαίδευση των δημοσιογράφων, είτε στα ζητήματα των καταστροφών, είτε στα ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Ειρήνη Τσαρούχα: Η λύση πάντα κ. Σκαμνάκη, κ. Λέκκα, κ. Παναγιώτου, κ. Πρόεδρε της ΠΟΕΣΥ κ. Τριανταφύλλου, που είστε ως θεσμός (όπως ακούμε πανταχού παρών η ΠΟΕΣΥ να είναι καλά η ομοσπονδία μας), μπορούμε λοιπόν με συνέργειες –η λύση βρίσκεται στις συνέργειες– και σε αυτό το επίπεδο λοιπόν αξιοποιούμε και την σημερινή συζήτηση, για να προχωρήσουμε ακόμη παρακάτω.

Σωτήρης Τριανταφύλλου: Με μεγάλη χαρά, προφανώς!

Ειρήνη Τσαρούχα: Λοιπόν να ρωτήσω καταρχάς, πριν συνεχίσουμε από το πάνελ, επειδή είπαμε θέλουμε να είμαστε λίγο πιο ζωντανοί, πιο διαδραστικοί, υπάρχει κάποια άλλη παρέμβαση ή τοποθέτηση από τους συναδέλφους εδώ, τις κυρίες και κυρίους συνέδρους, μία παρατήρηση ή ερώτηση προς το πάνελ μας;

Ερωτήσεις–Παρεμβάσεις

Μαρία Τσακίρη, Δημοσιογράφος: Ήθελα να ρωτήσω κάτι τον κ. Πέτροβιτς, γιατί δημοσιογραφία δεν είναι μόνο το μετά, μετά τη φυσική καταστροφή, είναι και η πρόληψη. Από ό,τι κατάλαβα, η Περιφέρεια είχε μια πληροφορία από τον κ. Λέκκα ένα χρόνο νωρίτερα ότι αν θα γίνει αυτή η φυσική καταστροφή θα έχει ένα τόσο μεγάλο μέγεθος μία τέτοια έκταση. Η Περιφέρεια τι έκανε;

Δημήτρης Πέτροβιτς: Καταρχάς οι περισσότεροι δε γνωρίζουν ποιες είναι οι αρμοδιότητες των συμμετεχόντων και αυτών που εμπλέκονται με τη διαχείριση μιας κρίσης, αλλά πρέπει να γνωρίζετε ότι στο δάσος υπεύθυνα είναι τα Δασαρχεία, όχι η Περιφέρεια, καμία Περιφέρεια.

Η Περιφέρεια πολλές φορές δίνει χρήματα, όταν ζητήσουν τα Δασαρχεία, για να τους βοηθήσει. Τα περισσότερα χρήματα έρχονται από τα Υπουργεία. Οπότε τα Δασαρχεία διαχειρίζονται τις ζώνες πυρασφάλειας.

Πραγματικά κάναμε μία συζήτηση με τον κ. Λέκκα και ζήτησε να έρθει να δει. Έιπε, λοιπόν, ότι δεν είναι μόνο αυτό το θέμα, το θέμα έχει πολλές προεκτάσεις, γιατί μετά τις πυρκαγιές έρχονται οι πλημμύρες. Καταστρέφεται το φυτικό περιβάλλον και μετά έρχονται οι πλημμύρες, άρα θα πρέπει να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης, το οποίο θα αναλάβει το Υπουργείο να εκτελέσει.

Έκτοτε, ήρθαν χρήματα στο Δασαρχείο, έγιναν ζώνες, αλλά το δάσος Δαδιάς ήταν ένα πολύ παλιό δάσος, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Χρειαζόταν πάρα πολλά χρήματα, τα Δασαρχεία έδρασαν στο σημείο που μπορούσαν να δράσουν, αλλά από κει και πέρα χρειαζόταν μία άλλη διαχείριση του δάσους. Είναι πολύ σημαντικό αυτό που λέτε.

Το πιο σημαντικό όμως και θέλω, μιας και μου δίνεται η ευκαιρία, να σας πω κάτι ως δημοσιογράφος προς δημοσιογράφο και δημοσιογράφος προς δημοσιογράφους: Το 2014 που ορίστηκα αντιπεριφερειάρχης, διαχειρίστηκα την πλημμύρα των εκατό ετών και το 2023, στο τέλος της διαδρομής μου, τη φωτιά των εκατό ετών, τη μεγαλύτερη της Ευρώπης. Έπαιρναν τηλέφωνα δημοσιογράφοι για τον Έβρο στην Αθήνα. Με τους περισσότερους δημοσιογράφους εγώ έκανα τον σύνδεσμο, γιατί καταλάβαινα ότι οι συνάδελφοί μου θέλανε ενημέρωση.

Δεν υπάρχει σύνδεσμος ενημέρωσης του πεδίου κι αν θέλετε να μάθετε δεν υπάρχει ούτε συντονιστής πεδίου. Ούτε συντονιστής πεδίου, καταλαβαίνετε τι σας λέω; Δεν μπορεί να έρθει από την Αθήνα ο συντονιστής πεδίου εδώ και να λειτουργήσει ως συντονιστής πεδίου, πρέπει να υπάρχει και το Δασαρχείο μέσα, αν θέλετε να μιλήσουμε για φωτιές, πρέπει να υπάρχουν πολλοί παράγοντες, υπάρχει το ΣΟΠΠ το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας, αλλά το κυριότερο είναι να υπάρχει συντονιστής και διαχειριστής των ΜΜΕ, που να μπορεί να ενημερώνει. Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες διαχειρίζονται τις κρίσεις, συνεπικουρούν το έργο της Πυροσβεστικής και βοηθούν όπου μπορούν. Γίνεσαι όμως και εκπρόσωπος Τύπου και βοηθάς δημοσιογράφους να μπαίνουν μέσα, γιατί σου λέει ο άλλος ήρθα από την Αθήνα, θέλω να βγάλω μεροκάματο, μπορείς να με βάλεις μέσα στο πεδίο; Και παίρνεις την ευθύνη, βέβαια με ασφάλεια, μαζί με την Πολιτική Προστασία και τον πας να τραβήξει τα πλάνα του και το έχουμε κάνει πολλές φορές και στις πλημμύρες.

Βάζω πολλά ζητήματα μαζί κι είναι ακόμη περισσότερα τα ζητήματα αν θέλουμε να πούμε αλήθειες, έτσι; Και γνωρίζει και ο Δημήτρης που τα έχει περάσει και σας μίλησε για τη νοημοσύνη.

Ειρήνη Τσαρούχα: Δυστυχώς ο χρόνος είναι περιορισμένος, θα συνεχίσουμε με ερωτήσεις σε λίγο.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Ναι, δεν ξέρω αν σας κάλυψα.

Νίκος Πατούνας, Δημοσιογράφος «Ράδιο Έβρος»: Όχι και θα ρωτούσα κι εγώ το ίδιο αγαπητέ κ. Πέτροβιτς, γιατί εδώ ζούμε, ξέρουμε τι γίνεται και με συγχωρείτε τώρα που παρενέβην, αλλά ακριβώς το ίδιο θα ρωτούσα, η ίδια απορία μου δημιουργήθηκε όταν άκουσα ότι ο κ. Λέκκας προειδοποίησε τον κ. Πέτροβιτς.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Όχι δεν προειδοποίησε εμένα ο κ. Λέκκας, γενική προειδοποίηση έκανε.

Νίκος Πατούνας: Μαζί πήγατε, τώρα ρίχνουμε μια ευθύνη στα Δασαρχεία που ξέρουμε ότι υπολειτουργούν γιατί είναι υποστελεχωμένα. Όταν εγώ ως Αντιπεριφερειάρχης μαθαίνω ένα χρόνο πριν ότι του χρόνου αν προκύψει κάτι θα καταστραφεί το σύμπαν...

Δημήτρης Πέτροβιτς: Ο κ. Λέκκας έκανε μία πρόβλεψη, νομίζω είναι στο πάνελ ο κ. Λέκκας.

Ειρήνη Τσαρούχα: Ναι παραμένει.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Έκανε μία πρόβλεψη και μάλιστα αυτό εμείς το μεταφέραμε στα συναρμόδια Υπουργεία, στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και στα Δασαρχεία. Πού είδατε εσείς ότι οι Περιφέρειες είναι αρμόδιες για τα δάση;

Νίκος Πατούνας: Είμαστε αρμόδιοι για να διαφυλάξουμε την ασφάλεια των πάντων, ακόμα και των δασών και των ανθρώπων.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Σαφώς, σαφώς, μεταφέρεις..

Νίκος Πατούνας: Εδώ λέμε ότι κάηκαν ζωντανοί 18 άνθρωποι..

Δημήτρης Πέτροβιτς: Λοιπόν θέλετε ακόμα ένα παράδειγμα. Πάλι φυσικές καταστροφές, Σαμοθράκη. Η πρόβλεψη ξέρετε ποια είναι; Ότι υπάρχει θέμα κατολίσθησης. Και τα Υπουργεία είναι ενήμερα. Γιατί δεν τα ρωτάτε; Έχω στείλει πολλά χαρτιά στα Υπουργεία, το ΙΓΜΕ έχει αναφορά για Σαμοθράκη. Στον Ξηροπόταμο ανοίξανε κρατήρες, γιατί δεν έχει γίνει κάτι;

Νίκος Πατούνας: Έτσι αποποιούμαστε των ευθυνών μας όμως ως αιρετοί.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Ποιες είναι οι ευθύνες, όχι προσέξτε κάτι.

Νίκος Πατούνας: Με την έννοια ότι αφού κάναμε τα χαρτιά και ρωτήσαμε τους Υπουργούς και δεν κάνανε τίποτα από το Υπουργείο εμείς εντάξει.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Συνάδελφε είναι σημαντικό να κάθεσαι σε μια θέση. Να δώσουμε όμως και στον κ. Λέκκα το λόγο.

Ειρήνη Τσαρούχα: Μισό λεπτό, είχα δεσμευτεί για τον κ. Χατζημπίρο και συγνώμη κ. Καθηγητά, αμέσως μετά τον κ. Λέκκα, αλλά η αλήθεια είναι ότι με συνεπήρε λίγο η παρέμβαση εδώ των συναδέλφων. Θέλατε να παρέμβετε αμέσως μετά τον κ. Λέκκα και τον κ. Παναγιώτου, οπότε παρακαλώ έχετε το λόγο και συνεχίζουμε μετά.

Κίμων Χατζημπίρος: Ευχαριστώ, θα προσπαθήσω να προσαρμόσω αυτό που ήθελα να πω στην τροπή που πήρε.

Ειρήνη Τσαρούχα: Και σιγά–σιγά λίγο να το μαζεύουμε για να λέμε και το επιμύθιον.

Κίμων Χατζημπίρος: Δε θα επανέλθω, είναι λογικό να δοθεί μεγάλη έμφαση στις πυρκαγιές και λόγω της παρουσίας του ανθρώπου από την Πυροσβεστική και λόγω της πρόσφατης καταστροφής στον Έβρο.

Ήθελα όμως να επιστήσω την προσοχή στο ότι φυσικές καταστροφές όπως οι πυρκαγιές, όπως οι πλημμύρες, όπως οι καύσωνες και τα άλλα που είπα θα είναι στο εξής η κανονικότητά μας κι αυτό για πολλές–πολλές δεκαετίες. Θα τις ζήσουμε κι εμείς και τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας και βέβαια πρέπει και να προσαρμοστούμε και όσο μπορούμε να μετριάσουμε αυτή την απειλή της κλιματικής αλλαγής. Παρένθεση εδώ, ξέρουμε ποιοι παρεμποδίζουν τα μέτρα για το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, δε θέλω να πω κάτι παραπάνω, όλοι είμαστε ενήμεροι.

Ωστόσο, επειδή βλέπω να υπάρχει μια ανησυχία για το γιατί δεν υπάρχει αποτελεσματική αντιμετώπιση, ας πούμε των πυρκαγιών ή των πλημμυρών ή των άλλων φαινομένων, πρέπει να δούμε ότι

αυτά τα φαινόμενα είναι πολύ πολύπλοκα κι όχι μόνο εμπλέκονται πολλές Υπηρεσίες, αλλά εμπλέκονται και πολλά συντεχνιακά συμφέροντα. Το κάθε επάγγελμα και η κάθε Υπηρεσία το βλέπει από την στενή δική της οπτική γωνία κι όπως ειπώθηκε δεν υπάρχει κι είναι πάρα πολύ δύσκολο να υπάρχει ο συντονισμός κι αυτό είναι κάτι που πρέπει να διορθώσουμε.

Ειρήνη Τσαρούχα: Κύριε καθηγητά, επειδή είχα κρατήσει τη διαφάνειά σας αλλά τώρα έχει εξαφανιστεί, σας είπα όμως, γιατί το συζητήσαμε κι από πριν ότι μας ενδιέφεραν έτσι στον επίλογο οι δύο φράσεις της τελευταίας διαφάνειας, θέλουμε την άποψή σας δηλαδή.

Κίμων Χατζημπίρος: Θα τελειώσω με αυτό, ναι.

Λοιπόν, επειδή είπα ότι θα έχουμε για πολλά–πολλά χρόνια στο μέλλον ακραία καιρικά φαινόμενα και πρέπει βέβαια να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να τα αντιμετωπίσουμε, υπάρχει όμως κι ένας άλλος κίνδυνος, που νομίζω δεν τον έχουμε αρκετά σκεφτεί. Είναι οι ακραίες κοινωνικές αντιδράσεις, οι οποίες θα προέρχονται από τις καταστροφές που θα υφίστανται οι άνθρωποι και κινδυνεύουν αυτές οι αντιδράσεις να δημιουργήσουν αγανακτισμένες εξεγέρσεις και όποιον πάρει ο χάρος, μέχρι και κίνδυνο για τους δημοκρατικούς θεσμούς θα μπορούσαμε να δούμε, εάν κάποιο απ΄ αυτά τα φαινόμενα πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις.

Επομένως, κι επειδή είμαστε σε δημοσιογραφικό συνέδριο, πέρα από το πώς θα προφυλαχθούν οι δημοσιογράφοι επιτόπου και τα λοιπά που είναι πολύ σημαντικό, είναι πάρα πολύ χρήσιμη η πρωτοβουλία που άκουσα για εκπαίδευση των δημοσιογράφων.

Ειρήνη Τσαρούχα: Ήδη έχει ξεκινήσει, το λέγαμε, από το Διεθνές Κέντρο Ασφάλειας.

Κίμων Χατζημπίρος: Πρέπει να πολλαπλασιαστεί και να ενταθεί, διότι στους δημοσιογράφους και στον κόσμο της ενημέρωσης εναπόκειται κατά μεγάλο μέρος η ευθύνη να στρέψουν την κοινωνία προς τη θετική κατεύθυνση αντιμετώπισης και αντίδρασης στα ακραία φαινόμενα.

Με λίγα λόγια να μιμηθούμε το παράδειγμα των σεισμών. Έχουμε μία επιτυχία με τους σεισμούς, πρέπει να προσπαθήσουμε να την επαναλάβουμε και με τα άλλα φαινόμενα.

Ευχαριστώ.

Ειρήνη Τσαρούχα: Κύριε καθηγητά σας ευχαριστώ θερμά.

Να καλέσω, λοιπόν, επειδή βλέπω μία αναστάτωση και λογικό είναι, όλοι κουρασμένοι είναι στην αίθουσα, τον κ. Αρτελάρη.

Πρέπει να σας πω ότι ο κάθε ένας από τους συνομιλητές μας έχει ετοιμάσει μία σημαντική δουλειά σε διαφάνειες, εισηγήσεις, παρουσιάσεις. Τους έχουμε αδικήσει από την επιλογή μας να κάνουμε τη συζήτηση στο πάνελ διαλεκτική, έχουμε αδικήσει δηλαδή τη δουλειά τους.

Άρα, κύριε Σκαμνάκη, όταν θα αναλάβετε λοιπόν να κάνετε αυτό το εξειδικευμένο θερινό σχολείο την επόμενη χρονιά, θα έχετε στο νου σας όλους τους συνομιλητές, έχουν ήδη έτοιμη δουλειά.

Λοιπόν κ. Αρτελάρη σας ευχαριστούμε πολύ.

Άγγελος Αρτελάρης: Κατά πρώτον θα ήθελα να πω συνεχίζοντας με τον κ. Πέτροβιτς ότι όλα είναι θέμα διαβάθμισης.

Άλλο είναι η Πολιτική Προστασία, άλλο είναι το Δασαρχείο όπως πολύ σωστά είπε, υπεύθυνη για τα ρέματα είναι η Περιφέρεια και ο Δήμος είναι ο τελευταίος τροχός της άμαξας, ο οποίος όμως σημειωτέον παίρνει και όλο το κακό αντίκτυπο.

Δηλαδή αν κάτι συμβεί, χαρακτηριστικό είναι –ο κ. Πέτροβιτς δεν το ξέρει– σε μας στο Διόνυσο υπάρχουνε μπάζα σε δασικές εκτάσεις, τα οποία μπάζα δεν μπορούν να μαζευτούνε. Είναι ένα μεγάλο πρόβλημα.

Το θέμα συζήτησής μας ήταν η συνεργασία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Ξεφύγαμε λίγο, παρεκκλίναμε της διαδικασίας, δε θα πω πολλά, απλά θα πω ότι η πληροφορία που θα δίνουμε εμείς ως υπεύθυνοι επικοινωνίας θα πρέπει να είναι ακριβής, λιτή και κυρίως να περνάει προς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ένα ενιαίο μήνυμα.

Και το βασικότερο να μη σπέρνουμε πανικό. Η πληροφόρηση μερικές φορές, δυστυχώς σπέρνει πανικό και δημιουργούνται μεγάλα προβλήματα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Έχουμε και τη χρήση των ψηφιακών μέσων και κοινωνικών δικτύων και να πάμε στο επόμενο.

Άγγελος Αρτελάρης: Για να το κλείσουμε, η χρήση των κοινωνικών δικτύων είναι για μένα το βασικότερο σημείο. Το live streaming και το what's app με το viber, είναι τα βασικά εργαλεία, με τα οποία εμείς έχουμε μία ενημέρωση με τους δημοσιογράφους real time. Το βασικότερο όπλο είναι το livestreaming με το οποίο μπορούμε να δημιουργήσουμε, να μεταφέρουμε την εικόνα αυτή που ούτως ή άλλως έχουν οι τηλεοπτικοί σταθμοί, να τη μεταφέρουμε πιο άμεσα, για να δείξουμε ακριβώς το μέγεθος της πυρκαγιάς, κυρίως πυρκαγιάς.

Ειρήνη Τσαρούχα: Από πλευράς Δήμου δηλαδή γίνεται αυτό;

Άγγελος Αρτελάρης: Από πλευράς Δήμου, ναι. Και προσπαθούμε να έχουμε με όλους τους δημοσιογράφους μια σχέση εμπιστοσύνης και συνεργασίας,

Ειρήνη Τσαρούχα: Αυτό είναι το σημαντικότερο απ΄ όλα. Κύριε συνάδελφε Άρη Χατζηγεωργίου;

Άρης Χατζηγεωργίου: Λοιπόν, επειδή διέκρινα μία διάθεση αυτομαστιγώματος, έχω λίγο θυμώσει, γιατί κάνουμε συνεχώς κριτική στον εαυτό μας, λέμε ότι πρέπει να γίνουν εκπαιδεύσεις, εκπαιδεύσεις, εκπαιδεύσεις σε ανθρώπους που μπορεί να μην πληρώνονται κιόλας.

Εγώ μίλησα για κάτι άλλο, μίλησα για την εξειδίκευση. Εντάξει, είναι άλλο πράγμα, αυτό σημαίνει ότι ασχολείσαι με ένα αντικείμενο σε βάθος ετών και κυρίως ότι πληρώνεσαι για να ασχολείσαι.

Εγώ θα ήθελα λιγάκι να πούμε και για τις ευθύνες του ίδιου του κοινού, που περιμένει να ενημερωθεί, αλλά τελικά επιλέγει να ενημερωθεί με αυτό που νομίζει ότι είναι δωρεάν, το οποίο δωρεάν είναι γεμάτο από άσχετα πράγματα, απ΄ αυτά που είπε και ο κ. Χατζημπίρος, από fake news, από τραβηγμένες ιστορίες, από προσωπικές απόψεις.

Χάνονται οι απόψεις των πραγματικών ειδικών, δεν υπάρχουν εκεί μέσα ερωτήσεις, υπάρχουν αυτές οι φούσκες που λέγαμε το πρωί, που φτιάχνουν οι αλγόριθμοι και τελικά διαμορφώνεται ένα κοινό αίσθημα, το οποίο περιμένει εκατό χιλιάδες πράγματα.

Όταν έρθει η ώρα απόδοσης ευθυνών, τίποτα απ΄ αυτά δεν πραγματοποιείται, διότι δεν υπάρχει μια νομική βάση γι΄ αυτά, κάποιοι άνθρωποι θυμώνουνε και τελικά από εκεί που έχουμε μια πολιτική διαχείριση με εκπαιδευμένους πιστοποιημένους δημοσιογράφους και επικοινωνιολόγους καταλήγουμε να κάνουμε επικοινωνιακή διαχείριση.

Ειρήνη Τσαρούχα: Προηγουμένως ο κ. Καθηγητής μίλησε για τις αγανακτισμένες εξεγέρσεις, τις αναφέρατε κάπως έτσι κι αλλιώς, τις αντιδράσεις.

Άρης Χατζηγεωργίου: Ναι το ίδιο πράγμα λέμε.

Ειρήνη Τσαρούχα: Αγανακτισμένες εξεγέρσεις. Άρα λοιπόν είναι μία πτυχή αυτού που ανέφερες εσύ τώρα για το κοινό.

Άρης Χατζηγεωργίου: Είναι μία πτυχή, το κοινό πρέπει να καταλάβει τι αξίζει να πληρώνει και να το πληρώνει, έστω και με ένα μικρό αντίτιμο, γιατί πρέπει οι άνθρωποι, που με σοβαρότητα ασχολούνται, κάπως να πληρώνονται.

Ειρήνη Τσαρούχα: Λοιπόν να περάσουμε στον συνάδελφο Σταματάκη από εκεί.

Δημήτρης Σταματάκης: Λοιπόν να κάνω έναν επίλογο;

Ειρήνη Τσαρούχα: Έχουνε κι άλλοι να μιλήσουν αλλά δεν πειράζει.

Δημήτρης Σταματάκης: Σε όλα αυτά τα ζητήματα τα οποία έχουν ειπωθεί, εγώ θα επαναλάβω ότι θα πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί σε όλες αυτές τις κρίσεις του πώς ακριβώς συμπεριφερόμαστε. Από κει και έπειτα αν θα αποτελέσει προϊόν εμπειρίας ή μάθησης από κάποιους άλλους, είναι κάτι το οποίο μπορούμε να το δούμε. Νομίζω δεν είμαστε όλοι ίδιοι, δηλαδή κάποιοι που έχουν βιώσει τέτοιες καταστάσεις ξέρουν διαφορετικά να συμπεριφερθούν, από κάποιους άλλους οι οποίοι είναι οι περισσότεροι νέοι και δεν έχουν αυτή την εμπειρία στο πως ακριβώς θα πρέπει να λειτουργήσουνε.

Από κει και έπειτα εγώ συμφωνώ με αυτό που είπε ο κ. Καθηγητής ότι μας περιμένουν πολλές κρίσεις για το μέλλον, έχουμε μπει σε μία καινούρια εποχή και θα πρέπει να είμαστε κι εμείς σαν δημοσιογραφικός κόσμος όσο το δυνατόν πιο προετοιμασμένοι σε όλες τις απόψεις γύρω απ΄ αυτά τα θέματα.

Δηλαδή προετοιμασμένοι και ενημερωμένοι, αλλά θα πρέπει να έχουμε μαζί μας και αυτά τα εργαλεία αυτά τα μέσα τα οποία έχουμε και να μη βλέπουμε αυτό το παράδειγμα, που μας έδειξε προηγουμένως ο υπεύθυνος της Πυροσβεστικής με τις παντόφλες τον οπερατέρ ή με το μπλουζάκι να πηγαίνει στο πεδίο της δράσης και στο πεδίο της μάχης. Άρα θα πρέπει να ενημερωθούμε, να είμαστε πιο προετοιμασμένοι γι΄ αυτά τα οποία πιθανόν να μας έρθουν πολύ σύντομα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Να καλέσω τον κ. Λέκκα εάν θέλει να πει κάτι στο κλείσιμό του και να επανέλθω μετά στην αίθουσα; Θέλετε κάτι να προσθέσετε κ. Λέκκα; Έχουμε κλείσει με τον κ. Λέκκα; Έχουμε κλείσει, άρα να ζητήσω από τον Νίκο Παναγιώτου εάν θέλει να προσθέσει κάτι.

Νίκος Παναγιώτου: Να σταθώ λίγο στο εξής.

Επισημάνθηκε πριν ότι δεν υπάρχει συντονισμός στο πεδίο. Για να απαντήσουμε στην ανάγκη αυτή, αυτό το οποίο κάναμε από κοινού με την ΟΥΝΕΣΚΟ, είναι ότι δημιουργήσαμε μια συνεκπαίδευση δημοσιογράφων με την Αστυνομία, πάνω σε ένα εγχειρίδιο που έχει αναπτύξει η ΟΥΝΕΣΚΟ.

Αυτό έγινε με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, τον Ιούνιο αυτού του έτους, του 2024, που πήγε πάρα πολύ καλά γιατί αναπτύχθηκε μια συναντίληψη, η οποία ήταν προφανές ότι απουσίαζε με την περίπτωση της Πυροσβεστικής.

Ειρήνη Τσαρούχα: Της Αστυνομίας τότε, τώρα πάμε για την Πυροσβεστική.

Νίκος Παναγιώτου: Ναι, ναι τώρα λέμε για την Πυροσβεστική λέω που απουσίαζε, ήταν ξεκάθαρο νομίζω τότε.

Το δεύτερο είναι ότι έχουμε εκδώσει ένα εγχειρίδιο, το οποίο αναφέρεται σε ζητήματα ασφάλειας δημοσιογράφων και θα φροντίσω να το διαθέσουμε μέσω της ΠΟΕΣΥ, γιατί το έχουμε βγάλει από το Μάιο του 2024, που είναι σε επιμέλεια δική μου, του κ. Νικέζη και του κ. Φραγκονικολόπουλου.

Τέλος, αυτό που έχουμε επισημάνει είναι το εξής, ότι ειδικά από τα περιφερειακά και τοπικά Μέσα Ενημέρωσης, λείπουν οι δυνατότητες είτε η ενημέρωση είτε η δυνατότητα να μπορέσει να παρακολουθήσει αυτές τις εξειδικευμένες γνώσεις.

Συμφωνώ απόλυτα ότι θα πρέπει να επενδύσουμε στην εξειδίκευση. Η εξειδίκευση μπορεί να γίνει είτε με κάποιον που ασχολείται με αυτό το θέμα, είτε με το να επικαιροποιήσει τις γνώσεις του.

Πάνω σε αυτό το ζήτημα νομίζω ότι και με αυτό το οποίο είπε η Ειρήνη Τσαρούχα και το οποίο είχαμε δουλέψει στη μεταπτυχιακή της εργασία, είχε διαπιστωθεί η ανάγκη αυτή ότι σε τοπικό περιφερειακό επίπεδο μπορεί και υπάρχει ανάγκη να αντιμετωπιστούν αυτά τα ζητήματα.

Θεωρώ λοιπόν και νομίζω ότι θα πρέπει να τονιστεί ως ίσως πιθανό συμπέρασμα αυτού του πάνελ, ότι θα πρέπει να αναληφθούν αυτού του είδους οι δραστηριότητες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για να ενισχυθούν και Μέσα Ενημέρωσης που δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Με συνέργεια πάντα, γιατί βλέπουμε έτσι τις λύσεις, μέσα από την δικτύωση και τη συνέργεια.

Πριν κλείσει ο Δημήτρης Πέτροβιτς, η Μιμή Τουφεξή ήθελε να μιλήσει.

Μιμή Τουφεξή, Μέλος Δ.Σ. ΠΟΕΣΥ: Γεια σας. Προκλήθηκα, δεν ήθελα να μιλήσω. Είμαι ρεπόρτερ από τότε που γεννήθηκα μέχρι που θα πεθάνω. Έχω περάσει πάρα πολλά ρεπορτάζ, πολύ δύσκολα, από τους σεισμούς της Καλαμάτας που ένας πυροσβέστης έβγαζε μισοπεθαμένο ένα μωρό έξι μηνών μέσα στο μπουφάν του, μέχρι φωτιές και τα λοιπά ως υπεύθυνος ρεπορτάζ όλων των μεγάλων εφημερίδων, τελευταίο ήταν το Έθνος.

Άκουσα με πολλή προσοχή αυτά που λένε οι κύριοι, συνάδελφοι και καθηγητές και τα λοιπά, πραγματικά σε πολλά πράγματα έχουν θέσει θέματα κι ερωτήματα τα οποία θέλουν απαντήσεις.

Όμως ως παλιά στο κουρμπέτι –να το πω και δημοσιογραφικά–, οφείλω να υπενθυμίσω ότι η πρώτη δουλειά των δημοσιογράφων, ό,τι ρεπορτάζ κι αν κάνουν, όπου κι αν βρίσκονται, είναι να ελέγχουν την εξουσία. Την εξουσία σε οποιαδήποτε μορφή, είτε αυτή είναι Νομάρχης, είτε αυτή είναι Δήμαρχος, είτε αυτή είναι Κυβέρνηση, είτε είναι αυτοί Υπουργοί, είτε είναι οποιαδήποτε Υπηρεσία.

Και μέσα σε αυτό είναι να ελέγξουν, γιατί σε αυτή τη χώρα μέχρι τώρα δεν έχουμε καταφέρει οι διάφορες Υπηρεσίες και οι ανευθυνοϋπεύθυνοι να μπορέσουν να ελεγχθούν και να αποκτήσουμε κάποιες σύγχρονες δομές αντιμετώπισης αυτών που αντιμετωπίζουμε και αυτών που μας περιμένουν και τα οποία συμφωνώ ότι θα είναι πιο τρομακτικά από ότι ήτανε.

Θα σας περιγράψω για μισό λεπτό κάτι. Μένω στα Βριλήσσια στην Αθήνα. Όταν η φωτιά κατέβηκε ένα χιλιόμετρο από το σπίτι μου, γύρω βρίσκονταν κήποι τεράστιοι, γρασίδια, τα πάντα. Τίποτα δεν ακύρωσε τη φωτιά και θυμάμαι 18χρονια παιδιά, αγόρια και κορίτσια με τα σορτσάκια που προσέτρεξαν να βοηθήσουν, χωρίς να ξέρουν, ανυπεράσπιστα. Και είπα, ευτυχώς Θεέ μου που δεν είχαμε θύματα, γιατί ήταν μπλεγμένα μέσα στη φωτιά, φέρνανε κορμούς δέντρων και ρίχνανε.

Κάποιοι πρέπει να αναλάβουν και πολύ καλά κάνει η Ένωσή μου (είμαι στην ΕΣΗΕΑ), αλλά και οι άλλες ενώσεις και φυσικά η ΠΟΕΣΥ της οποίας έχω την τιμή να είμαι μέλος του Δ.Σ., να κάνουνε προσπάθειες. Αλλά δεν είναι αυτή μόνο η κυρίως η δουλειά των σωματείων, αυτά είναι δουλειά των αντίστοιχων δομών που έχει ένα σοβαρό κράτος.

Αυτά ήθελα να πω και προς τον κ. Πέτροβιτς κάτι ειδικευμένο. Είπε ότι πρέπει να υπάρχει ένας spokesman για τις φωτιές, ένας άλλος για τις πλημμύρες; Εντάξει ας υπάρχει, αλλά ως δημοσιογρά-

φος πιστεύω ότι οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να διεισδύουν και να ρωτούν τους πάντες, είτε αυτοί είναι Νομάρχες, είτε αυτοί είναι Πρωθυπουργοί, είτε είναι αυτοί Πρόεδροι της Δημοκρατίας.

Ευχαριστώ που με ακούσατε.

Θανάσης Τσίγγανος, Δημοσιογράφος ΑΠΕ–ΜΠΕ: Να προσθέσω κάτι σε αυτά που είπε η κα Τουφεξή. Κουραστήκαμε τα τελευταία χρόνια να κάνουν ρεπορτάζ οι εκπρόσωποι Τύπου της Αστυνομίας και της Πυροσβεστικής, κουραστήκαμε.

Ουσιαστικά βρε παιδιά, να βάλουμε κι ένα ερωτηματικό στον εαυτό μας, εμείς τι κάνουμε απέναντι σε αυτό; Που είναι η ερευνητική δημοσιογραφία; Που είναι το ρεπορτάζ; Αυτό το να ζητάμε να υπάρχει ο ενδιάμεσος μου κακοφαίνεται. Τι ενδιάμεσος, τι θα πει ενδιάμεσος;

Να μου δώσει την ανακοίνωση αν θα κλείσει ο δρόμος, γιατί θα βάψουνε το οδόστρωμα; Όχι δεν το θέλω, δε θέλουμε τέτοιους ενδιάμεσους, δε μας χρειάζονται. Εκείνο που χρειαζόμαστε σαν δημοσιογράφοι, είναι να πάμε να κάνουμε το ρεπορτάζ. Και είδα με απορία τον κύριο της Πυροσβεστικής να λέει τι ήθελε εκεί πίσω ο ρεπόρτερ. Σε λίγο θα ρωτήσουν πού πάνε οι πολεμικοί ανταποκριτές; Δεν ξέρουν πού πάνε; Τι είναι αυτό δηλαδή;

Πάνος Ρεγούλης, Δημοσιογράφος: Η προσωπική μου άποψη, επειδή έχω 40 χρόνια στην δημοσιογραφία και αυτό το πανηγύρι με τις φωτιές τις πυρκαγιές γίνεται κάθε χρόνο, η γνώμη μου είναι η εξής και για να γίνουμε ευρωπαϊκό κράτος, πρέπει η εκάστοτε κυβέρνηση και να συμφωνήσουμε όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, να δημιουργηθεί μια ΕΜΑΚ μεικτή, μονάδα αντιμετώπισης μεγάλων καταστροφών, είτε πυρκαγιών, είτε τσουνάμι, είτε πλημμυρών και λοιπά.

Ειρήνη Τσαρούχα: Αυτό αφορά βέβαια την κυβέρνηση, όχι εμάς τους δημοσιογράφους υποθέτω.

Παναγιώτης Ρεγούλης: Αφορά τη χώρα. Σας είπα προηγουμένως ότι δε θα το εφαρμόζει μία κυβέρνηση, πρέπει και τα κόμματα της αντιπολίτευσης, όποιος βγαίνει κυβέρνηση να υπάρχει συνέχεια.

Ειρήνη Τσαρούχα: Ναι, εννοώ την πολιτική ηγεσία, όχι εμάς.

Παναγιώτης Ρεγούλης: Ναι, πρέπει να υπάρχει μία ΕΜΑΚ μεικτή, μεγάλη δύναμη, εκπαιδευμένη, γιατί πέρα από τις κατηγορίες που άκουσα ότι οι δημοσιογράφοι είναι ανεκπαίδευτοι για τις φωτιές, εγώ βλέπω πυροσβέστες να είναι ανεκπαίδευτοι για τις πυρκαγιές και αστυνομικούς.

Γι΄ αυτό θέλω να πω το εξής, ότι χρειάζεται μία ΕΜΑΚ μεικτή, το πρώτο που πρέπει να γίνει είναι μία ΕΜΑΚ μεικτή εκπαιδευμένη άρτια στο εξωτερικό, στις Ηνωμένες Πολιτείες, που οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν μεγάλη εμπειρία και μεγάλα μέσα, ώστε να επεμβαίνουν άμεσα και να μην πέφτει το μπαλάκι. Ο Δήμος ρίχνει το μπαλάκι στην Περιφέρεια, η Περιφέρεια στην Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση στους Δήμους, οι Δήμοι και τα λοιπά, δηλαδή γίνεται αυτό το πράγμα και να σταματήσει αυτό το πράγμα.

Ειρήνη Τσαρούχα: Κύριε συνάδελφε σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.
Ο Δημήτρης ο Πέτροβιτς μου είχε πει ότι ήθελε να πει μία φράση ως επίλογο, λοιπόν την ακούμε.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Ως επίλογο θα δείξω μόνο κάτι στους συναδέλφους, για να καταλάβουν τι σημαίνει mega πυρκαγιά. Mega πυρκαγιά, αυτό που βιώσαμε και οι συνάδελφοι μαζί μας, γιατί τρέχαμε. Αυτό καταρχάς είναι δευτερόλεπτα, σε ένα λεπτό θα κλείσω.

Σε αυτό το πρώτο σημείο, (προβολή video) η πυρκαγιά είναι ένα χιλιόμετρο πάνω. Σε δέκα λεπτά είναι μπροστά μας, όπως βλέπετε. Δέκα λεπτά πέρασαν. Είναι καταγεγραμμένο στο κινητό μου με το βίντεο, μέσα σε δέκα λεπτά, διένυσε ένα χιλιόμετρο.

Δέκα μποφόρ είχε και το μικροκλίμα είπαν οι πυροσβέστες ότι μπορούσε να φτάσει στα δώδεκα. Έτρεχε η πυρκαγιά και κόσμος και συνάδελφοι ένας χαμός.

Γιατί το λέω αυτό; Εγώ επιμένω ότι πρέπει να υπάρχει ένας συντονιστής για τους δημοσιογράφους στο πεδίο. Δεν γίνεται να παίρνουν τον κ. Βαθρακογιάννη στην Αθήνα όσοι είναι στη Δαδιά ή στον Απαλό ή στον Άβαντα.

Αλλά κλείνοντας θέλω να πω το εξής. Εκτός από το επαγγελματικό καθήκον και την πρόκληση να πάει κάποιος συνάδελφος στην πυρκαγιά και σε μια φυσική καταστροφή και να είναι εκεί, το σημαντικότερο είναι ότι η παρουσία του δημοσιογράφου στο πεδίο της φυσικής καταστροφής είναι κοινωνική αποστολή και έτσι πρέπει να το δούμε. Πρέπει να μεταδίδει με ακρίβεια, χωρίς υπερβολές, χωρίς δράματα, γιατί ο κόσμος αυτόν γνωρίζει.

Ειρήνη Τσαρούχα: Δημήτρη είπαμε νωρίτερα ο δημοσιογράφος δεν παύει ποτέ να είναι άνθρωπος, δεν το δέχομαι αυτό το χωρίς δράματα.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Όχι δεν κατάλαβες, χωρίς υπερβολές εννοώ.

Ειρήνη Τσαρούχα: Όταν βλέπαμε συνάδελφο στο ΟΡΕΝ αν θυμάμαι καλά η Ελευθερία Σπυράκη, ας με διορθώσουν οι συνάδελφοι εδώ που τη γνωρίζουν καλύτερα, όταν βλέπαμε λοιπόν τη συνάδελφο να βιώνει όλο αυτό το δράμα ναι είναι δραματική, δεν προσποιείται εκείνη την ώρα.

Δημήτρης Πέτροβιτς: Υπάρχουν όμως συνάδελφοι που προσποιούνται κιόλας, τώρα εντάξει.

Ειρήνη Τσαρούχα: Λοιπόν επειδή πρέπει να φύγουμε κ. Πέτροβιτς..

Ερώτηση κοινού εκτός μικροφώνου

Δημήτρης Πέτροβιτς: Να μην κλείνουμε με λάθος τρόπο, δεν ήθελα να πω αυτό, απλώς έτυχε κάτι άλλο το οποίο δεν είναι του παρόντος να συζητήσουμε, αλλά πάντοτε υπάρχουν και εξαιρέσεις στον κανόνα, συμφωνούμε;

Ειρήνη Τσαρούχα: Λοιπόν όσο μεγαλύτερη είναι η γνώση τόσο ηπιότερη είναι η κρίση, ας είμαστε λοιπόν όλοι πιο θετικοί στο να αποκτούμε περαιτέρω γνώσεις και να εκπαιδευόμαστε και όλα αυτά που είπαμε μέχρι τώρα, σας ευχαριστούμε θερμά.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
1ης ΗΜΕΡΑΣ 18ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

****
****

2η ΗΜΕΡΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2024

Έναρξη εργασιών 2ης ημέρας Συνεδρίου

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Συντονιστής: Θανάσης Τσολάκης, Υπεύθυνος Γραφείου Τύπου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας –Θράκης

Η προτελευταία ενότητα που έχει να κάνει με την πολιτιστική δημοσιογραφία και τον Τουρισμό, είναι μια ενότητα που μπήκε για να προβληματιστούμε όλοι μαζί σχετικά με το τι είναι τουριστικό προϊόν στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και στην Ελλάδα γενικότερα, και πως αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί με κατάλληλες ενέργειες να αξιοποιηθεί για να ενισχύσει την οικονομία. Μέσα σε όλη αυτή την κατάσταση που διαμορφώνεται, ο ρόλος των δημοσιογράφων είναι χρήσιμος και κρίσιμος αλλά πρέπει αν επιτελεστεί πάντα με γνώμονα τις απόψεις και τη γνώμη των επαϊόντων.

Μαζί μου είναι η κυρία Δόμνα Τερζοπούλου, διευθύντρια εφορείας αρχαιοτήτων Έβρου, η κυρία Φανή Μπαχαρίδου, αντιπεριφερειάχης πολιτισμού στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και η συνάδελφος Ντέπη Χιωτοπούλου, που ασχολείται με αυτό το ρεπορτάζ συγκεκριμένα.

Πριν ξεκινήσουμε, θα ακούσουμε έναν χαιρετισμό (βίντεο)από την πρόεδρο του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, κα Άντζελα Γκεράκου και αμέσως μετά θα επανέλθουμε στη συζήτηση.

Χαιρετισμός Άντζελας Γκερέκου, πρόεδρου ΕΟΤ (video)

Αξιότιμοι εκπρόσωποι της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ενώσεων Συντακτών (ΠΟΕΣΥ), αξιότιμοι εκπρόσωποι της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, εκπρόσωποι του Κοινοβουλίου, αγαπητές και αγαπητοί σύνεδροι, με ιδιαίτερη χαρά και τιμή χαιρετίζω την έναρξη του 18ου Δημοσιογραφικού Συνεδρίου στην πανέμορφη Σαμοθράκη, ενός θεσμού που έχει καθιερωθεί ως σημείο αναφοράς για τον δημοσιογραφικό κόσμο της χώρας μας.

Η σημαντική αυτή διοργάνωση δεν αποτελεί μόνο μία ευκαιρία για ουσιαστικό διάλογο και ανταλλαγή ιδεών ανάμεσα στους επαγγελματίες του κλάδου, αλλά και μια γέφυρα επικοινωνίας με την κοινωνία, προκειμένου να αναδειχθούν και να συζητηθούν κρίσιμα θέματα.

Σε μία εποχή λοιπόν διαρκών προκλήσεων, η ανάγκη για υπεύθυνη και αξιόπιστη ηθική ενημέρωση είναι περισσότερο επιτακτική από ποτέ και ως Πρόεδρος του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού θα αναφερθώ ιδιαίτερα στην πολιτιστική δημοσιογραφία και στον τουρισμό, που αποτελούν ζωτικούς πυλώνες για την ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητάς μας και βεβαίως της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας.

Η Ελλάδα ως γενέτειρα του πολιτισμού, της δημοκρατίας, της φιλοσοφίας, της τέχνης και της επιστήμης προσελκύει εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο, οι οποίοι επιθυμούν να βιώσουν από κοντά την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας μας.

Με τον απαράμιλλης ομορφιάς φυσικό της πλούτο, το μοναδικό φως της και την πολιτιστική της κληρονομιά αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως, είμαστε στην πρώτη πεντάδα των προορισμών παγκοσμίως.

Αυτή η σταθερή ροή τουριστών ενισχύει φυσικά την εθνική μας οικονομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και ευκαιρίες ανάπτυξης σε κάθε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Επίσης βοηθά στη δημιουργία εμπειριών, αλλά και στη διάδοση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, αλλά και στην ανάδειξη των τοπικών παραδόσεων, εθίμων και αξιών.

Γιατί είναι σημαντικό να μην ξεχνάμε ότι μέσα από την αλληλεπίδραση με τους επισκέπτες από διάφορα μέρη του κόσμου, οι τοπικές κοινωνίες έχουν την ευκαιρία να προβάλλουν τη μοναδική τους πολιτιστική ταυτότητα.

Αξιοθέατα όπως οι αρχαιολογικοί μας χώροι, φεστιβάλ, μουσεία, καθώς και οι παραδοσιακές μας τέχνες και η γαστρονομία μας, μετατρέπονται σε ζωντανές μαρτυρίες του πολιτισμού μας, διατηρώντας τον ζωντανό και δυναμικό σε όλη την Ελλάδα.

Αλλά φυσικά λειτουργεί όλη η χώρα μας ως ένα ζωντανό μουσείο, που προσφέρει στους επισκέπτες την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με έναν από τους πιο σημαντικούς πολιτισμούς της ανθρώπινης ιστορίας.

Ο τουρισμός λοιπόν, η οικονομία της φιλοξενίας καλύτερα, μπορεί να λειτουργήσει ως ένας μοχλός προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ειδικά στις τοπικές κοινωνίες, ο τουρισμός συμβάλλει στην αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας, προωθώντας κλάδους βεβαίως όπως η εστίαση, η κατασκευή και ανακαίνιση υποδομών και πολλές εμπορικές δραστηριότητες, που άπτονται του τουρισμού.

Επιπλέον προσελκύει επενδύσεις είτε από τον ιδιωτικό είτε από το δημόσιο τομέα με στόχο τη βελτίωση των υποδομών, την ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων και τη δημιουργία καινοτόμων υπηρεσιών με σύγχρονες τεχνολογίες, που αναβαθμίζουν την τουριστική εμπειρία. Αυτές οι επενδύσεις οδηγούν στη μακροχρόνια ανάπτυξη περιοχών, που δεν θα είχαν ίσως την ευκαιρία για μία οποιαδήποτε άλλης ανάπτυξης οικονομικής.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας, που δε θα πρέπει να ξεχνάμε, είναι ο τουρισμός όταν συνδυάζεται με βιώσιμες πρακτικές. Μπορεί να αποτελέσει, αυτός ο τουρισμός, ο βιώσιμος τουρισμός, ο αειφόρος τουρισμός, μπορεί να αποτελέσει πραγματικά ένα πολύ δυνατό καταλύτη για τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι τοπικές κοινότητες μπορούν να επωφεληθούν από την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των επισκεπτών, επενδύοντας σε φιλικές προς το περιβάλλον λύσεις και ενέργειες. Ο τουρισμός λοιπόν δεν είναι μόνο ένας από τους πιο σημαντικούς πυλώνες της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά κι ένα εργαλείο προώθησης της πολιτιστικής μας ταυτότητας.

Είναι ένας μηχανισμός, που βοηθά στην αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των λαών, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στην προώθηση μίας διαχρονικής αξίας του ελληνικού πολιτισμού. Θα έλεγα ότι είναι ένα εργαλείο ήπιας εξωτερικής πολιτικής, που πολλά μπορεί να προσφέρει στη χώρα μας.

Πιστεύω ακράδαντα ότι η Ελλάδα θα πρέπει να εδραιωθεί ως ένα διεθνές αειφόρο κέντρο πολιτιστικού τουρισμού, καθώς καταφέρνει να συνδυάσει το παρελθόν με το παρόν που είναι ολοζώντανο, προσφέροντας στους επισκέπτες μία ολοκληρωμένη εμπειρία που περιλαμβάνει ιστορία, τέχνη, θρησκεία, πνευματικότητα, παράδοση, σύγχρονη ζωή.

Εγώ θα έλεγα ότι εδώ ακριβώς στην Ελλάδα αυτό το μοντέλο της ευζωίας με το ελληνικό ευ ζην ως νόημα και συνθήκη, πνεύμα, σώμα και ψυχή, μπορεί να επαναπροσδιοριστεί και να προβληθεί ως πραγματικά ένας τόπος που μπορεί κανείς να έρθει και να βρει την αρμονία και την ισορροπία της ύπαρξής του, συνδυάζοντάς το με διακοπές.

Τελειώνοντας, εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας, πιστεύοντας πως οι συζητήσεις και οι προβληματισμοί που θα αναπτυχθούν θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ενδυνάμωση του ρόλου της δημοσιογραφίας ως φρουρού της δημοκρατίας, της προώθησης της χώρας μας και του πολιτισμού μας και της κοινωνικής συνοχής.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Ηλίας Κικίλιας, Διευθυντής Ερευνών του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), Γενικός Διευθυντής του ΙΝΣΕΤΕ

Καλημέρα σας, ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση, λυπάμαι που είμαι από zoom, μακριά σας και θα μπω κατευθείαν στο θέμα.

Λοιπόν συνήθως ο πολιτισμός, όταν μιλάμε για τουρισμό, έχει την έννοια ενός ξεχωριστού τουριστικού προϊόντος. Η κατεστημένη προσέγγιση, όταν προσεγγίζουμε τον τουρισμό, είναι να τον τμηματοποιούμε σε επιμέρους τουριστικά προϊόντα, όπως είναι ο ήλιος και η θάλασσα, όπως είναι ο πολιτιστικός και ο θρησκευτικός τουρισμός, ο ναυτικός τουρισμός, ο τουρισμός πόλης, το city break που λέμε, ο συνεδριακός τουρισμός και τα λοιπά.

Για παράδειγμα, η Ελλάδα είναι ο τρίτος πιο δημοφιλής προορισμός στο προϊόν ήλιος και θάλασσα, ο όγδοος στο ναυτικό τουρισμό, στον πολιτιστικό τουρισμό έτσι όπως σχηματοποιείται τεχνικά είναι μετά τη δέκατη πέμπτη θέση, είναι μεταξύ των πέντε πιο ισχυρών brands, όπως λέμε στην Ευρώπη. Και μάλιστα το ενδιαφέρον είναι ότι όταν διεθνείς οργανισμοί μετράνε την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού, η Ελλάδα ενώ ως συνολική οικονομία είναι στην 59η θέση διεθνώς, στον τουρισμό είναι στην 21η.

Το ερώτημα λοιπόν είναι γιατί, τι είναι αυτό που κάνει τη χώρα μας τόσο δημοφιλή; Είναι οι οικονομικοί λόγοι, για παράδειγμα οι τιμές; Στον μεσογειακό ανταγωνισμό δε νομίζω ότι είμαστε η πιο φτηνή χώρα ή η καλύτερη χώρα σε σχέση τιμής–ποιότητας.

Είναι τα ζητήματα της φύσης, τα ζητήματα των παραλιών ας πούμε; Και άλλες μεσογειακές χώρες έχουν εξίσου καλά προϊόντα σε αυτόν τον τομέα. Οφείλεται σε κάποιον πετυχημένο στρατηγικό σχεδιασμό που υπάρχει κι εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια; Η σίγουρη απάντηση είναι όχι, δεν υπάρχει κανείς στρατηγικός σχεδιασμός, αντίθετα ο τουρισμός αναπτύσσεται θα λέγαμε άναρχα ή το λιγότερο αυθόρμητα.

Ποιος είναι λοιπόν ο βασικός λόγος γι΄ αυτή τη θέση της χώρας μας; Θα υποστηρίξω ότι ο βασικός λόγος είναι η διαφοροποίηση της χώρας μας από άλλους προορισμούς, με την έννοια ότι δεν έχει καταστεί ακόμα το τουριστικό προϊόν της Ελλάδας σε αυτό που λέμε ένα commodity, δηλαδή ένα προϊόν αδιαφοροποίητο.

Τώρα, για να το εκφράσω κάπως πιο καθαρά, νομίζω ότι το βασικό στοιχείο της λεγόμενης ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουρισμού είναι με λίγα λόγια η ταυτότητά μας, με θεμελιώδη χαρακτηριστικά τη φιλοξενία, την κλίμακα, την αρχιτεκτονική, το τοπίο, τη γλώσσα και την ιστορία.

Η ταυτότητά μας, λοιπόν, είναι αυτό το οποίο μας καθιστά διακριτούς και είναι το ισχυρότερο πλεονέκτημά μας. Η διαφύλαξη συνεπώς των δομικών στοιχείων της ταυτότητάς μας είναι η κρίσιμη προϋπόθεση για οποιαδήποτε συζήτηση που αφορά τον τουρισμό και το μέλλον του τομέα.

Τώρα θα μου επιτρέψετε μία μικρή παρένθεση, ότι το ενδιαφέρον είναι ότι παρότι εμείς οι ίδιοι αναζητούμε τον προσδιορισμό της ελληνικότητας, της ταυτότητάς μας, εδώ και μερικούς αιώνες, από τη διένεξη του Βαρλαάμ με το Γρηγόριο τον Παλαμά το 13ο αιώνα, μέχρι τη γενιά του ΄30 με τις λογοτεχνικές, καλλιτεχνικές και εικαστικές αναζητήσεις της, ακόμα και έως σήμερα με τη βίαιη αναζωπύρωση ενός ελληνοκεντρικού εποικισμού.

Οι παραπάνω σκέψεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το κύριο καθήκον μας είναι να διαφυλάξουμε και να αναπτύξουμε τα χαρακτηριστικά της ταυτότητάς μας, αυτά ακριβώς που διαφοροποιούν το τουριστικό μας προϊόν και το καθιστούν μοναδικό και αναντικατάστατο.

Με άλλα λόγια, για να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί πρέπει να γίνουμε πιο μονοπωλιακοί. Να διαφυλάξουμε και να αναδείξουμε ακριβώς την μοναδικότητά μας και όλα αυτά που μας διαφοροποιούν από άλλες χώρες της Μεσογείου.

Πλέον, η έννοια του τουριστικού προϊόντος έχει αλλάξει, με την έννοια ότι δεν είναι πλέον το απλό πακετάρισμα ταξιδιού, διαμονής, εστίασης, επίσκεψης σε διάφορους αρχαιολογικούς χώρους.

Το τουριστικό προϊόν σήμερα κατανοείται περισσότερο ως μία σύνθεση εμπειριών και αυτό έχει πολύ σοβαρή επίπτωση στο πως κατανοούμε την έννοια του προορισμού, το οποίο με τη σειρά του έχει πολύ σημαντική επίπτωση στον λεγόμενο σχεδιασμό του τουριστικού προϊόντος.

Πλέον, ένας τουριστικός προορισμός δεν είναι απαραίτητα μια διοικητική –θα έλεγα– αποτύπωση ή δεν μπορεί να βασίζεται σε μια διοικητική διαίρεση. Για παράδειγμα, ένα τουριστικό προϊόν είναι τα βουνά και οι λίμνες της Μακεδονίας, ένα άλλο τουριστικό προϊόν θα μπορούσε να είναι κάλλιστα –μία προσπάθεια που ήδη νομίζω έχει αρχίσει– η πολιτιστική διαδρομή της Εγνατίας ή ακόμα περισσότερο η αναβίωση μίας διαδρομής, που αρχίζει από την Κωνσταντινούπολη και φτάνει ως το Δυρράχιο. Αυτή η πολιτιστική διαδρομή ή ένα άλλο τουριστικό προϊόν θα μπορούσε να είναι για παράδειγμα τα παράλια της Ηπείρου.

Η κατανόηση, λοιπόν, του τουριστικού προϊόντος τη σημερινή εποχή, όπως δείχνουν και οι αντίστοιχες έρευνες, είναι υπό την έννοια μίας σύνθεσης εμπειριών και εδώ ο ρόλος του δημόσιου τομέα από την άποψη του σχεδιασμού και των υποδομών, καθώς και ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών είναι εξίσου κρίσιμοι.

Και θα μου επιτρέψετε να ολοκληρώσω, ότι θα πρέπει να μετατοπιστούμε λοιπόν, υπό την έννοια αυτή από τη μαζική πελατεία, σε επισκέπτες που θεωρούν την Ελλάδα ένα μοναδικό και αναντικατάστατο αγαθό, ένα μονοπωλιακό προϊόν λοιπόν.

Στην πορεία αυτή θα μου επιτρέψετε να ολοκληρώσω, ίσως ανακαλύψουμε την ταυτότητά μας κι εμείς και ίσως με τη βοήθεια και των μεγάλων θεών στην Παλαιόπολη εκεί δίπλα σας να πάψουμε να θεωρούμε την ελληνική ιδιαιτερότητα ως το αναφαίρετο δικαίωμά μας να είμαστε τα κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

<u>Δόμνα Τερζοπούλου, Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Έβρου – Διευθύντρια αρχαιολογικού μουσείου Σαμοθράκης</u>

Καλημέρα και από μένα, θα μου επιτρέψετε να σας καλωσορίσω κι εγώ στο νησί –από την πλευρά της Αρχαιολογικής υπηρεσίας– μίας υπηρεσίας που καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτιστική ζωή εδώ στην Σαμοθράκη, καθώς βρισκόμαστε σε ένα νησί με έναν μοναδικό αρχαιολογικό χώρο, σε ένα νησί που έχει δώσει βέβαια, όπως όλοι ξέρετε την Νίκη της Σαμοθράκης, το πιο γνωστό έκθεμα, στο μουσείο του Λούβρου.

Έχω ετοιμάσει ένα μικρό PowerPoint για να σας δείξω όσο μιλάω ορισμένα από τα μνημεία του νομού μας και να σας πω ότι –οι περισσότεροι από δω πέρα δεν ξέρω πόσοι έχετε σχέση με την περιοχή της Θράκης– να σας πω ότι αδικούμε πάρα πολύ το νομό Έβρου, όταν τον αντιμετωπίζουμε μόνο ως ένα ακριτικό μέρος.

Ο Έβρος είναι ακριτικός, διότι τα τελευταία διακόσια χρόνια, έχει αυτή τη μορφή το κράτος μας. Ξέρουμε όλοι ότι, κατά τη διάρκεια των βυζαντινών και των οθωμανικών χρόνων, ο Έβρος ήταν η γειτονιά της πρωτεύουσας της Κωνσταντινούπολης, δύο μεγάλων οικουμενικών αυτοκρατοριών. Τώρα, πλέον, οι συνθήκες έχουν αλλάξει, αλλά για μας τους αρχαιολόγους εκατό και διακόσια χρόνια είναι ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα για να αποτυπώσουμε την ιστορία της περιοχής.

Τώρα, όσον αφορά τον πολιτισμό και τον τουρισμό, προφανώς ένα πολύ μεγάλο τμήμα της δουλειάς μας, έχει να κάνει με τον τουρισμό. Να πω χαρακτηριστικά ότι, στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου, αυτή τη στιγμή έχουμε τρία μουσεία, ένα μουσείο στο Διδυμότειχο της Βυζαντινής Θράκης. Πριν δύο χρόνια εγκαινιάστηκε το καινούριο μουσείο της Αλεξανδρούπολης και είναι χαρακτηριστικό ότι η Αλεξανδρούπολη εκατό χρόνια μετά την απελευθέρωσή της, απέκτησε το πρώτο της αρχαιολογικό μουσείο. Και βέβαια το καλοκαίρι εγκαινιάστηκε και το μουσείο της Σαμοθράκης, το οποίο θα δούμε αργότερα, το οποίο λειτουργεί από το 1955 και είναι και το πρώτο αρχαιολογικό μουσείο που λειτούργησε στην περιοχή της Ελληνικής Θράκης.

Είναι σαφές, λοιπόν, ότι ο τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού στο κάθε μέρος περνάει και μέσα από τα δικά μας έργα, τα οποία είναι συνήθως έργα, που εκτελούνται με ευρωπαϊκά κονδύλια, διότι είναι έργα τα οποία έχουν πολύ μεγάλο οικονομικό αποτύπωμα.

Και στη συνέχεια έχουνε, βέβαια, ένα αποτύπωμα σε ολόκληρη την κοινωνία, το οποίο δεν αφορά μόνον τον πολιτισμό και τον τουρισμό, αφορά και την οικονομία βέβαια της κάθε περιοχής. Δεν ξέρω, θέλετε να συζητήσουμε κάτι άλλο;

Θανάσης Τσολάκης: Θέλω να ρωτήσω μια απορία που μου γεννήθηκε ακούγοντάς σας κα Τερζοπούλου. Είπατε πριν ότι η Αλεξανδρούπολη απέκτησε το πρώτο αρχαιολογικό μουσείο στα εκατό χρόνια μετά τη δημιουργία της, αυτά τα εκατό χρόνια στην αρχαιολογία μπορεί να είναι λίγα, στο σύγχρονο κόσμο όμως;

Δόμνα Τερζοπούλου: Αυτή είναι η ελληνική πραγματικότητα που παρουσιάζουμε εδώ, το ελληνικό κράτος έκρινε, πάντοτε πρέπει να έχουμε υπόψιν μας ότι μιλάμε για τη Θράκη και τις ιδιαιτερότητες της Θράκης. Το ελληνικό κράτος, η ελληνική πολιτεία έκρινε ότι το πρώτο αρχαιολογικό μουσείο και το κεντρικό αρχαιολογικό μουσείο της Θράκης θα γίνει στην Κομοτηνή. Έτσι έγινε το μουσείο της Κομοτηνής στη δεκαετία του ΄70.

Οι φορείς της Αλεξανδρούπολης, η κοινωνία της Αλεξανδρούπολης συνέχισε να πιέζει για τη δημιουργία ενός μουσείου στην πόλη της Αλεξανδρούπολης, το οποίο βέβαια πήρε κάποια χρόνια μέχρι να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί.

Θα πρέπει να σας πω σε αυτό το σημείο ότι στην Ελλάδα οι ανασκαφές δεν αρχίσανε την ίδια χρονική περίοδο, ανάλογα με το πότε απελευθερώθηκε η κάθε περιοχή αρχίζει και η αρχαιολογική έρευνα.

Στη Θράκη, οι συστηματικές ανασκαφές αρχίσανε από τη δεκαετία του ΄70 και μετά, υπήρχε μια καθυστέρηση δηλαδή και στην έναρξη των ανασκαφών. Με την εξαίρεση της Σαμοθράκης φυσικά, που αποτέλεσε πεδίο ενδιαφέροντος των αρχαιολόγων ήδη από τον 19ο αιώνα, από τη στιγμή που βρέθηκε η Νίκη και μετά.

Θανάσης Τσολάκης: Θα ήθελα να μου επιτρέψετε και μία προβοκατόρικη ερώτηση κα Τερζοπούλου, με όλο το σεβασμό στο πρόσωπο και την ιδιότητά σας. Όμως νομίζω οι περισσότεροι θα συμφωνήσουν εδώ ότι, υπάρχει μια άποψη που λέει που να μπλέκεις τώρα με την αρχαιολογία, κατηγορώντας τις υπηρεσίες που εσείς εκπροσωπείτε ότι ενίοτε λειτουργούν πολύ αργά ή μπορεί να λειτουργούν και ως τροχοπέδη σε μερικά πράγματα ή τουλάχιστον έτσι να θεωρεί ο κόσμος. Γι΄ αυτό ζητάω να λύσουμε την απορία αυτή.

Δόμνα Τερζοπούλου: Κοιτάξτε, αυτή η άποψη υπάρχει, πολύ συχνά αποτελεί και μια εύκολη λύση το να κατηγορείς την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Ναι, εμείς προασπιζόμαστε τη συνταγματική υποχρέωση της προστασίας των αρχαιοτήτων, η αλήθεια είναι ότι είμαστε μία Υπηρεσία που απαγορεύει συχνά, απαγορεύουμε συχνά οικοδόμηση κτιρίων, πορείες δρόμων, με μοναδικό γνώμονα βέβαια την προστασία των αρχαιοτήτων. Υπάρχουν περιπτώσεις που καθυστερήσαμε έργα, για να ολοκληρώσουμε τις ανασκαφές. Το αποτέλεσμα της δικής μας εργασίας επιστρέφει πάντοτε στην κοινωνία με τον άλφα ή βήτα τρόπο.

Θανάσης Τσολάκης: Υπάρχει κάποια ερώτηση από το κοινό;

Ερώτηση από το κοινό: Ναι, θέλω να ρωτήσω την κα Τερζοπούλου αν έχουμε στοιχεία πότε κατοικήθηκε ο νομός Έβρου και πότε η Σαμοθράκη, από τους πρώτους Έλληνες εννοώ πότε κατοικήθηκε η Σαμοθράκη και ο νομός Έβρου.

Δόμνα Τερζοπούλου: Ναι φυσικά έχουμε τέτοια στοιχεία στην περιοχή του Έβρου, από τους Έλληνες εννοείτε; Διότι η περιοχή κατοικούνταν από Θράκες, όπως ίσως ξέρετε. Οι πρώτες ελληνικές αποικίες στην περιοχή του Έβρου γίνανε τον 7ο αιώνα, τότε έγινε και ο αποικισμός της Σαμοθράκης.

Ερώτηση από το κοινό: Προ Χριστού εννοείτε;

Δόμνα Τερζοπούλου: Ναι, ναι βέβαια προ Χριστού.

Ερώτηση από το κοινό: Γιατί είδα μια φωτογραφία που δείξατε προηγουμένως...

Δόμνα Τερζοπούλου: Ναι μιλάμε για την κατοίκηση στους νεολιθικούς χρόνους. Για εκείνες τις εποχές δε χρησιμοποιούμε τον όρο Έλληνες, είναι οι κάτοικοι της περιοχής. Η Σαμοθράκη κατοικούνταν ήδη από την 5η χιλιετία προ Χριστού, γι΄ αυτό σας είπα ότι τον 7ο αιώνα ήρθανε τα ελληνικά φύλα.

Θανάσης Τσολάκης: Στο 2024 κα Τερζοπούλου, για να κλείσουμε, εσείς πως αντιλαμβάνεστε την τουριστική προβολή των μνημείων μας, τη χρήση τους μάλλον στην τουριστική προβολή; Γιατί για εσάς επιστημονικά μιλώντας έχουν και μια άλλη σημασία που ίσως για το ευρύ κοινό δεν το αντιμετωπίζουμε με το δικό σας πρίσμα.

Δόμνα Τερζοπούλου: Είναι σαφές, πρώτα απ΄ όλα με το άνοιγμα των μουσείων, γι΄ αυτό σχολιάζω και επικεντρώνω την προσοχή μου στα μουσεία που είναι τρία και θα γίνουνε τέσσερα, γιατί για πρώτη φορά θα δημιουργήσουμε ένα μουσείο και στην περιοχή της Ορεστιάδας τον Ταφικό Τύμβο της Μικρής Δοξιπάρας Ζώνης.

Και η συμβολή μας είναι καθοριστική με τον ευπρεπισμό και την περιποίηση των χώρων. Εδώ παραδείγματος χάρη στη Σαμοθράκη, ο αρχαιολογικός μας χώρος υπέστη μία πάρα πολύ σοβαρή ζημιά το 2017 με τις πλημμύρες, η οποία ακόμα δεν έχει αποκατασταθεί.

Νομίζω ότι είναι αυτονόητο ότι ο τουρισμός μίας περιοχής περνάει μέσα πάντοτε από τα δικά μας έργα.

Φανή Μπαχαρίδου, Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης: Στην ερώτηση που κάνατε, εγώ θα πω ότι η συνεργασία μας από την ώρα που αναλάβαμε ως νέα Διοίκηση της Περιφέρειας είναι άριστη, αποδοτική και πολύ άμεση. Κι εδώ θα μου επιτρέψετε να πω ότι μετά τη μεγάλη πυρκαγιά στον αρχαίο χώρο Ζώνης Μεσημβρίας κα Τερζοπούλου, σε έξι μήνες υπερέβαλαν εαυτό όλοι οι αρχαιολόγοι και τα στελέχη της Εφορείας Αρχαιοτήτων και παραδόθηκε όπως ήταν ο χώρος. Αυτό λοιπόν δείχνει την αποτελεσματικότητα των ανθρώπων που γνωρίζουν καλύτερα από τον καθέναν τους αρχαιολογικούς μας χώρους. Αυτό σαν μια μικρή παρέμβαση, ευχαριστώ.

Θανάσης Τσολάκης: Κρατήστε το μικρόφωνο και το λόγο κα Μπαχαρίδου, για να έρθουμε σε εσάς ως Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για να μας πείτε πως εσείς αντιλαμβάνεστε την ευθύνη, ως πολιτικό πρόσωπο πια, προβολής του πολιτιστικού αποθέματος και προϊόντος του τόπου.

Φανή Μπαχαρίδου: Θα μου επιτρέψετε κατ' αρχήν να σας καλωσορίσω, να σας καλημερίσω και να σας ευχαριστήσω που είστε όλοι εδώ στο 18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο στη Σαμοθράκη, που το έχουμε υλοποιήσει όλοι μαζί σε συνεργασία και βλέπω ότι υπάρχει πολύ μεγάλη συμμετοχή, στήριξη και ενδιαφέρον κι αυτό μας δίνει κι εμάς τη δυνατότητα και τη στήριξη, βεβαίως, ώστε το δημοσιογραφικό συνέδριο το επόμενο να στηριχτεί ακόμα περισσότερο από όλους μας.

Αλλά, αν κάνουμε τον απολογισμό στα συμπεράσματα, θα δούμε ότι, όπως είπατε κι εσείς Πρόεδρε στο λόγο σας, στο χαιρετισμό σας, ότι σηματοδοτεί μια νέα αρχή. Και μάλιστα θα μου επιτρέψετε να σας συγχαρώ κι εγώ όλους τους διοργανωτές και όλους εμάς από την Περιφέρεια, τον κ. Τσολάκη κι όλους όσους συμμετείχαν, για τη θεματολογία του συνεδρίου.

Γιατί μιας και μιλάμε τώρα για πολιτισμό, για τουρισμό και το πώς η δημοσιογραφία επηρεάζει τον πολιτισμό ή τον αναδεικνύει, είναι ένα θέμα που έχει προκύψει τα τελευταία χρόνια, θα έλεγα εγώ.

Γιατί το πολιτιστικό προϊόν, τα μνημεία μας, τα αρχαία μας κι όλα αυτά που έχει ο κάθε τόπος, ίσως να είχαν και μόνο τοπική προβολή και ίσως γι΄ αυτό να έγιναν και κάποια λάθη ή παραλείψεις. Και μιας και βρισκόμαστε στο νησί των μεγάλων θεών, εδώ στο ιερό νησί στα Καβείρια Μυστήρια, στην Παλαιάπολη που είναι δίπλα μας και θα επισκεφτούμε, γνωρίζουμε πολύ καλά λοιπόν, όπως είπε και η κα Τερζοπούλου ότι το άγαλμα της Νίκης της Σαμοθράκης βρίσκεται στην πιο περίοπτη θέση του μουσείου του Λούβρου και οι Γάλλοι λοιπόν ξεκινούν την περιήγηση του ενός από τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου από τη Νίκη της Σαμοθράκης. Αυτό από μόνο του απαντάει για τον πολιτισμό της Θράκης μας κι ευρύτερα της Περιφέρειάς μας.

Εμείς τώρα ξεκινώντας και θα μου επιτρέψετε κι αν πλατειάσω θα με διακόψετε κ. Τσολάκη, γιατί είναι πολλά αυτά που έχουν υλοποιηθεί και σχεδιάζουμε, σε συνεργασία με το Δήμο της Σαμοθράκης έχουμε ξεκινήσει δράσεις στήριξης ό,τι αφορά τον τομέα του πολιτισμού, που είναι και η αρμοδιότητά μου. Κι έτσι λοιπόν φέτος δημιουργήσαμε μία δράση, το Πολιτιστικό Καλοκαίρι στη Σαμοθράκη, που μια από τις πολύ σημαντικές εκδηλώσεις σε συνεργασία πάλι με την Εφορεία Αρχαιοτήτων ήταν να γίνει Βραδιά Πανσελήνου, έξω από τον αρχαιολογικό χώρο.

Κι αυτό έδωσε τη δυνατότητα σε κάποιους επισκέπτες και τουρίστες να πάνε για πρώτη φορά σε αυτόν τον χώρο και να θέλουν να τον επισκεφτούν βεβαίως και την ημέρα που είναι ανοιχτό αυτό το υπέροχο μουσείο που έχουμε πια όλοι στη διάθεσή μας να επισκεφτούμε.

Και βεβαίως όλα αυτά τα αρχαία της Σαμοθράκης με πρώτο το μουσείο νομίζω ότι έχουν μια σπουδαία σημειολογία και θα έλεγα σπουδαιότητα –ας χρησιμοποιήσω αυτή την έκφραση– και θα μπορούσε το νησί της Σαμοθράκης, μέσα από τα αρχαία του, να γίνει παγκόσμιος προορισμός.

Κι εδώ λοιπόν έρχεται και η ευθύνη όλων μας και εσάς των δημοσιογράφων, που βρίσκεστε σε αυτό εδώ το χώρο, στο ιερό νησί όπως είπαμε, και φεύγοντας από δω, πως όλοι θα προβάλουμε όλα αυτά που βλέπουμε και που ζούμε, μέσα σε αυτό το νησί, που όλοι μας είμαστε αυτές τις μέρες. Βεβαίως κάποιοι έχετε ξαναέρθει, κάποιοι έχετε προβάλλει το νησί κι όπως είπε και ο Δήμαρχος στην ομιλία του ότι μέσα από το δημοσιογραφικό συνέδριο έχει υπάρξει μεγάλη προβολή της Σαμοθράκης.

Ξεκινώ, λοιπόν, απ΄ αυτό για να πω πόσο βοηθάει η δημοσιογραφία στο πολιτιστικό προϊόν και στο τουριστικό προϊόν.

Ακούγοντας την κα Τερζοπούλου θα πω ότι οι επιστήμονες, οι τεχνοκράτες, παίζουν το σημαντικό ρόλο μέσα στην επιστημοσύνη τους, αλλά εμείς ως πολιτικοί πρέπει όλα αυτά να τα αναδείξουμε και να τα κάνουμε πράξη. Δηλαδή τι πρέπει να κάνουμε εμείς από την Περιφέρειά μας; Πρώτον έχουμε μία άριστη συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και την κα Μενδώνη, την οποία έχουμε τη χαρά να την έχουμε κοντά μας σχεδόν κάθε μήνα. Γιατί; Για ένα έργο ιστορικής σημασίας, το Τέμενος του Βαγιατζήτ κα Τερζοπούλου. Αυτό το μνημείο, λοιπόν, που μέχρι το τέλος του 2025 θα πρέπει να έχει τελειώσει, καταλαβαίνουμε όλοι μας πόσο θα αναδείξει το τοπικό προϊόν του πολιτισμού και του τουρισμού της ευρύτερης περιοχής του Βορείου Έβρου, βεβαίως σε συνδυασμό με το μουσείο που θα γίνει στη Ζώνη Δοξαπάρα, που είναι αν δούμε το χάρτη προς τα σύνορα της Βουλγαρίας.

Εδώ θα πω, λοιπόν, ότι και η δική μας ευθύνη είναι ακόμα μεγαλύτερη κι ας είμαστε μόλις εννέα μήνες η νέα Διοίκηση της Περιφέρειας, γιατί αφού πέρασαν τόσα χρόνια που κάποια πράγματα δεν προχώρησαν, καταλαβαίνετε όλοι ότι εμείς είμαστε σε εγρήγορση να προχωρήσουν.

Όλο αυτό λοιπόν τι σημαίνει; Απέναντι στη Βουλγαρία υπάρχει ένας αντίστοιχος χώρος, η Βίλα Αρμύρα, που εδώ και χρόνια έχει αξιοποιηθεί από το βουλγάρικο κράτος, είναι επισκέψιμος. Και τώρα

λοιπόν εμείς πρέπει να τρέξουμε να κάνουμε όλα αυτά που χρειάζονται γύρω–γύρω εκτός από το μουσείο, ώστε να γίνει επισκέψιμος ο χώρος και βεβαίως να γίνει πολιτιστικός και τουριστικός πόλος έλξης κι έτσι θα ανεβεί και η οικονομία της περιοχής. Γιατί μέσα από όλα αυτά που εμείς δημιουργούμε, σε αυτό που επενδύουμε είναι η κυκλική οικονομία, σε κάθε πολιτιστικό προϊόν υπάρχει και η τοπική οικονομία, η οποία ενισχύεται.

Αλλά αυτά είναι γνωστά σε όλους μας, εγώ θα σας πω ότι στη Θράκη μας και ευρύτερα στην Περιφέρειά μας περνάει ο δρόμος της Εγνατίας οδού, ο δρόμος του κρασιού, ο δρόμος του μεταξιού, ο δρόμος της πέτρας. Άρα, λοιπόν, έχουμε να αξιοποιήσουμε πάρα πολλά ιστορικά μνημεία και αρχαία μνημεία βεβαίως, όπως και χώρους.

Να πούμε για το θέατρο των Αρχαίων Φιλίππων; Εμείς λοιπόν ως Περιφέρεια, ο ρόλος μας είναι να στηρίζουμε δράσεις και εκδηλώσεις, ώστε να γίνει και ευρύτερα γνωστό το αρχαίο θέατρο των Φιλίππων και όχι μόνο το αρχαίο θέατρο των Φιλίππων και των Αβδήρων και της Μαρώνειας και όπου μπορούν να δοθούν παραστάσεις και της Θάσου κι όλα αυτά τα αρχαία θέατρα.

Αν συνδυάσουμε λοιπόν τώρα εδώ –γιατί θα έκανα ειδική αναφορά στο νησί της Θάσου– και το αρχαίο θέατρο της Θάσου και καταλαβαίνετε ότι υπάρχει μοναδικός πλούτος στην περιοχή μας, όχι μόνο από πολιτισμό, αλλά και από τα μνημεία.

Βρισκόμαστε σε μια περιοχή που έχει πάρα πολλά να αναδείξει, το πολιτιστικό προϊόν είναι πολύ πυκνό, επιτρέψτε μου την έκφραση.

Έτσι, λοιπόν, και με τις χρηματοδοτήσεις, αλλά και με τις πρωτοβουλίες που παίρνουμε ώστε να δημιουργηθούν δράσεις, δίνουμε τη δυνατότητα να υπάρξει αυτός ο πόλος έλξης των επισκεπτών, είτε είναι ντόπιοι, είτε είναι ξένοι.

Και αυτό, όπως είπε ο Δήμαρχος, το δημιουργήσαμε στη Σαμοθράκη, που οι περισσότεροι επισκέπτες στις εκδηλώσεις που πραγματοποιήσαμε Δήμαρχε σε αυτό το πολιτιστικό καλοκαίρι είπαμε ότι ήταν ξένοι.

Όμως αυτοί οι άνθρωποι ξαναέρχονται. Να λοιπόν έρχονται με αφορμή όλα αυτά που βλέπουμε στο νησί, με τη φυσική του ομορφιά κι όλα αυτά που έχει η Σαμοθράκη, γιατί είναι μοναδικό νησί.

Εδώ λοιπόν ο ρόλος της Περιφέρειας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θεωρώ ότι σε ένα μεγάλο βαθμό έχει πετύχει, παράλληλα με τις υποδομές που πρέπει να γίνουν και αυτό βεβαίως έχει να κάνει με το Υπουργείο Πολιτισμού.

Τώρα ό,τι αφορά την Εγνατία οδό, εμείς έχουμε ένα Φεστιβάλ Εγνατίας Οδού, που κάθε χρόνο, σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειάς μας, δημιουργούνται δράσεις οι οποίες έχουν να κάνουν με την Εγνατία οδό, ξεκινώντας από την άκρη, από τον Έβρο, φτάνοντας μέχρι και την Καβάλα και τη Δράμα.

Δημιουργείται, λοιπόν, ένα πολιτιστικό προϊόν που συμβάλλει και στο τουριστικό προϊόν της περιοχής μας.

Θανάσης Τσολάκης: Κυρία Μπαχαρίδου, ξέρετε πόσες δεσμεύσεις έχετε αναλάβει ενώπιον των συναδέλφων, έτσι; Δηλαδή του χρόνου τέτοιο καιρό, που να είμαστε όλοι γεροί και να είμαστε πάλι εδώ, νομίζω θα έχουν πολλά να σας ρωτήσουν οι συνάδελφοι.

Φανή Μπαχαρίδου: Και φέτος μπορούν να με ρωτήσουν οι συνάδελφοί σας και θα σας πω ολοκληρώνοντας λίγο έτσι για να μην αφήσουμε έτσι κάτι, είναι κάποια πράγματα τα οποία ήδη υλοποιούνται, κάποια πράγματα που γίνονται σε σχεδιασμό με το Υπουργείο. Και βεβαίως με πρώτο τον Περιφερειάρχη μας τον κ. Τοψίδη και όλους εμάς τους συνεργάτες του επενδύουμε πάρα πολύ στον ιστορικό και πολιτιστικό και τουριστικό βεβαίως πλούτο της Περιφέρειάς μας. Και αυτό που έχω να πω κ. Τσολάκη είναι ότι δεν μπορούν να γίνουν όλα από τη μια στιγμή στην άλλη, αλλά όταν έχεις ένα όραμα, ένα σχεδιασμό και τη στήριξη, κάποια πράγματα λοιπόν αρχίζουν να δρομολογούνται

και να γίνονται. Και πάλι θα το συνδυάσω λέγοντας ότι εδώ λοιπόν πρέπει να είμαστε όλοι μαζί για να στηρίξουμε όλο αυτό που εμείς θέλουμε να υλοποιήσουμε.

Θανάσης Τσολάκης: Απαντήστε και σε μια ερώτηση από το κοινό.

Ερώτηση από το κοινό: Θέλω να ρωτήσω την Αντιπεριφερειάρχη Πολιτισμού αν μέσα στο σχεδιασμό που έχετε κάνει και δράττομαι της ευκαιρίας αυτής που είναι εδώ και ο κ. Βίτσας ο Δήμαρχος Σαμοθράκης, αν σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού έχετε σκεφτεί να ζητήσετε από το μουσείο Λούβρου της Γαλλίας την επιστροφή εδώ στη Σαμοθράκη του αγάλματος, ώστε η Σαμοθράκη να αναδειχθεί περαιτέρω ως πολιτιστικός και τουριστικός προορισμός.

Φανή Μπαχαρίδου: Είναι μια ερώτηση που την ακούμε πολύ συχνά και θα σας πω ότι είναι κάτι το οποίο το συζητάμε πάρα πολλά χρόνια και πριν γίνω Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού και είναι και ο Δήμαρχος εδώ να απαντήσει. Εγώ θα σας πω πως ό,τι αφορά την Περιφέρεια και στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων μας, αυτό που έχουμε να κάνουμε και ήταν το δεύτερο που θα έλεγα, γι΄ αυτό είχα πει ότι θα αφήσω την ενότητα Θάσο– Σαμοθράκη ξεχωριστά, είναι ότι θα γίνουν δράσεις και εκδηλώσεις και θα το ξανατονίσω, μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που έχουμε ως Περιφέρεια, ώστε να γίνουν δράσεις για τη Νίκη της Σαμοθράκης και για όλα αυτά που έχει το νησί.

Ομιλίες εκτός μικροφώνου

Θανάσης Τσολάκης: Παρακαλώ κα Τερζοπούλου.

Δόμνα Τερζοπούλου: Το να ζητήσουμε την επιστροφή της Νίκης είναι βέβαια μία πολύ σημαντική απόφαση, την οποία θα πάρει η κεντρική πολιτική ηγεσία. Αυτή τη στιγμή, νοείται ως εθνικός στόχος, η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα, οπότε η χώρα ακολουθεί συντεταγμένα μία συγκεκριμένη στρατηγική, δεν είναι κάτι το οποίο μπορεί να καθοριστεί από τοπικούς φορείς, όσο κι αν οι τοπικοί φορείς φυσικά το θέλουνε.

Ερώτηση από το κοινό: Ναι αλλά οι τοπικοί φορείς όμως πρέπει να εισηγηθούν στην κεντρική σκηνή.

Δόμνα Τερζοπούλου: Η κεντρική σκηνή γνωρίζει πολύ καλά, δεν υπάρχει κανένας αυτή τη στιγμή που να μη γνωρίζει την Νίκη της Σαμοθράκης και τη σπουδαιότητα του αγάλματος. Ωστόσο, παίρνονται συγκεκριμένες αποφάσεις, οι οποίες βέβαια παίρνονται από τη συντεταγμένη πολιτεία.
Θανάσης Τσολάκης: Να καταγράψουμε λίγο και τη γνώμη του Δημάρχου παρακαλώ.

Φανή Μπαχαρίδου: Γι΄ αυτό και μίλησα ότι μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων μας γίνονται όλα αυτά που πρέπει να γίνουν.

Αθανάσιος Βίτσας, Δήμαρχος Σαμοθράκης: Λοιπόν καλημέρα, συγνώμη για την παρέμβαση, για να δώσω μία απάντηση. Λοιπόν, τα μεγάλα μνημεία πολιτισμού που βρίσκονται ανά τον κόσμο, σίγουρα έχουν απασχολήσει τις τοπικές κοινωνίες, όπως και το άγαλμα της Νίκης απασχόλησε και τη δική μας κοινωνία και τους θεσμικούς εκπροσώπους και το Δήμο διαχρονικά. Υπάρχει αυτή η συζήτηση ανοιχτή εδώ και πολλά χρόνια, ωστόσο δεν είναι καθόλου εύκολο και οι συζητήσεις με το Υπουργείο Πολιτισμού κι όχι μόνο τώρα, η εκάστοτε ηγεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, είναι ότι –το είπε η κα Τερζοπούλου– όλα αυτά υπάγονται σε ένα στρατηγικό εθνικό σχεδιασμό. Είναι απαγο-

ρευτικό δηλαδή για μας, είναι απαγορευτικό γιατί υπονομεύουμε την εθνική στρατηγική και υπάρχει πράγματι για την επιστροφή των μνημείων.

Θα σας θυμίσω όμως μια πρωτοβουλία η οποία βγήκε λίγο παραπάνω από αυτό που ενδεχομένως κάναμε εμείς και ήταν της Μήλου για την Αφροδίτη, η οποία δεν ευόδωσε, περιορίστηκε πολύ γρήγορα.

Τώρα, εάν από την άλλη πλευρά πολλές φορές τέτοιες κουβέντες και συζητήσεις γίνονται τοπικά, μόνο και μόνο για έναν πρόσκαιρο πολιτικό επικοινωνιακό λόγο. Δεν προτιθέμεθα με αυτόν τον τρόπο να το θέσουμε το θέμα, το θέμα το θέτουμε είναι ανοιχτό διαρκώς, αλλά πάντα σε συνεννόηση με το Υπουργείο Πολιτισμού και την εθνική στρατηγική, γιατί δε θέλω να υπονομεύσουμε τις προτεραιότητες.

Ευχαριστώ πολύ.

Ντέπυ Χιωτοπούλου, δημοσιογράφος στην ιστοσελίδα Grtimes.gr, Δημιουργός της Τουριστικής –Ταξιδιωτικής ιστοσελίδας debbiestravel.gr

Καλημέρα κι από μένα, να ευχαριστήσω αρχικά την ΠΟΕΣΥ για την παρουσία μου στο 18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο και την συμμετοχή μου στο συγκεκριμένο πάνελ, που συζητάμε για την «πολιτιστική δημοσιογραφία και για τον τουρισμό».

Είμαι η Ντέπυ Χιωτοπούλου από Θεσσαλονίκη, για όσους με ξέρετε και για όσους δε με ξέρετε, ειδικεύομαι στο τουριστικό και στο ταξιδιωτικό ρεπορτάζ εδώ και 25 χρόνια. Δεν θα σας μιλήσω σήμερα εγώ για νούμερα, για νέα ρεκόρ εσόδων και αφίξεων και για τις παθογένειες και για το τι πρέπει και για το τι δεν πρέπει να γίνει.

Είναι Κυριακή πρωί και επέλεξα να σας ταξιδέψω, νοερά τουλάχιστον, στις ομορφιές και στα αξιοθέατα πολιτιστικού ενδιαφέροντος της Σαμοθράκης που βρισκόμαστε εδώ και δυόμισι μέρες κι αν έχουμε και χρόνο εν συντομία, έχουν αναφερθεί κάποια αξιοθέατα, της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Ξεκινώντας από τη Σαμοθράκη, η μυστηριακή Σαμοθράκη όπως είναι στα δικά μου μάτια αποτυπωμένη και στη δική μου την καρδιά, έχει πάρα πολλά να δώσει, πέρα από την Πτερωτή Νίκη, αυτό το φανταστικό γλυπτό της ελληνιστικής περιόδου, που δυστυχώς βρίσκεται στο Λούβρο και πρέπει να ταξιδέψει κανείς στην Γαλλία στο Παρίσι για να το θαυμάσει, εδώ σε μας στο νέο αρχαιολογικό μουσείο είναι το εκμαγείο.

Το Ιερό των Μεγάλων Θεών, βεβαίως, που τελούνταν τα Καβείρια Μυστήρια και θρησκευτικές εορτές, που κάνανε παγκοσμίως γνωστή σε όλο τον αρχαίο κόσμο τη Σαμοθράκη. Πέρα από αυτά είναι οι Πύργοι των Γκατιλούζι, που ήτανε σε στρατηγικά σημεία τοποθετημένοι για να ελέγχουνε τις επιδρομές των πειρατών.

Η Χώρα, η πανέμορφη Χώρα, επίσης, που είναι τοποθετημένη σε ένα σημείο που δεν υπάρχει ορατότητα από τη θάλασσα, επίσης για να αποφεύγονται οι επιδρομές των πειρατών, το Κάστρο της μέχρι πάνω την κορυφή που έχει μια πανοραμική θέα.

Ο ρόλος μας εμάς, ως δημοσιογράφοι, είναι να αναδεικνύουμε αυτές τις ομορφιές, βεβαίως και τα ελαττώματα που υπάρχουνε, γιατί σε αυτά τα μέρη, στα νησιά κυρίως, δεν είναι μόνο το καλοκαίρι, δεν είναι μόνο ο ήλιος και η θάλασσα, δεν είναι μόνο οι διακοπές, είναι και οι κάτοικοι που μένουν, οι μόνιμοι κάτοικοι το χειμώνα και αντιμετωπίζουνε πάρα πολλά προβλήματα.

Εχθές ήταν μια μέρα χαράς και συγκίνησης για τη Σαμοθράκη, ήταν η απελευθέρωση –112 χρόνια από την απελευθέρωσή της–, είχα τη χαρά και τη συγκίνηση ταυτόχρονα να παρακολουθήσω την παρέλαση και είναι η δεύτερη φορά που παρακολουθώ παρέλαση εδώ στη Σαμοθράκη. Η πρώτη φορά ήταν στις 25 Μαρτίου του 2006 που είχα βρεθεί πάλι για να καταγράψω τα αξιοθέατα και τις ομορφιές του τόπου, για να δημοσιευθούν σε διάφορα ταξιδιωτικά περιοδικά και έντυπα που συνεργαζόμουν εκείνη την περίοδο.

Χάρηκα και συγκινήθηκα με το βλέμμα, το πάθος, τη ζωντάνια των παιδιών στη ματιά τους, των νεαρών παιδιών από τα παιδάκια τα μικρά μέχρι τα παιδιά του δημοτικού, του γυμνασίου, του λυκείου και των στρατιωτών βεβαίως.

Όσον αφορά επίσης για τη Σαμοθράκη ήθελα να πω –ο Δήμαρχος είπε χθες εδώ από το βήμα του συνεδρίου ότι είναι ο κατεξοχήν νούμερο ένα προορισμός εναλλακτικού τουρισμού όπως γνωρίζουμε– ο τρόπος που ταξιδεύουμε αλλάζει, αυτό το βλέπουμε πολύ πιο έντονα από την πανδημία και μετά.

Ο κόσμος ψάχνει λιγότερο δημοφιλείς, λιγότερο τουριστικούς προορισμούς να ταξιδέψει, αναζητά εναλλακτικούς προορισμούς, θέλει νέες εμπειρίες, διψάει για να έχει βιωματικές εμπειρίες και η Σαμοθράκη τα παρέχει όλα αυτά απλόχερα, όλη η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης τα παρέχει όλα αυτά απλόχερα. Είναι ο πολιτιστικός ο τουρισμός, είναι όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που είναι υπό την ομπρέλα του τουριστικού μας προϊόντος που λέμε ότι είναι η βαριά μας βιομηχανία.

Θεωρώ βεβαίως ότι η βαριά μας βιομηχανία, ο τουρισμός, πηγαίνει στον αυτόματο πιλότο. Χρειάζεται πολύ μεγάλη προσπάθεια για να φτάσουμε εκεί που θέλουμε να φτάσουμε, παρόλο που αντλεί πολύ μεγάλο ποσοστό από το ΑΕΠ μας κι ενισχύει τις τοπικές οικονομίες.

Η Σαμοθράκη έχει το φυσιολατρικό τουρισμό, έχει τη γαστρονομία της, έχει τις παραλίες της, έχει τις βάθρες, έχει το παραποτάμιο Δάσος του Φονιά, υπήρχε ένα λαογραφικό μουσείο αλλά από ό,τι μαθαίνω στη Χώρα, λόγω κάποιων ζημιών του κτιρίου της που φιλοξενούσε τη λαογραφική συλλογή, γίνεται μία προσπάθεια για να διασωθεί όλο αυτό το εκθεσιακό υλικό. Διότι είναι η λαογραφία είναι τα εργαλεία, είναι οι παραδοσιακές φορεσιές, είναι τα ήθη και τα έθιμα, είναι τα πανηγύρια, οι γιορτές, τα φεστιβάλ, το γλωσσικό ιδίωμα, όλα αυτά είναι υπό την ομπρέλα της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου που πρέπει να διαφυλάξουμε με κάθε τρόπο.

Θανάσης Τσολάκης: Οι δημοσιογράφοι τι μπορούν να κάνουν γι΄ αυτό κα Χιωτοπούλου; Ο δημοσιογράφος πως προσδιορίζεται σε όλο αυτό θέλω να μας πείτε, από την εμπειρία σας ως ασχολούμενη με αυτό το ρεπορτάζ και σας ευχαριστώ για την ωραία παρουσίαση.

Ντέπυ Χιωτοπούλου: Ο ρόλος του δημοσιογράφου είναι να αναδεικνύει αφενός τα μνημεία, να αναδεικνύει τις ομορφιές ενός τόπου, να αναδεικνύει τα αξιοθέατα, διότι ξέρετε πολύς κόσμος ταξιδεύει και λέει ωραία που να πάμε, κυρίως οι Έλληνες βεβαίως, γιατί οι ξένοι, οι αλλοδαποί έρχονται διαβασμένοι.

Οι Έλληνες λοιπόν κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό που θα πάμε; Θέλουμε ένα ωραίο ξενοδοχείο να μείνουμε, έναν όμορφο ξενώνα, που θα πάμε να φάμε, που θα πάμε να διασκεδάσουμε, σε ποια παραλία θα πάμε, αν είναι καλοκαίρι.

Πολλοί δεν ενδιαφέρονται υπάρχουνε μουσεία, τι μουσεία υπάρχουν, υπάρχουν αρχαιολογικοί χώροι, υπάρχουν πινακοθήκες, γίνονται φεστιβάλ, γίνονται κάποιες γιορτές; Γιατί όλα αυτά είναι υπό την ομπρέλα του πολιτισμού, του τόπου μας, της κληρονομιάς μας.

Λοιπόν, ο ρόλος μας, εμένα ο δικός μου ο ρόλος είναι μέσα από το ταξιδιωτικό ρεπορτάζ να τα αναδεικνύω όλα αυτά, παρέχοντας και χρηστικές πληροφορίες, πως θα πάτε, ποιες ώρες λειτουργούν, είναι ανοιχτά, δεν είναι ανοιχτά; Η Αρχαία Ζώνη της Μεσήμβριας ας πούμε, τις προάλλες έκανα ένα ρεπορτάζ και πήρα τηλέφωνο να ρωτήσω τι ώρα λειτουργείτε. «Ξέρετε κυρία μου δε λειτουργούμε γιατί υπήρχαν κάποιες ζημιές και προσπαθούμε τώρα να ανοίξουμε». Αυτή την πληροφορία, λοιπόν, εμείς πρέπει να την παρέχουμε.

Μέσα δε από το τουριστικό ρεπορτάζ, τα μάτια μου βλέπουν τώρα λίγο και πιο κοινωνικά θέματα, ποιες είναι οι δυσκολίες; Υπήρχαν κάποιες πλημμύρες, καταστροφές, αυτό που ακούμε ας πού-

με και στον αρχαιολογικό χώρο και στο κέντρο υγείας εδώ στο νησί και στο λαογραφικό μουσείο και στο δημαρχείο.

Αυτά όλα λοιπόν, επίσης, μέσα από τη γραφή μας πρέπει να αναδεικνύονται, με σωστό βεβαίως τρόπο και χωρίς να υπάρχει παραπληροφόρηση.

Νίκος Πατούνας: Το 2017 είχαμε μία μεγάλη καταστροφή, φυσική καταστροφή, που επηρέασε και έβλαψε τον αρχαιολογικό χώρο. Τώρα υπάρχει μία προειδοποίηση ότι ελλοχεύει κίνδυνος κατολισθήσεων στην επόμενη έντονη βροχόπτωση, αν έχουν προληφθεί μέτρα, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να καταστραφεί ξανά ο αρχαιολογικός χώρος.

Δόμνα Τερζοπούλου: Κοιτάξτε από το 2017, εγώ θα μιλήσω αποκλειστικά για τον αρχαιολογικό χώρο, το Ιερό των Μεγάλων Θεών το διασχίζει ένα κεντρικό ρέμα, το οποίο πλημμύρισε κι αυτό μας προξένησε τις μεγάλες ζημιές. Έχουμε κάνει όλες τις απαραίτητες μελέτες και τώρα θα εντάξουμε στο ΕΣΠΑ ένα έργο πολλών εκατομμυρίων, το ΕΣΠΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, για να μπορέσουμε να ανατάξουμε το ρέμα.

Παράλληλα, την ίδια εργασία κάνουμε και για τον Πύργο του Φονιά στην Σαμοθράκη, που τώρα μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης ολοκληρώνουμε την αναστήλωση, όμως η Περιφέρεια δεσμεύτηκε να εκτελέσει κι εκεί να υλοποιήσει ένα μεγάλο έργο, διότι το ρέμα του φονιά στο τέρμα του εκεί που πλησιάζει τη θάλασσα –δεν ξέρω αν ξέρετε την περιοχή– διχάστηκε, με αποτέλεσμα ένα τμήμα του ρέματος να περνάει κάτω από το μνημείο, οπότε όποια συντήρηση και όποια αναστήλωση και να κάναμε εμείς, το ρέμα θα μπορούσε μέσα σε μία πλημμύρα να μας την καταστρέψει. Γι΄ αυτό το λόγο και κάνουμε έναν συνδυασμό.

Είναι μόνιμο μέλημά μας για τον αρχαιολογικό χώρο της Σαμοθράκης τα ρέματα, ο αναλημματικός τοίχος του κεντρικού ρέματος που καταστράφηκε με τις πλημμύρες, να φανταστείτε ήταν ένα έργο της δεκαετίας του ΄50 που το είχανε κάνει οι Αμερικάνοι ανασκαφείς, δηλαδή από τότε συνεχώς αντιμετωπίζουμε το ίδιο πρόβλημα.

Γι΄ αυτό και τώρα πια το Υπουργείο Πολιτισμού έχει πάρει την απόφαση να το αντιμετωπίσει κεντρικά, δηλαδή να μειώσουμε την ποσότητα του νερού που εισέρχεται εντός του αρχαιολογικού χώρου κι αυτό με συγκεκριμένα έργα, που θα υλοποιηθούν σε ψηλότερα σημεία του ρέματος, εκτός του αρχαιολογικού χώρου. Είναι κάτι που μας απασχολεί και προσπαθούμε να βρούμε τον τρόπο να το αντιμετωπίσουμε.

Θανάσης Τσολάκης: Ευχαριστούμε κα Τερζοπούλου.

Νίκος Πατούνας Με συγχωρείται ένα δευτερόλεπτο, επειδή μιλάμε σε δημοσιογραφικό συνέδριο και η ενότητα έχει τίτλο «πολιτιστική δημοσιογραφία και τουρισμός». Δημοσιογραφικά ναι να αναδεικνύουμε όπως είπε η κα Χιωτοπούλου τα μουσεία, τα μνημεία, τις εκδηλώσεις κι όλα αυτά, αλλά πρέπει να αναδεικνύουμε και τα προβλήματα για να ξέρει και ο κόσμος ότι δεν έχει πρόσβαση να πάει στο αρχαιολογικό μουσείο, που θα γίνει στη Μικρή Δοξιπάρα Ζώνη γιατί δεν υπάρχει δρόμος. Οπότε, οι συνεργασίες εκεί πρέπει να διευρυνθούν, όχι μόνο το Υπουργείο Πολιτισμού να τις αναλαμβάνει.

Θανάσης Τσολάκης: Ναι παρόλα αυτά βέβαια έχει ανακοινωθεί ότι θα γίνει ο δρόμος εκεί.

Δόμνα Τερζοπούλου: Έχει ανακοινωθεί θα γίνει ο δρόμος.

Θανάσης Τσολάκης: Ορίστε η κα Τερζοπούλου...

Νίκος Πατούνας: Όπως και το Βυζαντινό Μουσείο του Διδυμοτείχου υπολειτουργεί, γιατί δεν υπάρχει προσωπικό. Θέλω να πω ότι κάποια πράγματα πρέπει να τα αναφέρουμε δημοσιογραφικά και είναι ο ρόλος μας αυτός.

Θανάσης Τσολάκης: Ένα σχόλιο έχει ζητήσει η κα Τερζοπούλου κι ευχαριστώ πάρα πολύ για το ενδιαφέρον, αλλά πραγματικά πρέπει να ολοκληρώσουμε.

Δόμνα Τερζοπούλου: Ναι, αυτό είναι ένα από τα σημαντικότερά μας προβλήματα, η έλλειψη προσωπικού, αυτό δεν μπορεί κανείς να το αμφισβητήσει, θα μπορούσαμε να κάνουμε πολύ περισσότερα πράγματα. Εγώ απλώς ήθελα να πω ότι, όταν μιλάμε για πολιτισμό και τουρισμό, επειδή προηγουμένως ανέφερα τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους, πολιτισμός είναι τα πάντα.

Διότι εμείς αδειοδοτούμε παραδείγματος χάρη ανεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά, πολιτισμός είναι κι αυτό, η σωστή χωροθέτηση των ανεμογεννητριών σε σχέση με τα μνημεία. Πολιτισμός είναι φυσικά και να φροντίζουμε το δομημένο περιβάλλον της χώρας από οικοδομικές παρεκτροπές.

Όλα αυτά αποτελούν ένα σύνολο το οποίο φυσικά επηρεάζει κι αυτό με τη σειρά του και τον τουρισμό. Δηλαδή το ότι δεν γίνανε τεράστια πάρκα με ανεμογεννήτριες στο όρος Σάος κι ότι χαρακτηρίστηκε ένα από τα απάτητα βουνά, είναι κι αυτό πολιτισμός, είναι και αυτό τουρισμός. Διότι είναι άλλο να βλέπεις το Ιερό των Μεγάλων Θεών στο φυσικό του περιβάλλον και καθαρό από ανεμογεννήτριες.

Ντέπυ Χιωτοπούλου: Να κάνω ένα τελευταίο σχόλιο στο συνάδελφο, δημοσιογράφος να υποθέσω ότι είστε, ανέφερα ότι σαφώς ο ρόλος μας είναι να αναδεικνύουμε και τα προβλήματα, δεν είναι μόνο τι ωραία που είναι το νησί, οι παραλίες είπαμε και ο ήλιος και η θάλασσα και το φαγητό. Σαφώς είναι ο ρόλος μας να αναδεικνύουμε τα προβλήματα για το αν είναι ανοιχτά ή όχι τα μουσεία, αν υπάρχει προσωπικό, υπάρχει έλλειψη στο προσωπικό το γνωρίζουμε, αν υπάρχει πρόσβαση στο δρόμο από διάφορες καταστροφές. Και όλα τα υπόλοιπα που αφορούν μία κοινωνία, περίθαλψη, σχολεία, διαμονή, όλο αυτό το πακέτο είναι στην αρμοδιότητά μας.

Θανάσης Τσολάκης: Συνάδελφοι αλήθεια είναι ότι είναι πολύ ωραίο που έχετε τόσο μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά ο χρόνος δεν επαρκεί. Μία ερώτηση τελευταία και το κλείνουμε εδώ, γιατί πρέπει να πάμε στην επόμενη ενότητα.

Μιμή Τουφεξή, Μέλος Δ.Σ. ΠΟΕΣΥ: Μια ερώτηση, καλημέρα σας, εντελώς διευκρινιστική. Έχει συμπεριληφθεί ή υπάρχει περίπτωση να συμπεριληφθεί διαδικτυακά το σχέδιο αυτό που γίνεται, τουλάχιστον στην Αθήνα από ό,τι ξέρω, να συνδέονται οι επισκέπτες διαδικτυακά και να έχουνε περιηγήσεις στους αρχαιολογικούς χώρους; Δηλαδή να μην είναι παρόντες.

Θανάσης Τσολάκης: Να πω λίγο κάτι; Με συγχωρείτε.

Μιμή Τουφεξή: Ναι δεν το ξέρω το θέμα καλά γι΄ αυτό ρωτώ.

Θανάσης Τσολάκης: Οι άνθρωποι θα είναι εδώ και στη διάθεσή σας για να τους ρωτήσετε ό,τι θέλετε κάτω από το πάνελ. Εγώ προτείνω να οικονομήσουμε τη διαδικασία, να τους αποδεσμεύσουμε και μπορείτε να απαντήσετε ιδιαιτέρως.

Μιμή Τουφεξή: Ναι αλλά αυτό αφορά και άλλους που θέλουν να ακούσουν την απάντηση, δεν αφορά μόνο εμένα.

Φανή Μπαχαρίδου: Το ότι ο πολιτισμός παντού δημιουργεί τόσο έντονο ενδιαφέρον με τον τουρισμό βεβαίως, αυτό είναι γνωστό σε όλους μας. Κι όπως ανέφερα, θα μπορούσα την επόμενη μισή μία ώρα δύο ώρες να σας αναλύω.

Αλλά πρέπει να σεβαστούμε τώρα εδώ το συντονιστή και βεβαίως υπάρχουν πάρα πολλά σχέδια και για το δρόμο που είπε ο κ. Πατούνας, που γνωρίζει πολύ καλά γιατί έχει δώσει συνέντευξη και ο Περιφερειάρχης γι΄ αυτό και για μια σειρά άλλα ζητήματα, αλλά δυστυχώς δεν έχουμε το χρόνο να σας τα απαντήσω.

Βεβαίως και σιγά–σιγά θα γίνουν όλα αυτά.

Θανάσης Τσολάκης: Σας ευχαριστώ πολύ, πριν συνεχίσουμε κα Τερζοπούλου, κα Μπαχαρίδου, κα Χιωτοπούλου, ευχαριστούμε πάρα–πάρα πολύ.

Συμπεράσματα συνεδρίου

Εισαγωγή

Σωτήρης Τριανταφύλλου, Πρόεδρος ΠΟΕΣΥ

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι φτάνουμε στο τέλος και θα κλείσουμε με τα συμπεράσματα του δημοσιογραφικού συνεδρίου, τα οποία αναλυτικά θα τα ανακοινώσουμε από αύριο και μετά.

Θα πούμε τα βασικότερα σημεία τώρα ως συμπεράσματα του διήμερου αυτού συνεδρίου, συμπεράσματα, πρωτοβουλίες, προτάσεις που έγιναν, θα συμπεριληφθούν όλα αυτά, θα εκδώσουμε και τα πρακτικά του συνεδρίου σε μία ωραία έκδοση, όπως έχουμε αποφασίσει αμέσως μετά, η οποία θα είναι και ψηφιακή και έγχαρτη. Συμπεράσματα και πρωτοβουλίες, όπως είπα, υπάρχουν διάφορες προτάσεις, θα τις συμπεριλάβουμε όλες αυτές. Νομίζω ότι το δημοσιογραφικό συνέδριο της Σαμοθράκης –κρατάω δύο, τρία πράγματα πολύ σημαντικά– θα δώσω το μικρόφωνο στον Κώστα τον Βασιλάκη εκ μέρους της ΕΣΗΕΠΗΝ, είναι και ο Πρόεδρος της ΕΣΠΗΤ ο Θέμης ο Μπερεδήμας και ο Πρόεδρος της ΕΣΗΕΜΘ ο Νίκος ο Καρράς και ο εκπρόσωπος της ΕΣΗΕΘΣτΕΕ ο Φώτης ο Καραγιάννης που θα τους δώσω χρόνο να πουν από δύο λόγια στο κλείσιμο, αφού ο Κώστας Βασιλάκης πει τα συμπεράσματα.

Κρατάω ότι το Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης καθιερώνεται και πάλι μετά την αναβίωσή του και πάμε να το κάνουμε ακόμη καλύτερο, εξελίσσεται σε ένα –θα έλεγα– μεγάλο think tank για τη δημοσιογραφία, το έδειξαν και οι συζητήσεις που έγιναν εδώ από πολύ σημαντικούς ομιλητές, από τους συναδέλφους, από όλους.

Ακούστηκαν πολλά, πολλές είναι οι ιδέες για το μέλλον, θα προσπαθήσουμε όλες αυτές να υλοποιήσουμε για να το κάνουμε ακόμη καλύτερο.

Από μέρους μου, πολλές ευχαριστίες και στην Περιφέρεια και στον Περιφερειάρχη και στον Δήμο και στον Δήμαρχο και σε όλους όσοι δούλεψαν και να δώσω το λόγο να κάνουμε μια έτσι γρήγορη αναφορά στα συμπεράσματα του συνεδρίου, για να κλείσουμε.

Κώστας Βασιλάκης, Έφορος Δ.Σ. ΠΟΕΣΥ

Καλημέρα συνάδελφοι κι από μένα, ένα εξαιρετικά σημαντικό συνέδριο, κατατέθηκαν πάρα πολύ σημαντικές απόψεις για δέοντα ζητήματα που αφορούν τη δημοσιογραφία τα τελευταία χρόνια, κυρίως όσον αφορά και την τεχνητή νοημοσύνη και τις εργασιακές σχέσεις με τους μισθούς με την κατάσταση που επικρατεί.

Και βέβαια ένα πάρα πολύ μεγάλο θέμα το οποίο θα το αντιμετωπίσουμε, το αντιμετωπίζουμε ήδη αλλά θα πολλαπλασιαστεί τον επόμενο καιρό και τα επόμενα χρόνια, είναι οι μεγάλοι κίνδυνοι

και οι φυσικές καταστροφές από την κλιματική αλλαγή. Εκεί που όπως επισημάνθηκε θα πρέπει να υπάρξει πραγματική εκπαίδευση των δημοσιογράφων, στο πως πρέπει να δουλεύουνε στο πεδίο, αλλά θα μπορούσα να το πω εδώ στο πεδίο της μάχης, γιατί πραγματικά δίνουνε μάχη οι δημοσιογράφοι για την ενημέρωση.

Σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη, είχαμε πάρα πολύ σημαντικές εισηγήσεις και από τους συναδέλφους και από καθηγητές πανεπιστημίου και από ανθρώπους, που είναι μέσα στο χώρο και δουλεύουν.

Αυτό που πρέπει να επισημάνω για να μην αναφερθώ στον καθένα ονομαστικά ο κ. Μπλέτσας, η κα Αντωνοπούλου, ο Ανδρέας ο Βέγλης, αρκετοί μιλήσανε, είναι ότι πλέον υπάρχει ένα σοβαρό θέμα ότι οι «μηχανές» είναι εκείνες που επιλέγουν πλέον τι θα δούμε και τι θα διαβάσουμε. Ότι δεν βλέπουμε στοιχεία πραγματικού ρεπορτάζ, αλλά βλέπουμε στοιχεία εντυπωσιασμού, δε βλέπουμε δηλαδή την πραγματική ενημέρωση. Το βασικό που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι θα πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος των δημοσιογράφων πλέον στα Μέσα Ενημέρωσης και ειδικά στα διαδικτυακά να υπάρχει η υπογραφή του δημοσιογράφου, το όνομα του δημοσιογράφου, το ρεπορτάζ το πραγματικό ρεπορτάζ του δημοσιογράφου, που πρέπει να βγει έξω και να ξεχωρίζει από την παραγωγή της τεχνητής νοημοσύνης.

Και βέβαια θα πρέπει να σταθούμε στην πολύ μεγάλη προσπάθεια, που έχουμε ξεκινήσει ως Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών, για την δημιουργία του κώδικα δεοντολογίας για την τεχνητή νοημοσύνη, απλά ο κ. Μπλέτσας μας είπε ότι θα πρέπει αυτός ο κώδικας να είμαστε σε εγρήγορση να αλλάζει ανά συχνά χρονικά διαστήματα, διότι πολλές φορές κι αυτό το βλέπουμε όχι πολλές φορές, αυτό που γίνεται είναι ότι η τεχνητή νοημοσύνη σε κάποια πράγματα θα μας ξεπερνά.

Ήταν, λοιπόν, πολύ σημαντικές οι παρεμβάσεις οι οποίες έγιναν, όπως σημαντικές ήταν και οι παρουσίες συναδέλφων, οι οποίοι εργάζονται σε ειδησεογραφικά site, οι οποίοι μας παρουσίασαν πως ακριβώς δουλεύουν. Δηλαδή, πως μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη για να μας βοηθήσει στη δουλειά μας, να κάνουμε καλύτερα τη δουλειά μας, αλλά να μην είναι η τεχνητή νοημοσύνη εκείνη η οποία θα επιβάλλεται, να το πω έτσι και να παρουσιάζει τα γεγονότα. Αυτά, όσον αφορά το κομμάτι με την τεχνητή νοημοσύνη.

Στις εξελίξεις στις δημοσιογραφικές σχέσεις στο δημοσιογραφικό κλάδο, εκεί παρουσιάστηκαν πολλά ζητήματα. Μας είπε η κα Παπαρρηγοπούλου, η οποία ήταν υπηρεσιακή Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τώρα Πρόεδρος της επιτροπής για την ενσωμάτωση της κοινοτικής οδηγίας στην εθνική νομοθεσία, γιατί θα πρέπει μέχρι τέλος Νοεμβρίου αρχές Δεκεμβρίου, αυτό λέει η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 80% των εργαζομένων να καλύπτονται από κλαδικές συμβάσεις και να υπάρχει ο κατώτατος μισθός, εκεί μας είπε σημαντικά θέματα. Υπάρχει και μία έκθεση και θα δούμε που θα πάνε τα πράγματα, βασικά και εμείς ως συνδικαλιστικός χώρος πρέπει να είμαστε σε εγρήγορση. Για να αντιμετωπίσουμε αρνητικές επιπτώσεις.

Και βέβαια, τα καινούρια ζητήματα τα οποία μπαίνουν στον κλάδο και τα οποία έχουν να κάνουν, κατ΄ αρχήν το ξέρουμε βέβαια όλοι και τα θέματα υγείας, το άγχος, το στρες, αυτό είναι από παλιά, αλλά και καινούρια πλέον ζητήματα, που υπάρχουν με τη νέα φύση του επαγγέλματος.

Επίσης, θα πρέπει να πούμε εδώ, το είπε και ο κ. Γούλας ο Διευθυντής του Ινστιτούτου Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος, ότι η ΠΟΕΣΥ έχει υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας με το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ και για πρώτη φορά θα γίνει μία καταγραφή και χαρτογράφηση όλων των επαγγελματιών δημοσιογράφων της χώρας, αλλά και των Μέσων που υπάρχουν.

Καταλαβαίνετε ότι αυτό θα είναι μία ισχυρή, μία μεγάλη βάση πάνω στην οποία θα μπορούμε να κινηθούμε και στο συνδικαλιστικό κίνημα, ακόμη και σε διάφορες διεκδικήσεις.

Ο κ. Πετρόπουλος, ο πρώην Υφυπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων, είπε ότι πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι αλλά σε καμία περίπτωση εφησυχασμένοι κι ότι θα πρέπει να θεσμοθετηθεί ένα σωστό ρυθμιστικό πλαίσιο και καθώς εξελίσσεται η τεχνολογία στη σημερινή ψηφιακή εποχή.

Μας άρεσε πάρα πολύ η ιστορική παρουσίαση και η ιστορική αναδρομή για τη δημιουργία της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιογράφων, από τον Αντώνη Σκαμνάκη και μάλιστα θα παρουσιάσει στον καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου που θα παρουσιάσει και τα στοιχεία του και θα τα δώσει στην Ένωση Συντακτών.

Και υπήρξε και η παρέμβαση από τους Προέδρους των Ενώσεων.

Θέμης Μπερεδήμας, Πρόεδρος ΕΣΠΗΤ

Αγαπητοί συνάδελφοι, νομίζω ότι με επιτυχία και δεν είναι σχήμα λόγου, ολοκληρώνουμε σήμερα τις εργασίες του συνεδρίου. Νομίζω ότι η αφετηρία –το είπα και πριν– η προ διετίας αφήνει σήμερα ένα ισχυρό αποτύπωμα, στέρεες βάσεις για το μέλλον.

Να μεταφέρω και μία σκέψη της Μαρίας Αντωνιάδου και αθροίζω και τη δική μου και το προτείνω και στους διοργανωτές, στο επόμενο συνέδριο κι επειδή οι ξένοι συνάδελφοί μας εκτός Ελλάδος είναι πιο οργανωμένοι κι οργανωτικοί, να εμπλέξουμε και τη Διεθνή Ομοσπονδία και την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων, προκειμένου να πετύχουμε και μία όσμωση με το τι συμβαίνει εκτός Ελλάδος.

Οι άριστες σχέσεις που έχουμε και ανοίγω μια παρένθεση το 2026 θα γίνει ένα μεγάλο συνέδριο στη Γαλλία, διότι κλείνουν 100 χρόνια από την ίδρυση της IFJ, της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων και η ΕΣΗΕΑ έχει υπογράψει το πρώτο κείμενο της ίδρυσης, να φέρουμε συναδέλφους από το εξωτερικό, έτσι ώστε να πετύχουμε και μια όσμωση, πέρα από τη δική μας από την ανάδειξη των εσωτερικών ζητημάτων, να δούμε και τι συμβαίνει στον υπόλοιπο κόσμο.

Σωτήρης Τριανταφύλλου

Κύριε Μπερεδήμα συγγνώμη. Και αυτό θα γίνει στο επόμενο, αλλά εδώ να πω το εξής. Λοιπόν, υπάρχει και η πρόταση από τους πανεπιστημιακούς καθηγητές, που ήταν εδώ χθες, στο επόμενο να έχουμε και φοιτητές των τμημάτων δημοσιογραφίας ενδεικτικά, οπότε νομίζω μπορεί να γίνει μια μεγαλύτερη όσμωση, συνάδελφοι από το εξωτερικό, συνάδελφοι από την Ελλάδα και φοιτητές από τα πανεπιστημιακά τμήματα δημοσιογραφίας.

Θέμης Μπερεδήμας

Ευχαριστώ Πρόεδρε, νομίζω ότι δέσαμε αρμονικά και τους δημοσιογράφους του πεδίου και τις Ενώσεις Συντακτών, με τις διεκδικήσεις στο συνδικαλιστικό κομμάτι. Δένουμε αρμονικά με την επιστημονική κοινότητα, η οποία μας δίνει την επιστημονική εξέλιξη των δεδομένων, όπως σωστά ανέφερε και ο Κώστας πριν. Νομίζω αυτό είναι ένας καλός κορμός, ένας καλός σκελετός, στον οποίο μπορούμε να χτίσουμε και να κάνουμε ένα συνέδριο ακόμα καλύτερο. Ευχαριστώ πολύ.

Νίκος Καρράς, Πρόεδρος ΕΣΗΕΜ–Θ

Καλό μεσημέρι σε όλους.

Συνάδελφοι, από το 1ο Συνέδριο που συμμετείχαμε και όλη εκείνη την πορεία, πολλές φορές τα συνέδρια αυτά ήταν μεν ευχάριστα, γιατί τα οργανώναμε στο τριήμερο του Αγίου Πνεύματος, που είναι και η γιορτή των Ενώσεων Συντακτών, τον Ιούνιο συνήθως γινότανε. Αλλά, θα μπορούσα να πω ότι είχε το χαρακτήρα περισσότερο του πανηγυριού των δημοσιογράφων, δηλαδή πολλές φορές διακεκριμένοι βέβαια καθηγητές, δημοσιογράφοι μιλούσαν στα συνέδρια αυτά, αλλά ήταν λίγο–πολύ χύμα στο κύμα θα λέγαμε.

Από τότε που αναβίωσε πριν από δύο χρόνια ο θεσμός αυτός και είπαμε να έχει μια άλλη φιλοσοφία, με συγκεκριμένη θεματολογία κάθε φορά που θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε και νομίζω η φετινή ήταν πολύ επίκαιρη θεματολογία. Βέβαια, αν είχαμε λίγο χρόνο παραπάνω να επεκταθούμε

στα εργασιακά που μας καίνε πάρα πολύ, αυτό το διάστημα θα ήταν καλό. Αλλά και η ΠΟΕΣΥ και οι Ενώσεις μας, έχουμε την ευκαιρία και μέσα στο χρόνο να ξανακάνουμε κάποια φόρουμ για τα ζητήματα αυτά του νέου εργασιακού τοπίου, που έφεραν οι αλλαγές και οι τεχνολογικές και όχι μόνο, όπως ήταν το θέμα της τεχνητής νοημοσύνης που αναπτύχθηκε εδώ, πιστεύω ότι πήγαμε καλά αυτό το διήμερο και τα συμπεράσματα θα βγουν ολοκληρωμένα και θα κοινοποιηθούν προς τα έξω. Χάρηκα πάρα πολύ για το ότι ακούστηκαν φωνές από τη νέα γενιά των δημοσιογράφων κι αυτό μας δίνει μία αισιοδοξία. Εγώ για παράδειγμα αποχωρώ, το είχα δηλώσει και χθες, θα είμαι ωσεί παρών εν πάση περιπτώσει. Και θα ήθελα ακόμα μία φορά να σας ευχαριστήσω και καθώς έλεγε ο αγαπημένος ποιητής της πόλης μας, ο Μανώλης Αναγνωστάκης, «στη Θεσσαλονίκη ψάχνοντας τις λέξεις άρχισε το ψέμα», γι΄ αυτό δε θέλω να πω άλλα πράγματα.

Σας ευχαριστώ.

Φώτης Καραγιάννης, Εκπρόσωπος ΕΣΗΕΘΣτΕΕ

Καλό μεσημέρι κι από μένα. Θεωρώ ότι το συνέδριο ήταν άκρως επιτυχημένο, παρά τις δυσκολίες που σημειώθηκαν και λόγω της εποχής, θα έλεγα λόγω του ότι έπεσε η συγκυρία που κάποιοι αρκετοί διακεκριμένοι ομιλητές δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν. Παρά ταύτα ήταν πιστεύω πάρα πολύ χρήσιμο και με συμπεράσματα τα οποία ανέλυσε πάρα πολύ καλά ο συνάδελφος ο Κώστας ο Βασιλάκης, τα οποία είχαν πάρα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον για όλους μας.

Εγώ προέρχομαι από μία Περιφέρεια, η οποία έχει δοκιμαστεί σκληρά από φυσικές καταστροφές, από τη Θεσσαλία. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια βιώσαμε δύο μεγάλες καταστροφές πρωτόγνωρες για όλη τη χώρα και το επίκεντρο ήμασταν εμείς, άρα λοιπόν η μία θεματική ενότητα για τις φυσικές καταστροφές για μένα ήταν πάρα πολύ ευχάριστη είδηση που μπήκε. Ήμουν βέβαια και στην οργανωτική επιτροπή που το συζητήσαμε κι ήταν όλοι οι συνάδελφοι σύμφωνοι να μπει εκεί.

Ήθελα να πω μόνο ότι όλοι οι συνάδελφοι δημοσιογράφοι στη Θεσσαλία ήταν πάρα πολύ κοντά στη δυστυχία και στην καταστροφή. Από κει και πέρα, θέλω να πω ότι οι φυσικές καταστροφές δημιουργούν εκτός από ανθρωπιστικές κρίσεις και πολλά τραύματα.

Με αυτό που θέλω να κλείσω είναι ότι, οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να αναδεικνύουν τα τραύματα και να τα επισημαίνουν, να επισημαίνουν τις ελλείψεις, είμαστε υποχρεωμένοι και τις αστοχίες της Κεντρικής Διοίκησης και των αρμόδιων Αρχών. Αλλά θα πρέπει να προσέχουμε πάρα πολύ για να μη γίνουμε μέλη του τραύματος, να μην είμαστε μέρος αυτών, να φτάσουμε μόνο στην περιγραφή.

Τίποτα άλλο και πιστεύω ότι από ό,τι αναδείχθηκε από τη θεματική ενότητα σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση των δημοσιογράφων, δε θα πρέπει να περιμένουμε τις Αρχές να το κάνουν, θα πρέπει μάλλον να πάρουμε πρωτοβουλία εμείς, γιατί μέχρι τώρα δεν έχει γίνει απολύτως τίποτα. Βέβαια γίνονται κάποιες δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά αυτές οι δράσεις είναι μόνο για τις Τοπικές Αρχές, οι οποίες Τοπικές Αρχές κι αυτές μη νομίζετε, δεν έχουν συμμετοχή, δηλαδή δεν είμαστε μόνο εμείς που δε συμμετέχουμε, αλλά κι εμείς δεν κληθήκαμε ποτέ να συμμετάσχουμε. Μήπως θα πρέπει να κάνουμε μία παρέμβαση σε κεντρικό επίπεδο, ούτως ώστε αυτές οι δράσεις να περιλαμβάνουν και τους δημοσιογράφους μέσα.

Αυτά ήθελα να πω, να είστε καλά, καλή συνέχεια και καλή επιστροφή σε όλους μας.

Κώστας Βασιλάκης

Ένα άλλο θέμα το οποίο συζητήθηκε έντονα και το οποίο θα πρέπει να το δούμε πλέον, είναι το θέμα για τη δημοσιογραφική κάλυψη και διαχείριση κρίσεων από τις φυσικές καταστροφές. Θα πρέπει να πούμε εδώ πέρα ότι μετά από μία έρευνα, γιατί μιλάμε συχνά για τις ψεύτικες ειδήσεις, τα fake news κι όλα αυτά που παρουσιάζουν και με την τεχνητή νοημοσύνη, ότι μετά από μια έρευνα που έγινε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο κομμάτι με την κλιματική αλλαγή εντοπίζονται τα περισσότερα fake news, οι περισσότερες ψεύτικες ειδήσεις και παραποιημένες εικόνες.

Άρα, θα πρέπει να έχουμε μία εκπαίδευση των δημοσιογράφων όχι μόνο στο πεδίο, αλλά και στο πως θα διαχειρίζονται τέτοιες πληροφορίες, τις οποίες λαμβάνουν.

Εδώ, λοιπόν, μπήκαν πάρα πολύ σημαντικά ζητήματα, το είπε ο κ. Λέκκας ότι θα έχουμε περισσότερες καταστροφικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής τα επόμενα χρόνια κι ότι ήρθε πολύ νωρίτερα η κλιματική κρίση από ό,τι την περιμέναμε. Μία σημαντική παρατήρηση από τον κ. Χατζιμπίρο, τον ομότιμο καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, ότι έρχονται μεγάλες κοινωνικές αντιδράσεις και θα τις δούμε τι γίνεται και θα ζήσουμε αγανακτισμένες συμπεριφορές, άρα να είναι έτοιμοι οι δημοσιογράφοι στο πως θα αντιμετωπίσουν όλα αυτά τα φαινόμενα. Νομίζω είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα που πρέπει να το δούμε.

Ο Δημήτρης ο Πέτροβιτς, ο συνάδελφος και πρώην Αντιπεριφερειάρχης Έβρου, ο οποίος έζησε το τι έγινε εδώ και με πλημμύρες και κυρίως με τη φωτιά της Δαδιάς και είδε και την αντιμετώπιση που υπήρχε και ως συνάδελφος ξέρει τι ακριβώς γίνεται και είπε τι πρέπει να υπάρχει, να υπάρχει άνθρωπος στο πεδίο ο οποίος θα ενημερώνει τους δημοσιογράφους, αλλά και να συντονίζει, κάτι που δεν υπήρχε.

Ο κ. Βαθρακογιάννης που έθεσε κάποια ζητήματα και με φωτογραφίες, τι πρέπει να γίνει, αλλά κι ένα σεμινάριο συνεργασίας.

Ο Νίκος Παναγιώτου, ο καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που επεσήμανε την ανάγκη να επενδύσουμε στην εκπαίδευση των δημοσιογράφων, όχι μόνο στο κεντρικό επίπεδο, αλλά στα τοπικά και στα περιφερειακά Μέσα, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους, σε ένα περιβάλλον τεχνολογικής εξέλιξης.

Και βέβαια σε αυτό το κομμάτι είναι σημαντική η εμπλοκή και της πολιτείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά και των ίδιων των Μέσων Ενημέρωσης, που θα πρέπει να βοηθήσουν και να δώσουν την άδεια που χρειάζεται και τη δυνατότητα στους συναδέλφους, που εργάζονται σε αυτά τα μέσα, να εκπαιδευτούν.

Και βέβαια θα κλείσω εγώ με τη μαντική νοημοσύνη, που μας είπε ο Δημήτρης Σταματάκης, ο συνάδελφος ανταποκριτής της ΕΡΤ εδώ πέρα, για τα προβλήματα τα οποία αντιμετώπισε, αλλά και πως μπορεί ένας τοπικός δημοσιογράφος να αντιληφθεί καλύτερα το χώρο και να καλύψει ένα ρεπορτάζ, ξέροντας και την περιοχή και τις συνθήκες και τους κατοίκους, από τους οποίους μπορούν να αντλήσουν πληροφορίες.

Πριν κλείσω εγώ και δώσω το λόγο στον Πρόεδρο της ΠΟΕΣΥ να ευχαριστήσουμε την Πέλλη Βαϊκούζου, που μας βοήθησε με τη συλλογή των πληροφοριών για να φτιάξουμε αυτά τα συμπεράσματα του συνεδρίου.

Μαρία Αντωνιάδου, Πρόεδρος ΕΣΗΕΑ

Εγώ ένα ευχαριστώ θέλω να πω σε όλους, κατ΄ αρχήν γιατί η προηγούμενη φορά που ήρθα εδώ ήτανε το 2008 και κάποια στιγμή φυλλορροούσαμε, αλλά τώρα ίσως γιατί είναι και ο καιρός και δεν μπορούμε να πάμε στις παραλίες, είμαστε όλοι εδώ.

Να ευχαριστήσω τον Σωτήρη Τριανταφύλλου για την διοργάνωση και παρά τις γκρίνιες μας, φτάσαμε εδώ να ολοκληρώσουμε και να υπάρχει ένα αποτύπωμα.

Πιστεύω ότι την επόμενη φορά όλα θα είναι ακόμη καλύτερα κι ακόμα καλύτερα κι ελπίζω και εύχομαι να ερχόμαστε όλοι εδώ να είμαστε καλά.

Να είστε καλά όλοι σας, τα συμπεράσματα τα ακούτε, δεν έχω να προσθέσω κάτι, ευχαριστώ πάρα πολύ.

Επίλογος

Σωτήρης Τριανταφύλλου, Πρόεδρος ΠΟΕΣΥ

Να ευχαριστήσω πάρα πολύ την Πρόεδρο της ΕΣΗΕΑ, για να κλείσω, να ευχαριστήσω πολύ την Πρόεδρο της ΕΣΗΕΑ και τους Προέδρους όλων των Ενώσεων, αλλά και τους εκπροσώπους των υπολοίπων Ενώσεων.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες –τώρα μια παρένθεση κάνω– στο Νίκο Καρρά για την παρουσία του όλα αυτά τα χρόνια και στη δημοσιογραφία και στο συνδικαλιστικό κίνημα. Είναι η τελευταία του έτσι εμφάνιση ως Πρόεδρος Ένωσης εδώ, ευχαριστούμε πάρα πολύ κι εγώ προσωπικά για τη βοήθειά του όλα αυτά τα χρόνια.

Νομίζω ότι αναλυτικά τα συμπεράσματα θα είναι αύριο στην ιστοσελίδα της ΠΟΕΣΥ και του συνεδρίου, μπορείτε να βρείτε και φωτογραφικό υλικό και βίντεο, είναι όλα ελεύθερα και από τα link που θα δείτε.

Να πω ότι στο συνέδριο βρίσκεται μαζί μας και εκπρόσωπος του Ιδρύματος Μπότση, είναι ο Γενικός Διευθυντής ο κ. Απέργης, τον οποίο ευχαριστούμε για την παρουσία του εδώ. Νομίζω ότι και το Ίδρυμα Μπότση μπορεί να συμβάλλει περισσότερο στην αναβάθμιση του συνεδρίου.

Βλέπετε όλες αυτές τις μέρες φωτογραφίες που υπάρχουν εδώ, είναι μία έκθεση που είναι προσφορά της Ένωσης Συντακτών Περιοδικού και Ηλεκτρονικού τύπου, είναι η έκθεση της ΕΣΠΗΤ η οποία θα μείνει νομίζω στην Περιφέρεια, αυτό έχουν πει με τον Περιφερειάρχη, μετά και την συμβολική και ουσιαστική βοήθεια στο δημοτικό σχολείο.

Το είχαμε κάνει και στη Θεσσαλία αυτό στα σχολεία του Παλαμά το Νοέμβριο τα οποία επλήγησαν από τις πλημμύρες, όπου είχαμε προσφέρει ουσιαστική βοήθεια βασικά και συμβολική, το ίδιο κάνουμε κι εδώ στο σχολείο της Σαμοθράκης και θα το συνεχίσουμε.

Εγώ να σας ευχαριστήσω όλους και τις Ενώσεις Συντακτών, την Περιφέρεια, την κα Αντιπεριφερειάρχη που είναι εδώ και τον Περιφερειάρχη και όλους.

Να ευχαριστήσω πάρα πολύ και την ομάδα μου που βοήθησε εδώ την Ευαγγελία, την Ευδοκία, τη Μαριάννα και τον Παναγιώτη και το Νίκο που είναι εξ αποστάσεως βεβαίως, έτσι να τους ευχαριστήσω πάρα πολύ.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

2ης ΗΜΕΡΑΣ 18ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

****

Σημειώσεις

τίτλος:
18ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο Σαμοθράκης 2024

εκδοτικές συμβουλές / επεξεργασία εξωφύλλου / σελιδοποίηση / εκτύπωση:
Εκδόσεις Δίσιγμα

εκδότης:
Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών

© 2026
Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Συντακτών